

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ *Gh. Asachi* IAȘI

Academicienii ieșeni

2014

Argument

Prezenta lucrare vine să aducă o imagine a Iaşului prin reunirea unor schițe de portret bio-bibliografic a personalităților sale culturale consacrate definitiv prin primirea lor sub cupola Academiei Române, forul național cel mai înalt de recunoașterea meritelor culturale, înțelese în accepțiunea lor vastă, de la cele istorice, literare și lingvistice la cele artistice, tehnice și politice, dar în același timp extrem de critic selecționate la nivel de număr de persoane, definindu-se astfel o autentică elită, certificată de valoarea operei și de impactul social al acesteia. Ea se constituie într-un argument în susținerii proiectului ***Iași capitală culturală europeană***, dat de numele personalităților, al lucrărilor de referință intrinsec legate de acest oraș. Studiul monografic realizat vine să susțină justetea criteriului pentru care am optat în definirea atributului, criteriu de includere în lucrare, acela de ***iesean***, extinzându-l de la sensul de bază, dat de a fi născut, la dimensiunea formatoare de a educat sau de a fi avut șansa unei împliniri profesionale în orașul celor șapte coline.

Astfel a rezultat o bază de date cu academicienii legați de Iași prin naștere, studii sau activitate profesională, constând în realizarea a 289 de fișe tip portret, cuprinzând: numele exact, datele și localitățile nașterii respectiv decesului, precizări în ceea ce privește studiile, profesorii, cariera profesională, contribuțiile de valoare în disciplinele în care au activat, evidențiindu-se lucrările elaborate, personalitățile cu care au colaborat, distincțiile, titlurile cu care au fost recompensați, lucrările premiate și alte date bio-bibliografice, relația cu Academia Română: data intrării, calitatea de membru, evoluția acesteia, secția în care a activat și funcțiile de conducere deținute în această instituție. Principalele surse de documentare folosite au fost formate din site-ul Academiei Române și ale filialelor sale, în special cea ieșeană, colecția revistei „Academica” editată de Academia Română și

lucrarea *Membrii academiei române 1866-1996. Mic dicționar*; Dorina N. Rusu, Iași, editura „A92” 1996. Informațiilor din aceste lucrări li se adaugă cele provenind din alte surse precum: *Academicienii Iașilor*, Liviu Mărghitan, Ioan Mancaș, editura „Ramira”, Arad, 2008; *O istorie a culturii ieșene în date*, Elena Leonte, Ionel Maftai, editura „Princeps Edit”, Iași, 2008 ș.a.

bibliograf *Ciprian Teodorescu*

Scurt istoric al Academiei Române

- *1/13 aprilie 1866* – Înalta Locotenentă Domnească, la propunerea lui Constantin A. Rosetti (1816-1855), ministrul Cultelor și al Instrucțiunii Publice, a aprobat **Regulamentul de fondare a Societății Literare Române**, ale cărei obiective principale erau întocmirea *Dicționarului* și a *Gramaticii limbii române*.
- *22 aprilie / 3 mai 1866* – au fost numiți prin Înalt Decret Locotenențial primii paisprezece membri ai Societății Literare Române, originari din ținuturile Maramureș, Transilvania, Banat, Bucovina, Basarabia și Macedonia.
- *2/14 iunie 1867* – prin Înalt Decret Domnesc, semnat de Principele Carol, erau numiți membrii fondatori ai Societății Literare Române. Din Moldova erau: Vasile Alecsandri, Costache Negruzzi, Vasile Urechia-Alexandrescu și Nicolae Ionescu.
- *1/13 august 1867* – a avut loc ședința de inaugurare a Societății Literare Române.
- *24 august / 5 septembrie 1867* – s-a adoptat primul **Statut**, prin care s-a adoptat denumirea **Societatea Academică Română**.
- *31 august/12 septembrie 1867* – era ales Biroul de conducere, care se compunea din președinte (Ion Heliade-Rădulescu), vicepreședinte (Timotei Cipariu) și secretar general (August Treboniu Laurian).
- *13/25 septembrie 1867* – se adoptă sigla Societății Academice Române, constând din imaginea în picioare a zeiței înțelepciunii, Minerva.
- *15/27 septembrie 1867* – era ales primul membru „onorar”, în persoana domnitorului României, Carol I, devenit și primul protector al Societății Academice Române. În structura inițială de organizare au fost create trei secții: Literară, Istorico-arheologică și de Științe Naturale.

- *29 martie/10 aprilie 1879* – Societatea Academică Română a fost declarată prin lege institut național, cu denumirea de ***Academia Română***.
- *9 iunie 1948* – a fost transformată în instituție publică, denumindu-se ***Academia Republicii Populare Române***, își pierde autonomia, numeroase proprietăți și numeroși membri sunt excluși din motive politice.
- *12 august 1948* – se aprobă noul **Statut de funcționare**, care prevedea existența a șase secții științifice, precum și înființarea filialelor din Iași și Cluj, iar la București a Editurii Academiei.
- *23 octombrie 1948* – cele treizeci și două de institute de cercetare ale țării au fost trecute în subordinea Academiei (douăzeci și una în București, șase în Iași și cinci în Cluj).
- *28 octombrie 1948* – s-a instituit titulatura de membru post-mortem (fiind declarați în această dată membri ai academiei Mihai Eminescu, I.L. Caragiale, Ion Creangă, Theodor Neculuță, Ion Păun Pincio ș.a.).
- *1 martie 1974* – Academia era pusă sub „îndrumarea” Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie.
- *5 ianuarie 1990* – prin Decret Lege s-a revenit la vechea denumire de ***Academia Română***, iar în data de 3 iulie plenul academic a hotărât repunerea în drepturi a celor peste o sută de academicieni cărora li s-a retras această calitate în mod abuziv, în perioada politică totalitară.
- *26 noiembrie 1991* – a intrat în vigoare noul regulament de acordare a premiilor, iar în 18 decembrie 1991 s-au stabilit cele paisprezece secții de specialitate.

Prin Legea 752/2001 privind organizarea și funcționarea Academiei Române, aceasta e definită ca „*cel mai înalt for național de consacrare științifică și culturală*”.

Adrian Gheorghe (Gheorghe Andreescu)

(1820 – 15 octombrie 1889, București)

general, teoretician militar

A urmat cursurile Școlii militare din București și de Stat Major din Paris. A îndeplinit numeroase funcții: comandant și profesor de Artă militară la Școala Militară de Ofițeri din Iași, aghiotant domnesc, ministru de Război al Moldovei (1859-1861) al Țării Românești (1860-1861) și al României (1867-1868), inspector general al Gărzii orășenești etc. A luat parte la revoluția de la 1848-1849 din Transilvania, luptând în oastea lui Avram Iancu. A contribuit la redactarea și promulgarea primei legi de organizare a armatei române. Totodată s-a numărat printre cei care au sprijinit acțiunea de înarmare a țării, de instruire a cadrelor, de separare a școlilor militare, prin crearea de școli speciale de infanterie-cavalerie, de artilerie-geniu etc. Lui i de datorează câteva lucrări cu caracter militar, teoretic și politic: *Idee repede despre războiul de partizani*, *Instrucțiuni asupra serviciului de campanie*, *Manual de fortificații pasagere*, 1853, *Mémoire sur l'organisation de la force armée des deux Principautés Roumaines réunies*, 1858. În 1875 a donat Societății Academice Române lucrări ale clasicilor latini cu traducere franceză, precum și numeroase dicționare și cărți în limba franceză.

Membru de onoare (13 septembrie 1875) al Societății Academice Române.

Vasile Alecsandri

(21 iulie 1821 sau 14 iunie 1818, Bacău – 22 august 1890, Mircești, jud. Iași)
scriitor și om politic

După primele studii făcute în particular (1826-1827), a fost intern la pensionul ieșean a lui Victor Cuénim (1824-1834). În 1835 și-a trecut bacalaureatul în Litere la Paris, unde s-a pregătit ulterior în laboratorul chimistului francez Gautier de Claubry pentru a urma medicina. În 1836 s-a înscris însă la Facultatea de Drept, pe care a abandonat-o, pregătindu-și un bacalaureat în Științe (1837). În 1839 a revenit în țară, unde a ocupat diferite funcții: șef de masă la „serviciul scutelnicilor și al pensiilor” din Iași (1839-1846), director al Teatrului Național din Iași (1840), arhivar al Statului (1850), membru al Comisiei pentru reorganizarea învățământului public din Moldova (1851). A desfășurat o intensă activitate politică: în 1848 a redactat memoriul *Protest în numele Moldovei, al Omenirii și al lui Dumnezeu* și a colaborat la redactarea programului politic *Prințipile noastre pentru reformarea patriei*; deputat de Bacău în Divanul ad-hoc al Moldovei; membru în Comitetul unic al emigrației din Moldova și din Muntenia de la Brusa și din Comitetul Central al Unirii de la Iași; membru în Adunarea Electivă a Moldovei (1858), ministru de Externe al Moldovei (1858) și al Țării Românești (1859-1860), senator și ministru plenipotențiar la Paris (1885). A fost o prezență deosebit de activă în viața culturală a țării: membru în directoratul Teatrului Național din Iași, editor, alături de M. Kogălniceanu și I. Ghica, al revistei „Propășirea”, 1844, inițiatorul și redactorul „României literare”, 1855, membru al societății „Junimea”, colaborator la numeroase publicații ale vremii: „Concordia”, „Convorbiri literare”, „Dacia literară” ș.a. În 1840 a apărut volumul *Poesii populare ale românilor. Balade. Cântece bătrânești*, care se deschide cu balada *Miorița*, urmat în 1853 de volumul *Poesii populare ale românilor, bala-*

de adunate și îndreptate; versuri grupate în ciclurile *Mărgăritărele*, 1852-1862, *Doine și Lăcrămioare*, 1853, *Pasteluri*, 1868-1879, *Legende*, 1872-1876, *Ostașii noștri*, 1878; piese de teatru: *Iorgu de la Sadagura*, *Iașii în carnaval*, *Despot Vodă*, piesă distinsă în 1881 cu premiul „Năsturel-Herescu” al Academiei Române, *Fântâna Blanduziei*, *Ovidiu* ș.a.; cântecele comice: *Clevetici sau Ultrademagogul*, *Sandu Napoila sau Ultraretrogradul*, *Surugiul*, *Barbu Lăutarul*, *Paranositul*, *Ion Păpușarul* etc.; jurnale de călătorie: *O plimbare la munți* și *O călătorie în Africa*; o încercare de roman, *Dridri*; legende istorice: *Dumbrava roșie*, *Dan căpitan de plai*. În 1878, juriul felibrilor de la Montpellier i-a decernat premiul pentru *Cântecul gintei latine*.

Membru fondator (2 iunie 1867) și membru de onoare (23 august 1871) al Societății Academice Române.

Petre Andrei

(29 iunie 1891, Brăila – 4 octombrie 1940, Iași)
sociolog, filosof și om politic

Studii liceale și universitare (Facultatea de Litere și Filosofie) la Iași. Și-a continuat studiile la Berlin, ca audient al Seminarului de Logică și Istoria Filosofiei, precum și la Leipzig. În anii primului război mondial s-a înscris ca voluntar, fiind repartizat la Regimentul 38 Infanterie. După absolvirea cursurilor Școlii de Ofițeri de Rezervă de la Târgoviște, a fost trimis în Regimentul 13 „Ștefan cel Mare”, distingându-se în luptele de pe valea Oituzului, de la Slănic și de pe Valea Cașinului. În 1918 și-a susținut, la Universitatea din Iași, teza ***Filosofia valorii***, obținând titlul de doctor în filosofie. A fost profesor în învățământul secundar, predând la Liceul Național, Liceul Militar, la Liceul Ortodox de Fete din Iași, după care a suplinat cursul de Istoria Filosofiei la Catedra de Sociologie a Universității ieșene, pe care a ocupat-o, din 1922, ca profesor titular. Între 1927 și 1930 a îndrumat revista ieșeană de sinteză culturală „Minerva”. Concepția sociologică promovată de Petre Andrei de la catedră și înafara ei este reflectată într-o serie de studii, articole și lucrări, între care: ***Sociologia revoluției***, 1921; ***Problema fericirii***; ***Fundamentul etic sociologic***, 1921; ***Fascismul***, 1927; ***Probleme de metode în sociologie***, 1927; ***Probleme de sociologie***, 1927; ***Sociologie generală***, 1936; ***Manual de sociologie***, 1938. Paralel cu munca didactică și științifică a desfășurat și o intensă activitate politică, ca membru, din 1928, al Partidului Național Țărănesc, ca deputat (1929-1933); a îndeplinit o serie de funcții importante: subsecretar de stat la Departamentul Agriculturii și Domeniilor (1930) și la Ministerul Instrucțiunii Publice, Cultelor și Artelor (1932-1933), ministru al Educației Naționale (1938-1940), lui datorându-i-se elaborarea Legii pentru organizarea învățământului profesional, inferior și mediu, Legea învățământului

industrial de băieți și începerea lucrului la Legea învățământului superior.

Membru titular post-mortem (31 ianuarie 1991) al Academiei Române.

Andrieșescu Ioan

(2 mai 1888, Iași – 17 decembrie 1944, București)
arheolog

Studii liceale și universitare (Facultatea de Litere și Filosofie) la Iași; în 1912 și-a susținut teza de doctorat *Contribuție la Dacia înainte de romani*, devenind doctor în Litere. Și-a continuat pregătirea în istorie antică și preistorie la Berlin. În 1915 a fost chemat de Vasile Pârvan ca asistent la Muzeul Național de Antichități din București, devenind, după moartea lui V. Pârvan, director, calitate în care a condus întreaga activitate arheologică din țara noastră. A fost profesor la prima Catedră de Preistorie și Antichități înființată în România pe lângă Facultatea de Litere; între 1938 și 1944 a fost director al Seminarului de Arheologie și Preistorie din cadrul Facultății de Litere. A acordat o mare atenție activității didactice, îndrumând îndeaproape serii întregi de studenți și întocmind cursuri de specialitate: *Curs de preistorie generală și sud est europeană* (2 volume – 1930, 1932), *Bibliografia generală a istoriei. Cu specială privire asupra timpurilor celor mai vechi și a monumentelor*, 1934, *Preistoria generală și a Europei sud-estice de la sfârșitul epocii de bronz până la Evul Mediu. Cu specială privire asupra regiunilor noastre*, 1938. Opera sa, remarcabilă prin numărul studiilor și săpăturilor efectuate, este mare însemnătate, el punând bazele unei noi specialități în istoriografia română, preistoria (*Asupra epocii de bronz în România*, 1912; *Din preistoria Olteniei*, 1921, *De la preistorie la Evul Mediu. Păreri însemnătoare și fapte arheologice și istorice*; *Les fouilles de Sultana*, 1924; *Piscul Crășani*; *Descoperiri arheologice din vara anului 1923*, 1924; *Considerații asupra tezaurului de la Vălcitrăn, de lângă Plevna Bulgaria*, 1925; *Asupra răspândirii nord-vestice a tracilor la începuturile istoriei*, 1931; *Artele în timpurile preistorice la noi*, 1938). A depus o susținută activitate de teren prin săpături arheologice între 1916 și 1931 în Dobrogea, Oltenia, Câmpia Română

la Sălcuța, Zimnicea, Crășani, Sultana, Tinosul, Gumelnița, Cășcioarele, Boian, Poiana, Sărata Monteoru, Agighiol etc. Personalitate recunoscută a arheologiei românești. A fost ales membru al Comisiunii Monumentelor Istorice din România, al Institutului arheologic german, al Societății de antichități din Londra.

Membru corespondent al Academiei Române (26 mai 1928).

Antipa Grigore

(27 noiembrie / 10 decembrie 1867, Botoșani – 9 martie 1944, București)

biolog, ihtiolog, oceanolog

Studii primare la Botoșani, liceale la Iași și universitare la Jena. Și-a continuat pregătirea în cadrul stațiunilor oceanografice de la Villefranche-sur-Mer (1888-1889), Monaco (1889), Helgorand (1890) și Neapole. În 1889 și-a susținut doctoratul cu teza intitulată **„Die Lucernariden der Bremer-Expedition nach Ost-Spitzbergen im Jahre**. A pus bazele școlii românești de hidrobiologie, ihtiologie și oceanologie. Totodată, este unul dintre creatorii muzeologiei moderne (a publicat în 1918, 1923, 1934 principii și norme generale ale muzeologiei), prin grija sa construindu-se și organizându-se Muzeul de Istorie Naturală din București, al cărui director a fost între 1892 și 1944; în 1907 a introdus aici pentru prima dată în lume „diorame biologice”. Și-a axat activitatea științifică pe diferite domenii ale Zoologiei teoretice și aplicate; în domeniul Zoologiei s-a ocupat de morfologia unor meduze (Lucernaride), descriind în 1892 o nouă specie de Drymonema și o stauromeduză, ca și de fauna ihtiologică din România (**Fauna ihtiologică în România**, 1903; **Marea Neagră și ihtiologia ei**, 1941) făcând studii ample asupra peștilor endemici din Marea Neagră (**Clupeidele**, 1903; **Sturionii**, 1905; **Iconographie des Sturions et Clupeides de la Mer Noir**, 1934). A fost cel mai de seamă ecolog și hidrobiolog român, lăsând numeroase lucrări privitoare la viața din apele dulci și marine. Cu lucrarea sa **L’organisation générale de la vie collective. Des organismes et du mécanisme de la production dans la Biosphère** (1935) a pus bazele unei noi științe interdisciplinare – bioeconomia. O atenție aparte a acordat-o organizării pescuitului în apele dulci din țara noastră și exploatării peștelui (**Despre necesitatea introducerii unei pisciculturi sistematice în apele României**, 1895, **Pescăriile și regiunea inundabilă a Dunării în cadrul economiei naționale și mondiale**, 1932). S-a preocu-

pat îndeaproape de valorificarea rațională a resurselor naturale (*Dunărea și problemele științifice, economice și politice*, 1921; *Les recherches hydro biologique et leurs applications pratique en Roumanie*, 1937). În 1912 a editat „Bulletin de la Sciences Scientifique”, în care s-au publicat cu prioritate lucrări românești. A fost membru al unor organisme internaționale de prestigiu: Societatea zoologică din Londra, Institutul oceanografic din Paris, Societățile geografice din Viena și Berlin, Societățile de agricultură din Franța și SUA etc. Doctor honoris causa al Facultății Agronomice din Berlin.

Membru corespondent (16 aprilie 1907) și membru titular (14 mai 1910) al Academiei Române; vicepreședinte (11 iunie 1921 – 6 iunie 1923; 31 mai 1935 – 3 iunie 1938). La 25 mai 1912, în cadrul discursului de recepție, a vorbit despre *Cercetările hidrobiologice în România și importanța lor științifică și economică*.

Constantin Aramă

(29 septembrie 1919, Iași – 24 martie 2003)

inginer

În 1942 a absolvit Școala Politehnică din București. A desfășurat o bogată activitate tehnică la Întreprinderea de Locomotive din Craiova, Întreprinderea „Timpuri Noi” din București, Întreprinderea de Automobile „ARO” din Câmpulung. Paralel a fost încadrat la Catedra de Motoare cu ardere internă din cadrul Institutului Politehnic din București, unde din 1951 a ocupat funcția de profesor, apoi cea de șef de catedră. Și-a adus o însemnată contribuție la cunoașterea surselor de malodoranți și a metodelor de eliminare a lor din gazele de evacuare ale motoarelor diesel și la realizarea unor metode de optimizare a reglării circulației în rețele de trafic urban, având în vedere noxele de evacuare. Rezultatele cercetărilor se regăsesc în numeroase lucrări scrise singur sau în colaborare, precum: *Combustibili lubrificanți pentru motoare*, 1962; *Cercetarea în domeniul construcțiilor de mașini*, 1972; *Economia de combustibili pentru automobile*, 1972; *Poluarea aerului de către motoarele cu ardere internă*, 1974; *Reducerea poluării și economicitate*, (1975); *Automobilul de la A la Z*, 1985 ș.a. A fost președinte al Comisiei de Terotehnică a Academiei Române, membru titular al Institutului de Ingineri Mecanici din Marea Britanie și președinte al Fundației MASTER (Mașini Termice).

Membru corespondent (21 martie 1963) și membru titular (18 decembrie 1991) al Academiei Române.

Asandei Neculai

(21 iunie 1928, Timișești, județul Neamț – 15 februarie
1999, Iași)
inginer chimist

Studii liceale și superioare la Iași (Facultatea de Chimie Industrială). În 1953 obține titlul de inginer chimist; în 1959 și-a susținut teza de doctorat „**Sinteze. Studiul și proprietățile carboximetilcelulozei**”. În cei 35 de ani de învățământ, în cadrul Institutului Politehnic „Gh. Asachi” din Iași, a parcurs întreaga ierarhie universitară: asistent (1953-1961) la Facultatea de Chimie Industrială, conferențiar (1961-1972) la Facultatea de Textile și la Facultatea de Chimie Industrială; profesor (din 1972) la disciplinele Fizico-chimia polimerilor, Chimia organică, Chimia și structura fibrelor la Facultatea de Textile și Tehnologia Fibrelor Chimice, precum și la Facultatea de Chimie Industrială. A fost profesor-invitat la instituții academice din Cehoslovacia, Cuba și China. Cercetarea sa științifică, teoretică și aplicativă s-a materializat în peste 200 de lucrări publicate în reviste de specialitate din țară și străinătate (**Chimia și structura fibrelor; Reologia compușilor macromoleculari; Contribuții la polimerizarea, apolimerizarea în sisteme pe bază de acrilonitril pentru obținerea de soluții fiabile**, lucrare distinsă cu premiul „N. Teclu” al Academiei Române); manuale, brevete de invenție. A coordonat peste 45 de programe de cercetare. A fost membru al Academiei Oamenilor de Știință din România, membru fondator al Asociației Specialiștilor din Domeniul Ingineriei Celulozei și Hârtiei, membru al Asociației Chimiștilor din România, membru al Uniunii Internaționale de Chimie Pură și Aplicată.

Membru corespondent (18 decembrie 1991) al Academiei Române.

Assaky George

(1 ianuarie 1855, Iași – 22 aprilie 1899, București)
medic

A făcut studii secundare la Iași și superioare (Facultatea de Medicină) la Montpellier (1873-1874), după care s-a transferat la Paris, începând din anul 1875. În 1886 și-a obținut doctoratul cu teza „*De la suture des nerf à distance*”, distinsă de Academia de Medicină din Paris cu premiul „Amussat”. I s-a acordat postul de profesor universitar agregat la anatomie la Facultatea de Medicină din orașul Lille, 1886-1887. După un an de profesorat în Franța, s-a întors în România, unde i se acordase șefia Catedrei de Clinică chirurgicală la Facultatea de Medicină din București. În paralel a mai deținut direcțiunea Institutului de Chirurgie din Capitală. S-a preocupat îndeosebi de tratarea afecțiunilor ginecologice, fiind cel dintâi profesor de Clinică ginecologică al Facultății de Medicină din capitală. Are meritul deosebit de a fi fost unul dintre primii chirurși români care a introdus în practica medicală principiile moderne de asepsie (metodă tehnică prin care se efectua protejarea organismului din sala de operații de toate contaminările microbiene). A fost și precursorul neurochirurgiei moderne, efectuând fructuoase cercetări referitoare la sutura și regenerarea fibrelor nervoase. Este primul medic român care a efectuat o operație de nefrectomie. Una dintre formațiunile anatomice semnalate și descrise de el a intrat în vocabularul medical sub denumirea de „tuberculul osos al lui Assaky”. În perioada 1887-1888 a elaborat și publicat cele două volume ale tratatului medical *Centrii nervoși din punct de vedere anatomic cu oarecare considerațiuni asupra fiziologiei și patologiei*, o premieră în literatura medicală din România. S-a interesat ca nimeni altul de realizările originale ale medicilor români spre a le face cunoscute în cercurile științifice internaționale de medicină. A fondat periodicul „Archives Roumaines de Médecine et de Chirurgie”, care a apărut la Paris între anii 1887-1889, în paginile căruia a încercat să difuzeze realizările originale ale medicilor români.

Membru corespondent (20 martie 1890) al Academiei Române.

Atanasiu Gheorghe

(13 decembrie 1893, Iași – 4 aprilie 1972, București)
fizician și geofizician

Studii liceale la București, unde a rămas și ca student, frecventând secția de Fizico-Chimice a Facultății de Științe. În 1919 a absolvit facultatea cu rezultate foarte bune, fapt pentru care a fost reținut ca asistent la Universitatea București. Peste un an, în 1920, a reușit să promoveze examenul de capacitate după care, cu o bursă de stat, a plecat în Franța, unde timp de patru ani a activat în funcția de cercetător din străinătate în Laboratorul de Cercetări Fizice de la Universitatea pariziană Sorbonne. Tot la această universitate din capitala Franței a luat examenul pentru titlatura de doctor în Științe fizice, în 1924, cu teza *Contributions a l'étude des actionomètres electro-chimiques*. A primit postul de șef de lucrări la Universitatea București și a fost transferat în 1926 la Cluj, unde a fost numit în postul de conferențiar. A predat un curs de Fizică generală studenților secției de Științe Naturale și un curs de Fizică-termodinamică studenților Facultății de Științe. Cât timp a profesat în Cluj a avut prilejul să întreprindă o amplă cercetare în Transilvania intracarpatică, Crișana și Banat, privind radioactivitatea mai multor izvoare minerale, termale și de „apă dulce”. Rezultatele sale au fost extrem de binevenite deoarece, în funcție de concentrația radioactivă constatată de el, medicii balneologi au procedat la stabilirea unor noi metode de tratare a diferitelor afecțiuni, obținând nu rareori vindecări de-a dreptul miraculoase. În felul acesta s-au putut aplica o serie de noi metode de tratament la băile din Sângeorz, Oradea – Felix și Herculane – Mehadia. Părăsește Clujul în anul 1937 în urma numirii sale ca profesor de Fizică la Universitatea din Cernăuți, unde rămâne până în 1940. Adus la Universitatea București (octombrie 1940) a predat, ca profesor titular, cursuri de Termodinamică, Optică fizică, Electricitate și Fizică corpusculară. A mai predat cursurile de Georadioactivitate și magnetism

terestru, premiere în învățământul universitar românesc. A fost inițiatorul cercetărilor geofizice din țara noastră, precum și fondatorul Catedrei de Geofizică din cadrul Universității București (1953). Începând din anul 1963 i s-a încredințat funcția de conducător al Secției de Geofizică a Institutului de Fizică Atomică. Academia i-a încredințat și direcțiunea Institutului de Fizică al acesteia, cu sediul în Capitală, precum și șefia Secției de Geomagnetism și Georadioactivitate a Centrului de Cercetări Geofizice, instituție de cercetare subordonată Academiei. Este întâiul savant român care a studiat radioactivitatea apelor și a evaluat distribuția câmpului geomagnetic pe teritoriul României. Este inventatorul aparatului numit monocromator, pentru infraroșu și ultraviolet, cu o largă gamă de utilizări în geologie. Activitatea sa de cercetare a fost publicată de-a lungul anilor în peste șaptezeci de lucrări de înaltă ținută științifică, precum *Mesures de magnétisme terrestre en Transylvanie*, 1938, *Mesures de magnétisme terrestre en Bucovine*, 1940, *Cartes magnétique de la Transylvanie*, 1943. A fost membru al Comitetului Român pentru Geodezie și Geofizică. Pe plan extern a reprezentat România în Comitetul Internațional de Geodezie și Geofizică.

Membru corespondent din 1 noiembrie 1948 și membru titular, 21 martie 1963, al Academiei Române.

Atanasiu Ion

(25 octombrie 1892, Iași – 14 aprilie 1949, București)

geolog

Studii liceale și superioare la București (Facultatea de Științe. În 1929 obține titlul de doctor, susținând teza intitulată „**Cercetări geologice în împrejurimile Tulgheșului, districtul Neamț**”. A fost asistent la Catedra de Geologie a Școlii Politehnice din București, predând cursurile de Geologie generală, Geologia petrolului și Zăcămintele de minereuri (1920-1931), profesor la Universitatea din Iași (1935-1940) și București (1940-1949). Prin activitatea sa, a cuprins aproape toate domeniile geologiei: petrografia șisturilor cristaline, stratigrafia, sedimentologia și paleontologia depozitelor mezozoice și neozoice din unitățile tectonice ale Carpaților Orientali, seismologia, geologia economică legate de zăcămintele de petrol și ape minerale. Rezultatele cercetărilor sale se regăsesc într-o serie de lucrări, între care: *Zăcămintele de cărbuni din România*, 1924, *Structura geologică a părții superioare a Troțușului*, 1925, *Cutremurele de pământ din România și sensibilitatea seismică*, 1949, *Faciesurile Flișului marginal din partea centrală a Carpaților Orientali* (1958).

Membru corespondent (23 mai 1940) al Academiei Române, repus în drepturi (3 iulie 1990) ca membru corespondent al Academiei Române.

Athanasie (Alexandru) Mironescu

(12 august 1856, sat Trohan, comuna Gârceni, județul Vaslui – 9 octombrie 1931, București)
mitropolit primat ortodox

A urmat cursurile Seminarului Teologic „Veniamin Costache” de la Socola – Iași (1870-1877), ale Facultății de Teologie din București (1881-1882), a continuat teologia la Cernăuți (1882-1886) și apoi pe cele ale Facultății de Filosofie și Drept; în 1885 a obținut, aici, doctoratul în Teologie. A fost suplinitor, apoi profesor plin la Catedra de Morală Ortodoxă a Facultății de Teologie din București (1887-1897). În 1887 i s-a oferit rangul de iconom stavrofor. În 1893 a fost însărcinat să se ocupe de afacerile Episcopiei Râmnic, Noul Severin, pe timpul îmbolnăvirii episcopului Ghenadie Enăceanu. La 26 ianuarie 1895 a fost ales arhieru cu titlul de „Craioveanul”. La 30 ianuarie 1895 a fost călugărit în Mănăstirea Cernica de către starețul arhimandrit Silviu Petrescu, schimbându-și numele din Alexandru în Athanasie. A fost hirotesit arhimandrit la 2 februarie 1895 și hirotonit arhieru în ziua de 5 februarie 1895 de către mitropolitul primat Ghenadie Petrescu, înconjurat de episcopii Ghenadie Enăceanu al Râmnicului, Silvestru Bălănescu de la Huși și Gherasim Timus al Argeșului. În decembrie 1897 a fost numit locțiitor de episcop al Râmnicului. La 14 ianuarie 1898, episcopul Ghenadie Enăceanu a murit și Athanasie a devenit episcop titular al Râmnicului la 12 martie 1898, fiind investit în ziua de 15 martie 1898. După moartea lui Iosif Gheorghian (23/24 ianuarie 1909), la 5 februarie 1909 a fost ales mitropolit primat, fiind instalat în ziua de duminică 8 februarie. În 1911 s-a retras la Mănăstirea Cernica. A avut preocupări cărturărești, scriind filozofie – *Studiul asupra eticei lui Herbert Spencer*, 1893, monografie hagiografică – *Sfântul Antonie cel Mare*, 1900, istorie – *Istoria Mănăstirii Cernica din județul Ilfov*, 1930 și traducând mai multe lucrări de istorie bisericească și de morală creștină. Printre lucrările sale de referință se numără: *O călătorie în Orient*, București, 1885, *Memoriu asupra organizării Facultății de Teologie*, Bucu-

rești, 1887, *Etica evoluționistă și etica creștină. Studiu critic asupra eticei lui Herbert Spencer*, București, 1893, *Manual de teologie morală*, București, 1895, *Morala pentru copii*, București, 1899, *Sfânta Episcopie a eparhiei Râmnicului Noul Severin în trecut și acum*, Râmnic, 1906 (în colaborare), *Sfaturi către preoți date după diferiți autori (...)*, București, 1909, *Istoria Mănăstirii Cernica*, Cernica, 1930. Traduceri: *Sfântul Atanasie cel Mare, traducere după cartea germană a lui Mohler*, București, 1900, *Istoria bisericească universală a lui Eusebiu Popovici*, vol. I-II, București, 1900-1901 (în colaborare cu Gherasim Timus). A revăzut și editat vechea traducere a lui Veniamin Costache: *Trimiterile cele patrusprezece ale Sfântului Apostol Pavel, de Teofilact al Ohridei*, vol. I-III, București, 1904-1906 (în colaborare cu Gherasim Timus).

Membru de onoare (25 mai 1909) al Academiei Române.

Sava Athanasiu

(28 aprilie 1861, Ruginești, Vrancea – aprilie 1946, București)
geolog și paleontolog

Studiile secundare și Facultatea de Științe la Iași, urmate de o specializare la Viena, unde a obținut doctoratul în anul 1899 cu teza **„Studii geologice în partea de Nord a Carpaților”**. A fost asistent la Universitatea din Iași (1889), profesor la Institutele Unite din Iași (1890), profesor la Școala Comercială din Iași (1891), profesor la Liceul „Matei Basarab” din București (1900-1909), profesor la Universitatea din București (1910-1936). Între 1906-1930 a lucrat și la Institutul de Geologie al României. A făcut numeroase studii de specialitate, despre care a scris un mare număr de lucrări și studii, precum: **„Studii geologice din districtul Suceava”**, 1898, **„Curs de geologie stratigrafică cu privire specială asupra dezvoltării diferitelor formațiuni geologice din țara noastră”**, 1932, **„Curs de geologie generală”**, 1931, **„Asupra prezenței petrolului în Suceava”**, 1901, **„Asupra stratigrafiei muntelui Stănișoara din nordul Moldovei”**, **„Morphologische Skizze der Nordmoldauischen Karpathen mit einem Ueberblick lieber die Tektonik”**, **„Resturile de mamifere pliocene superioare dela Tuluțești în districtul Covurlui”**, **„Fauna de mamifere cuaternare dela Drăghici din districtul Muscel”**, **„Studii geologice asupra terenurilor terțiare neogene din România”**, 1895, **„Studii geologice în districtul Suceava”**, **„Caracterele generale asupra structurii geologice și depozitele cretacice dela Glodu”**.

A fost ales membru corespondent al Academiei Române la 10 iunie 1920 și membru de onoare la 2 iunie 1945.

Baba Corneliu

(18 noiembrie 1906, Craiova – 28 decembrie 1997,
București)
pictor

Studii liceale la Craiova și Caransebeș, după care a urmat în paralel cursurile Facultății de Litere și Filozofie din București și ale Academiei de Arte Frumoase din București, pentru ca ulterior (1934-1938), la Iași, în cadrul Academiei de Arte Frumoase, să studieze cu N.N. Tonitza. Profesor universitar la Iași (din 1946) și la București (din 1958), la Catedra de Pictură (până în 1977). S-a impus în arta românească mai ales pentru portretele sale, dar și prin alte tipuri de tablouri și ilustrații de cărți. Creațiile sale, expuse la numeroase manifestări de profil din țară, dar și din străinătate – Veneția (1954, 1956), Tokio, Berlin (1964), New York (1970), Moscova, Viena, Leningrad (1979), au fost răsplătite prin distincții prestigioase precum: Premiul de Stat (1953, 1954), Medalia de aur la Expoziția internațională de la Varșovia (1955), Medalia de aur la Expoziția internațională de ilustrație de carte – Leipzig (1960), Premiul pentru portret la Trienala internațională de artă – Sofia (1973); titlul de Maestru Emerit al Artei (1958), membru de onoare al Academiei de Artă a URSS (1968), Artist al Poporului din România (1962), membru corespondent al Academiei de Artă din Berlin (1964), membru al Academiei Tommaso Campanella din Roma (1970) etc.

Membru corespondent al Academiei Române (21 martie 1963) și membru titular al Academiei Române (22 ianuarie 1990).

Bagdasar Nicolae

(5 februarie 1896, Roșiești, județul Vaslui – 21 aprilie 1971, București)
filosof

A absolvit liceul „Gheorghe Roșca Codreanu” din Bârlad în 1916. A urmat cursurile Școlii Militare de Ofițeri din Botoșani între anii 1916-1918, fiind mobilizat în armată ca urmare a intrării României în război. Urmează cursurile Facultății de Litere și Filosofie a Universității din Iași, pe care o absolvă în anul 1922, obținând o bursă pentru continuarea studiilor la Universitatea „Wilhelm I”, actuala „Alexander von Humboldt” din Berlin, unde obține un doctorat în Filosofie în anul 1926, cu teza *Der Begriff des teoretische Wertes bei Rickert Darstellung und Kritik*. A fost asistent la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din București, la Laboratorul de Psihotehnie al Facultății de Filosofie București (din 1 februarie 1928), asistent la Catedra de Psihologie, Logică și Teoria Cunoașterii de sub conducerea lui C. Rădulescu-Motru. A fost co-director al revistei „Ethos” (1943-1946), iar între 1942 și 1949 este numit profesor la Facultatea de Litere și Filosofie din cadrul Universității din Iași, unde a predat Istoria filosofiei moderne și contemporane, Epistemologia și Metafizica. Destituit din învățământul superior în 1949, i s-a oferit postul de consilier la Institutul de Filosofie din București, a fost coordonator științific al Dicționarului Enciclopedic Român între anii 1956-1958. Din 1951 a revenit la Iași – cercetător științific la Institutul de Istorie și Filologie al Academiei, Filiala Iași. Dintre lucrările filosofice de referință se remarcă: *Filosofia contemporană a istoriei*, 1930, *Din problemele culturii europene*, 1931, *Istoria filosofiei românești*, 1940, *Filosofia românească de la origini până azi*, I – 1941 și II – 1942, *Istoria filosofiei moderne* (5 volume, 1937-1941).

Membru corespondent (28 mai 1943), titlu retras de regimul comunist în 1948; repus în drepturi (3 iulie 1990) ca membru corespondent al Academiei Române.

Balmuş Constantin

(25 mai 1898 comuna Murgeni, județul Vaslui – 13 iulie 1957, Geneva – Elveția)

filolog

Studii liceale și universitare la Iași (Facultatea de Litere și Filosofie absolvită cu calificativul „magna cum laude”); și-a continuat studiile la Bonn (1922), Berlin (1923) și Roma (1924-1926, în cadrul Școlii Române). A făcut scurte călătorii de studii în Franța, Grecia, Elveția și Germania. A obținut doctoratul în filologie clasică la Universitatea Iași prin susținerea tezei *Tehnica povestirii la Plutarh* în 1925. A fost conferențiar de Limba latină și apoi titular al Catedrei de Limbă Elină a Facultății de Litere și Filosofie, calitate în care a condus seminarul de Limbă și Literatură Greacă din Iași, contribuind la publicarea colecției „Autori greci în românește”, în care au apărut volumele: *Leucip și Democrit*, 1941, *Heraclit din Efes*, 1943, încercând să creeze la Iași o școală de cercetare a filologiei clasice. Din 1948 s-a stabilit la București; la Universitate a îndeplinit funcția de rector (1950-1953) și în paralel pe aceea de director al Muzeului de Antichități. A fost o prezență constantă în presa interbelică („Viața românească”, „Adevărul literar și artistic”, „Favonius”, „Revista Fundațiilor Regale”, „Jurnalul literar”, „Însemnări ieșene”, „Ethos” etc.) Opera filologului clasicist Constantin Balmuş, deosebit de amplă și aprofundat științifică, a fost apreciată în mai multe state europene, fiind ales membru al Societății de Studii Latine din Paris, membru al Asociației pentru încurajarea studiilor grecești din Franța. Opera sa cuprinde: *Tehnica povestirii la Plutarchos în „Bioi paralelii”*, 1925; *De Quintiliani fontibus graecis*, 1927; *Étude sur le style de Saint Augustin dans „Les Confessions” et „La Cite de Dieu”*, 1930; *Fost-au grecii senini?*, 1938; *Tucidide. Concepția și metoda sa istorică*, 1956 și traduceri: *Longos, Daphnis și Chloe, introducerea traducătorului*, 1922; *Tratatul despre sublim, cu introducerea traducătorului*, 1935; *Demetrius, Tratatul despre stil, cu*

introducerea traducătorului, 1943; *Aristotel, Poetica*, 1957; *Diogene Laerțiu, Despre viețile și doctrinele filosofilor, introducere de Aram M. Frenkian*, 1963. A scris manuale și cursuri universitare precum: *Cursuri de gramatică istorică a limbii latine. Fonetică, morfologie, sintaxă*, apărut în anul 1928; culegerile de texte *Crestomație latină, Antologie latină* (10 volume). În sprijinul procesului didactic, a realizat o serie de manuale, între care cităm: *Istoria poeziei latine în epoca arhaică*, 1927, *Curs de gramatică istorică a limbii latine. Fonetică*, 1928.

Membru titular (1 noiembrie 1948) al Academiei Române.

Barbu Viorel P.

(14 iunie 1941, comuna Deleni, județul Vaslui)
matematician

Studii liceale și universitare (Facultatea de Matematică) la Iași, unde a obținut titlul de doctor în științe matematice cu teza ***Regularitatea parțială a operatorilor diferențiali și pseudodiferențiali*** (1969). Și-a făcut specializarea la Roma (1969-1970). În 1964 a fost încadrat preparator la Facultatea de Matematică a Universității „Al. I. Cuza” din Iași, devenind apoi asistent (1967), lector (1970), conferențiar (1974), profesor (din 1980), predând cursuri de ecuații diferențiale, ecuații cu derivate parțiale, analiză neliniară, teoria controlului optimal, analiză funcțională. A fost „visiting professor” la universități din Roma, Pisa, Bologna, Cincinnati, Ohio etc. Activitatea sa științifică s-a orientat cu precădere în domeniul ecuațiilor diferențiale, desfășurându-se într-o serie de direcții importante: operatori diferențiali și pseudodiferențiali, demonstrând regularitatea parțială Gevrey a unor clase de operatori diferențiali și pseudodiferențiali cu simboluri de tip Kohn-Nirenberg, dând caracterizarea spectrală a semigrupului distribuției hipoanalitice; ecuații integrale și integro-diferențiale, obținând criteriile frecvențiale de stabilitate pentru ecuații integrale neliniare; a demonstrat efectul regularizant al semigrupului neliniar generat de anumite clase de operatori monotoni în spații Hilbert; controlul optimal al inegalităților variaționale; probleme convexe de control; ecuații Hamilton-Jacobi etc. Este membru în comitetele de redacție ale unor reviste străine de profil („Differential and Integral Equations”, „Numerical Functional Analysis and Optimization” și „Advances in Differential Equations”). Doctor honoris causa al Universității din Nebraska (Statele Unite) și membru de onoare al Academiei de Științe a Republicii Moldova. Rezultatele cercetărilor sale se regăsesc în articole și în monografiile precum: ***Nonlinear Semigroups and Differential Equations in Banach Spaces***, Noordhoff, 1976; ***Optimal Control of Variational Inequalities***,

Pitman & Longman, 1984; *Convexity and Optimization in Banach Spaces*, M. Dekker, 1986; *Analysis and Control of Infinite Dimensional Systems*, Academic Press, 1993; *Mathematical Methods in Optimization of Differential Systems*, Kluwer, 1995; *Partial Differential Equations and Boundary Value Problems*, Kluwer, 1998.

Membru corespondent (9 martie 1991) și membru titular (21 aprilie 1993) al Academiei Române; vicepreședinte al Academiei Române (13 iunie 1998 – 4 martie 2002); președinte al Filialei Iași a Academiei Române (din 2002).

Bart Jean (pseudonim literar al lui **Eugeniu [Eugenie] P. Botez**)

(28 noiembrie 1874, Burdujeni-Suceava – 12 mai 1933, București)
scriitor

Urmează Liceul Militar din Iași, Școala de ofițeri din București și Școala de aplicație a Marinei din Galați. În 1897 își începe cariera de ofițer de marină, îndeplinind diferite funcții, între care acelea de comisar maritim și de comandant al porturilor Călărași, Sulina, Constanța, și ajunge până la gradul de comandor. A debutat în 1894 în ziarul „Munca”, colaborând apoi la diverse publicații precum: „Lumea nouă literară și științifică”; „Adevărul de joi”, supliment literar al ziarului „Adevărul”; „Pagini literare” „Noua revistă română”; „Revista maritimă”, unde este și secretar de redacție; „Viața românească”; „Curentul nou” și altele. Publică romanul *Europolis*, 1933, volumele de schițe, jurnale și memorii: *Jurnal de bord. Schițe marine și militare*, 1901, pentru care Academia Română îi acordă Premiul „Adamachi”, *Din goana vieții; Războiul pe Dunăre*; primește din partea Academiei Premiul „Constantinide” pe 1917 pentru volumul *Datorii uitate* și Premiul „Eliade Rădulescu”, în 1923 pentru volumul *Prințesa Bibița; Cartea Dunărei*, 1933; *Sărmanul Dionis* (în colaborare cu Const. Calmuschi și G. Orleanu), 1909; *Datorii uitate*, 1916; *În cușca leului*, 1916; *În Deltă...*, 1925; *Peste Ocean*, 1926; *Schițe marine din lumea porturilor*, 1928; *Însemnări și amintiri*, 1928; *Misterul casei din Sărărie*, 1929. Din scrierile sale s-au făcut traduceri în franceză, italiană, spaniolă, germană, rusă, cehă, poloneză, maghiară, bulgară, portugheză și esperanto.

Membru corespondent (8 iunie 1922) al Academiei Române, referatul de recomandare fiind susținut de Mihail Sadoveanu.

Băcescu Mihai C.

(28 martie 1908, comuna Broșteni, județul Suceava –
6 august 1999, București)
zoolog și oceanolog

După studii primare făcute la Fălticeni și liceale la Chișinău, a urmat cursurile Facultății de Științe din Iași, în 1933 devenind licențiat al Secției de Științele Naturii. În 1938 și-a susținut teza de doctorat *Les Mycidaces des eaux roumaines: étude taxonomique, morphologique, biogéographique et biologique*. În 1963 a obținut titlul de doctor docent. A fost asistent și apoi șef de lucrări la Laboratorul de Morfologie Animală al Universității din Iași (1930-1940), paralel lucrând și la Stațiunea Zoologică de Cercetări Marine de la Agigea (Stațiunea Marină „Prof. Ion Borcea”). A continuat specializarea la stațiunile marine din Franța: Banyuls-sur-Mer, Roscoff, la Muzeul de Istorie Naturală din Paris, precum și la Muzeul Oceanografic din Monaco (1938-1939). După revenirea în țară, a fost transferat la Muzeul de Istorie Naturală „Grigore Antipa” din București, pe care, între 1964 și 1988, în calitate de director, l-a reorganizat și îmbogățit. Și-a orientat activitatea științifică spre carcinologie și muzeologie. Ca muzeograf, și-a legat numele și de Muzeul Apelor „Mihai Băcescu” din Fălticeni, înființat de el. Ca taxonomist, a descris cinci familii noi de crustacee, 42 genuri și subgenuri noi și 293 specii noi, unele descoperite în apele românești. Majoritatea taxonilor noi sunt crustacee din alte mări și oceane, primite spre identificare ori capturate de el în expedițiile la care a luat parte: astfel, din Oceanul Pacific, din adâncul jgheab Peru-Chile (*Mysimenzis hadalis*); din Oceanul Atlantic de Vest (noi specii de *Leucon*) și de Est (15 specii noi din apele Mauritaniei și Golful Gascogne); din nord-vestul Oceanului Indian (*Indoapseudes*, *Macrolabrum*, *Apseudes gallardoii djiboutiensis*, 1978 etc.). 65 de taxoni poartă numele său. Este considerat drept creatorul școlii române de oceanologie și mai ales a celei de carcinologie. În 1965 a înființat Sectorul de Biologie Marină al Academiei Române. A organizat pe linia muzeului o expediție pentru explorarea

recifelor de corali ai Tanzaniei (1973) și a participat la trei expediții oceanografice: prima în apele Perului, pe nava americană „Anton Brun” (1965); a doua pe coastele Mauritaniei (1971) și în nord-vestul Oceanului Indian (1977), ambele pe nava franceză „Thalassa”. Între 1954 și 1970 a condus munca de cercetare a Mării Negre. Rezultatele cercetărilor sale științifice s-au materializat în peste 300 de lucrări și studii, apărute în țară și în străinătate, și în 340 taxoni, îndeosebi crustacee din grupul *Peracarida* și peste 100 lucrări de popularizare (conferințe, referate și note diverse): *Nume și întrebuintări de plante*, 1931, *Peștii așa cum îi vede țăranul pescar român*, 1941, *Păsările în nomenclatura și viața poporului român*, 1961, *Chemarea apelor*, 1972, *Acolo unde Sahara dispăre în Ocean*, 1973, *Uzina Aqua*, 1977 etc. A publicat lucrări în monumentală serie „Fauna României” și a colaborat la *Traite de zoologie*, 1997. Membru în comitetele de redacție ale unor publicații științifice de profil: „Vie et Milieu”, „Oceanologica Acta” etc.; a înființat revista „Ecologie Marină”. Membru al Academiei „Liguria” din Bologna, al Institutului Ecuadorian de Științe Naturale din Quito, al Societății de Hidrobiologie a Academiei de Științe a Federației Ruse, al Academiei de Științe din New York, al Societății Franceze de Zoologie, al Societății Senkenbergiana din Frankfurt am Main, al Societății Internaționale de Limnologie, al Societății de Biogeografie din Franța, al Asociației Internaționale pentru Studiul Dunării, al Comisiei Internaționale pentru Explorarea Științifică a Mării Mediterane (CIESMM), membru pe viață al Comitetului de Perfecționare al Institutului Oceanologic Francez, membru în Consiliul Internațional al Muzeelor, președinte al Comitetului de Bentos din CIESMM, președinte al Comitetului Internațional al Muzeelor de Științele Naturii, membru străin în Comitetul de perfecționare al Institutului Oceanografie din Paris etc. Reprezentant al României în Comisia Oceanologica Interguvernamentală a UNESCO. A fost distins cu Medalia „Prince Albert I” de Monaco, cu Premiile „Manley-Bendall” și „Tregouboff” etc.

Membru corespondent (21 martie 1963) și membru titular (22 ianuarie 1990) al Academiei Române Discurs de recepție: *Omagiu celor ce m-au îndreptat spre oceanologie, precum și unele probleme ridicate de exuberanta viață animală a nebănuitelor ecosisteme abia descoperite în abisurile oceanelor.*

Bădărău Dan

(6 decembrie 1893, Iași – 2 iulie 1968, București)
filosof

Studiile liceale și universitare la Iași și Paris. Absolvă Facultatea de Drept din Iași și obține licența și titlul de doctor în Filosofie (1924) la Sorbona. Tema lucrării sale principale de doctorat a fost *Essai sur la pensée*, iar tema lucrării secundare a fost *Un système de matérialisme métaphysique du XIX-eme siècle. La philosophie de Vasile Conta*. Profesor la Universitatea ieșeană, la Facultatea de Litere și Filosofie, între 1926 și 1944. În urma actului samavolnic din 1948 de scoatere din învățământul filosofic a marilor sale valori, Bădărău a fost transferat la Institutul de Istorie din București, apoi la Centrul de Logică de pe lângă Academia Română, unde a lucrat până la sfârșitul vieții, survenit în 1968. A fost istoric al filosofiei, istoric al logicii și logician. Ca istoric al filosofiei, a cercetat concepții paradigmatică din filosofia antică (Aristotel), filosofia modernă (J. Locke, Leibniz, Condillac, d'Holbach, Montesquieu și Montagne) și filosofia românească (Dimitrie Cantemir și Vasile Conta). Cercetarea sa din acest domeniu se ilustrează prin profundă pătrundere în orienturile și stilurile operelor analizate, ceea ce i-a permis să le determine înțelesurile proprii, valoarea constitutivă și implicațiile în raport cu alte sisteme și concepții. Lucrările sale care au ca obiect concepții și sisteme filosofice relevă existența, concomitent cu o impunătoare erudiție a autorului, și a spiritului analitico-sintetic. Din întrebuințarea acestora au rezultat exegeze care au constituit contribuții originale la înțelegerea conceptelor și sistemelor cercetate. A fost între primii istorici ai filosofiei din țara noastră care s-au oprit asupra cercetării și relevării unora dintre concepțiile filosofice românești. Notabile sunt, în acest sens, cercetările sale, unele publicate în limba franceză, asupra filosofiei lui Vasile Conta, atât pentru că determină natura și valoarea sistemului filosofic materialist al acestuia, cât și pentru că îi descoperă notele proprii în raport cu filosofii din a doua

jumătate a secolului al XIX-lea. Monografia filosofică a lui Bădărău dedicată operei lui Dimitrie Cantemir nu are doar valoarea primatului în privința analizei creației filosofice a filosofului român, ci ea se distinge prin cunoașterea exemplară a istoriei concepției analizate, a relațiilor dintre etapele gândirii cantemiriene, ca și prin argumentarea valorii universale a unora dintre lucrările elaborate de D. Cantemir la sfârșitul secolului al XVII-lea și în primele două decenii ale secolului al XVIII-lea. Dan Bădărău ocupă un loc important în istoria logicii; în studiile sale de logică a demonstrat existența legăturii dintre logic și ontologic, caracterul funcțional al legăturii cauzale, după cum a examinat relația dintre gândire și limbaj, subliniind că fiecare mare epocă din istoria umanității a avut logica sa, dar nu și gramatica sa, așa încât ideea lui Bădărău este că între gândire și limbaj există un decalaj. Pornind de la această idee, el analizează raportul dintre judecată și expresia ei (propoziția), gândirea este continuă, dar se realizează prin elemente (unități) cu semnificație. De aici rezultă că gândirea se împlinește în cunoaștere. În lucrările sale de logică a cercetat, de asemenea, relația dintre semn și semnificație, argumentând că semnul este un indicativ și ocazie, iar actul de semnificație le transcende pe amândouă, desemnând sau atribuind, adică punând în relație ceea ce este prezent sau coprezent, deci lucrurile, așa încât judecata nu se reduce, după părerea lui Bădărău, la copulație. Lucrările sale *L'individuel chez Aristotel* și *Du jugement comme acte signifiant* reprezintă contribuții originale la istoria logicii și în logică. Lucrări de referință: *Essai sur la pensée*, Paris, 1924; *Un système de métaphysique au XIX-eme siècle. La philosophie de Vasile Conta*, Paris, 1924, *L'individuel chez Aristotel*, Paris, 1926, *Du jugement comme acte signifiant*, Lausanne, 1964, *Filosofia lui Dimitrie Cantemir*, București, 1964; *G.W. Leibniz. Viața și personalitatea filosofică*, București, 1966, *Scrieri alese*, vol. I, București, 1979, vol. II, București, 1973.

Membru corespondent (21 martie 1963) și membru titular post-mortem (1990) al Academiei Române.

Bărbulescu Ilie

(1 decembrie 1873, București – 5 mai 1945, Iași)

lingvist și filolog

Absolvent al Liceului „Sf. Sava” și al secției de Istorie a Facultății de Litere din București, urmând în paralel cursurile Școlii Normale Superioare. După licență, obține o bursă pentru studiul limbilor slave la universitățile din Praga și Agram (Zagreb). În 1899 obține, la Agram, doctoratul cu o teză premiată ulterior de Academia Română, *Fonetica alfabetului cirilic în textele române din veacul XVI și XVII, în legătură cu monumentele paleo-sârbo-bulgaro-ruse și româno-slave*, 1904. Între 1900 și 1905, este subdirector la Arhivele Statului din București, unde publică: *Cercetări istorico-filologice*, 1900, *Studii privitoare la limba și istoria românilor*, 1902, *Vechile relații ale Principatelor Române cu Croația*, 1903. În 1905 i se încredințează Catedra de Slavistică, nou înființată, la Universitatea din Iași, la care va funcționa mai întâi ca suplinitor, apoi ca profesor titular (1909) până la pensionare (1938). A consacrat numeroase studii și articole de istorie politică raporturilor româno-slave privite din perspectiva actualității, sintetizate în *Relations des Roumains avec les Serbes, les Bulgares, les Grecs et la Croație en liaison avec la question macedo-roumaine*, 1912 și în alte cărți fundamentale precum: *Curentele literare la români în perioada slavonismului cultural*, 1928, *Individualitatea limbii române și elementele slave vechi*, 1929. Între 1921 și 1940 a condus revista „Arhiva”, unde a fost prezent număr de număr cu studii și articole, documente, note filologice și etimologice, imprimând publicației o agresivitate de temut. A mai publicat: *Cercetări istorico-filologice*, 1900, *Studii privitoare la limba și istoria românilor*, 1902; *Problemele capitale ale slavisticii la români*, 1906; *Relations des Roumains avec les Serbes, les Bulgares, les Grecs et la Croație en liaison avec la question macedo-roumaine*, 1912; *Istoria literaturii ruse moderne*, 1921; *Curentele literare la români în perioada slavonismului cultural*, 1928; *Individualitatea limbii române și elementele slave vechi*, 1929; *Istoria literaturii și gramatica limbii bulgare vechi*, 1930. Membru al Academiei de Științe din Belgrad (1914) și al Societății Regale Cehe de Științe din Praga (1929).

Membru corespondent (4 aprilie 1908) al Academiei Române.

Bârlădeanu Alexandru

(25 ianuarie 1911, Comrat, azi Republica Moldova –
13 noiembrie 1997, București)
economist și om politic

Licențiat al Facultății de Drept din Iași (1937), unde în 1940 și-a susținut și teza de doctorat în Economie. Între 1937 și 1940 a fost asistent la Catedra de Economie Politică și Finanțe a Universității din Iași, apoi cercetător la Institutul de Cercetări Științifice din Chișinău (1940-1946) și expert economic al comisiei guvernamentale române la tratativele de pace de la Paris (1946-1947). A fost secretar general pentru problemele comerțului exterior la Ministerul Economiei Naționale (1947-1948), ministru al Comerțului Exterior (1953-1954), vicepreședinte al Consiliului de Miniștri (1955-1957, 1967-1969), președinte al Consiliului de Stat al Planificării (1955-1956), prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri (1965-1967), președinte al Consiliului Național pentru Cercetare Științifică (1967-1969). Din 1949, profesor și apoi șef al Catedrei de Economie Politică la Academia de Studii Economice din București. A reprezentat, ca expert, de multe ori România în Comisia Economică a ONU pentru Europa. A avut un rol hotărâtor în inițierea și ducerea la bun sfârșit a reformei monetare (1947), în pregătirea procesului de desființare a regimului de cartele din România (1954), a cotelor obligatorii în agricultură și înlocuirea lor cu un sistem de contractare (1956) și la tratativele purtate în vederea desființării de pe teritoriul României a sovromurilor (1957-1958). A desfășurat o susținută activitate politică (luptător antifascist din anii studenției, membru al Partidului Comunist din 1946; între 1963 și 1968 a ocupat funcții în conducerea superioară a partidului), în 1968, în urma divergențelor cu autoritățile de stat. S-a retras din toate funcțiile deținute până atunci; opoziția față de politica promovată în anii '80 i-a atras excluderea în 1989 din rândurile Partidului Comunist și domiciliu forțat. După decembrie 1989 a fost: membru al Consiliului Frontului Salvării Naționale (ianuarie

1990) și al Partidului Frontul Salvării Naționale, membru al Biroului executiv al CPUN (februarie 1990 – mai 1990); președinte al Senatului României (1990-1992) și copreședinte al Adunării Constituante (1990-1991). Din 1992 s-a retras din toate funcțiile politice. Membru de onoare al Academiei de Științe a Republicii Moldova (1991).

Membru titular al Academiei Române (2 iulie 1955); vicepreședinte al Academiei Române (2 februarie 1990 – 1 februarie 1994).

Bârsănescu Ștefan

(28 martie 1895, comuna Viperești, județul Buzău –
5 noiembrie 1984, Iași)
pedagog român

Student al Universității din Iași, unde a obținut licența în Drept (1919) și în Filosofie (1921). În 1923-1924 a studiat la Berlin și la Leipzig, unde obține doctoratul în anul 1925 cu teza *Emile Boutroux – viața, opera și filosofia sa*. În anii 1929-1931 a participat la activitățile desfășurate de Zentral Institut für Erziehung und Unterricht din Berlin, conduse de H. Nohl și L. Pallat. A fost numit profesor și apoi director la Școala Normală „V. Lupu” din Iași și în 1933 a devenit, prin concurs, profesor de Pedagogie, la universitatea ieșeană. A continuat să aibă contacte cu pedagogia occidentală în tot cursul anilor '30. În 1937 a cunoscut direct o serie de centre pedagogice din Copenhaga, Jena, München. Bârsănescu s-a afirmat ca un adept al „pedagogiei culturii” dată acestei orientări de către Ed. Spranger, fapt reliefat de lucrările sale *Pedagogia*, 1932, *Didactica*, 1935, *Tehnologia didactică*, 1939, *Pedagogia practică*, 1946, *Politica culturii în România contemporană*, 1937. A manifestat un deosebit interes pentru cercetarea trecutului învățământului și a teoriei pedagogice din spațiul românesc. În acest domeniu a publicat: *Istoria pedagogiei românești*, 1941; *Schola latina de la Cotnari*, 1957; *Academia domnească din Iași*, 1962; *Schola Greca e Latina din Târgoviște*, 1966; *Pagini nescrise din istoria culturii românești*, 1971. Alte lucrări de referință sunt: *Pedagogia pentru școlile normale*, 1932; *Didactica*, 1935; *Unitatea pedagogiei contemporane ca știință*, 1936; *Tehnologia didactică*, 1939; *Pedagogia practică*, 1946; *Pedagogia agricolă*, 1946; *Istoria pedagogiei românești*, 1941; *Schola latina de la Cotnari*, 1957; *Educația estetică*, în colaborare cu G. Văideanu, 1961; *Academia domnească din Iași, 1714-1921*, 1962, *Schola Greca e Latina din Târgoviște*, 1966; *Pagini nescrise din istoria culturii românești*, 1971; *Educația, învățământul, gândirea pedagogiei în Ro-*

mânia – dicționar cronologic, în colaborare cu Florela Bârsănescu, 1978; *Medalioane pentru o pedagogie a modelelor*, 1983.

Membru corespondent (21 martie 1963) al Academiei Române.

Berza Mihai

(23 august 1907, Tecuci, județul Galați – 5 octombrie 1978, București)
istoric

Studiile universitare la Iași, continuate cu studii doctorale în străinătate la Școala Română din Roma (1931-1933) și la École Pratique des Hautes Études din Paris (1935-1938). Secretar al Școlii Române din Roma (1936-1938). Desfășoară o fructuoasă activitate ca profesor secundar (1939-1941), apoi subdirector al Institutului de Istorie Universală „Nicolae Iorga” (1941-1947), timp în care, din 1944, este titularul catedrelor de Metodologie și istoriografie, Genealogie și heraldică de la Școala de Arhivistică (1944-1950). Devine profesor la Facultatea de Istorie din București (1950-1974) și șef al Catedrei de Istorie universală medie, modernă și contemporană (din 1964). Paralel, deține funcția de șef al secției de Istorie universală de la Institutul de istorie „Nicolae Iorga” (1956-1964) și director al Institutul de Studii sud-est europene (din 1964), membru titular al Academiei de Științe Sociale și Politice (1970), membru în Comitetul internațional AIESEE (1970), președinte al Comisiei de Istoria ideilor (1964), profesor invitat la College de France (1966), Membru în biroul Comitetului internațional al științelor istorice (CISH) din (1970), vicepreședinte al Asociației Internaționale de studii bizantine (din 1971), membru străin al Academiei sârbe de științe și arte. Berza este redactor șef al „REESEE”, membru în comitetul de redacție al publicațiilor „RRD”, „SCIA”, „RRH” și al Colecției „Documenta Romaniae Historica”. Abordând cu ușurință domeniul istoriei economice, sociale, politice și factorului cultură, în ultimii ani Berza a adus o contribuție de seamă în cercetarea regimului de obligații al Țărilor Române față de Poartă și arta medievală românească. Lucrări de referință: *Amalfi Preducale (596-957)*, 1938; *Mer Noire a la fin du Moyen Age*, 1941; *Der Kreuzzug gegen die Turkenein europaisches Problem*, 1942; *Știință și metodă istorică în gândirea lui Nicolae Iorga*,

1946, *Haraciul Moldovei și Țării Românești în secolele XV-XIX*, 1957; *Variațiile exploatării Țării Românești de către Poarta otomană în secolele XVI-XVII*, 1958; *Mănăstirea Sucevița*, în colaborare, 1958; *Istoriei României*, vol. II-III, autor și redactor responsabil adjunct, București, 1962-1964; *Curtea moldovenească în timpul lui Ștefan cel Mare, culegere de studii*, București, 1964; *Trei tetraevanghele ale lui Teodor Mărișescu*, în *Cultura moldovenească în timpul lui Ștefan cel Mare*, ediție îngrijită de Mihai Berza, București, 1964; *N. Iorga, Pagini alese, antologie și studiu introductiv de...*, București, 1965; *Repertoriul monumentelor și obiectelor de artă în timpul lui Ștefan cel Mare*, București, 1968; *Les grandes étapes de l'histoire de Sud-Est européen*, în *Tradition et innovation dans la culture des pays du Sud-Est européen*, București, 1969; *Turcs, Empire ottoman et relations roumano-turques dans l'historiographie moldave des XV-e – XVII-e siècles*, 1972; *Opera lui Neagoe Basarab în conștiința societății românești*, în *Neagoe Basarab (1512-1521)*, București, 1972; *Activitatea istoriografică a lui D. Cantemir*, în *300 de ani de la nașterea lui D. Cantemir*, București, 1974; *Les études du Sud-Est européen, leur rôle et leur place dans l'ensemble des sciences humaine*, 1975; *Pentru o istorie a vechii culturi românești*, introducere de Andrei Pippidi, București, 1985.

Membru corespondent (21 martie 1963) al Academiei Române.

Bogdan Ioan

(25 iulie 1864, Brașov – 1 iunie 1919, București)
istoric și filolog

A urmat Facultatea de Litere și Filosofie din Iași, specializându-se în limbi slave la Viena, Petersburg, Kiev, Moscova, Odesa, Cracovia și Varșovia și descoperind numeroase scrieri și documente, majoritatea în limba slavonă, legate de istoria poporului român. Din 1891, funcționează ca profesor de Filologie slavă la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității bucureștene, fiind ales, de mai multe ori, decan, prorector și, pentru scurt timp, rector (1-15 iunie 1912). Între 1902 și 1906, conduce revista „Convorbiri literare”, iar în 1909 este ales președinte al Comisiei Istorice a României. Prin cercetări laborioase, a descoperit, studiat și editat numeroase texte și documente vechi, conturând o viziune mai adecvată asupra istoriei și literaturii vechi românești. Publică ediții și studii privind istoriografia bizantină și sud-slavă, cea mai importantă fiind *Cronica lui Constantin Manasses*, 1922, istoriografia românească – *Vechile cronici moldovenești până la Ureche*, 1891, *Cronice inedite atingătoare de istoria românilor*, 1895, *Letopisețul lui Azarie* (publicat în „Analele Academiei Române”, 1908-1909, precum și texte literare sau folclorice medievale: *O traducere moldovenească a „Vieții lui Bertoldo” din veacul al XVIII-lea* („Convorbiri literare”, 1891), *Vlad Țepeș și narațiunile germane și rusești asupra lui*, 1896, dar și scrieri legate de relațiile cu alte culturi sau de istorie a vechilor instituții românești. Rezolvă problema dificilă a transpunerii în românește a textelor vechi, realizând o tălmăcire fidelă, de coloratură arhaică, a *Letopisețului de când s-a început Țara Moldovei*, a *Letopisețului de la Putna* etc. Pentru a stabili însemnătatea istorico-literară a textelor, Bogdan întreprinde o analiză detaliată, urmărind, concomitent, soluționarea unor controversate chestiuni de datare, localizare și paternitate. Dacă cercetările de mai târziu vor aduce rectificări sau noi puncte de vede-

re, comentariile lui Bogdan asupra celor trei cronicari din secolul al XVI-lea, Macarie, Eftimie și Azarie, și-au păstrat, în mare parte, valoarea, la fel ca și temeinicul studiu filologic și literar privitor la narațiunile despre Vlad Țepeș. Opera sa cuprinde lucrări de referință precum: *Vechile cronic moldovenești până la Ureche*, București, 1891; *Cronice inedite atingătoare de istoria românilor*, București, 1895; *Vlad Țepeș și narațiunile germane și rusești asupra lui*, București, 1896; *Luptele românilor cu turcii până la Mihai Viteazul. Cultura veche română*, București, 1898; *Istoriografia română și problemele ei actuale*, București, 1905; *Cronica lui Constantin Manasses*, prefață de Ioan Bianu, București, 1922; *Scrieri alese*, îngrijită și introducere de G. Mihăilă, București, 1968.

Membru corespondent (31 martie 1892), membru titular (29 martie 1903) al Academiei Române și vicepreședinte al acestui for între 1910-1913 și 1916-1919.

Bogdan Petru

(29 ianuarie 1873, comuna Cozmești, județul Iași –
28 martie 1944, Iași)
chimist

Studii la Liceul Național din Iași, apoi la Facultatea de Științe a Universității din Iași, secția Fizico-Chimice, în 1893 obținând licența. Este angajat ca asistent, în cadrul Laboratorului de Chimie Minerală, condus de profesorul Petru Poni, care îl recomandă pentru studii de specializare în Chimia fizică la Leipzig, cu prof. W. Ostwald, și la Berlin, cu prof. J.H. Van't Hoff; obține doctoratul la Universitatea din Berlin cu teza *Ober die Wanderungsgeschwindigkeiten der Ionen*, 1901. Profesor în învățământul secundar (1901-1911); suplinitor al profesorului Hurmuzescu la Catedra de Fizică a Universității din București (1905-1907). Docent în Chimie fizică (1906). Conferențiar provizoriu (1908-1912) și conferențiar definitiv (1912), apoi profesor (1915-1940) de Chimie fizică al Universității din București. Rector al Universității din Iași (1926-1932). Doctor honoris causa al Universității din Nancy (1924). Cercetări fundamentale în electrochimie și termodinamică, studii asupra structurii moleculare a lichidelor; asupra fenomenelor de transport ale ionilor în soluții sub acțiunea câmpului electric; privind aplicarea legii diluției la soluțiile de acid azotic și acid sulfuric. Rezultatele obținute în domeniul numerelor de transport ale ionilor efectuate de Bogdan au fost citate de chimistul suedez August Arrhenius (1859-1927), cel care a formulat teoria disociației electrolitice. În 1887 a stabilit o relație privind variația tensiunii superficiale a lichidelor cu temperatura și o altă relație care exprimă căldura de evaporare a lichidelor în raport de densitatea vaporilor saturați, mai simplă decât formula cunoscută Ramsay-Shields (W. Ramsay, 1852-1916, laureat al Premiului Nobel). Cercetând starea lichidă a substanțelor, a descoperit relația dintre viteza de propagare a sunetului în lichide și căldura latentă de vaporizare a

acestora și a dat o nouă demonstrație a legii lui Trouton (1884), care permite clasificarea lichidelor în normale și asociate. De asemenea, a elaborat formule originale care permit calcularea diametrului moleculelor în faza lichidă. Bogdan a elaborat lucrări originale privind studiul ecuațiilor de stare ale gazelor reale, stabilind relații din domeniul teoremei stării corespondente și a demonstrat că pe cale termodinamică se poate ajunge la ecuația de stare elaborată de fizicianul olandez Johannes Diderik Van der Waals, laureat al Premiului Nobel (1837-1923). Lucrări de referință și studii: *Influența neelectrolitelor asupra tensiunii de vapori a acidului acetic*, 1903; *L'équation de Van der Waals et état liquide*, 1906; *Starea de disociere la acidul azotic*, 1906; *Teoria electrolitică a materiei*, 1906; *Fondul molecular al lichidelor*, 1912; *Repejunea sunetului la corpurile lichide*, 1913; *Nouvelles applications de la théorie de Van der Waals*, 1916; *Introducere în studiul chimiei fizice*, vol. I-II, 1921, 1924; *Introducere în electrochimie*, 1928; *Radioactivitatea și structura materiei*, 1929; *Cercetări asupra numerelor de transport ale ionilor*, 1930; *Considérations sur la constitution des substances liquides*, vol. I-II, 1933-1934; *Polarisation moléculaire et la constante capillaire*, 1938; *La tension superficielle des corps liquides*, 1943; *La théorie cinétique des corps liquides*, 1943. În 1924 a publicat un amplu *Curs de chimie fizică (I. Teoria cinetică; II. Termodinamica; III. Electrochimia; IV. Radioactivitatea)*, primul curs românesc de chimie fizică.

Membru titular (4 iunie 1926) al Academiei Române.

Bogrea Vasile

(6 octombrie 1881, Târmauca, județul Dorohoi, azi Ucraina
– 8 septembrie 1926, Viena)

filolog și lingvist

Studii liceale la Institutul „Anastasiu Bașotă” de la Pomârla și la Liceul Național din Iași. Urmează, la Iași, Literale, Filosofia și Dreptul. Din 1910 până în 1913 studiază la Berlin filologia clasică și lingvistica comparată. În august 1919 este numit profesor agregat la Catedra de Filologie clasică a Universității nou înființate în Cluj și se dedică realizării „unității culturale”. Scrie în „Revista istorică”, „Transilvania”, „Dacoromania”, „Cultura poporului”, „Anuarul Institutului de Istorie Națională”; la „Ramuri” susține o rubrică de recenzii. Scoate, în 1923, gazeta „Conștiința românească”, sprijinit de N. Iorga și Sextil Pușcariu, ține în cadrul Astei numeroase conferințe: „Valoarea culturii naționale”, „Sufletul latin”, „Scriitori și public în lumea veche” etc. Inițiază extensiunea universitară în Transilvania. Se numără printre ctitorii Muzeului Limbii Române, nucleul viitoarei școli lingvistice clujene, și ai Societății Etnografice. Colaborează la „Analele Dobrogei”, „Cele trei Crișuri”, „Idea europeană”, „Cugetul românesc”, „Societatea de mâine”, „Universul literar”, „Făt-Frumos”, „Șezătoarea”. În 1925, a publicat *Pentru învățământul clasic* și, în 1926, *Reflexii asupra anticlasicismului*, studiul *Originalitatea poeziei române* rămânând în manuscris. A dat rezolvări definitive în etimologie, dar a fost atras de cuvintele rare, neînțelese (*Etimologii, între filologie și istorie*) și de interpretarea semasiologică (*O problemă semantică: „genunchiu” în sens de „neam”, „gintă”, Semantism românesc și semantism balcanic*). A demonstrat originea unor nume și porecle; a analizat metodic toponimia românească; a pus în lumină marea bogăție sinonimică a limbii române (în terminologia numismatică și juridică).

Membru corespondent (10 iunie 1920) al Academiei Române.

Botez Demostene

(2 iulie 1893, comuna Holub, jud. Botoșani – 17 martie 1973, Iași)

scriitor, publicist și traducător

Studii liceale – Liceul-internat (1912) și universitare, Facultatea de Drept (1915) la Iași. Practică în paralel cu literatura avocatură, în 1948 devenind vicepreședinte al Uniunii Avocaților din România. Ca poet a debutat în revista ieșeană „Arhiva” (1911), iar ca jurnalist în „Opinia” (1913). A colaborat la „Rampa”, „Convorbiri literare”, „Adevărul”, „Cuvântul liber”, „Gazeta literară” etc. Cele mai reprezentative articole sociale au fost adunate în volumele *Comedia umană*, 1940, *Chipuri și măști*, 1965, *Fapte diverse*, 1969. A debutat editorial cu placheta de versuri *Munții*, în 1918, pentru care a primit Premiul Academiei Române. Au urmat: *Floarea pământului*, 1920, distins cu Premiul Academiei Române, *Povestea Omului*, 1923, *Zilele vieții*, 1927, *Cuvinte de dincolo*, 1934, *Floarea soarelui*, 1953, *Versuri alese*, 1955, *Oameni de lumină*, 1958, *Carnet*, 1961, *Oglinzi*, 1963, *Fața timpului*, 1967, *Aproape de pământ*, 1968. Ca prozator a debutat în 1917 la Iași în ziarul „România”. Volumele epice apărute sunt: *Român perpetuu*, 1938, *Dumnezeu*, 1936, *Ghiocul*, 1934, *Înălțarea la cer*, 1938, *Obsesia*, 1946, *Oameni de lut*, 1947. Ultimul său roman – *Document* – a apărut în 1964. Rămâne un memorialist deosebit prin: *În căutarea mea*, 1933, *Curcubeu peste Dunăre*, 1956, *Prin URSS*, 1962, *Memorii*, 1970-1973, în care este re-luat conținutul mai vechiului opuscul *Lumea cea mică*, 1944 și în care schițase momente autobiografice. A tradus din operele lui Aristofan, Flaubert, Brecht, Gorki, Valéry și din poezia clasică chineză. A deținut funcții importante în domeniul culturii: redactor-șef la „Tânărul scriitor”, redactor și director la „Viața Românească”, în cercul căruia a pătruns încă din liceu; a fost președinte al Uniunii Scriitorilor între 1964-1965, deputat în Marea Adunare Națională.

Membru corespondent(21 martie 1963) al Academiei Române.

Botezatu Petru

(1911, Dorohoi, județul Botoșani – 1 decembrie 1981, Iași)
filozof și logician

Studii liceale la Dorohoi, urmate de Facultatea de Litere și Filozofie a Universității din Iași. După ce absolvă facultatea, s-a dedicat activității profesionale și celei de cercetare științifică, cărora le-a dat o fericită sinteză atât în amfiteatre, cât și în lucrările publicate. A colaborat cu articole și eseuri la presa ieșeană și centrală, la reviste de logică și filozofie, publicistica sa constituindu-se într-o exemplară comuniune a rigorii logico-demonstrative cu expresia literară de cea mai aleasă formă. A excelat în domeniul logicii, înlănțuind în careia a elaborat idei originale. Ideea fundamentală și totul originală în cercetările lui Botezatu a fost, după cum s-a subliniat, nu o singură dată, de exegeți avizați ai operei sale, aceea de operație logică. Ideea în cauză stabilea deosebirea între creierul uman, care se comportă ca un calculator electronic și calculatorul electronic. Pentru Botezatu, „calculatorul cerebral” se deosebește de cel electronic datorită faptului că procedează cu „operații logice”. De aici, Botezatu a dedus o nouă definiție: „logica este știința operațiilor logice sui-generis”. Lucrări de referință: *Schiță a unei logici naturale. Logica operatorie*, București, 1969; *Valoarea didactică*, București, 1971; *Semiotică și negație*, Iași, 1974; *Silogistică*, în colaborare, București, 1976; *Note de trecător*, Iași, 1979, *Interogații – Convorbiri asupra spiritului contemporan*, Iași, 1978.

Membru corespondent postmortem (2006) al Academiei Române.

Botezatu Radu

(8 ianuarie 1921, Iași – 11 ianuarie 1988, București)
geofizician

Studii liceale la Iași, urmate de Facultatea de Mine și Metalurgie a Școlii Politehnice din Timișoara, pe care a absolvit-o în anul 1945. După o prestigioasă activitate în producție, susține cursul de Conducere a întreprinderilor geologice la Universitatea din București, unde în 1970 își susține doctoratul în domeniul științelor geofizice și în 1974 obține titlul de doctor docent. A parcurs, la Facultatea de Geologie și geografie a Universității din București, toate treptele universitare până la inclusiv aceea de profesor universitar la Secția de Inginerie geologică a Universității. A reușit să îmbine cu măiestrie activitatea didactică de la catedră cu aceea de cercetător științific de mare prestigiu, remarcabilă prin elaborarea de noi și originale metode și proceduri de analiză și interpretare geofizică a anomaliilor câmpurilor potențiale și prin contribuții valoroase la cunoașterea structurii geologice interioare a subsolului României, prin lucrări din domeniul măsurătorilor câmpurilor gravitaționale și analizei problemelor de optimizare a rețelelor de măsurare și de ameliorare a prelucrării datelor din teren. La acest mare grup de lucrări se adaugă activitatea de diversificare a investigației prospective și a cercetărilor geofizice aplicate în geologie. A realizat numeroase lucrări științifice privind structura și importanța geologică a anomaliilor gravimetrice și magnetice din anumite zone ale Dobrogei, din sudul Moldovei, din nordul regiunii Vrancea, din Valea Roșca – Gura Ocniței, din regiunea dintre Olt și Dâmbovița etc. De asemenea, a analizat structura profundă a subsolului țării noastre după datele gravimetrice și magnetice. A studiat caracteristicile reflectării în anomalii gravimetrice a vulcanitelor neogene, a structurilor magnetice ale anticlinalelor petrolifere proprii depresiunii din regiunea precarpatică a Munteniei, a depozitelor carbonatice și a masivelor noastre de sare, printre care

cel de la Slătioara de Argeș. Botezatu a adus contribuții de seamă la cunoașterea structurii și genezei tectonice a Munților Carpați; el este savantul care a stabilit (împreună cu alți specialiști de valoarea lui) rețeaua gravimetrică de ordinul I a României. A întreprins studii valoroase privind aplicarea prospecțiunilor geofizice și determinarea criteriilor de interpretare geologică a structurilor regionale sau locale, care prezintă acumulări de minerale folositoare. Lucrări de referință: *Prospecțiuni geofizice*, vol. I, *Metodele câmpurilor naturale*, coautor, București, 1964; *Metode geofizice de cercetare a subsolului*, București, 1964; *Interpretarea geologică a prospecțiunilor geofizice*, coautor, București, 1973; *Curs de conducerea întreprinderilor geologice, destinat studenților din anul V de la Facultatea de Geologie și geografie, secția Inginerie geologică și geofizică a Universității București*, litografiat, 1974; *Prospecțiunea geofizică a zăcămintelor de minereuri*, coordonator și coautor, București, 1976; *Modele geofizice ale alcătuirii geologice a României*, București, 1982; *Manualul inginerului de mine*, coautor, București, 1984; *Bazele interpretării geologice a informațiilor geofizice*, București, 1987; *Studiul anomaliei gravimetrice de la Slătioara – Pitești*, București, 1988, *Analiza anomaliilor gravimetrice și magnetice cu ajutorul funcțiilor periodice*, București, 1988; *Prospectarea seismică a zăcămintelor de hidrocarburi*, coautor, București, 1992.

Membru corespondent (1 martie 1974) al Academiei Române.

Brătianu Gheorghe I.

(21 ianuarie / 3 februarie 1898, comuna Ruginoasa, județul Iași – 24 aprilie 1953, în închisorile de la Sighet, județul Maramureș)
istoric

Urmează cursurile Liceului Național din Iași (1909-1917), Facultatea de Drept a Universității din Iași și Facultatea de Litere la Paris; continuă studiile și obține titlul de doctor în Filosofie la Universitatea din Cernăuți (1923) și de doctor în Litere la Universitatea din Paris (1929). Profesor la Universitatea din Iași (1924) și la Catedra de Istorie universală a Facultății de Istorie din București, unde îi succede lui Nicolae Iorga. A fost decan la Facultatea de Litere din București (1940-1941) și director al Institutului Universitar „Nicolae Iorga” (1940-1947). Opera lui este extrem de bogată și variată în conținut, adesea de substanță filosofică, profundă și de mare contribuție în istoria universală cât și în cea națională. Ea se înscrie atât pe linia tradițională, exprimată prin spiritul național ce o străbate (originile poporului român și continuitatea lui în spațiul carpato-danubiano-pontic și mergând până la unitatea națională, constituirea și desăvârșirea statului național român unitar în secolele XIX-XX), cât și concepția sa de istoric modern, preocuparea de reînnoirea științei istorice. Aduce contribuții în problema trecerii de la antichitate la evul mediu, pornind de la scindarea Imperiului roman, problemă dezbătută de marii istorici străini, ca Henri Pirenne. Scindarea lumii mediteraneene, ruperea echilibrului economic în est și vest sunt privite de istoric într-o perspectivă mult mai amplă, cu rădăcini dintr-o istorie îndepărtată; trecerea la evul mediu înseamnă și deplasarea centrului de greutate de la vest spre est. El integrează, astfel, istoria națională în contextul universal, realizează o istorie vie, pătrunsă de problematica actuală. Lucrări de referință: *Vicina. Contributions a l'histoire de la domination byzantine et du commerce génois en Dobrogea*, 1923; *Le poignard scythe de Boureni (Moldavie)*, București, 1925; *Actes des notaires génois de Pera et de Caffa de la fin de treizième siècle*

(1281-1290), 1927; *Le problème des frontières russo-roumaines, pendant la guerre de 1877-1878 et du Congrès de Berlin*, București, 1928; *Recherches sur le commerce génois dans la Mer Noire au XIII-e siècle*, 1929; *Notes sur les Génois en Moldavie au XV-e siècle*, București, 1933; *La question de l'approvisionnement de Constantinopol à l'époque byzantine et ottomane; Servage de la glèbe et régime fiscal. Essai d'histoire comparée roumaine, slave et byzantine*, Paris; *La distribution de l'or et les raisons économiques de la division de l'Empire Romain*, București, 1934; *Napoléon III et les nationalités*, 1934; *Recherches sur Vicina et Cetatea Albă. Contributions à l'histoire de la domination byzantine et tatare et du commerce génois sur le littoral roumain de la Mer Noire*, 1935; *Privileges et franchises municipales dans l'empire byzantine*, 1936; *Une énigme et un miracle historique: le peuple roumain*, București, 1937; *Études byzantines d'histoire économique et sociale*, 1938; *Une nouvelle histoire de l'Europe au Moyen Âge*, București, 1938; *Bismarck und Ion C. Brătianu*, Jena și Leipzig, 1939; *Acțiunea politică și militară a României în 1919, în lumina corespondenței diplomatice a lui Ion I.C. Brătianu*, 1939; *O enigmă și un miracol istoric: poporul român*, București, 1940; *Théorie et réalité de l'histoire hongroise*, București, 1940; *Rumanien und Ungarn – Demographische und wirtschaftliche Betrachtungen*, Bukarest, 1940; *Roumanie et Hongrie. Considération démographiques et économiques*, București, 1942; *Origines et formation de l'unité roumaine*, București, 1943; *Le Problème de la continuité daco-roumaine*, București, 1944; *Tradiția istorică despre întemeierea statelor românești*, 1945; *Formules d'organisation de la paix dans l'histoire universelle*, edițiile I-III, București, 1945; *L'histoire roumaine écrite par les historiens hongrois*, partea I-II, București, 1946; *Un savant et un soldat. Marc Bloch (1886-1944)*, București, 1946; *Sfatul domnesc și adunarea stărilor în țările românești în cadrul istoriei generale*, 1946-1947.

Membru corespondent (2 iunie 1928) și membru titular (28 mai 1942) al Academiei Române, titlu retras de regimul comunist în 1948, repus în drepturi (3 iulie 1990) ca membru titular al Academiei Române. În cadrul discursului de recepție a vorbit despre *Nicolae Iorga, istoric al românilor*.

Brândză Dimitrie

(10 octombrie 1846, sat Bivol, județul Dorohoi, azi comuna Viișoara, județul Botoșani – 3 august 1895, Slănic Moldova, județul Bacău)
medic și naturalist

Absolvent al Academiei Mihăilene din Iași (1864) și al Universității din Paris – Sorbona, unde obține licența în științe naturale (1866). Concomitent face studii medicale (1864-1869). Doctor în Medicină și Chirurgie al Universității din Paris, cu teza *Histoire botanique et thérapeutique des gentianacées employées en médecine*, 1869. Profesor de Botanică și Zoologie, temporar și Geologie, la Liceul Național și apoi la Facultatea de Științe din Iași (1867-1874); medic la Spitalul „Sf. Spiridon” (1869), custode al Muzeului Societății de Medici și Naturaliști și director al Grădinii Botanice (1872) din Iași; profesor de Istorie naturală la Universitatea din București (1874-1882) și de Botanică (1882-1895); director al Grădinii Botanice din Cotroceni (1875), iar după 1884 este organizatorul actualei Grădini Botanice și al Institutului de Botanică din București. Publică la Paris (1867) *Considerații asupra ovarului inferior de la un exemplar monstruos de Rosa și asupra ovarului normal de Crataegus*. Se ocupă de unele anomalii la genul *Rosa*, acestea fiind primele lucrări de morfologie vegetală publicate de un român. Mai târziu vede lumina tiparului și o altă lucrare de cercetare de anatomie vegetală dedicată genului *Menyanthes* (1896). Lucrările sunt comunicate la Societatea Linneană din Paris și publicată în revista „Adansonia”, condusă de H. Baillon. În România, se dedică operei de inventariere a florei românești, legând aceste preocupări de etnobotanică. Opera sa fundamentală rămâne *Prodromul florei române*, 1883, care, la apariție, cuprindea 2.100 de specii de fanerogame și criptogame vasculare din țara noastră, descoperite sau revizuite de autor, cu indicarea stațiunii și a localităților, precum și a ierburilor, unde acestea se află. Dă o descriere a familiilor, genurilor și, uneori, a speciilor, re-

marcabil fiind și efortul de a stabili o terminologie botanică românească. În ***Limba botanică a țaranului român***, 1882, redă nume populare de plante culese în diverse regiuni, având o importantă contribuție la etnobotanică. Realizează, în anii care au urmat, din însărcinarea Academiei Române, primul studiu botanic monografic românesc al unei regiuni date; cercetează, între 1881 și 1882, flora și vegetația Dobrogei, concretizată în ***Vegetațiunea Dobrogei***, 1884 și ***Flora Dobrogei*** (operă terminată în 1887, apărută postum în 1897). Ca medic, s-a ocupat de calitățile terapeutice ale unor plante și a studiat infestația cu *Trichinella spiralis* (1874). În domeniul fitopatologiei, a studiat etiologia și modul de combatere a filoxerei (1885). Este autorul unor lucrări de referință, precum: ***Prodromul florei române sau enumerația plantelor până azi cunoscute în Moldova și Valahia***, București, 1879-1883; ***Vegetațiunea Dobrogei***, 1881; ***Flora Dobrogei***, 1898.

Membru titular (30 iunie 1879) și vicepreședinte al Academiei Române (1893-1895). Discursul de recepție s-a intitulat ***Despre vegetațiunea României și exploratorii ei***.

Bujor Paul

(20 iulie 1862, Berești, Galați – 17 mai 1952, București)
zoolog

A urmat Colegiul Național „Gh. Roșca Codreanu” din Bârlad și Facultatea de Științe din Iași. A făcut studiile universitare de biologie la Paris (din 1887) și s-a specializat în morfologie animală la Geneva. În 1891 și-a susținut doctoratul în științe naturale, la Universitatea din Geneva, elucidând stadiile de dezvoltare larvară la *Petromyzon planeri*. După o scurtă carieră didactică la București, a ocupat Catedra de Morfologie animală de la Universitatea din Iași (1896-1936), unde a pus bazele colecțiilor de morfologie animală. Aici a realizat cercetări de morfologie descriptivă și comparativă, de hidrobiologie și de zoologie experimentală. A organizat laboratorul și muzeul catedrei, devenind pionier al școlii românești de morfologie animală. A studiat organisme vii din lacurile sărate și a stabilit procesul biologic de formare a nămolului negru din lacul Techirghiol, cu concluzii acceptate de toată literatura de specialitate. Este creatorul școlii universitare de morfologie animală din Iași. Pe lângă calitățile de profesor universitar și cercetător, a fost și un cunoscut scriitor, edificatoare fiind volumele *Amintiri – A. Vlahuță și I.L. Caragiale*, 1938, și *Îndurare!*, 1939, *Mi-a cântat cucu-n față*, 1910. Membru al numeroase societăți științifice și culturale, și-a dedicat cea mai mare parte a vieții atât activităților sociale și culturale, cât și celor universitare.

Membru de onoare (4 iunie 1948) și membru titular onorific (12 august 1948) al Academiei Române.

Burada T. Teodor

(3 octombrie 1839, Iași – 17 februarie 1923, Iași)
folclorist, etnograf și muzicolog

Și-a făcut primele studii în casa părintească, având profesori iluștri precum V.A. Urechia și Gr. Cobălcescu, urmând apoi Academia din Iași (fosta Academie Mihăileană) și Facultatea de Drept a Universității din Iași. Și-a continuat studiile la Paris, unde urmează cursurile Facultății de Drept și ale Conservatorului de Muzică. Ocupă funcții în magistratură la Roman, Galați, Focșani și Iași. În 1877 a fost numit profesor de teorie și solfegiu la Conservatorul din Iași. A colaborat la publicații prestigioase („Convorbiri literare”, „Revista pentru istorie, arheologie și filologie”, „Românul”, „Arhiva” etc.) și a făcut parte din numeroase societăți culturale, printre care „Junimea” (1878), „Societatea Amicii artelor” (1886), „Societatea Științifică și Literară din Iași”, pe care o va conduce în intervalele 1903-1906 și 1908-1914. Cele dintâi cercetări pe care Burada le întreprinde sunt muzicale și folclorice. A publicat studii de istoria muzicii și a teatrului, în care a inclus și teatrul popular – *Istoria teatrului în Moldova*, vol. I-II (1915, 1922). Interesându-se de muzica populară, a ajuns să se ocupe și de alte laturi ale folclorului românesc – *Despre întrebuițarea muzică în unele obiceiuri vechi ale poporului român*. A cules bocete și le-a studiat în cadrul ceremonialului de înmormântare la români, urmărit pe zone geografice, fiind printre primii care au subliniat valoarea bocetului ca specie. Prioritatea o deține și în culegerea sau semnalarea unor cântece populare și obiceiuri la români (*Cântecul cununei*, *Caloianul* etc.). Călătorind prin țară, el a sesizat diferențele regionale dintre producțiile folclorice, fapt consemnat în *O călătorie în Dobrogea*, 1880, care este prima cercetare folclorică de tip monografic, unde se prezintă speciile populare în versuri (colinde, descântece, bocete, balade etc., în cadru istoric, geografic și etnografic. Pe folclorist nu l-a preocupat în primul rând va-

loarea literară a materialului cules, ci mai degrabă vechimea lui, iar alteori noutatea tematică. În căutare de urme istorice din trecut, își începe, în 1882, peregrinările la românii din Peninsula Balcanică și Asia Mică. Studiile făcute cu acest prilej conțin numeroase considerații de ordin geografic, istoric, etnografic, folcloric, precum și poezii, melodii populare și texte dialectale (*Datinile la nunți ale poporului român din Macedonia, Poezii populare adunate în Macedonia* etc.). Este autorul a numeroase lucrări de muzicologie și istoriografie muzicală, precum: *Conservatorul de Muzică din Iași*, 1875; *Conservatorul de Muzică și Declamațiune din Iași*, 1876; *Ziarele de muzică*, 1879-1880; *Cronica muzicală a orașului Iași, 1780/1860*, 1888; *Cercetări asupra Conservatorului Filarmonic-Dramatic din Iași, 1836/1838*, 1888; *Istoria teatrului în Moldova*, Iași, Institutul Arte Grafice „N.V. Ștefaniu”, 1915; realizează importante scrieri de folclor, etnografie și etnologie, precum *Tanz und Spiel bei der Rumanien*, 1889; *Scrierile muzicale ale lui Dimitrie Cantemir, domnitorul Moldovei*, 1910, în „Analele Academiei Române”, București, 1911; *Despre întrebuințarea muzicii în unele obiceiuri vechi ale poporului român*, 1876; *Cercetări asupra danțurilor și instrumentelor de muzică ale românilor*, 1877; *O călătorie în Dobrogea*, Iași, 1880; *Despre creștăturile plutașilor pe cherestele și alte semne doveditoare de proprietate la români*, Iași, 1880; *Datinele poporului român la înmormântări, Datinile la nunți ale poporului român din Macedonia*, Iași, 1883, *Datinile poporului român din Macedonia la înmormântări*, 1883, *Cântece de miriologi (bocete) adunate din Macedonia*, 1883, în *Opere*, vol. III, opus citat; *O călătorie la Muntele Athos*, Iași, 1883, *Cântecul lui Mihai Viteazul la românii din Macedonia*, 1892, *Obiceiuri la nașterea copiilor poporului român în Macedonia*, 1892, *Conăcări și iertăciunea la nunțile românilor din Basarabia*, 1915; *O colonie de vlahi în Arabia*, București, Atelierele Grafice Socec, 1915.

Membru corespondent al Academiei Române (25 martie 1887).

Burghel Theodor

(12 februarie 1905, Iași – 3 iunie 1977, București)
medic

Studii liceale și universitare la Iași, Liceul Internat și Facultatea de Medicină. În 1929 susține teza de doctorat cu tema *Splenomegalia micotică* și efectuează între 1 octombrie 1930 și 1 octombrie 1931 o specializare la Viena, în clinica profesorului A. Eiselsberg și în serviciul de Urologie al doctorului R. Lichtenstern. În aprilie 1925 devine extern, prin concurs, la Spitalul „Sf. Spiridon”, pentru ca în august 1927 să devină intern provizoriu, tot la acel spital, iar în mai 1928, intern definitiv; în 1927 este numit preparator, pentru ca în 1931 să fie transferat la București, la Clinica Urologică, condusă de profesorul N. Hortolomei, unde ocupă rând pe rând posturile de asistent, șef de lucrări, în 1940 fiind promovat conferențiar, pe bază de concurs, iar în 1946, profesor la Clinica de Boli Urinare, din cadrul Spitalului „Panduri”, șef de lucrări, iar în 1940 conferențiar la Catedra de Chirurgie de la Spitalul Colțea. În anul 1946, când se înființează o clinică de chirurgie a căilor urinare la Spitalul Panduri, a fost numit în funcția de profesor universitar la Facultatea de Medicină din București și a preluat conducerea unității. Între anii 1957-1972 a fost rector al Institutului de Medicină și Farmacie din București. În anul 1969 a obținut titlul de „Om de știință emerit”. În perioada 24 aprilie 1972 – 18 martie 1975 a deținut funcția de ministru al Sănătății. Lucrările științifice cuprind domeniul patologiei chirurgicale, a aparatului urinar și genital, al chirurgiei abdominale și al chirurgiei cardiovasculare. A adus contribuții importante în problemele chirurgiei urinare, în special, prin tehnica nefroureterectomiei, și în fiziologia urinară, prezentând noi date din domeniul ureterului și a fiziologiei micțiunii. A introdus tehnici și metode moderne, între care epurația extrarenală, prin rinichiul artificial. A creat aparate noi în specialitatea urologică și cea cardiovasculară, ca electroexcitatorul nervului fre-

nic, defibrilatorul cardiac etc. A inițiat și condus învățământul de anestezie și reanimare. Lucrări de referință: **Radiologia urinară. Farmacologie, fiziologie normală și patologică. Interpretarea funcțională**, în colaborare cu M. Popescu-Buzău, raport la al IV-lea Congres național de chirurgie, urologie, obstetrică și ginecologie, București, 1933; **Les extravasations du bassin. Étude radiologique et clinique**, în colaborare cu N. Hortolomei și I. Streja, articol apărut în revista „Journal d’Urologie” nr. 6/1934, Paris; **Über Hamaturien bei Nierenbecken-Entleerungsstörungen**, în colaborare cu N. Hortolomei și I. Streja, articol publicat în revista „Zeitschrift für urologische Chirurgie” nr. 41/1935; **Dinamica căilor urinare superioare. Studiu clinic**, în colaborare cu N. Hortolomei și I. Streja, raport prezentat la al V-lea Congres român de urologie, 1935, apărut sub forma unui volum de 250 de pagini și a unui atlas radiografie, București; **Die Dynamik der oberen Harnwege bei Verletzungen der Wirbelsäule**, în colaborare cu N. Hortolomei și I. Streja, articol apărut în revista „Wiener Klinische Wochenschrift” nr. 37/38 din 1936; **Considérations sur la Physiopathologie des voies urinaires supérieures**, în colaborare cu N. Hortolomei și I. Streja, articol apărut în revista „Journal d’Urologie”, nr. 5/1937, Paris; **Valoarea reacțiilor biologice în depistarea metastazelor neoplasmelor testiculare**, comunicare la Societatea de Urologie, ședința din 10 iunie 1938; **Le traitement de la rétention d’urine post-opératoire**, articol publicat în revista „La Presse Médicale” nr. 93/1939, Paris; **Chistul solitar al rinichiului**, în colaborare cu Gh. Olănescu și I. Juvara, articol publicat în „Revista română de urologie”, nr. 4/1939; **Vitaminele în chirurgie**, volum premiat de Academia Română, București, 1944; **Urgențele în urologie**, în colaborare, 1956; **Tehnica chirurgicală în urologie. Tuberculoza urinară**, în colaborare, versiunea franceză, Paris. Președinte al Societății de Chirurgie din România, membru al Academiei de Chirurgie din Paris, al Societății Germane de Urologie și membru corespondent al Asociației Franceze de Urologie. Îl găsim raportor la Congresul Național de Chirurgie, Urologie, Obstetrică și Ginecologie, din 1933, la Congresul Național de Urologie, din 1935 și la cel din 1937.

Membru corespondent (2 iulie 1955) și membru titular (21 martie 1963) al Academiei Române; între anii 1976-1977 funcționează ca președinte al instituției.

Camilar Eusebiu

(7 octombrie 1910, Udești, județul Suceava – 27 august 1965, București)
scriitor

A urmat Universitatea din Iași, colaborând cu redacțiile unor periodice ieșene – „Chemarea” (1935), „Iașul” (1938-1940), „Voința” (1941), „Cetatea Moldovei” din 1942, semnând și în numeroase periodice din București și din țară, între care „Viața românească”, „Banatul literar”, „Fruncea”, „Adevărul literar și artistic”, „Lumea”, „România literară”, „Universul literar”, „Vremea”, „Jurnalul literar” și „Revista Fundațiilor Regale”. În versurile volumului de debut, *Chemarea cumpenelor*, 1937, sunt vizibile două atitudini lirice: fascinația în fața naturii și a muncii agreste; dezolarea profundă, revolta celor umili și săraci. O expresie necizelată, dar viguroasă, rod al exaltării și furiei, defășește mai degrabă un temperament decât un artist. La polul opus, desprins de condiționarea socială, sunt versurile din ultima parte a vieții, adunate în volumele *Poezii*, 1964, și, postum, *Călărețul orb*, 1975. S-a impus ca prozator încă de la primul volum, *Cordun*, 1942, urmat în timp de *Cartea poreclelor*, 1957, *Nopti udeștene*, 1960, *Inimi fierbinți*, 1963, *Cartea de piatră*, 1981. A preferat în mod special subiectele din istorie, de unde talentul său evocator scoate tablouri vivante având în centru câteva dintre marile figuri ale trecutului românesc, narațiuni apărute în volumele *Poarta furtunilor*, 1955, *Povestiri eroice*, 1960, *Pământul zimbrului*, 1962, drama istorică *Focurile* (în colaborare cu Magda Isanos), premiată și editată de Fundația Regală pentru Literatură și Artă în 1945. A realizat și o serie de traduceri și prelucrări din literatura universală, precum: N.V. Gogol, *Însemnările unui nebun*, prefată de Eugen Schileru, București, 1945, *Povestiri din Petersburg*, București, 1952 (în colaborare cu Ada Steinberg), *Mantaua. Povestiri din Petersburg*, București, 1962 (în colaborare cu Ada Steinberg și Radu Do-

nici); Leonid Soloviev, *Minunata istorie a lui Nastratin Hoge*, București, 1945 (în colaborare cu Magda Isanos); A.S. Pușkin, *Fata căpitanului*, București, 1946, *Povestirile răposatului Ivan Petrovici Belchin*, București, 1954 (în colaborare cu Gh. Solcănescu), *Dama de pică*, prefață de Gh. Barbă, București, 1963; Alexei Tolstoi, *Povestiri rusești*, București, 1947; Maxim Gorki, *Foma Gordeev*, București, 1949; *Din poezia chineză clasică*, București, 1956; Aristofan, *Teatru*, București, 1956; Ovidiu, *Tristele*, București, 1957, *Epistole din exil*, ediție îngrijită și prefață de Toma Vasilescu, București, 1966; *1001 de nopți*, vol. I-IV, București, 1959-1963; Eschil, *Perșii. Cei șapte contra Tebei*, prefață de Mihai Nasta, București, 1960; Li Tai Pe, *Poezii*, București, 1961; Kalidasa, *Sakuntala*, București, 1964.

Membru corespondent (2 iulie 1955) al Academiei Române.

Cantacuzino Ion

(21 noiembrie 1863, București – 14 ianuarie 1934,
București)
medic și bacteriolog

Studii secundare și superioare la Paris, bacalaureatul la liceul Lycée Louis le Grand, între 1882-1885 studiază filosofia la Sorbona, unde își ia și licența și, din 1885, tot la Sorbona, studiază științele naturale și medicina. În 1894 își susține teza de doctorat *Recherches sur le mode de destruction du vibrion cholérique dans l'organisme. Contributions a l'étude du problème de l'immunité* și este numit, în 1896, profesor de Morfologie animală la Facultatea de Științe din Iași. Între 1896-1901 se află din nou la Paris, unde lucrează la Institutul „Pasteur”, în calitate de asistent al profesorului Elie Metchnikoff, în 1901 revenind în țară, unde este numit profesor titular la Catedra de Medicină experimentală, pe atunci creată, în cadrul Facultății de Medicină din București. În intervalul 1908-1910 este numit director general al Serviciului Sanitar. În 1916 este mobilizat ca medic civil, iar în 1917 organizează combaterea epidemiilor de holeră, tifos exantematic și de febră recurentă, izbucnite în acea perioadă. În 1918, la Spitalul Francez din Iași, ministrul Franței M. de Saint Aulaire îi remite Comandoria Legiunii de Onoare și îl numește în cuvintele pe care le rostește cu acest prilej ambasador permanent al științei și conștiinței franceze în România. În 1921 se înființează Institutul de Seruri și Vaccinuri, denumit în zilele noastre Institutul de Microbiologie, Parazitologie și Epidemiologie „Dr. I. Cantacuzino”. Activitatea sa științifică cu caracter aplicativ începe în 1904, când se angajează în studiul și prepararea serului antistreptococic, un an mai târziu, deci în 1905, angajându-se în studiul și prepararea serului antidisenteric. Studiul vaccinurilor și al serurilor reprezintă o evidentă particularitate a operei sale științifice naționale și internaționale. În contul pasiunii manifestate pe această linie, în intervalul

1912-1913 se angajează în studiul și prepararea vaccinului împotriva febrei tifoide, ca și a holerei asiatice. În 1913, și în cadrul campaniei militare care s-a declanșat în acel an, este mobilizat ca medic locotenent, în continuare fiind numit și șeful Serviciului Sanitar al armatei, când ia conducerea campaniei în lupta împotriva holerei. În intervalul 1914-1915 se angajează în studiul și prepararea și a serului anti-difteric. Tot în acea perioadă ieșită din comun pentru studiul și prepararea mijloacelor de apărare împotriva acestor boli, care au făcut ravagii în cursul primului război mondial, deplasându-se în anume situații la fața locului, reprezintă desigur o particularitate națională și internațională a operei științifice a lui Cantacuzino. În 1912 trimite o misiune în Bulgaria pentru combaterea holerei, iar în 1913, când este numit șeful Serviciului Sanitar al armatei, organizează lupta împotriva holerei, organizând carantinele de la Zimnicea, unde vaccinează Corpul IV de Armată. Este considerat fondatorul școlii românești moderne de microbiologie și de medicină experimentală. Prin activitățile sale, Cantacuzino a adus contribuții importante în domeniul studiului fagocitozei, al imunității la nevertebrate, a mecanismelor de apărare ale organismului împotriva diversilor agenți patogeni, apoi în studiul holerei, al tifosului exantematic, tuberculozei, ca și a altor boli cu extindere în masă. Ani de-a rândul a mai aprofundat și problematica complexă a infecțiilor streptococice, definind și rolul streptococului în producerea scarlatinei. S-a mai remarcat și prin variate activități cu caracter internațional, semnând, cu rang de ministru și de delegat al țării, tratatul de la Trianon. A fost, de asemenea, membru al Comitetului de conducere al Oficiului Internațional de Igienă din cadrul Societății Națiunilor. Cea mai mare descoperire științifică pe care i-o datorăm ține de faptul că după foarte îndelungate cercetări, i-a reușit performanța primei modificări ereditare în bacteriologie, prin folosirea unui transformator, obținut prin metode fizice, mai precis prin filtrare și căldură. Implicațiile practice ale acestei descoperiri s-au dovedit a fi deosebit de mari. Bibliografia lucrărilor sale cuprinde 131 de lucrări științifice, abordând următoarele teme: imunitate, imunitatea la nevertebrate, originea precipitelor, valoarea antigenică a unor enzime, lucrări asupra holerei, lucrări asupra scarlatinei, lucrări asupra tuberculozei, lucrări asupra morvei, tifosului exantematic, febrei tifoide și leprei, legi sanitare etc., precum:

L'immunité chez les Invertébrés, 1923; *Recherches sur le mode de destruction du vibrion cholérique dans l'organisme. Contributions a l'étude du problème de l'immunité*, Paris, 1894; *Nouvelles recherches sur le mode de destruction des vibrions dans l'organisme*, Paris, 1898; *Sur l'étiologie de la scarlatine*, rapport, XX-eme Congres français de médecine, Montpellier, 1929; *Vaccination des nouveau nés contre la tuberculose par le vaccin BCG en Roumanie*, Paris, 1928; *Sur une épidémie d'ictère observée en Roumanie pendant la campagne de 1917*, Paris, 1918; *Le typhus exanthématique*, în „Journal medical français”, 1921.

Membru corespondent (24 mai 1911) și membru titular (30 mai 1925) al Academiei Române.

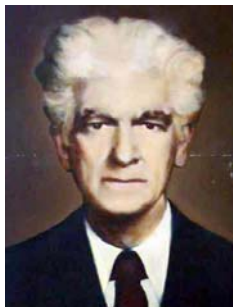
Caragiani Ioan D.

(11 februarie 1841, Avdela, Grecia – 13 ianuarie 1921, Iași)

folclorist și traducător român

Studii primare și secundare la Avdela și Vlaho-Clisura și superioare, Filologia, la Atena. Obține postul de profesor la Gimnaziul Central din Iași, devenind, din 1866, și profesor la Catedra de Limba și literatura elină a Universității (până în 1904) și director al Bibliotecii Centrale Universitare (1878-1901). Frecventează asiduu ședințele Junimii, al cărei membru a și devenit în 1865, publicând în paginile revistei „Convorbiri literare” atât traduceri din literatura greacă, cât și articole precum *Românii din Macedonia și poezia lor populară*, *Studii istorice asupra românilor din Peninsula Balcanică*, 1891. Urmărind prezența românilor la sud de Dunăre printre celelalte popoare balcanice, el caută să-i deosebească în permanență, servindu-se de toponimie și onomastică. În acest sens, studiile sale sunt un adevărat repertoriu onomastic al macedoromânilor. A tradus integral și a pregătit pentru tipar *Iliada* lui Homer, din care însă nu a apărut decât un fragment. Tipărite în 1879, *Odyseea* și *Batrachomyomachia* sunt tălmăcite pentru prima oară în întregime în românește, beneficiind de o transpunere plastică și vie, precum și fragmente din Aristotel și Teocrit.

Membru fondator (22 aprilie 1866) al Societății Academice Române, ca reprezentant al românilor macedoneni.

Caraman Petru

(14 decembrie 1898, Vârlezi, județul Galați – 9 ianuarie 1980, Iași)

folclorist, filolog și etnolog

Studii universitare la Facultatea de Litere și Filosofie din Iași (1918-1921) și Seminarul Pedagogic Universitar din Iași (1922). Și-a continuat specializarea în folclor și etnografie în Polonia, la universitățile din Varșovia, Lvov și Cracovia, unde a audiat cursuri ale etnologilor și etnografilor Jan St. Bystroh, Eugeniusz Frankowski, Adam Fischer, Kazimierz Moszyriski și St. Poniatowski (1925-1928). În 1929 și-a susținut teza de doctorat *Obiceiul colindatului la slavi și la români*, la Universitatea din Cracovia. Este profesor secundar la Cernăuți (septembrie 1928) și la București (1929-1934), director al Institutului Român din Sofia (1934-1937), profesor la Catedra de Slavistică a Universității din Iași, din 1938 până în noiembrie 1947, când este exclus din învățământ, deoarece protestase împotriva răpirii Basarabiei și nu admitea ingerințe în autonomia universitară. Autor al numeroase studii de profil complex, etnografic și lingvistic, Caraman abordează din perspectivă comparată, în tradiția școlii comparatiste a lui B.P. Hasdeu și a celei lingvistice a lui Ovid Densusianu, multiple aspecte ale culturii populare românești, între care balada și colindul dețin un loc central, fapt demonstrat de volumul *Obrzed koledowania u Slowian i u Rumunow*, 1933, apărută și în limba română – *Colindatul la români, slavi și alte popoare*, 1983. Studiul este o erudită demonstrație a vechimii datinii românești, a originii ei romane. O continuare firească a studiului despre colindat este cel despre aspectul contrastant al colindatului, *Descolindatul în orientul și sud-estul Europei*, 1997, exegeză de folclor comparat care ocupă un loc distinct în cadrul operei lui Caraman, prin noutatea și adâncimea tratării, însemnând de fapt descoperirea unui obicei necercetat până atunci. A demonstrat, în tot ceea ce a scris, o profundă cunoaștere a realităților etnografice din numeroase zone, acumulată prin cercetarea directă

ori prin intermediari. Din bogata culegere rezultată a apărut postum o selecție reprezentativă: *Literatură populară*, 1982, studiul (1994) *De la instinctul de autoorientare la spiritul critic*, axat pe tradiția autohtonă. Trebuie amintite studiile despre cântecele bătrânești, *Considerații critice asupra genezei și răspândirii baladei Meșterului Manole în Balcani*, *Cântecul nunului*, *Datinile românești în limba franceză*. *Contribuție critică asupra folclorului român în străinătate*, București, 1934; *Folclor românesc în englezește*. *Contribuție asupra folclorului român în străinătate*, Iași, 1935, *Magia populară ca sursă de inspirație pentru poezia cultă*, în *Elogiu folclorului românesc*, ediție îngrijită de Octav Păun și Maria Mărdărescu, București, 1969, *G. Ibrăileanu – profesorul, istoricul culturii, scriitorul beletrist*, în *Amintiri despre G. Ibrăileanu*, ediție îngrijită de Ion Popescu-Sireteanu, Iași, 1974, *Pământ și apă*. *Contribuție etnologică la studiul simbolicei eminesciene*, ediție îngrijită și prefață de Gheorghe Drăgan, Iași, 1984.

Membru titular post-mortem al Academiei Române (31 martie 1991).

Carol II, Principe de Hohenzollern-Sigmaringen

(15 octombrie 1893, Sinaia, România – 4 aprilie 1953, Estoril, Portugalia), rege al României (8 iunie 1930 – 6 septembrie 1940)

Absolvent al Școlii Fiilor de Militari din Iași și al Școlii de Ofițeri din București, pe care a absolvit-o în 1909 cu gradul de sublocotenent, înaintând până la gradul de general. În 1904 a fost declarat moștenitor la tron, la care renunță în 1925 și se exilează în străinătate. A revenit la conducerea statului în 1930, rămânând până în 1940. În domeniul culturii, aportul său este esențial prin inițiative precum înființarea „Fundăției Carol”, prin care a dat naștere unui impresionant număr de cămine culturale la sate, a înființat biblioteci sătești, a organizat asistența juridică și sanitară. În sistemul Fundăției au fost încadrate echipele sociologice ale lui Dimitrie Gusti. Sub aceleași auspicii, iau ființă prestigioasele instituții care au fost Muzeul Etnografic din Cluj și Muzeul Satului din București. Fundățiile regale organizează expoziții în străinătate, seri culturale, concerte, difuzare de informații în scopul cunoașterii României și culturii ei specifice ca și prezențele românești în lume. În 1933 se creează Fundația pentru literatură și artă și începe să apară „Revista Fundațiilor Regale”.

Membru de onoare (17 mai 1921) al Academiei Române; protector și președinte de onoare (8 iunie 1930 – 5 septembrie 1940) al Academiei Române.

Călinescu George

(19 iunie 1899, București – 12 martie 1965, Otopeni, județul Ilfov)

critic, istoric literar, scriitor și publicist

Școala primară la Iași, Școala „Carol I” (1906-1907) și la București, la Școala „Cuibul cu barză” (1908-1910), iar gimnaziul și liceul la „Dimitrie Cantemir”, apoi la „Gheorghe Lazăr” (1910-1916), iar o clasă în particular la Liceul Internat din Iași, trecându-și bacalaureatul la Liceul „Mihai Viteazul” din București (1917). Se înscrie în 1919 la secția de Filologie modernă și filosofie de la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității bucureștene, pe care o va absolvi în 1923. În timpul studenției a fost subbibliotecar al Facultății, paleograf și bibliotecar la Arhivele Statului. După examenul de licență în Limba și literatura italiană (secundar, limba și literatura română), e numit profesor la Liceul „Gh. Șincai” din București. În 1924, la recomandarea profesorului său de italiană, Ramiro Ortiz, ministrul Instrucțiunii îi aprobă un concediu de studii de 2 ani și o bursă pentru Școala Română din Roma, al cărei director era Vasile Pârvan, ocazie cu care elaborează lucrările: *Alcuni missionari cattolici italiani nella Moldavia nei secoli XVII e XVIII*, Roma, 1925, și *Altre notizie sui missionari cattolici nei paesi romeni*, Roma, 1930, ambele adunând rezultatele investigațiilor și cercetărilor efectuate de autor în arhivele italiene. În 1936, își susține examenul de doctorat, cu teza intitulată *Analiza unui manuscris eminescian (Avatarii faraonului Tla)*, la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din Iași. Aici obține prin concurs, în 1937, postul de conferențiar de Estetică și critică literară. Este desemnat ca suplinitor la Catedra de Istoria literaturii române vechi pe anul școlar 1941-1942, la aceeași facultate. În 1944, toamna, este numit profesor titular la Catedra de Istoria literaturii române moderne a Facultății de Litere și filosofie din Iași, iar peste un an, pe același post, la Facultatea de Litere și filosofie a Universității din București, de unde va fi scos, în urma unei vaste cam-

panii de denigrare declanșate în presa comunistă, sub acuzația de „idealism” și „estetism”. Din noiembrie 1949, este încadrat la Institutul de Istorie Literară și Folclor, unde va fi director din 1951 până la moarte. În 1960, devine profesor onorific la Catedra de Istoria literaturii române a Facultății de Filologie din București, unde ține în ultimii doi ani de viață cursuri speciale despre Eminescu și Creangă. A condus publicațiile „Tribuna poporului” (1944-1945), „Lumea” (1945-1946) și „Națiunea” (1946-1949) și a fost ales deputat în toate legislaturile, începând din 1946 până la sfârșitul vieții. Debutază în 1920, la ziarul „Dimineța”, cu articolul **Forțe neîntrebuțate în viața socială**. Colaborează la numeroase periodice: „Roma”, al cărei redactor a și fost o vreme, „Dacia”, „Diplomatarium italicum”, „Universul literar” (unde debutează ca poet în 1926), „Viața literară”, „Sburătorul”, „Sinteza” (participă și la pregătirea apariției revistei), „Gândirea”, „Vremea”, „Capricorn” (1930), publicație editată de el însuși, „Adevărul literar și artistic” (va fi titularul cronicii literare între 1932 și 1939), „România literară”, „Viața românească” (al cărei codirector este împreună cu Mihai Ralea între 1932 și 1934), „Revista Fundațiilor Regale”, „Jurnalul literar” (1939, publicație editată de el însuși; a doua serie în 1947-1948), „Cuvântul”, „Iașul”, „Mișcarea”, „Politica”, „Ecolul”, „Vestul”, „Studii și cercetări de istorie literară și folclor” (devenită „Revista de istorie și teorie literară”), „Contemporanul”, „Gazeta literară”, „Steaua”, „Teatrul” etc. A tradus integral poezia lui Horațiu, a publicat în reviste tălmăcirii din Carducci, Foscolo, Panzini, Gozzi, Metastasio, Cazotte, Guicciardini, Sterne etc., iar în volum, **Un om sfârșit** de Giovanni Papini. A debutat ca prozator cu romanul **Cartea nunții**, 1933, pentru a se impune cu **Enigma Otiliei**, 1938, **Bietul Ioanide**, 1953, și **Scrinul negru**, 1960.

Membru titular (29 mai 1948) și membru titular activ (12 august 1948) al Academiei Române.

Dimitrie Călugăreanu

(6/18 octombrie 1868, comuna Pomârla, județul Botoșani
– 17 decembrie 1937, București)
medic și naturalist

Studii universitare la Iași (Facultatea de Științe, Secția Științele Naturii) și la Berlin (Facultatea de Medicină). În 1902 a devenit doctor în științe naturale la Sorbona cu teza *Recherches de physiologie expérimentale et de chimie physique sur l'hématolyse*. A fost asistent la Laboratorul de Morfologie al Universității din Iași (1894-1897), profesor la Școala Superioară de Medicină Veterinară (1902-1905), conferențiar de Chimie fiziologică la Facultatea de Științe din București (1908-1919), profesor (1920- 1926) și decan (1920-1921) al Facultății de Științe din cadrul Universității din Cluj-Napoca. Din 1926 a activat în cadrul Institutului de Fiziologie din București. În 1918 a fondat revista „Știința tuturor”. A efectuat cercetări originale în neurofiziologie, hematologie, metabolism mineral, respirație. Dintre aspectele cercetate se pot menționa: studiul efectului comprimării nervilor, fenomenele de plasmoliză în celula cartilaginoasă, conducibilitatea electrică a plasmei în timpul coagulării, respirația intestinală la *Cobitis fossilis*, respirația la unele specii de gasteropode (*Limax Helix*, *Planorbis*, *Lymnea*), particularitățile funcționale ale glandei sericigene a viermelui de mătase, acțiunea luminii asupra *Planariei* etc., ale căror rezultate le-a prezentat în numeroase lucrări, studii și articole, apărute în reviste științifice din țară și din străinătate: *Expériences sur la suture croisée des nerfs de différentes sortes. Nerf lingual avec le nerf pneumogastrique*, 1900; *Suture croisée des nerfs pneumogastrique et hypoglosse*, 1900; *Contributions a l'étude de la compression des nerfs. Recherches sur les modifications histologiques dans les nerfs comprimés*, 1901; *Salivation très abondante pendant la mastication chez un chien a la suture croisée des nerfs hypoglosse et lingual*, 1901; *Études physiologiques et histologiques sur la compression des nerfs*, 1901; *Expériences sur la*

perméabilité des globules rouges du chien, 1902; *Influence de la durée de contact sur la résistance des globules rouges*, 1902; *Recherches de physiologie expérimentale et de chimie physique sur l'hématolyse*, 1902; *Acțiunea cloroformului asupra suspensiilor lipidice*, 1910; *Acțiunea acizilor asupra substanțelor proteice*, 1912; *Étude physico-chimique sur le sang de l'Anodonte et sur la perméabilité des membranes de cet animal*, 1915.

Membre corespondent (10 iunie 1920) al Academiei Române.

Călugăreanu Gheorghe

(16 iulie 1902, Iași – 15 noiembrie 1976, Cluj-Napoca)
matematician

Studii liceale la București (1913-1921) și universitare (Facultatea de Științe, Secția de Matematică-Fizică) la Cluj-Napoca (1921-1924). Și-a continuat pregătirea ca bursier al statului la Paris, unde, în 1928, și-a susținut teza de doctorat *Sur les fonctions polygenes d'une variable complexe*. În 1929 a obținut, la Universitatea din București, titlul de doctor docent. Reîntors în țară, a funcționat ca asistent (1930-1931), conferențiar (1934-1942) și din 1942 profesor la Universitatea din Cluj-Napoca. A avut o însemnată contribuție la organizarea învățământului matematic, în calitate de decan al Facultății de Matematică și Fizică (1953-1957) și șef al Catedrei de Teoria funcțiilor. A întocmit un important manual de *Teoria funcțiilor de variabilă complexă*, 1963, iar împreună cu D.V. Ionescu, un *Curs de analiză matematică*, 1956. Opera sa științifică s-a axat pe studiul unor probleme fundamentale de teoria funcțiilor analitice, geometrice și topologie. În privința teoriei funcțiilor, a determinat și a definit, încă în 1936, „invariațiile de prelungire” ale unor funcții analitice în lucrările: *Asupra determinării valorilor excepționale ale funcțiunilor întregi și meromorfe de gen finit*, 1929, *Asupra unei aplicații a teoremei lui Landou*, 1932. A adus contribuții și în alte domenii ale matematicii – geometrie și topologie. O problemă de geometrie diferențială pe care a studiat-o a fost aceea a reprezentării intrinsece a suprafețelor prin exprimarea curburii medii și a curburii totale în funcție de coordonatele geodezice. În 1941, împreună cu Gheorghe Th. Gheorghiu, a obținut interpretări geometrice ale invarianților diferențiali afini și proiectivi ai curbei plane. În topologie l-a atras cu deosebire teoria nodurilor, căutând să rezolve una dintre problemele cruciale ale teoriei, aceea a caracterizării nodurilor din punct de vedere al izotopiei, rezultate prezentate în lucrările: *Sur certains invariants at-*

taches aux fonctions analytiques, 1936, *Sur les invariants de prolongement des fonctions analytiques régulières a Vinfimi*, 1938, *Sur le problème des singularités des fonctions analytiques*, 1945, *Elemente de teoria funcțiilor de o variabilă complexă*, 1947 și 1963, *Asupra izotopiei curbilor închise*, 1960. Membru al Academiei de Științe din București, al Societății de Științe din Cluj-Napoca, al Societății de Matematică din Paris. În 1964 a primit titlul de profesor emerit.

Membru corespondent (2 iulie 1955) și membru titular (21 martie 1963) al Academiei Române.

Câmpeanu Petru M.

(1809 – 15 aprilie 1893, comuna Miclăușeni, județul Iași)
filolog și traducător

Studii de drept și filosofie la Universitatea din Pesta, unde, în 1834, și-a susținut doctoratul cu disertația *Principia Philosophiae Universalis*. Ca și alți cărturari ardeleni, în 1837 a fost chemat la Iași, ca profesor la Academia Mihăileană, la Catedra de Filosofie condusă de Eftimie Murgu, apoi la cea a Legilor. A fost membru al Comitetului academic și inspector de studii. Încă de la sosirea la Iași, s-a afirmat ca o personalitate culturală de mare prestigiu: în 1839 a făcut parte dintr-o asociație de cărturari condusă de Gheorghe Asachi, care pregătea apariția unei enciclopedii în limba română; în 1840 a fost, alături de Vasile Alecsandri, Costache Negruzzi și Mihail Kogălniceanu, director al Teatrului Național din Iași. A întocmit, în 1848, o *Gramatică românească*, după ce cu un an mai devreme publicase un *Abecedar latin*. A proiectat chiar înființarea unei societăți filologico-literare pentru cultivarea limbii și a unei societăți arheologico-istorice pentru studierea istoriei naționale, idei prin care anticipa înființarea Societății Academice Române. Interesul pentru cultivarea limbii l-a determinat să desfășoare o intensă activitate de traducător, publicând, între 1842 și 1847, traduceri de nuvele, povestiri, istorioare, foiletoane, majoritatea preluate după cele apărute în diverse reviste italiene.

Membru de onoare (10 septembrie 1871) al Societății Academice Române.

Celibidache Sergiu

(28 iunie 1912, Roman, județul Neamț – 14 august 1996, Neuville-sur-Essonne, lângă Paris, Franța)
dirijor și compozitor

Studii liceale și muzicale la Seminarul Pedagogic din Iași (1930), continuându-le apoi la București, unde s-a bucurat de îndrumările lui Theodor Rogalski (Teorie-solfegiu, Pian) și Theodor Cosma (Jazz). La Berlin s-a înscris la Musikhochschule (1939-1944), unde a studiat cu Hans Tiessen (Compoziție), Kurt Thomas și Fritz Stein (Teorie-solfegiu), Walter Gmeindel (Orchestra, Dirijat). Paralel s-a înscris și la Facultatea de Filosofie a Universității „Friedrich-Wilhelm” din Berlin, fiind discipolul lui Eduard Spranger și Nikolai Hartmann (Filosofie), Arnold Scherig (Muzicologie), Georg Schunemann (Istoria muzicii), obținând doctoratul în Muzicologie cu o teză despre *Arta polifonică a lui Josquin Desprez*. În urma concursului susținut pentru ocuparea postului de dirijor la Berliner Philharmoniker Orchester (1945), a reușit să preia conducerea acestei celebre formații condusă odinioară de Wilhelm Furtwangler. Din acel moment a început afirmarea internațională a dirijorului român, ansamblurile unde a dispus de angajamente permanente fiind Filarmonica din Berlin (1945-1952), Capela Regală din Kopenhaga (1960-1963), Orchestra Radiodifuziunii din Stuttgart (1972-1977) și Orchestra Filarmonicii din München (1979-1996). De-a lungul celor cinci decenii a condus Orchestra Națională a Franței, Orchestra ORTF și Orchestre du Conservatoire din Paris, Orchestrele Teatrelor „Scala” din Milano și „La Fenice” din Veneția, Orchestra de Stat din Bremen, Orchestra „Santa Cecilia” din Roma, Orchestra RIAS din Berlin, Orchestra Radiodifuziunii din Köln, Orchestra Simfonică a The Curtis Institute of Music din New York, Filarmonica „George Enescu” din București, Filarmonica „Moldova” din Iași etc. A predat cursuri de Fenomenologie muzicală la „Schola Cantorum” din Paris, Universitatea din Mainz (1976-1990), Praga etc. și a susținut cursuri de vară pentru di-

rijat la Trier, München, Siena etc. Repertoriul promovat în concerte a pornit de la preclasici și clasici până la moderni și contemporani, fără a ocoli și teatrul liric (de la „Cosi fan tutte” de W.A. Mozart până la „Wozzek” de Alban Berg). A strălucit în tălmăcirea paginilor muzicale ale creatorilor impresionisti și expresionisti (Cl. Debussy, M. Ravel, R. Strauss, P. Hindemith, I. Stravinski, D. Milhaud, O. Respighi și Bartok Bela). Personalitate artistică non-conformistă, dublată de filosoful care a promovat teorii personale originale, epatante și concepții absolutiste, exclusiviste, asupra creatorilor și operelor de artă, omul scripitor de inteligent, plin de vervă, ironie, sarcasm, savantul înzestrat cu o cultură generală copleșitoare, Celibidache a atins spre sfârșitul vieții o carieră impresionantă, devenind pentru lumea muzicală un mit, o legendă vie a baghetei contemporane. A compus patru simfonii, **Concert pentru pian și orchestră**, **Suita pentru orchestră**, **Requiem**, **Taschen Garten**, lucrări elaborate în etapa studiilor la Berlin. A fost distins cu premiul danez „Leonie-Sonning” (1971), cu titlurile de Director onorific al Filarmonicii „George Enescu” din București (1990), Profesor onorific al Berlinului (1991), Cetățean de onoare al orașului München (1992) și cu Marele Ordin german al Artelor „Maximilian” (1993).

Membru de onoare (13 mai 1992) al Academiei Române.

Cernătescu Radu

(17 august 1894, Huși, județul Iași – 17 ianuarie 1958, Iași)
chimist

Studii liceale și universitare la Iași, unde și-a susținut în 1920 și teza de doctorat, *Legea lui Dalton aplicată la soluții concentrate*. Din 1916, timp de aproape 40 de ani, a desfășurat o bogată și susținută activitate științifică și didactică la Iași, ca asistent, conferențiar, apoi profesor de Chimie analitică (1932-1940) și de Chimie anorganică (1940-1958) la Universitatea din Iași, profesor de Chimie fizică și Chimie analitică (1938-1940) la Școala Politehnică din Iași, director al Institutului de Chimie „Petru Poni” din Iași. În cercetările sale a abordat diferite domenii ale științelor chimice: chimie fizică, chimie anorganică, chimie analitică, electrochimie, biochimie, chimia combinațiilor complexe. În domeniul chimiei fizice, a făcut cercetări în legătură cu influența electroliților asupra solubilității apei în fenol și cu aplicarea legii lui Dalton la soluții concentrate; în domeniul complexșilor, a studiat sulfocianații complecși, complecșii cu diamine ciclice, aminele hidrosulfurilor de cobalt și nichel bivalent; în domeniul chimiei analitice, a elaborat metode originale pentru dozarea cadmiului, vanadiului, cationilor și anionilor; a făcut analiza apelor din râuri, lacuri și limanuri; în ramura chimiei biologice, a studiat acțiunea bacteriană in vitro a compușilor clorodici ai diferitelor baze organice cu azot în nucleu, iar în domeniul chimiei anorganice, sulfocianurile de argint cu amoniu și sodiu, formarea arseniților alcalini și a sărurilor complexe cu diaminele ciclice ale metalelor. După înființarea Institutului de Chimie din Iași, a studiat, pe cale polarografică, complecșii aminelor hidrosulfurului de nichel și cobalt bivalent, precum și metodele de analiză polarografică a fierului, cuprului, plumbului și zincului din minereurile complexe. Rezultatele cercetărilor sale se regăsesc în numeroase lucrări și studii, între care: *Nouvelle méthode de dosage du cadmium*, 1923; *Le potentiel des métaux*

dans les liquides purs, 1924; *Potassium et calcium dans le sang du pigeon après résection et excitation électrique des nerfs de l'aile*, 1934; *Sels simples et complexes des acides 5, 5 diethyl et 5, 5 phenylethyl barbiturique*, 1937; *Sur le dosage de la pyridine dans ses combinaisons avec les sels métalliques*, 1937; *Amines des Hydro-sulfites de Cobalt et de Nickel bivalents*, 1943. În 1950 și 1951 s-au editat cele două volume ale *Tratatului elementar de chimie anorganică*. Membru corespondent al Academiei de Științe din Ungaria, laureat al Premiului de Stat.

Membru corespondent (25 mai 1940) și membru titular (12 august 1948) al Academiei Române.

Cernea Mihail M. (Moise Katz)

(14 octombrie 1931, Iași)

sociolog

Studii liceale și superioare, Facultatea de Filosofie, la București. La absolvire este angajat la Institutul de Filosofie al Academiei Române, la Sectorul de Materialism istoric, unde parcurge mai multe trepte de promovare, până la aceea de conducător al Secției pentru Studii sociale. În anul 1962 și-a susținut teza de doctorat la Academia de Studii Social-Politice „Ștefan Gheorghiu”, cu lucrarea ***Dialectica construirii socialismului***. În cadrul Institutului de Filosofie a funcționat până în anul 1974, când s-a expatriat, devenind sociolog rural la Banca Mondială și stabilindu-se în Statele Unite. Ca cercetător la Institutul de Filosofie, în prima parte a activității sale, s-a preocupat de teme cu caracter ideologic, precum ***Profilul spiritual al clasei muncitoare*** (lucrare colectivă), ***Critica teoriilor recesioniste din gândirea burgheză contemporană***, ***Locul și rolul luptei de clasă în procesul constituirii societății socialiste***, ***Afirmarea conștiinței economice la țărănimea cooperatistă*** etc. În cea de-a doua parte a activității de cercetare, de la Institutul de Filozofie, s-a orientat spre investigația de teren, la început sporadic, iar apoi sistematic. În acest din urmă sens se înscrie lucrarea ***Mișcarea inovatorilor***, apărută în anul 1967 și elaborată împreună cu Maria Larionescu și Victoria Dumitrescu. A colaborat cu Centrul European pentru Coordonarea Cercetării și Documentare în Științe Sociale, cu centrul la Viena, ocazie cu care a solicitat o investigație în mai multe țări din Europa asupra pătrunderii inovațiilor tehnice în agricultură, cercetarea românească concretizându-se în volumul ***Două sate: structuri sociale și progres tehnic***, în colaborare cu Gh. Chepeș, M. Larionescu, H. Ene, V. Constantinescu și El. Gheorghe, București, 1970. Activitatea desfășurată în calitate de expert la Banca Mondială a dus la elaborare altor lucrări de referință, precum: ***Putting People First the Position of Sociological Knowledge in Planned Rural Development in Agricul-***

ture and Rural Development Department, Washington D.C., 1992, *The Sociologist's Approach to Sustainable Development*, Washington, 1994; *The Risks and Reconstruction Model for Resettling Displace a Populations, World Development*, 1997; *Risks, Safeguards and Reconstruction: A model for Population Displacement and Resettlement*, Washington D.C., 2000.

Membru corespondent (18 decembrie 1991) al Academiei Române.

Cihac Jacob Cristian Stanislau

(19 august 1800, Aschaffenburg, Germania –
28 noiembrie 1888, Aschaffenburg)
medic și naturalist român de origine cehă

Student al Facultății de Medicină a Universității din Heidelberg, unde a devenit doctor în medicină în 1824 cu teza *De graviditate extrauterină accedit descriptio memorandae*. În 1825 Cihac s-a stabilit și a practicat medicina la Iași, fiind angajat inițial ca „stab-doctor” în armata rusă pe timpul Războiului ruso-turc (1828-1829), încheiat cu Pacea de la Adrianopol. A intrat în „armia moldovenească” în 1830, primind gradul de locotenent-medic și a elaborat, împreună cu dr. M. Zotta, un inventar al bogățiilor naturale ale Moldovei. În 1831 Cihac a fost avansat căpitan, iar în 1836 a primit gradul de maior. Încă din 1830, a pus, împreună cu Zotta, bazele „Societății medico-naturalistă”, ea fiind prima societate științifică românească care, din 1834, a avut și o secție de Agronomie. Din 1836 a primit funcția de medic șef al Miliției din Moldova. El și-a adus o contribuție însemnată la combaterea epidemiilor de ciumă și holeră din acea perioadă. Publică la Iași (1837) primul manual de *Istorie naturală*, iar la Freiburg (1838), la Congresul naturaliștilor și medicilor, un studiu dedicat progreselor civilizației în Principatul Moldovei. În 1842, a înființat la Iași prima fabrică de cărămizi din România. A primit, în 1857, funcția de inspector al serviciilor sanitare militare, înființând prima Școală de felceri din Moldova, aducând o contribuție eficientă la învățământul militar sanitar și prin editarea de manuale și lucrări de specialitate, majoritatea fiind priorități în analele medicinei militare naționale în general și ale epidemiologiei în special, precum: *Manualul pentru învățarea soldaților din compania sanitară a oastei moldoromâne*, Iași, 1859, *Tratat despre cholera*, manuscris, Iași, 1858. A fost profesor de științele naturii (1835) la Academia Mihăileană, publicând: *Florae Moldavicae species et genera hucusque excursionibus explicata* și *Istoria naturală, întâia oară în limba românească*,

Iași, 1837. A fost ales membru al mai multor societăți științifice din țări europene, printre care: Societatea de Istorie naturală din Frankfurt (1831); Societatea Medico-naturalistă din Heidelberg (1834); Societatea de Agricultură din Karlsruhe (1835); Societatea de Geologie din Franța (1838); Societatea Medicilor din ducatul Baden (1838); Societatea Agronomică din Viena (1841).

Membru de onoare al Societății Academice Române (30 august 1872).

Ciopraga Constantin

(12 mai 1916, Pașcani, județul Iași – 2 februarie 2009 Iași)
istoric și critic literar

A absolvit în 1937 Liceul „Nicu Gane” din Fălticeni și în 1942 Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din Iași, cu o licență în Filologie modernă (franceză și română). Urmează un stagiu de specializare în Franța, în 1939 și devine doctor în Filologie în 1956 și doctor docent în 1968. A fost numit profesor la Seminarul „Veniamin Costache” din Iași și la Liceul „M. Sadoveanu” din Pașcani. Din 1949 predă la Facultatea de Filologie din Iași, până în 1983, fiind pe rând asistent, lector, conferențiar și profesor (1962). În 1964 este numit șef al Catedrei de Literatură română și comparată „G. Ibrăileanu”. Activează ca lector de Limbă și civilizație română la Paris, predând la Sorbona și la École Nationale des Langues Orientales Vivantes, între 1959 și 1962, este rector al Institutului Pedagogic din Suceava, între 1963 și 1966, director al revistei „Cronica” între 1965 și 1970 și director onorific al Institutului de Filologie Română „A. Philippide” din Iași. A colaborat, din 1950, cu articole de istorie și de critică literară la numeroase periodice, precum „Iașul nou”, „Iașul literar”, „Convorbiri literare”, „Cronica”, „România literară”, „Ate-neu”, „Jurnalul literar”, „Viața românească”, „Tribuna” și „Contemporanul”. La început, a fost atras de literatură: în 1931 a debutat la revista „Luminița” din Pașcani, cu scrieri în proză. Sporadic, va mai colabora, până la începutul celui de-al doilea război mondial, și la „Curentul literar”, „Curier ieșean”, „Viața Basarabiei”, revenind mult mai târziu cu volumul de versuri *Ecran interior* (1975) și cu romanul *Nisipul* (1989). Critic de ținută aulică, nu s-a lăsat antrenat în nici una dintre mișcările teoretice ale vremii, deși nu le-a ignorat rezultatele și metodologiile. Discursul lui, modern și totodată atemporal, țintește esențializările și liniile majore ale fenomenelor. Cartezianismul structural și discret este filtrat prin impresionismul lui E. Lovinescu și finețea analitică a lui G. Ibrăileanu. Nu de puține ori textele

includ meditații despre condiția artei. Volumul *Între Ulysse și Don Quijote* (1978) înscrie programatic exegeza critică între, pe de o parte, contemplarea entuziastă a scrisului artistic și, pe de altă parte, necesitatea conceptualizării. Într-o primă etapă, cuprinsă între 1950 și 1970, se observă înclinarea către îmbinarea biografiei spirituale a creatorului cu biografia operei, repere fiind monografiile *Calistrat Hogaș* (1960), *G. Topârceanu* (1966), *Mihail Sadoveanu* (1966) și *Hortensia Papadat-Bengescu* (1973), „studii monografice” construite după o structură tradițională, cu dorință de obiectivitate și de claritate didactică. Cea de-a doua etapă prinde contur îndată după 1970 și este marcată în principal de volumele *Personalitatea literaturii române* (1973), *Mihail Sadoveanu, fascinația tiparelor originare* (1981), *Poezia lui Eminescu. Arhetipuri și metafore fundamentale* (1990). Concepută după o schemă riguros tradițională și academică, *Literatura română între 1900-1918* (1970) realizează o panoramă a mișcării literare naționale din primele două decenii ale secolului al XX-lea, oprindu-se asupra individualităților scriitoricești (poeți, prozatori, dramaturgi) și critice, asupra curentelor și revistelor reprezentative, punând în relief valori în genere ignorate. Volume precum: *Portrete și reflecții literare* (1967), *Propilee* (1984), subintitulat *Cărți și destine*) și *Amfiteatru cu poeți* (1995), *Caietele privitorului tăcut* (2001), întregesc opera critică. A îngrijit și prefațat ediții din operele lui Calistrat Hogaș, Otilia Cazimir, G. Ibrăileanu, M. Sadoveanu, Hortensia Papadat-Bengescu, G. Topârceanu, M. Codreanu etc.; a tradus, singur ori în colaborare, din N.V. Gogol, Jean Boudiere, Gaetano Salvemini, Nino Muccioli. A fost distins cu Premiul Uniunii Scriitorilor (1985), Premiul „M. Eminescu” (1987) și, în Italia, cu Premio Mediterraneo (1985). Membru al Uniunii Scriitorilor din România și membru al Asociației Internaționale a Criticilor Literari, din Paris

Membru de onoare (13 noiembrie 1993) al Academiei Române.

Ciorăscu Florin

(3 iulie 1914, Bârlad, județul Vaslui – 4 martie 1977,
București)
fizician

Licențiat în Științe fizice al Universității din Iași (1936) și în Electrotehnică al Institutului Politehnic din Iași (1938), unde este numit asistent. Șef de laborator de electricitate al Institutului de fizică din București (1950-1957). Director adjunct științific al Institutului de Fizică Atomică din București (1957-1970). Profesor titular al Catedrei de Electricitate din Facultatea de Fizică a Universității din București (1963); șeful Catedrei de electricitate (1969). Membru în Colegiul de redacție al revistei „Știință și tehnică” (1967-1977). Director al Institutului de Fizică din București (1970-1977). A întreprins cercetări și studii originale privind măsurarea radiațiilor nucleare, descărcările electrice de înaltă frecvență în gaze, studiul proprietăților electrice proprii straturilor subțiri metalice (Pb, Sn), aplicarea radioizotopilor în industrie, obținerea și comportamentul plasmelor relativ fierbinți etc. A contribuit esențial la proiectarea și construcția generatorului electrostatic cu bandă și la edificarea Centrului de Fizică de la Măgurele; aici a condus echipa care a montat primul betatron românesc de 30 MEV și a întreprins studii de utilizare industrială a produșilor acestuia pentru defectoscopie nedistructivă. A obținut un brevet și medalia de bronz a expoziției de invenții de la Viena (1973) pentru elaborarea tehnologiei complete de fabricare a oglinzilor retrovizoare ale autoturismelor Dacia 1300. Lucrări de referință: *Măsurări și măsurări electrice, curs*, București, 1954; *Electricitatea*, capitol în *Manualul inginerului, vol. I*, București, 1954; *Redresori și semiconductori*, capitol în *Manualul inginerului electrician, vol. III*, București, 1956; *Detectarea și măsurarea radiațiilor nucleare*, București, 1970; *Dozimetria radiațiilor nucleare*, București, 1956; *Metode electronice în fizica nucleară, curs*, București, 1975.

Membru corespondent (21 martie 1963) al Academiei Române.

Cișman Alexandru

(18 august 1897, Iași – 26 iulie 1967, Timișoara)
fizician

Studii liceale și universitare (Facultatea de Științe) la Iași. În 1924 și-a susținut teza de doctorat despre *Viteza sunetului în lichide*. Și-a continuat specializarea în Franța (Universitatea din Nancy, 1924-1926) și în Germania (la Uzinele „Telefunken”, 1928 și la Politehnica din Dresda, 1930). A fost profesor de Radiotehnică (1938-1941) și apoi de Fizică generală (1941-1948) la Școala Politehnică din Iași. În 1948 s-a transferat la Institutul Politehnic din Timișoara, unde a predat Fizica generală și a fost șef al Catedrei de Electricitate de la Universitatea din Timișoara (1963-1967); șef al Colectivului de Cercetări în Fizică din cadrul Bazei de Cercetări din Timișoara (1951-1959). De numele său se leagă organizarea la Timișoara a unui laborator modern de magnetism, în cadrul căruia a studiat efectul Barckhausen relativ la histereza de rotație la plăți feromagnetice subțiri, pure sau aliate, obținute prin electroliză; a descoperit apariția stratificării spontane la peliculele feromagnetice obținute electrolitic sub curent constant; a făcut studii relativ la: efectul magneto-mecanic (dependența duratei de amortizare a oscilațiilor mecanice de starea de magnetizare a probei feromagnetice); la dependența efectului magneto-mecanic de ciclul de histerezis de deformare; structura domeniilor Weiss prin tehnica Bitter; influența tratamentelor termice asupra proprietăților peliculelor feromagnetice etc. S-a ocupat și de unele probleme de fizică aplicată: a studiat energia eoliană disponibilă în Moldova, purificarea piroluzitei de Iacobeni; a descoperit o metodă de înlocuire parțială a nichelului cu fierul la acoperirile protectoare; a studiat aspectele fizico-patologice ale folosirii ciocanelor automate cu aer comprimat. Rezultatele cercetărilor sale au fost amplu prezentate într-o serie de lucrări și studii sub semnătură proprie sau împreună cu colaboratorii: *Vitesse du son dans les liquides*, 1925; *Décharges a haute fréquence*, 1926; *Fenomen Barckhausen*, 1930;

Cercetări experimentale asupra stratificării magnetice a păturilor electrolitice de nichel, 1954; *Eigenschaften dünner electrolytisch niedergeschlagener Schichten ferromagnetische Stoffe*, 1958; *Magnetische Untersuchungen von elektrolytischen Ni-Fe-Schichten durch Rotationshysteresis*, 1965; *Über die Bildungsbedingungen der hexagonalen Kristallstruktur in elektrolytischen Ni-Fe-Schichten*, 1966.

Membriu corespondent (21 martie 1963) al Academiei Române.

Ciucă Mihai

(18 august 1883, Săveni, județul Botoșani – 20 februarie 1969, București)
medic

Studii liceale la Iași, urmate de Facultatea de Medicină din București (1901-1907), doctor în Medicină și chirurgie, cu teza *Influence de l'hypothermie et de l'hyperthermie sur les infections expérimentales*, susținută în 1907 sub îndrumarea profesorului. I. Cantacuzino, urmată de o specializare la Institutul „Pasteur” din Paris (1913, 1919-1920, cu Emile Roux, Felix Mesnil, Alphonse Laveran etc., iar între 1920-1922 a colaborat cu Jules Bordet, laureat al Premiului Nobel la Institutul „Pasteur” din Brabant (Bruxelles). A lucrat la Serviciul de Boli contagioase de la Spitalul Militar din București (1907-1912) și concomitent în Laboratorul de Medicină experimentală al lui I. Cantacuzino. În 1912 a făcut parte din misiunea trimisă în Bulgaria în campania de combaterea holerei. În timpul primului război mondial a fost la Spitalul de Contagioși 1 și 2 (1916-1917), șef al Laboratorului de preparare a serurilor și vaccinurilor (1917-1920), șef secție în Institutul „I. Cantacuzino” (13 iunie 1921 – 1 aprilie 1922), profesor titular de Igienă la Facultatea de Medicină din Iași (1922-1934) și medic șef al Spitalului de Boli contagioase „Izolarea”, din același oraș. Secretar al Comisiei de Malarie (1928) de pe lângă Societatea Națiunilor, cu sediul la Geneva, îndrumând efectiv până în 1937 lupta antimalarică pe întregul glob pământesc, cu care ocazie conduce câteva expediții științifice în Europa, Asia, America și Africa; ține cursuri și conferințe pe aceeași temă la Paris, Londra, Moscova, Philadelphia, Roma, Singapore, Hamburg etc. În 1934 este numit profesor titular de Microbiologie la Facultatea de Medicină din București. Un an mai târziu refuză oferta de a deveni profesor titular la Facultatea de Medicină din Zürich sau la cea din Hamburg. Director adjunct științific, precum și consilier științific, în Institutul „I. Cantacuzino”. Fiind cunoscut ca unul dintre cei mai mari malariologi

din lume, a fost ales, și după cel de-al doilea război mondial (1947), în Comitetul de cinci experți care a condus lupta antimalarică pe plan mondial (alături de E. Pampana – Italia, A. Gabaldon – Venezuela, P. Russel – Statele Unite și sir Neil H. Fairley – Anglia). Recompensat cu Marele Premiu internațional Darling al OMS pentru merite deosebite în organizarea luptei antimalarice, pe plan mondial (1966); a fost membru de onoare și membru titular al numeroase societăți savante și academii din mai multe țări și a fost distins cu înalte ordine și medalii românești și străine. În 1927 a inițiat la Socola – Iași, apoi în 1935 la Spitalul Central din București, centrele de impaludare terapeutică – create inițial pentru tratamentul unor afecțiuni nervoase, în special luetice, au devenit cu timpul stațiuni de cercetare a infecției paludice experimentale, a caracterelor biologice ale tulpinilor de paraziți din România, a imunității și a celor mai eficiente metode de profilaxie și tratament. A fost conducătorul marii victorii românești asupra malariei (1947-1955), boala fiind eradicată de pe teritoriul țării noastre (de la 338.198 de cazuri, în 1948, la numai 903, în 1954). Împreună cu Al. Gh. Ciplea și A. Jupa a publicat o monografie asupra imunității în malarie, larg citată în literatura străină de specialitate. A fost unul din principalii organizatori ai luptei împotriva epidemiilor din primul război mondial (lucrările dedicate tifosului exantematic, febrei recurente, descrierea hepatitei epidemice ca entitate morbidă la noi și diferențierea ei de alte ictere etc.). Deosebit de importantă pentru dezvoltarea ulterioară a biologiei virale și geneticii moleculare este descoperirea, în 1920, a fenomenului de lizogenie, rod al colaborării sale cu Jules Bordet, la Institutul „Pasteur” din Brabant. Printre lucrările sale de referință se numără: *Exudats leucocytaires et autolyse microbienne transmissible*, în colaborare cu J. Bordet, 1920; *Immunity in Malaria*, în colaborare cu L. Ballif și M. Vieru-Chelărescu, Londra, 1934; *Species and races of human malaria and a note on immunity*, în colaborare cu S.P. James, Amsterdam, 1939; *Handbook of Infections Disease*, în colaborare cu C. Ionescu-Mihăiești, Geneva, 1945; *Contribuțiuni experimentale la studiul imunității în malarie*, 1958; *L'éradication du paludisme en Roumanie*, 1966.

Membru corespondent (25 mai 1936), membru titular (24 mai 1938) și membru titular onorific (12 august 1948) al Academiei Române.

Climescu Constantin

(30 noiembrie 1844, Bacău – 6 august 1926, Iași)
matematician

A urmat cursurile Academiei Domnești și ale Facultății de Științe din Iași, apoi ale Școlii Normale Superioare din Paris, în 1870 luându-și licența în Matematici și în Științe fizice la Sorbona. A fost profesor de Geometrie analitică și Trigonometrie sferică la Facultatea de Științe din cadrul Universității din Iași (1871-1909); între 1880 și 1901 a fost decan al Facultății de Științe, iar între 1880-1901 rector al Universității din Iași. A fost de asemenea și profesor la Școala Normală Superioară din Iași (1884-1896), calitate în care a fost membru fondator al revistei „Recreații științifice” (1883) și membru în colegiul de redacție al „Gazetei matematice”, în paginile căreia a scris articole de istoriografie matematică. A întocmit câteva manuale, mult folosite în epocă: *Algebră*, 1887; *Curs de aritmetică rațională*, 1890; *Geometrie elementară*, 1891; *Geometrie analitică*, 1898.

Membru corespondent (31 martie 1892) al Academiei Române.

Coandă Henri

(7 iunie 1886, București – 25 noiembrie 1972, București)
inventator și inginer

Urmează cursurile Liceului „Sf. Sava” din București și ale Liceului Militar din Iași, pe care l-a absolvit (1903) ca șef de promoție. Ofițer absolvent al Școlii Militare de Artilerie din București (1905) și al Școlii Superioare de Aeronautică din Paris (1909). S-a perfecționat la Institutul de electricitate Montefiore – Torino, Technische Hochschule din Charlottenburg – Berlin și la Universitatea din Liege. Inginer aeronautic, Paris (1912). Stabilite la Paris (1909), Coandă este sprijinit de ing. Gustave Eiffel, prof. Paul Painlevé, Louis Bleriot etc. pentru a efectua cercetări aeronautice, ca o continuare a celor începute cu o machetă propulsată de un motor rachetă, în București. A conceput o balanță aerodinamică pe care a instalat-o pe o locomotivă cu care, noaptea, efectua la viteza de 85-95 km/oră, experiențe prin care a descoperit hipersustența produsă de aripa cu fantă de bord de atac, însemnătatea grosimii și a curbării profilelor de aviație pentru susținere. La cea de a doua ediție a Expoziției Internaționale de Locomoție Aeriană (Paris, octombrie – noiembrie 1910), Coandă a expus rezultatele concepției și muncii sale geniale, primul avion fără elice, construcție originală, constructiv, ca structură și, mai ales, ca instalație de propulsie, denumit de constructorul său Coandă – 1910. Definite de Coandă, caracteristicile acestui biplan monoloc și monomotor erau următoarele: 10, 20 m anvergură, 12, 50 m lungime, 32, 70 mp suprafață portantă, 420 kg greutate în linie de zbor, 220 kg tracțiunea motorului turbopropulsor la punct fix. Elementele de originalitate ale avionului erau: confecționarea principalelor longeroane ale aripilor din oțel aliat; acoperirea aripilor cu placaj lăcuit și dotarea bordurilor de atac cu volete cu fantă; introducerea formei constructive a aripii sesceviplane – aripa inferioară a biplanului fiind decalată înapoia celei superioare, care avea dimensiuni mai mari; ac-

centuarea curburii profilelor aripilor, care aveau în plan formă dreptunghiulară; amplasarea rezervoarelor de benzină și de ulei în interiorul aripii superioare; reducerea la numai două perechi a numărului de montanți dintre cele două planuri și confecționarea acestora din oțel; organizarea ampenajului dintr-un plan orizontal de mică anvergură, în ovalul căruia erau plasate patru planuri triunghiulare cu dispunere cruciformă; instalarea unui tren de aterizare jos, având roțile independente, dotate cu amortizoare din arcuri plate din oțel și parțial escamotabile în aripa inferioară; adoptarea unor forme aerodinamice pentru fuselaj și capotajul motorului, micșorând astfel rezistența la înaintare a avionului. Denumit de Coandă turbopropulsor, motorul aeroreactiv conceput, construit și instalat pe avionul Coandă – 1910 a fost considerat de revista „Zeitschrift für Flugtechnik und Motor Luftschiffahrt” un motor cu turbo-elice (de fapt, conform terminologiei actuale, era un motoreactor). Dintre foarte numeroasele invenții ale lui Coandă, peste 200 aparate de brevete – cel mai cunoscut și răspândit ca aplicații (automatică, aviație, medicină, transporturi, ecologie, fizică, ventilație, acustică etc.) este fenomenul aerohidrodinamic denumit de Th. von Karman efect Coandă. A utilizat fenomenul pentru conceperea unor vehicule aeriene neconvenționale, pe care le-a denumit aerodine lenticulare. Coandă a desfășurat o amplă activitate de invenții majoritatea aparate prin brevete în domenii ca: ecologia, agrotehnica, construcțiile, ventilația, teoria arderii, automatică, stocarea combustibililor etc. Coandă este unanim recunoscut ca „părinte al aviației cu reacție”. Lucrări de referință: *Sur les ailes comme machines a réaction*, în „La technique aéronautique” nr. 8 / 15 aprilie 1910; *Étude de la résistance de l'air par la chronophotographie*, în „L'Aérophile” din 1 iunie 1911; *L'énergie solaire. L'énergie solaire et l'eau. Transformation de l'eau de mer en eau douce*, în „La nouvelle revue française d'outre mer”, 1 ianuarie 1954; *L'Air, source de progrès*, în „L'Air comprime”, 1961; *Era ideii*, în „Contemporanul”, 19 noiembrie 1971. Brevete de invenție precum: *Propulsor, brevet Franța nr. 416.541 din 22 octombrie 1910; Perfecționare adusă aeroplanelor, brevet Franța nr. 418.401 din 9 decembrie 1910; Procedeu și dispozitiv pentru devierea unei vane de fluid ce pătrunde într-un alt fluid, brevet Franța nr. 792.754 din 10 ianuarie 1936; Procedeu și dispozitiv pentru a face*

să devieze o vână de fluid ce pătrunde într-un alt fluid și amortizor de zgomot, bazate pe acest procedeu, pentru motoare termice, arme și guri de foc, brevet România nr. 24.376 din 4 octombrie 1935; Perfecționări la injectoare și ejectoare, brevet Franța nr. 860.896 din 25 ianuarie 1941; Procedeu și dispozitiv pentru obținerea de apă pură, pornindu-se de la o soluție salină, în condițiile unei temperaturi relativ joase (pe baza energiei solare), brevet Franța (și alte țări ulterior) nr. 1.096.880 din 27 iunie 1955; Perfecționări la aripile de avion, brevet Franța nr. 1.168.556 din 10 decembrie 1958; Procedeu și instalație de transport pneumatic în interiorul unei canalizații tubulare, brevet România nr. 55.257 din 20 martie 1973; Arzător pentru combustibil gazos (cu Gh. Mureșan), brevet România nr. 59.066 din 3 septembrie 1975. Pentru activitatea sa a fost recompensat cu numeroase distincții precum: Medalia de aur Per invenzione delle constructioni in acciaio multicellulari, Padova, 1930; Membru de onoare al Centrului Internațional de cercetări biologice, Geneva, 1956; Medalia de aur a Wings Club, New York, 1956; Comandor al Ordinului de Merit pentru cercetare și invenție, Paris, 1960; Medaille de l'Aeronautique, Paris, 1961; Diploma de onoare „Harry Diamond Laboratories”, New York, 1965; Ordinul „Meritul științific” clasa I, București, 1970; Medaille d'or des Vieilles Tiges, Paris, 1970. Doctor honoris causa al Universității Politehnica, București (1967); Honorary Fellow al Royal Aeron Society, Londra (1971); Președinte al Institutului pentru creație științifică și tehnică, București (1971-1972).

Membru titular (16 decembrie 1970) al Academiei Române.

Cobălcescu Grigore

(22 septembrie 1831, Iași – 21 mai 1892, Iași)

geolog și paleontolog

A urmat cursurile primare și cele liceale la Iași. La vârsta de 18 ani absolvă Academia Mihăileană și concurează pentru ocuparea Catedrei de Științe naturale și fizică la singurul liceu din Iași, unde este numit profesor. Timp de 3 ani este trimis de consiliul școlar în Franța pentru specializare în geologie și mineralogie. După înapoierea în țară este numit profesor la Universitatea din Iași, unde în 1881 a inaugurat primul curs de Paleontologie. Împreună cu A. Xenopol întemeiază în anul 1889 „Societatea științifică și literară”, la care a fost ales președinte și membru al Secției Științifice. Activitatea științifică a profesorului Cobălcescu a fost legată într-o primă fază de cercetarea geologică a zonei Moldovei, efectuând lucrări în teren în toate zonele acestei regiuni a țării, în decursul cărora, folosind microscopul polarizant, a analizat structura rocilor din teren. Începutul lucrărilor îl face la cariera de piatră de la Repedea (de lângă Iași), rezultând lucrarea *Calcariul de la Răpidea*, 1862, și continuă cu cercetarea geologică a județului Buzău, făcând importante observații în zona flișului paleogen și în zona neogenă din estul Munteniei. În urma acestor cercetări el reușește să întocmească un tablou unitar al formațiunilor geologice și, totodată, să descrie speciile de moluște terțiare, determinate de el, dintre care unele îi poartă numele. Devine în scurtă vreme un cercetător cunoscut datorită și lucrărilor sale privitoare la cercetarea depozitelor de păcură, lignit și minerale de fier, prezentării depozitelor sarmatice din podișul Moldovei și din zona subcarpatică, cercetării depozitelor salifere din regiunea Pârscov – Neamț și a celor miocene; el a relevat prezența ozocheritei (ceara de pământ) din valea lui Tudorache (între Slănic și Doftana), și a pus în lumină succesiunea depozitelor paleogene. Dând dovadă de un ascuțit spirit analitic, a abordat o discuție în contradictoriu cu geologul francez Coquand în legătură cu situația masivelor de sare de la Târgu Ocna.

Cercetările sale s-au extins și asupra unui fenomen unic în țară, vulcanii noroioși (pâclele) de la Berca. Aduce contribuții de sinteză importante asupra fosililor în Formațiunea cu Congerii, ușurând lămurirea stratigrafiei terțiarului, bazată pe prezența macro-faunei. În partea a doua a activității științifice, Cobălcescu s-a ocupat de revizuirea faunei neocomiene din Bazinul Dâmbovicioarei, făcând observații critice asupra determinărilor paleontologice ale geologului vienez Fr. Herbich și prezentând unele considerații proprii paleografice de un deosebit interes. În această perioadă el a efectuat cercetări asupra faunei molusce a depozitelor pontice. O valoare aparte prezintă studiile sale asupra clasificării depozitelor precum și întocmirea unei liste a viviparidelor pentru fiecare subdiviziune a straturilor cu paludine. El a comparat formele din aceste straturi de la noi cu cele aflate în Slovacia, determinate pe baze paleontologice de Neumayr, a stabilit poziția stratigrafică a straturilor cu *Unio* și a sincronizat straturile de la Bărboși cu cele nefosilifere de la Pârșcov. Cobălcescu a realizat o suită de planșe în care sunt arătate formele de fosile originale, descoperite de el și care îi poartă numele (noul sulogen *Psilodon*, împreună cu 14 specii, 6 specii de *Unio* și 17 de *Viviparas*). Socotit ca întemeietor al cercetărilor geologice din regiunile petrolifere ale țării, Gri-gore Cobălcescu a fost partizanul teoriei plutonice (eruptive) a petrolului, bazată pe cercetarea fenomenelor, pe geneza mineralelor și rocilor eruptive și pe constituția meteorilor. Privitor la condițiile de zăcământ ale petrolului, el le interpretează ca fiind un rezultat al activității vulcanice și presupune că numai faliile produse de cutremure înlesnesc ieșirea la suprafață a țiteiului. Totodată, el observă legătura zăcămintelor de țitei cu regiunile vulcanice și cristaline lipsite de resturi organice. Asupra originii și condițiilor de zăcământ a țiteiului, el asociază prezența acestuia în strânsă legătură cu marile dislocații terestre, cu întinsele și profundele despicăături, ridicări sau prăbușiri ale scoarței terestre, cu erupțiile violente și prelungite de mase colosale de roci plutonice, emanații de materii felurite (oxidate și neoxidate) provenite din masa internă și topită a pământului. Un merit științific deosebit al profesorului Cobălcescu îl constituie faptul că, prin cercetarea hărților topografice și prin activitatea în teren, a reușit să separe marile unități geografice și să precizeze numele catenelor muntoase. Pe tărâmul activității didactice, a contribuit la dezvoltarea colecțiilor

de roci și fosile precum și la îmbunătățirea materialului didactic de specialitate, de o manieră care le face utile și astăzi, ele fiind prezentate în sălile Universității „A.I. Cuza” din Iași. El a elaborat și tipărit primul manual de Geologie scris în limba română și atlase de profil. Ca profesor, a predat cursul de Geografie fizică a României la Școala Militară din aceeași localitate. A mai predat cursul de Paleontologie, la care participau și studenții de la Școala Normală de specialitate. În sfârșit, datorită lipsei titularului de specialitate, el predă între anii 1863-1880 și cursul de Anatomie comparată. Prin dăruirea cu care s-a ocupat de studenți, el a reușit să capteze stima acestora și a fost un factor hotărâtor în formarea viitorilor specialiști din domeniu, cum au fost D. Brândză, Emil Racoviță, Em. Teodorescu, Sava Athanasiu și I. Simionescu, nume de rezonanță în știința autohtonă și cea mondială. Activitatea publicistică cuprinde peste 60 de articole, comunicări, monografii, tratate, studii, manuale de specialitate etc. Tot lui i se datorează apariția în anul 1886 a publicației periodice „Buletinul Societății de medici și naturaliști”. Considerat întemeietorul școlii românești de geologie, C. a elaborat o serie de lucrări de referință precum: *Elemente de geologie pentru clasele gimnaziale*, 1859; *Calcariul de la Râpidea*, 1862; *Memorii geologice ale Școlii militare din Iași*, 1883; *Observațiuni asupra depozitelor neocomiene din Bazinul Dâmbovicioarei și asupra faunei de amoniți din aceste depozite, aflată și descrisă de Fr. Herbich*, 1889; *Contribuțiuni la fauna moluscă fosilă a depozitelor pontice din România; Note de geografie fizică a Țărilor Române: Mineralogia; Geologia*.

Membru (20 martie 1887) al Academiei Române. Discursul de recepție a avut ca temă *Despre originea și modul de zăcere ale petrolului în general și particular în Carpați*.

Codreanu Mihai

(25 iulie 1876, Iași – 23 octombrie 1957, Iași)

poet

Studii liceale la Bacău, la Iași, la Liceul Național și la Gimnaziul „Alexandru cel Bun” din același oraș și la Liceul Modern din București. Studii universitare la Iași, Facultatea de Drept, susținând în 1900 licența, cu teza *Puterea părintească în dreptul roman și român*. Paralel cu studiile juridice, audiază cursuri de filosofie și de filologie română, și apoi, între anii 1897 și 1899, frecventează Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică din Iași. Între 1891 și 1957 colaborează cu versuri, traduceri, articole pe teme diverse, evocări, comentarii la un mare număr de periodice, între care „Noutatea”, „Evenimentul”, „Viața literară și artistică”, „Viața românească”, „Mișcarea”, „Însemnări ieșene” și „Revista Fundațiilor Regale”, semnând cu inițiale și cu pseudonimele Cain, Cod, Codreanu-Cain, Don Sallust, Don Saluste, Dragoș, Harold, Macbeth, Mihai, Prib și Pribeag. În 1909 se numără printre fondatorii Societății Scriitorilor Români, între 1914 și 1938 funcționează ca profesor la Catedra de Dicție, citire expresivă, critică, psihologie teatrală și scenică la Conservatorul ieșean, al cărui director (1932) și rector (1933-1939) va fi numit. Din 1919 până în 1923 ocupă fotoliul directorial al Teatrului Național din Iași, urmându-i în funcție lui Mihail Sadoveanu. Între 1924 și 1928 este inspector general al teatrelor. Din 1937 va fi codirector la „Însemnări ieșene”, alături de M. Sadoveanu și Gr. T. Popa. Debutează ca poet la 15 ani, în 1891, cu un *Sonet* și o *Glossa*, în revista „Lumea ilustrată”, condusă de A. de Herz. Primele două volume de versuri originale, *Diafane*, 1901, și *Din când în când*, 1903, înmănunchează specii diferite – meditația, glosa, elegia, pastelul, serenada, sonetul. S-a impus mai ales ca sonetist, specie ilustrată și în volumele: *Statui*, Iași, 1914; *Cântecul deșertăciunii*, Iași, 1921; *Tumul de fildeș*, București, 1929; *Statui. Sonete și evadări din sonet*, București, 1939; *Sonete*, postfață de Al. O. Teodoreanu, București, 1957; un număr

important de sonete i-au fost traduse în limbile franceză, maghiară și rusă. Pentru valoarea operei sale poetice obține mai multe distincții, între care Ordinul Național al Legiunii de Onoare din Franța (1929), precum și Premiul „Năsturel-Herescu” al Academiei Române (1915), Premiul Direcției Generale a Teatrelor (1919), Marele Premiu Național de Poezie (1925).

Membru corespondent (26 mai 1942) al Academiei Române, repus în drepturi (3 iulie 1990) ca membru corespondent al Academiei Române.

Codrescu Teodor

(1 aprilie 1819, Iași – 23 martie 1894, Iași)
istoric, jurnalist și filolog

Studii în Franța și la Academia Mihăileană, pe care o termină în 1838. Între anii 1848 și 1853, devine profesor la Academia Mihăileană și la Liceul Central, unde predă istoria, funcționând și ca cenzor al publicațiilor din Moldova și apoi director al Arhivelor Statului din Iași (1856). În 1844, ca profesor al beizadelei N. Vogoride, a plecat la Constantinopol. În 1850, în colaborare cu Gh. Săulescu, Teodor Stamati, P. Casimir și D. Gusti, a înființat Tipografia „Buciumul”, publicând aici, între altele, multe materiale prounioniste, precum și ziare, ca „Steaua Dunării”, „Zimbrul” și „Buciumul Român”. A participat activ la revoluția de la 1848 în Moldova și a fost un înfocat susținător al Unirii Principatelor. S-a remarcat ca autor de manuale școlare. Împreună cu D. Gusti a tipărit un abecedar, un catehism, o carte de citire, o istorie a românilor – toate, manuale frecvent folosite la vremea lor. A redactat o ***Mică gramatică franceză pentru învățătura tinerimii moldo-române***, 1841, a tradus alte gramatici franceze, a alcătuit un dicționar francez-român și un altul german-român. Pasionat al istoriei, a reușit să culeagă un impresionant număr de documente referitoare la trecutul românilor, pe care le-a tipărit în 25 de volume, sub titlul ***Uricariul*** sau ***Colecțiune de diferite acte*** (1852-1895). Ca traducător, meritul său principal este de a fi dat, în 1853, cea dintâi versiune românească a romanului ***Coliba lui Moșu Toma sau Viața negrilor din sudul Statelor Unite din America*** (I-II), de Harriet Beecher Stowe. Ca scriitor, a început cu prelucrări și a continuat, în linia „Daciei literare”, cu destul de izbutite povestiri despre Pepelea – snoave extrase din folclor. În 1844, îi apare volumul ***O călătorie la Constantinopoli***. În 1846 oferă Teatrului Național din Iași vodevilul propriu ***Soldatul prujitor***, fiind și autorul dramei istorice ***Plăieșul logofăt mare***, 1876.

Membru corespondent (2 aprilie 1886) al Academiei Române.

Condurachi Emil

(3 ianuarie 1912, comuna Scânteia, județul Iași –
16 august 1987, București)
istoric și arheolog

A urmat cursurile Liceului Internat și ale Facultății de Litere din Iași, după absolvirea cărora și-a continuat studiile la Școala Română din Roma (1935-1937). În 1938 și-a susținut teza de doctorat *Basiliques chrétiennes de l'Illyricum*. În anul care a urmat, a frecventat cursurile unor mari specialiști la Sorbona și École Pratique des Hautes Études. După întoarcerea în țară a fost profesor mai întâi la Catedra de Arheologie a Universității din Iași, apoi la Catedra de Arheologie și Numismatică de la Școala Superioară de Arhivistică. În 1947, a devenit profesor de Istorie veche și arheologie la Universitatea din București, șef al Catedrei de Istorie veche și apoi de Istorie universală, iar între 1949-1950 decan al Facultății de Istorie. Din 1956 până în 1970 a condus Institutul de Arheologie din București. Opera lui se desfășoară în trei direcții principale: didactică, de cercetare și de organizare științifică. Ca profesor desfășoară prelegeri greu de uitat, cu un bogat fond științific și de cunoaștere multilaterală a fenomenelor culturii și civilizației popoarelor antichității. Strălucit orator, stilul său este elegant, maniera de a se adresa studenților sau auditoriului bogată și captivantă. Ca istoric, impune prin rigoarea științifică a interpretării, originalitatea ipotezelor, spiritul analitic și de sinteză în așezarea evenimentelor la locul lor. Activitatea de istoric a lui Condurachi se împletește organic cu calitatea de arheolog, numismat, istoric de artă, cât și cu calitatea de organizare științifică a tineretului studios, studenți și colaboratori. Săpăturile arheologice de la Arrubium, Callatis și mai ales Histria (unde a condus săpăturile timp de 20 de ani) i-au furnizat documente esențiale pentru a le interpreta și a trage concluziile necesare. Condurachi poate fi astfel socotit printre pionierii unei concluzii științifice referitoare la prezența cetăților grecești și romane în spațiul vest-pontic și a raporturilor lor

complexe cu populația autohtonă. Din anul 1950, de când datează primele sale investigații privind raporturile cetății Histria cu getodacii și până la studiile cele mai recente sau studiile privitoare la fenomenele interculturalității în spațiul pontic și sud-est european în epoca antică, acest domeniu reprezintă cheia de boltă a activității sale științifice și de învățământ. N-a renunțat niciodată privind studiile istoriei Imperiului de Jos (sud-estul Europei), îmbrățișând istoria artei, arheologia și numismatica într-o reflecție istorică integrală și personală. Ca organizator al activității, el îmbină armonios indulgența cu exigența, austeritatea uneori necesară cu sensibilitatea sa delicată în raport cu disciplinele pe care le patronează și colaboratorii săi. Apare astfel nu numai un magistru ci și prieten al unui număr mare de istorici de ieri și de azi. Le respectă vocația studenților și tinerilor specialiști, le urmărește progresele cu atenție plină de pasiune și grațitudine, formează o școală de istorie și arheologie clasică. Este autorul unor lucrări de referință precum: *Notes d'archéologie chrétienne*, Iași, 1935; *Ausones d'Italie ou Ausones du Danube?*, Iași, 1937; *Cea mai veche traducere românească a lui Eutropiu*, Iași, 1938; *Sur deux bas-reliefs „chrétiens” de Tomis*, Iași, 1938; *Isis-Aphrodite. Beiträge zu einer Ikonographie des Alexandrinischen Synkretismus*, București, 1939; *Sur la carrière de Q. Tullius Maximus gouverneur de Thrace*, Cluj, 1939; *Monumenti cristiani nell'Ilirico*, Roma, 1940; *Probleme economice și monetare din secolul IV d.Cr. Monnaies byzantines coupées*, București, 1940; *Le rang des proconsuls d'Afrique et d'Asie au début du IV-e siècle*, Cluj, 1940; *„Zeul Mare” de pe monetele din Ordesses*, București, 1940; *Faction et jeux de cirque a Rome au début du III-e siècle*, București, 1941; *Tezaurul de monete argintate de la Măcin*, București, 1941; *Fenomene premedievale în circulația monetară romană din regiunea dunăreană*, București, 1942; *Monete veneziane battute in Moldavia*, București, 1943; *Les monnaies attiques dans les Balans*, București, 1943; *Tezaurile monetare din regiunea carpato-dunăreană și însemnătatea lor pentru trecutul românesc*, București, 1943; *Quelques aspects pré-médiévaux de la circulation monétaire dans la région danubienne*, București, 1944; *Cultul lui Drusus*, București, 1950; *Vasile Pârvan. Opera și gândirea sa istorică (1882-1927)*, București, 1957; *Histria*, București, 1959; *Il periode elenistice in*

Dobrugia alla luce degli scavi archeologici di Histria, Milano-Varese, 1960; *L'archéologie roumaine au XX-e siècle*, București, 1963; *Dunărea în orizontul geografic antic, Isovoarele greco-latine asupra etnogenezei vechilor populații balcanice*, București, 1969; *Dodona și raporturile sale cu lumea balcanică*, București, 1970. Colaborări și prefețe: *Șantierul arheologic Histria de...*, București, 1960; *Crestomație de texte privitoare la istoria antică, ediția II, de Vl. Iliescu*, București, 1963; *Nouvelles recherches sur le „Limes” byzantin du Bas Danube aux X-e -XI-e siècles, de Ion Bernea, Petre Diaconu*, Oxford, 1966; *De la preistorie la istorie, de V. Gordon Childe*, prefață la ediția în limba română și îngrijire științifică de Emil Condurachi, în românește de Florica Eugenia Condurachi; *Monede și bancnote românești, de Buzdugan George, Octavian Luchian, Const. C. Oprescu*, prefață de Emil Condurachi, București, 1977; *Curs de istoria Orientului antic, fascicula I, Universitatea București, Facultatea de Istorie*, București, 1977; *Curs de Istoria Orientului antic, fascicula II: Orientul apropiat, milenii III-I î.e.n.*, București, 1980; *Secvența romană. Mijlocul secolului I al erei noastre*, prefațată de Emil Condurachi, București, 1986; *Daco-romania Antiqua, Études d'archéologie et d'histoire ancienne*, de Emil Condurachi, editor Zoe Petre, avant-propos de Răzvan Theodorescu, București 1988. A fost coautor și coordonator al tratatului *Istoria României* (vol. I, 1960), coautor al lucrărilor *La Roumanie* și *Carte archéologique de Roumanie*. A fost de două ori vicepreședinte al Uniunii Academice Internaționale, vicepreședinte al Consiliului Internațional de Filosofie și Științe Umane, membru în Comitetul Internațional de Arheologie Clasică, doctor honoris causa al Universității Libere din Bruxelles, președinte al Societății Numismatice Române (1958), membru fondator și secretar general al Asociației de Studii Sud-Est Europene (1963-1987), vicepreședinte al Asociației Internaționale de Studii Bizantine, membru al Institutului German de Arheologie. A primit distincții și titluri internaționale; membru al academiilor sârbă, bulgară, din Bosnia și Herțegovina; deținător al Premiului Herder (1980).

Membru corespondent (2 noiembrie 1948) și membru titular (2 iulie 1955) al Academiei Române.

Constantinescu-Iași Petre

(25 noiembrie 1892, Iași – 1 decembrie 1977, București)
istoric și politician

Studii liceale și universitare (Facultatea de Litere și Filosofie) la Iași. În 1924 și-a susținut teza de doctorat *Northerul în artele bizantină, sud-slavă și română*. A fost profesor la universitățile din Iași (1926-1936) și București (1944-1952); ministru al Propagandei (1945-1946); director al Institutului de Istorie „N. Iorga” din București (1948-1953); ministru al Cultelor (1953-1957); director al Institutului de Studii Româno-Sovietice (1962-1964); redactor-șef al revistei „Monumente și Muzeu”. A desfășurat o intensă activitate politică (din 1910 a fost membru al Partidului Social-Democrat, iar din 1921 al Partidului Comunist), pentru care a fost de mai multe ori arestat, judecat și înțemnițat la Doftana, Miercurea Ciuc și Târgu Jiu. Specialist în istoria modernă și contemporană a României, a adăugat, la vechile sale preocupări din domeniul artei și bizantinologiei (*Istoria artei bizantine*, 1927), lucrările privitoare la studiul legăturilor istorice și culturale dintre români și popoarele vecine: *Rolul României în epoca de regenerare a Bulgariei*, 1919; *Unde duce colaborarea. Pagini de istorie contemporană*, 1921; *Relații culturale româno-ruse în trecut*, 1954; *Studii istorice româno-bulgare*, 1956, precum și al unor momente din istoria modernă și contemporană a României: *Intelectualii și Revoluția de la 1848 în Principatele Române*, 1948; *Lupta pentru formarea Frontului Popular în România*, 1968; *Pagini de luptă din trecut 1914-1936*, 1972. A participat la elaborarea tratatului *Istoria României* (vol. IV, 1964). Membru al Academiei Bulgare de Științe. Doctor honoris causa al Universității „Lomonosov” din Moscova; a fost distins cu Medalia bulgară „Sf. Metodiu și Chiril”.

Membru titular activ (12 august 1948) al Academiei Române; președinte al Secției Științelor Istorice, Filosofice, Economice și Juridice a Academiei Române (1948-1963).

Corduneanu Constantin

(26 iulie 1928, Iași)

matematician

A urmat cursul inferior la Liceul Militar din Iași, iar cel superior la Colegiul Național Militar „N. Filipescu” din Predeal (1940-1947). În anul 1947 s-a înscris la Facultatea de Științe (Secția Matematică) a Universității din Iași, trecând examenul de diplomă în ianuarie 1951. În 1953 s-a înscris la doctorat la aceeași universitate, obținând titlul de doctor în matematică în anul 1956 cu teza *Probleme globale pentru ecuații diferențiale de ordinul I și II*. A desfășurat o susținută activitate didactică: preparator (1949-1950), asistent (1950-1955), lector (1955-1962) la Facultatea de Matematică-Fizică a Universității din Iași. A ocupat postul de conferențiar (prin concurs) la aceeași facultate (1962) și a fost promovat profesor în 1968. Între timp a funcționat (în cumul) la Institutul Politehnic „Gh. Asachi” din Iași (1950-1954) și la Institutul Pedagogic din Suceava (conferențiar și șef al Catedrei de Matematică-Fizică, 1964-1967). În ultimul an de activitate a fost rector al Institutului. În anul academic 1967-1968 a fost profesor vizitator la Universitatea de Stat din Rhode Island (Statele Unite). Din 1968 până în 1973 a fost profesor și decan (1968-1972) la Facultatea de Matematică a Universității „Al. I. Cuza” din Iași, ocupând funcția de prorector în anul 1972-1973. În 1973-1974 a fost din nou profesor vizitator la Universitatea de Stat din Rhode Island (orașul Kingston). Perioada 1974-1975 a petrecut-o la Universitatea din Iași, ca profesor și prorector cu cercetarea științifică și studii de doctorat. În anul 1978 s-a strămutat în Statele Unite, funcționând ca profesor vizitator la Universitatea de Stat din Rhode Island (1978, ianuarie-iunie) și apoi la Universitatea de Stat Tennessee (Knoxville, 1978-1979). În 1979 a ocupat prin concurs postul de profesor titular la Departamentul de Matematică al Universității de Stat din Texas, orașul Arlington (Dallas). Din această poziție s-a pensionat la 1 au-

gust 1996, după 47 de ani de activitate didactică și de cercetare (în România și Statele Unite). După pensionare este prezent atât în Statele Unite, cât și în România, la Iași, unde activează în cadrul Institutului de Matematică „Octav Mayer” al Academiei Române. A contribuit la pregătirea matematică a circa 4.000 de studenți în România și circa 3.000 de studenți în Statele Unite. Peste 20 de tineri și-au trecut doctoratul sub îndrumarea sa în România și Statele Unite. Începând cu 1996 este Emeritus Professor la Universitatea de Stat din Texas, Arlington. Din 1979 a activat în Academia Româno-Americană de Arte și Științe, ocupând funcția de membru al comitetului de conducere (1982-1995) și pe cea de președinte (1995-1998). După încheierea mandatului, a fost ales Emeritus President. Este autorul unui mare număr de lucrări în care a abordat variate domenii de cercetare, precum: teoria globală a sistemelor diferențiale, teoria admisibilității pentru sisteme diferențiale și integrale, teoria ecuațiilor cu operatori Volterra abstracti (cauzali), teoria oscilațiilor și undelor (cazul aproape-periodic), cât și aplicațiile acestor teorii la teoria sistemelor (generale sau de reglare automată). A fost membru în colegiile de redacție la: „Mathematical Systems Theory” (1965-1975), „Analele Științifice ale Universității «Al. I. Cuza»”, Seria Matematica, din Iași (1969-1977), „Revue Roumaine de Mathématiques Pures et Appliquées” (1973-1978), „Journal of Integral Equations and Applications” (1979-1985), „Differential and Integral Equations” (1988-1992) și „Nonlinear Analysis” (1977-1985). În prezent este editor asociat la „Nonlinear Functional Analysis and Applications” (din 2001), „Functional Differential Equations” (Israel, din 1995), „Communications on Applied Nonlinear Analysis” (Statele Unite, din 1994) și „Analele științifice ale Universității «Al. I. Cuza»” (Iași, din 1996) etc. Este editor al revistei matematice a Academiei Româno-Americane „Libertas Mathematica” (din 1981). A conferențiat și a prezentat comunicări la numeroase universități sau institute de cercetare din Europa, America de Nord și de Sud, Asia și Africa. Membru al Societății Americane de Matematică (din 1967), al Societății de Matematică Industrială și Aplicată (Statele Unite) și al altor organizații științifice. Pentru activitatea sa de cercetare a fost distins cu Premiul Ministerului Educației (1963) și cu Premiul „Gheorghe Lazăr” al Academiei Române (1965). În 1995 i s-a atribuit Distinguished Research

Award de către Universitatea de Stat din Texas, iar în 2001 Uniunea Matematicienilor Cehi i-a acordat Medalia de Merit. Doctor honoris causa al universităților din Iași, Constanța și Brașov. A publicat lucrări de referință, precum cinci monografii / manuale în 11 ediții: ***Funcții aproape-periodice*** (Editura Academiei, 1961; J. Wiley, New York, 1968; Chelsea, New York, 1989) – prima carte a unui profesor de matematică al Universității din Iași publicată în Statele Unite; ***Principles of Differential and Integral Equations*** (Allyn and Bacon, Boston, 1971; Chelsea, 1977 și 1988; două ediții litografiate în limba română, Universitatea din Iași, 1973, 1977); ***Integral Equations and Stability of Feedback Systems*** (Academic Press, New York, 1973); ***Integral Equations and Applications*** (Cambridge University Press, 1991); ***Functional Equations with Causal Operators*** (Taylor and Francis, Londra, 2002).

Membru corespondent (1 martie 1974) al Academiei Române; repus în drepturi ca membru corespondent al Academiei Române (3 iulie 1990).

Cosmovici Leon C.

(29 ianuarie 1857, comuna Sasca, județul Suceava –
21 iulie 1921, Iași)
naturalist

Studii primare și liceale în Iași, obținând bacalaureatul în 1874, la Institutele Unite. În același an pleacă la Paris, unde frecventează cursurile Facultății de științe naturale, devenind licențiat în anul 1877. Între anii (1874-1880) a urmat cursurile și demonstrațiile de fiziologie făcute la Collège de France de către marele fiziolog Claude Bernard. Trece doctoratul în științe naturale, la Sorbona, cu teza: *Études des glandes génitales et des organes segmentaires des Anelides Polychetes*, 1880. După obținerea doctoratului, este chemat la Iași pentru a se încredința Catedra de Zoologie și botanică medicală de la Facultatea de Medicină din Iași și la Facultatea de Științe de la Universitatea „Al. I. Cuza”, unde a deținut Catedra de Zoologie, anatomie și fiziologie. Cosmovici și-a consacrat peste 40 de ani învățământului superior, pregătind numeroși naturaliști și medici. Timp îndelungat a fost subdirector și conferențiar la Școala Normală Superioară din Iași, predând concomitent științele naturale la Institutele Unite și Liceul „Humpel”. În 1900 a tipărit prima carte de fiziologie pentru studenții Universității din Iași, intitulată: *Curs de fiziologie generală animală*, și tot în același an a elaborat o clasificare originală a regnului animal și a publicat-o în *Curs de zoologie descriptivă*. A editat, de asemenea, o serie de manuale de științe naturale pentru învățământul mediu: *Noțiuni de botanică*, 1887, *Elemente de geologie*, 1883, *Noțiuni de mineralogie*, 1887, *Introducere în științele naturale*, 1887, *Elemente de morphologie*, 1893, *Zoologie, anatomie și fiziologie animală*, 1903. Un merit deosebit îi revine în organizarea Laboratorului de Zoologie și fiziologie de la Facultatea de Științe din Iași. El a procurat aparatura necesară pentru lucrările de electrofiziologie, a abonat laboratorul la o serie de reviste de specialitate și a organizat o bibliotecă. Cosmovici a acordat sprijin de spe-

cialitate Muzeului de Istorie Naturală din Iași în păstrarea și dezvoltarea colecțiilor sale. Paralel cu munca didactică și de organizare a Laboratorului de Fiziologie, a desfășurat și o valoroasă activitate științifică. Ca zoolog, a făcut studii de sistematică și morfofiziologie asupra protozoarelor, viermilor, crustaceelor și insectelor. A publicat și lucrări asupra faunei de apă dulce și asupra peștilor fosili din munții Moldovei. O parte din lucrările sale de zoologie sistematică (viermi, paraziți, crustacee) și de fiziologie le-a publicat în reviste franceze de specialitate. Restul au fost publicate în „Memoriile Academiei Române” din 1905 (*Studiul asupra rotiferelor*) și în „Analele științifice ale Universității din Iași” din 1901 (*Fauna carcinologică din Moldova*). A fost și un abil experimentator. După anul 1912, s-a dedicat cercetărilor fiziologice și a construit o pereche de electrozi impolarizabili și o cheie comutatoare cu plăci ce i-a fost brevetată și construită de întreprinderea Boullitte din Paris. În același timp a abordat o problemă de fiziologie cardiacă în care a adus date noi asupra activității cardiace pe inima de broască. Având adânci convingeri progresiste, a interpretat procesele fiziologice prin prisma unei concepții materialiste cu multe aspecte dialectice. Pentru îndelungata sa activitate didactică și științifică, a fost ales membru al mai multor societăți științifice de peste hotare: membru titular al Societății Imperiale de Științe Naturale din Moscova (1892), al Societății de zoologie din Franța și al Societății Franceze de Entomologie. Este considerat fondatorul învățământului fiziologiei animale din România

Membru corespondent (11 martie 1893) al Academiei Române.

Cosmovici Paul Mircea

(30 octombrie 1921, Iași – 2006, București)

jurist

Studii primare și liceale la Iași, Școala „V. Alecsandri”, Liceul Internat „C. Negruzzi” (1932-1940), Facultatea de Drept din București (1940-1944). A urmat cursuri de Drept american la universitățile Columbia, Leyden, Amsterdam (1969). Avocat în baroul București (1944-1948), apoi, până în anul 1955, a îndeplinit funcții economice în diferite fabrici; consultant arbitral și arbitru departamental (1956-1968) în Ministerul Industriei Chimice și în Ministerul Petrolului și Chimiei. Cercetător științific principal, Institutul de Cercetări Juridice (1968-1990); director al Institutului de Cercetări Juridice al Academiei Române (1990-1999); membru al Societății franceze de legislație comparată, Paris, din 1996; expert la Senatul României (1992-1995); expert la Comisia pentru Elaborarea Strategiei Naționale în vederea Aderării României la Uniunea Europeană, Snagov, 1995; membru al Comisiei pentru Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă, București, 1998; expert al Comisiei pentru Strategia Națională de Dezvoltare Economică, București, 2000; membru onorific al „International Biographical Center Advisory Council”, Cambridge, Anglia, 1999; raportor național la congrese mondiale și internaționale (Pescara, Italia, 1970; Bruxelles, Belgia, 1971; Teheran, Iran, 1974; Budapesta, Ungaria, 1978; Caracas, Venezuela, 1982; Reykjavik, Islanda, 1993; Atena, Grecia, 1994; Bristol, Anglia, 1998 etc.) în cadrul „Zilelor Juridice franco-române” – conducătorul delegației, București și Sinaia, 1992; Paris și Bordeaux, 1994; București și Iași, 1996; București și Constanța, 2003. În monografiile și studiile publicate a abordat probleme din cadrul dreptului civil, dreptului economic și filosofiei dreptului, formulând puncte de vedere proprii și aducând contribuții originale recunoscute ca atare în țară și în străinătate. Astfel, în raportul național *La logique juridique a la lumière du rapport entre la logique et les autres sciences* pentru Congresul Mondial de Filosofie Juridică și Filosofie Socială, Bruxelles, 1971, a expus o opinie originală reluată cu aprecieri pozitive în literatura occidentală, rezumatul acesteia fiind publicat în „The Philosopher’s Index”, Bowling Green, Ohio, 1972, iar textul integral în „Le raisonnement juridique”, Bruxelles, 1971. Raportul național pentru al XI-

lea Congres internațional de Drept Comparat, Caracas, 1982, intitulat *Éléments pour l'explication du processus de pensée sur lequel se fondent certaines preuves indirectes a la lumière du rapport entre la logique et le droit*, cuprinde o concepție originală asupra raționamentului. Puncte de vedere proprii sunt formulate și în alte rapoarte naționale la Congreșele internaționale de drept comparat (Pescara, 1970; Teheran, 1974; Budapesta, 1978; Atena, 1994) sau la Congresul de Filosofie Juridică și Filosofie Socială, Reykjavik, 1993. În studiile publicate a formulat de asemenea soluții cu privire la unele probleme controversate. Se menționează, cu titlu de exemplu, criteriile în temeiul cărora se poate ajunge la concluzia abrogării tacite (implicite) a unor dispoziții legale anterioare prin prevederi ulterioare. Impune critica structurii economice centralizate și a sistemului abuziv de conducere supraordonată a întreprinderilor. Are o nouă viziune metodologică cu privire la construcțiile juridice, soluții noi în materia prescripției extinctive. Este autor, coautor sau/și coordonator al mai multor lucrări de referință, tratate, monografii, culegeri de studii, printre care: *Prescripția extinctivă*, 1962; *Dreptul ca instrument de formare, dezvoltare și ocrotire a personalității umane*, Premiul „Simion Bărnuțiu” al Academiei Române, 1973; *Rolul și funcțiile dreptului*, Premiul „Simion Bărnuțiu”, 1974; *Rolul contractelor în perfecționarea relațiilor economice; Probleme de drept economic. Principii teoretice și metodologice pentru realizarea unei legislații economice unitare*, 1976; *Considerații asupra răspunderii contractuale a antreprenorului după recepția lucrărilor de investiții*, 1979; *Probleme de drept economic. Elemente pentru configurarea unor noi soluții într-o viitoare reglementare*, 1980; *Tratatul de drept civil. Partea generală*, vol. I, Premiul „Nicolae Titulescu” al Academiei Române; *Introducere în dreptul civil*, 1983; *Strategia națională pentru dezvoltare durabilă*, 1999; *A New Approach to International Commercial Contracts. The UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts*, Kluwer Law International, Londra, 1999; *Dreptul european al concurenței, înțelegerile între întreprinderi. Reguli generale*, 2001; *Uniunea Europeană în labirintul viitorului. Probleme de fond*, 2002.

Membru corespondent (18 decembrie 1991), membru titular (7 februarie 1995) al Academiei Române.

Costăchescu Mihai

(23 septembrie 1884, Goești, județul Iași – 18 martie 1953, Iași)

istoric și folclorist

Studii liceale (1897-1905) și universitare (Facultatea de Litere și Filosofie, 1906-1910) la Iași, în 1910 luându-și licența în Filologie română, filologie slavă și estetică. A fost profesor secundar de Limbă și literatură română la Iași, la Școala Normală „Vasile Lupu” și la Liceul Național (1912-1913, și apoi din 1918) și la Buzău (1913-1916); din 1949 a fost cercetător la Secția de Istorie Medievală a Institutului de Etnografie și Folclor din Iași; secretar al Societății Istorico-Arheologice a Muzeului Municipal Iași (1920-1930). A colaborat la numeroase publicații ale vremii: „Anuarul Liceului «Național» Iași”, „Buletinul Muzeului Municipal Iași”, „Ion Neculce”, „Moldova” etc. S-a remarcat ca editor de izvoare slavo-române, *Documente moldovenești înainte de Ștefan cel Mare*, vol. I-II, 1931-1932; *Documente moldovenești de la Ștefan cel Mare*, 1933; *Documente moldovenești de la Bogdan Voevod 1504-1517*, 1940; *Documente moldovenești de la Ștefăniță Voevod 1517-1527*, 1943; *Documente de la Ștefan cel Mare*, 1948. Aceșora li se adaugă monografiile istorice ale unor sate moldovenești: *Satul și târgul Telinești din jud. Orhei*, 1930; *Adunarea Târgului de Floci și a Ialomiței în 1470. Un fapt necunoscut din luptele lui Ștefan cel Mare cu muntenii*, 1935. Paralel cu activitatea de istoric, a acordat atenție și folclorului, reușind să adune o bogată colecție de poezii populare, între care și o variantă a „Mioriței”.

Membru corespondent al Academiei Române (20 mai 1939); repus în drepturi ca membru corespondent al Academiei Române (3 iulie 1990).

Costăchescu Neculai

(1876, Huși, județul Vaslui – 14 iulie 1939, Iași)
chimist și politician

Studii liceale și universitare (Facultatea de Științe) la Iași. După luarea licenței în Fizico-chimice, a devenit șef de lucrări la Laboratorul de Chimie Minerală al Facultății de Științe din Iași, condus de Petru Poni. În 1905 și-a susținut teza de doctorat ***Gazurile cuprinse în sare și în vulcanii de glod din România***, fiind primul doctor în chimie al Universității din Iași. Și-a continuat specializarea în domeniul combinațiilor complexe la Universitatea din Zürich. A fost profesor la Catedra de Chimie Minerală de la Facultatea de Științe din Iași, succedându-i lui Petru Poni (din 1912); s-a remarcat prin prelegeri însoțite de experiențe demonstrative. Lui îi revine meritul de a fi organizat Laboratorul de Chimie Anorganică al Universității din Iași. Și-a orientat cercetările spre domeniul cunoașterii și valorificării bogățiilor naturale ale României, spre studierea legăturilor dintre zăcămintele de sare și țitei; a izolat hidrocarburi pure (izopentan, izohexan și heptan secundar din țiteiul românesc). A fost considerat drept întemeietor al școlii române de chimia combinațiilor complexe. Singur sau împreună cu colaboratorii a efectuat cercetări asupra fluoro-sărurilor de vanadiu, fluorurilor complexe de crom, combinațiilor complexe de cobalt și nichel, rezultatele cercetărilor sale regăsindu-se expuse în numeroase lucrări științifice, precum: ***Fluosels de Vanadium***, 1910; ***Fluosels de cobalt et de nichel***, 1911; ***Sur un heptane secondaire contenu dans le pétrole roumain***, 1911; ***Fluorures complexes de chrome***, 1912-1914; ***Sels complexes de fer***, în colaborare, 1912; ***Sur la formation des combinaisons complexes en dissolution***, în colaborare, 1912.

A intrat în viața politică a țării, fiind unul dintre fruntașii Partidului Național Țărănesc (aripa de centru); între 1928-1930 și 1930-

1931 a deținut portofoliul Ministerului Instrucțiunii Publice și Cultelor, iar între 1932 și 1933 a fost președinte al Senatului.

Membru de onoare (30 mai 1936) al Academiei Române.

Coșeriu Eugen

(27 iulie 1921, Mihăileni, azi Republica Moldova –
7 septembrie 2002, Tübingen, Germania)
lingvist

Studii liceale la Bălți și superioare la Facultatea de Litere și Filosofie, la Iași; și-a continuat studiile la Roma, Padova și Milano. În 1944 și-a susținut la Roma teza de doctorat despre *Influența poeziei epice medievale franceze și italiene asupra poeziei epice slave meridionale*, devenind doctor în Filologie, iar în 1949 la Milano teza despre *Ideile estetice în țările romanice*, devenind doctor în Filosofie. A fost lector la Universitatea din Milano, profesor și director al Departamentului de Lingvistică al Universității din Montevideo, profesor invitat la universități din Bonn și Frankfurt am Main. În 1963 s-a stabilit în Germania, fiind profesor titular de Filologie romanică și Lingvistică generală la Universitatea din Tübingen. Este considerat unul dintre cei mai originali teoreticieni ai lingvisticii: a formulat teorii noi referitoare la unele probleme fundamentale ale filologiei și istoriei limbii, contribuind la îmbogățirea metodologiei disciplinelor lingvistice (a impus conceptul de „normă” între limba ca sistem și limba vorbită practic, concret sau de „semantică paradigmatică”), cercetările sale remarcându-se îndeosebi prin viziunea filosofică, logică, estetică și culturală, în lucrări de referință precum: *Sistema, norma y habla*, 1952; *Forma y sustancia en los sonidos del lenguaje*, 1954; *Determinacion y entorno*, 1957; *Sincronia, diacronia e historia*, 1958; *Pour une sémantique diachronique structurale*, 1964; *Structure lexicale et enseignement du vocabulaire*, 1966 *Sprache, Strukturen und Funktionen*, 1970; *Les universaux linguistiques*, 1974. A publicat numeroase studii despre limba română, în care tratează chestiuni de istoria limbii. Membru de onoare al Academiei de Științe din Chișinău (1991), membru al Academiei Braziliene de Filologie, al Academiei Norvegiene de Filologie, al Academiei de Științe din Heidelberg, al Societății Europene de Lingvistică

Romanică și al Societății de Lingvistică din America. Doctor honoris causa al Universității din București.

Membru de onoare (18 decembrie 1991) al Academiei Române.

Cotea Valeriu D.

(11 mai 1926, comuna Vidra, județul Vrancea)
oenolog

După absolvirea Școlii primare în comuna natală, urmează Școala Normală la Focșani și Liceul „Sfinții Petru și Pavel” din Ploiești (1937-1946). Licențiat al Facultății de Agronomie din Iași, în 1965 doctoratul în Agronomie, specialitatea Oenologie. În cariera profesională a parcurs toate treptele ierarhice la Universitatea Agronomică din Iași: asistent universitar (1950-1959) în specialitatea Viticultură și enologie, șef de lucrări (1960-1962), conferențiar (1963-1971), profesor (1971-1977), șef de catedră (1968-1984, 1989-1992) și decan al Facultății de Horticultură (1972-1974, 1984-1986). În prezent este profesor consultant. S-a preocupat constant de ridicarea nivelului învățământului, întocmind, singur sau în colaborare, o serie de manuale și cursuri universitare, publicând peste 400 de lucrări științifice, articole, cronici, recenzii etc., axate, în principal, pe probleme de enologie: studiul unor indici enologici și posibilitatea folosirii lor la stabilirea autenticității și caracterului de naturalețe a vinului; cercetări privind concentrația și variația unor componente în musturi și vinuri; concentrația unor componente mai puțin dorite sau nocive din vinuri și alte băuturi alcoolice etc. De unanimă recunoaștere se bucură cercetările privind delimitarea podgoriilor și a centrelor viticole din România ca unități teritoriale naturale, precum și cele referitoare la stabilirea arealelor favorabile producerii vinurilor de calitate superioară îndreptățite la denumire de origine, ca și cercetările efectuate asupra vinului de Cotnari, recunoașterea vinului de Uricani și reșezarea în drepturi a vinului Busuioaca de Bohotin. Este autorul unor tratate: *Enologie*, 1982; *Tratat de enologie. I. Vinificația și bi-ochimia vinului. II. Limpezirea, stabilizarea și îmbutelierea vinului* (2 vol., 1985, 1989) ș.a. A avut o activitate deosebită în cadrul O.I.V., în calitate de expert președinte al grupului de experți „Tehno-

logia vinului”, președinte al Comisiei Internaționale de Enologie, vicepreședinte al Comisiei Internaționale de Enologie. Premii și distincții: „Médaille de la ville d'Arbois France, a l'effigie du grand Pasteur”, „Pionero de la Viticultura Mundial” (Argentina), „Croix de Chevalier de l'Ordre du Mérite Agricole” „Médaille de l'O.I.V.”. Membru în colectivul de redacție al Buletinului Institutului de Cercetare pentru Viticultură și Vinificație; membru în Consiliul de conducere al revistei „Horticultura”; membrul al Comitetului științific al „Revista di Viticultura e di Oenologia” din Conegliano – Italia; membru în Comitetul Asociației Oamenilor de Știință – Filiala Iași; președinte al Comisiei de Oenologie din cadrul Oficiului Național al Viei și Vinului; vicepreședinte al Organizației Internaționale a Vinului (1977-1979); președinte al Grupului de experți „Tehnologia vinului” din cadrul O.I.V (1989-1991); președinte al Comisiei de Oenologie din cadrul O.I.V (1991 și în prezent); membru expert al „American Society for Enology and Viticulture”; membru de onoare al „Jugoslavenski Vinogradasko-Vinarsko”; membru al „Groupe International Polyfënois”. Din 1986 este membru corespondent al „Accademia Italiana della Vite et del Vino”. În 1987 devine membru corespondent al „Académie Suisse du Vin”, în 1988 – membru corespondent și al Academiei Internaționale a Vinului. Este doctor honoris causa al multor instituții de învățământ din țară și din străinătate, a primit numeroase premii și distincții, printre care premiile O.I.V. în 1982, 1989 și 2000, medalia orașului Arbois, Franța, Meritul Agricol în grad de cavalier, Franța, Pionero de la Viticultura Mundial, Argentina și Confrade de Merito, Spania.

Membru corespondent (13 noiembrie 1990) și membru titular (8 septembrie 1993) al Academiei Române. La 12 decembrie 1994, în discursul de recepție, a vorbit despre *Vinul în existența umanității*.

Crăciun Emil C.

(22 mai 1896, Iași – 3 aprilie 1976, București)
medic

A absolvit Medicina la București, s-a specializat la Berlin, în SUA (universitățile Hopkins și Harvard) și la Paris. Conferențiar de Citologie clinică la Clinica medicală condusă de Daniel Danielopolu. A pus bazele primului Institut Oncologic din România, la Cluj, al cărui director a fost (1931-1932). Profesor la Institutul de Medicină și Farmacie din București, director al Institutului „Dr. Victor Babeș”. A identificat împreună cu Gh. Marinescu nevrita din tifosul exantematic. A înființat Societatea Anatomică (1937) și „Analele Institutului Voictor Babeș” (1938). Contribuții în domeniul tratării cancerului. Lucrări: *Probleme de oncologie*, 1953; *Introducere în morfologia patologică*, 1958; *Informatica în munca de spital*, 1971. Membru al Academiei de Științe Medicale din România, al Societății de Biologie din Paris, al Societății Patologice Germane, al Societății Regale de Medicină din Londra.

Membru corespondent (21 martie 1963) al Academiei Române.

Crăiniceanu Grigore

(20 iulie 1852, Crainici, județul Mehedinți – 1 octombrie 1935, București)

general

După absolvirea Colegiului „Sf. Sava” din București, a urmat cursurile Școlii Militare din Iași, iar apoi ale celei de Ofițeri de Geniu din București, pe care a terminat-o în 1873 cu gradul de sublocotenent, fiind repartizat la Batalionul 1 Geniu. Și-a continuat pregătirea la Școala de Aplicație de Artilerie din Bruxelles, unde l-a avut ca profesor pe generalul H. Brialmont, unul dintre cei mai mari specialiști în fortificație din acel timp. În vara anului 1877 a condus lucrările de fortificație de la Calafat, unde s-au construit forturi, amplasamente pentru bateriile de artilerie. Sub conducerea sa s-au executat lucrări pentru bateria „Mihai Bravul”, iar apoi amplasamente pentru artilerie și fortificații la Plevna, Grivița și Vidin. A urcat treptele ierarhiei militare până la gradul de general de divizie (1909). A îndeplinit mai multe funcții: profesor de Fortificații la Școala de Ofițeri de Infanterie și Cavalerie, la Școala de Artilerie și Geniu și la Școala Superioară de Război din București, șef al Serviciului Geniu al Corpului 2 Armată, secretar general al Ministerului de Război, subșef de Stat Major la Corpul 2 Armată, comandant al Brigăzii 7 infanterie și Diviziei 1, inspector general al Geniului, șef al Statului Major General, ministru de Război (1909-1910). În anii Războiului de Reîntregire Națională (1916-1918), a contribuit la întărirea și modernizarea liniei fortificate Galați – Nămolosa – Focșani. Specialist în fortificații, a lăsat câteva cărți importante în domeniu: *Curs de fortificațiune*, vol. I-VII, 1881-1887; *Constituirea cetăților și fortificarea țărilor cu aplicațiuni la fortificarea României*, 1883, lucrare distinsă cu Premiul „Năsturel-Herescu” al Academiei Române, *Expérience des coupoles a Bucarest*, 1886; *Utilitatea cetăților*, 1889; *La fortification permanente actuelle*, 1889; *Geografia militară. Frontiera Carpaților. Idei de apărare. Studiu pe teren în anii 1888-1889-1890*,

1894; *Tratat de fortificațiune*, 1911. De numele său se leagă punerea bazelor „Revistei armatei” (1883) și a Cercului Publicațiilor Militare (1889). A fost decorat cu Ordinul „Steaua României”, Ordinul „Coroana României” și Medalia „Virtutea militară”, precum și cu ordine și medalii bulgare, franceze, portugheze și spaniole.

Membru corespondent (14 mai 1910) și membru titular (18 mai 1911) al Academiei Române; președinte al Secțiunii Științifice a Academiei Române (1925-1928). Discurs de recepție: *Despre istoria armatei române* (29 mai 1912).

Cuciureanu Gheorghe

(1814, Botoșani – 10/22 ianuarie 1886, Iași)
medic și politician

A făcut studii clasice la Budapesta, apoi medicale la Heidelberg și München. În 1837 și-a luat la Viena doctoratul în Medicină și chirurgie cu teza *De iafanticido ac de variis infantis post partum argumentis*. A funcționat la Iași ca profesor consultant (1838-1840), apoi medic al Spitalului „Sf. Spiridon” (1840-1847), încredințându-i-se și direcția provizorie a spitalului, în urma unei călătorii de studii în străinătate a publicat volumul *Descrierea celor mai însemnate spitale din Germania, Engliera și Franța, spre introducerea planului pentru urzirea unui spital central în Iași*, 1842. A propus ridicarea, în cuprinsul mănăstirii „Sf. Spiridon, a unei construcții cu 300 de paturi. Prin grija sa, spitalul și-a mărit capacitatea: a sporit numărul de paturi, s-au deschis patru secții, două medicale, una pentru boli venerece și alta chirurgical-operativă. În 1847 a devenit medic primar șef al Spitalului „Sf. Spiridon” și apoi protomedic al Moldovei, fiind însărcinat cu scrierea *Povățuiri pentru sătenii Moldovei la tâmplare de choleră*; împreună cu Anastasie Fătu, a colaborat la crearea și buna funcționare a Școlii de moșit din Iași (1852). Datorită relațiilor sale cu diplomatul John Bidwell, șeful Relații consulare de la Foreign Office, a reușit să aducă în Moldova limfa vaccinală și să procedeze la vaccinări după procedeul Jenner. A fost deputat de Iași (1851-1858), ministru al Cultelor din Moldova (1858-1859) și ministru ad-interim la Lucrările Publice din Moldova (1861). Membru al Societății de Medici și Naturaliști din Iași, membru de onoare al Societății Politehnice din Bavaria, director onorific în filosofie al Universității din München, membru al Societății de Naturaliști din Dresda, membru al Societății de Naturaliști din Nassau și al Societății Zoologice și Botanice din Viena.

Membru de onoare (10 septembrie 1871) al Societății Academice Române.

Creangă Ion

(10 iunie 1839, satul Humulești, județul Neamț –
31 decembrie 1889, Iași)
scriitor

Începe școala în satul natal (1847), întreruptă după numai un an, dar continuată la Broșteni (1849), Târgu Neamț (1853-1854) și Fălticeni, la școala de „catiheti” (1855), după desființarea căreia trece la Seminarul de la Socola – Iași. În 1859 este hirotonisit diacon la Biserica Sf. Treime din Iași. Se înscrie la Facultatea de Teologie (1860), fără a mai apuca s-o frecventeze, aceasta desființându-se. Din 1864 urmează cursurile Școlii Normale Vasiliene de la „Trei Ierarhi”, unde-l va avea ca director pe Titu Maiorescu; remarcat de acesta, devine institutor încă din anul al doilea de studii. Câștigă prețuirea lui Eminescu, atunci revizor școlar, care-l introduce la „Junimea”. Ca pedagog, împreună cu alți colegi, publică manuale pentru clasele primare: *Metodă nouă de scriere și citire pentru uzul clasei I primare*, 1868, *Învățătoriiu copiilor*, 1871, *Povățuitoriu la citire prin scriere după sistema fonetică*, 1876; aici apar primele povestiri, *Inul și cămeșa*, *Poveste*, *Păcală*, *Acul și barosul* și *Ursul păcălit de vulpe*. Debutul propriu-zis are loc în „Convorbiri literare” (1875) cu *Soacra cu trei nurori*. Până în 1878, sunt publicate și celelalte povești, citite toate în cenaclul „Junimea”, unde autorul era gustat pentru anecdotele corosive, spuse „pe ulița mare”. Tot o anecdotă glumeață, deși n-a ieșit așa, voia să fie și cunoscuta nuvelă *Moș Nichifor Coțcariul*, 1877. Urmează, în aceeași revistă, *Amintiri din copilărie*, opera sa capitală, dedicată Lievei Maiorescu, fiica ilustrului critic: primele două părți în 1881, iar a treia, în 1882. Partea a patra a *Amintirilor* (1888) este publicată postum.

Membru de onoare post mortem (28 octombrie 1848) al Academiei Române.

Culianu Neculai

(29 august 1832, Iași – 28 noiembrie 1915, Iași)
matematician și astronom

După absolvirea Academiei Mihăilene din Iași (1855), și-a continuat studiile la Paris, în 1860 luându-și licența în Matematică la Sorbona. În capitala Franței, unde a rămas până în 1863, a făcut cercetări la Observatorul Astronomic. A fost profesor la Catedra de Astronomie și Geodezie a Universității din Iași, al cărei rector a fost între 1880 și 1898. S-a numărat printre membrii fondatori ai revistei „Recreații științifice”, prima publicație ce s-a preocupat în principal cu răspândirea cunoștințelor de matematică. A fost membru al Societății literare „Junimea” și președinte al Secției Iași a Ligii Culturale. Între 1892 și 1896, a fost vicepreședinte al Senatului României. A lăsat lucrări destinate învățământului liceal: *Lecțiuni de calcul diferențial și integral*, 1870; *Curs elementar de algebră*, 1872, apărut în 5 ediții; *Aplicațiuni geometrice*, 1874; *Curs elementar de trigonometrie plană și sferică*, 1875; *Curs de cosmografie*, 1893; ediția a II-a – 1902; *Curs de trigonometrie plană*, 1894; *Curs de cosmografie pentru usul școalelor secundare*, 1895. În 1870 a publicat cel dintâi curs de analiză matematică în limba română – *Lecțiuni de calcul diferențial și integral*.

Membru corespondent (1 aprilie 1889) al Academiei Române.

Cuza Alexandru C.

(8 noiembrie 1857, Iași – 3 noiembrie 1947, Sibiu)
profesor și om politic

După absolvirea la Iași a cursurilor Pensionului francez al lui Anton Frey (1867-1871), pleacă la Dresda, Germania, unde urmează la Institutul Krause cursurile de Artă și Literatură elenă, după care pleacă la Paris, și studiază la Sorbona, de unde își ia bacalaureatul în Litere (1878-1881). Între 1882-1886 urmează facultățile de Drept din Paris, Berlin și Bruxelles, obținând doctorate în Științe politice și economice (1882) și, respectiv, în Drept (1886). Întors în țară, intră în cercul socialist al revistei „Contemporanul” din Iași, alături de Constantin Mille și Vasile G. Morțun. Intră apoi în cercul societății „Junimea”, colaborează la revista ei, „Convorbiri literare”, și este ales (1890-1891), ca junimist, ajutor de primar al Iașului. Colaborează la ziarul junimist „Era nouă”, care a continuat la Iași revista „Convorbiri literare”, mutată la București. În perioada 1892-1895 este ales pentru prima dată deputat de Iași, când susține naționalizarea școlilor. Trece la conservatori și este ales din nou deputat. Înființează, în 1897, împreună cu Alexandru D. Xenopol, Liga contra alcoolismului și publicația „Biblioteca Ligii contra alcoolismului”. La 27 ianuarie 1901 ajunge profesor universitar. Se asociază cu Nicolae Iorga și începe (1906) să colaboreze la ziarul acestuia „Neamul românesc”. Împreună cu Iorga înființează (în 1910) Partidul Naționalist-Democrat. În 1912 înființează la Iași ziarul „Unirea”, care aparținea noului partid. În 1914 ține un discurs în Parlament în care pledează pentru împroprietărirea generală a țărânimii și pentru votul universal. Înființează, împreună cu doctorul Nicolae Paulescu, Uniunea Național Creștină, iar în 1922, publică revista „Apărarea Națională”. La 4 martie 1923 înființează Liga Apărării Național Creștine, iar la 14 iulie 1935 fuzionează cu Partidul Național Agrar, al lui Octavian Goga, formând Partidul Național Creștin. Decan al Facultății de Drept din cadrul Universității Alexandru Ioan Cuza din Iași (1919), devine minis-

tru de stat (28 decembrie 1937 – 10 februarie 1938), membru al Consiliului de Coroană (1939), perioadă în care întreprinde o activitate literară și publicistă intensă concretizată în titluri precum: *Generația de la 1848 și era nouă*, 1889; *Obiectul economiei politice și însemnătatea ei*, 1901; *Naționalitatea în artă*, 1908; *Plagiatul poporației*, 1911; *Învățătura lui Iisus, judaismul și teologia creștină*, 1925; *Lupta pentru credință*, 1928; *Doctrina naționalistă creștină*, 1924. Volume: *Versuri*, 1897, *Poezii, epigrame și cugetări în proză*, 1909, precum și lucrări pe teme sociale: *Meseriașul român*, 1893, *Țăranii și clasele dirigente*, 1895; *Ce-i alcoolismul*, 1897; *Comerț liber sau monopol?*, 1897; *Obiectul economiei politice și însemnătatea ei*, 1901; *Naționalizarea meseriilor*, 1902; *Agricultura și industria în România*, 1927; *Naționalitatea în artă*, 1908.

Membru corespondent (1 aprilie 1903) și membru titular (25 mai 1936) al Academiei Române.

P.F. Daniel Ciobotea

(22 iulie 1951, comuna Dobrești, județul Timiș
Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române

Urmează școala elementară în Dobrești și Lăpușnic între anii 1958-1966, apoi se înscrie la Liceul „Coriolan Brediceanu” din Lugoj, pe care îl absolvă în anul 1970. În același an se înscrie la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, frecventându-i cursurile între anii 1970-1974. Susține teza de licență cu tema *Împăcare și slujire, o problemă de teologie a Noului Testament*. Între anii 1974-1976 urmează cursurile de doctorat ale Institutului Teologic Universitar din București sub îndrumarea directă a preoților profesori doctori Dumitru Stăniloae și Constantin Galeriu. Își continuă studiile de specializare în străinătate, la Universitățile din Strasbourg – Franța (1976-1978) și Freiburg – Germania (1978-1980). La 15 iunie 1979 susține la Strasbourg o teză de doctorat în „Științe religioase” cu titlul *Réflexion et vie chrétiennes aujourd’hui. Essai sur le rapport entre la théologie et la spiritualité*. Predă ca profesor la Institutul Ecumenic de la Bossey-Geneva. Înainte de a-și începe activitatea în Elveția, proaspătul doctor în teologie la Strasbourg, și-a echivalat acest titlu la Institutul Teologic Universitar din București în urma unui examen oral susținut în ziua de 31 octombrie 1980, pe baza tezei intitulate: *Teologie și spiritualitate creștină. Raportul dintre ele și situația actuală*, întocmită sub îndrumarea preotului profesor doctor Dumitru Stăniloae, care aprecia că: „Autorul se dovedește prin aceasta familiarizat cu toată gândirea teologică modernă, lucrarea îl impune pe autor ca pe o nădejde luminoasă a teologiei noastre”. În perioada anilor 1980-1988 a predat seminar de Teologie ortodoxă multor grupuri de tineri din întreaga lume la Institutul Ecumenic de la Bossey, unde a îndeplinit și funcția de director adjunct din 1986 până în 1988. A participat la numeroase întâlniri cu caracter ecumenist peste hotare: Al treilea Congres ortodox al Europei Occidentale de la Amiens, lângă Paris (1977), Colocviul despre Filioque de la Klingenthal – Franța

(1978 și 1979), Conferința studenților creștini de la Wellesley – Statele Unite (1979) și la Conferința ecumenică de la Cambridge – Boston, Statele Unite (1979), ambele cu tema „Credința, știința, viitorul”, Reuniunea ecumenică asupra spiritualității creștine de azi de la Mănăstirea Valamo – Finlanda (1981), Reuniunea ecumenică „Iisus Hristos Viața lumii” de la Niederaltaich – Germania (1982), Reuniunea ecumenică asupra rugăciunii pentru unitatea creștinilor de la Veneția (1982), A patra adunare generală a Consiliului Ecumenic al Bisericii de la Vancouver (1983) etc. La 6 august 1987, este tuns în monahism la Mănăstirea Sihăstria sub numele de Daniel, fiind hirotonit preot-ieromonah, iar în octombrie 1988 este hirotesit protosinghel, îndeplinind funcția de consilier patriarhal între 1 septembrie 1988 – 1 martie 1990 și desfășurând o susținută activitate didactică la Institutul Teologic Universitar din București. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române îl alege la 12 februarie 1990 în demnitatea de episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei și Caransebeșului, cu titlul de „Lugojanul”, fiind hirotonit episcop la 4 martie 1990. La 7 iunie 1990 este ales ca arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, fiind înscăunat în ziua de 1 iulie 1990. La 12 septembrie 2007 este ales ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, fiind înscăunat în ziua de 30 septembrie 2007. În 1992 a condus delegația Bisericii Ortodoxe Române la a 7-a Adunare generală a Consiliului Ecumenic al Bisericii de la Canberra. Lucrări de referință în limba română: *Atât de mult a iubit Dumnezeu lumea...*; *12 Scrisori pastorale de Crăciun și de Paști*, Iași, 1996; *Călătorind cu Dumnezeu – înțelesul și folosul pelerinajului*, Iași, 2000; *Luptător jertfelnic și ctitor darnic – lucrarea harului în viața Sfântului Voievod Ștefan cel Mare*, Iași, 2004; *Dăruire și dăinuire. Raze și chipuri de lumină din istoria și spiritualitatea românilor*, Iași, 2005; *Făclii de Înviere – Înțelesuri ale Sfintelor Paști*, 2005; *Recunoștință și reînnoire*, Iași, 2005; *Comori ale Ortodoxiei. Explorări teologice în spiritualitatea liturgică și filocalică*, Iași, 2007; *Foame și sete după Dumnezeu – înțelesul și folosul postului*, Basilica, București, 2008; *Neagoe Basarab, evocare*, în „Mitropolia Ardealului” nr. 11-12, 1971; *Chemarea preotească*, în „Mitropolia Ardealului” nr. 1-2, 1973; *100 de ani de la moartea lui Alexandru Ioan Cuza*, în „Mitropolia Ardealului” nr. 5-6, 1973; *Elemente ale religiei geto-dacilor favorabile pro-*

cesului de creștinare a strămoșilor, în „Studii teologice” nr. 7-10, 1976; *Timpul și valoarea lui pentru mântuire în ortodoxie*, în „Ortodoxia” nr. 2, 1977; *Temeiurile dogmatice ale bucuriei creștine*, în „Mitropolia Banatului” nr. 4-6, 1977; *Glasuri de adevăr și fețe de lumină (Despre actualitatea sfinților)*, în „Vestitorul” nr. 1-3, Paris, 1978; *Al treilea Congres ortodox al Europei Occidentale*, în „Ortodoxia” nr. 3, 1978; *Conferință ecumenică despre credință, știință și viitor*, în „Mitropolia Banatului” nr. 10-12, 1979. Lucrări de referință în limbi străine: *Confessing the Truth in Love – Orthodox Perceptions of Life, Mission and Unity*, Iași, 2001; *Die heilende Kraft der Kirche. Aus der Sicht des orthodoxen Theologie und Spiritualität*, în revista „Una Sancta” nr. 3, Niederaltaich, 1977; *Die Orthodoxie und das Abendland, gestern und heute*, în „Almanahul Capelei ortodoxe române Mihail Sturza din Baden-Baden”, 1980; *Une Dogmatique pour l’homme d’aujourd’hui*, în revista „Irenikon” nr. 4, 1981; *Jesus Christus, das Leben der Welt. Ein Zeugnis orthodoxer Spiritualität zur Thema der 6 Vollversammlung des Okumenischen Rates der Kirchen*, Vancouver, 1983, în revista „Una Sancta” nr. 3, 1982; *Life in its fullness*, în volumul *Jesus Christ, the Life of the World. An orthodox Contribution on Vancouver Assembly*, Geneva, 1982; ediția franceză în revista „Contacts” nr. 122, Paris, 1983; ediția italiană în revista „Nuova Umanita” nr. 28-29, Roma, 1983; în revista „Oekumenische Rundschau” nr. 1, Frankfurt, 1984.

Membru de onoare (13 septembrie 2007) al Academiei Române.

Dașcovici Nicolae (Neculai)

(13 februarie 1888, Calafat, județul Dolj – 22 februarie 1969, București)

jurist, istoric, publicist și profesor universitar

Studii liceale la București și Brăila și universitare (Facultatea de Drept) la București și Paris, unde, în 1915, și-a luat doctoratul în Drept cu teza *La question du Bosphore et des Dardanelles*. A fost profesor de Drept internațional la Universitatea din Iași, calitate în care a elaborat: *Curs de drept constituțional și administrativ*, 1934; *Curs de drept internațional public*, vol. I-II, 1934-1935. A desfășurat o intensă activitate publicistică: redactor la „Tribuna Dobrogei” din Constanța, director al ziarelor „Dacia” și „Argus”, colaborator al marilor cotidiene bucureștene și al unor ziare străine („Il Resto de Carlino” din Bologna, „Messenger Polonais” din Varșovia). În 1930 a reprezentat România la Conferința pentru codificarea dreptului internațional de la Haga și la Conferința pentru unificarea dreptului fluvial de la Geneva. Cu aceste prilejuri, dar și în unele lucrări, a militat pentru recunoașterea drepturilor României pe plan internațional. Membru al Institutului Intermediar Internațional și al Oficiului Internațional Permanent de Documentare Juridică de la Haga. Lucrări de referință: *Principiul naționalităților și Societatea Națiunilor*, 1922; *Politica comercială a Dunării*, 1926; *Interesele și drepturile României în texte de drept internațional public*, 1936; *Marea noastră și regimul strâmtorilor*, 1937.

Membru corespondent al Academiei Române (1 iunie 1948).

David Mihail D.

(21 mai 1886, Negrești, județul Vaslui – 26 iunie 1954, Iași)

geomorfolog

Urmează școala primară în localitatea natală, iar școala medie la Iași, la Liceul „Costache Negruzzi”. După absolvire se înscrie la Facultatea de Științe a Universității din Iași, la secția Științele Naturii, pe care o termină în anul 1910. În 1919 a susținut teza de doctorat ***Cercetări geologice în Podișul Moldovenesc***. A fost asistent și șef de lucrări la Laboratorul de Geologie, sub îndrumarea maestrului său Ion Simionescu; este numit, în anul 1920, suplinitor la catedra de Geografie și în 1913, profesor titular. Pe lângă munca de organizare a secției de geografie de la Universitatea din Iași, predă, succesiv, cursurile de Climatologie și hidrologie și cel de Geomorfologie, iar sub formă de seminar conduce și cursul de Geografia României. În anul 1922 devine membru în Comitetul de conducere al Societății Regale Române de Geografie, iar în perioada 1922-1943 a făcut parte din colectivul redacțional al „Buletinului Societății Regale Române de Geografie”. Odată cu înființarea Institutului de Cercetări Geografice în 1944 este ales, mai întâi, membru permanent, pentru ca apoi să devină coordonatorul Filialei Iași a institutului respectiv. Totodată a fost între 1937-1940 director al Regionalei Moldova a Fundației Culturale Regale „Principele Carol”. O activitate deosebită depune ca director regional al Serviciului Social al Ținutului Prut, din structura căruia făceau parte 9 județe: Bacău, Bălți, Botoșani, Baia, Iași, Neamț, Roman, Soroca și Vaslui. L-a preocupat în mod deosebit starea satului românesc, așa cum rezultă din conferințele pe care le-a susținut, între care cea din martie 1938, din Aula Universității din Iași, intitulată „Probleme ce le ridică satul românesc” și cele trei conferințe succesive adresate învățătorilor din Moldova și publicate sub titlul ***Considerațiuni geopolitice asupra statului român***. Pentru activitatea prestigioasă desfășurată în cadrul instituțiilor respective a fost

decorat de regele Carol al II-lea cu „Meritul cultural” în gradul de cavaler, iar după războiul din 1916-1918, pentru activitatea depusă pe front a primit „Coroana României” în grad de Cavaler. De la el au rămas o serie de studii valoroase, referitoare la geomorfologia Podișului Central Moldovenesc, la regiunea subcarpatică din Moldova, la coasta Iașilor, la Podișul Transilvaniei, la Munții cristalini ai Bistriței moldovenești, precum: *O schiță morfologică a podișului Sarmatic din Moldova*, 1920; *Cercetări geologice în Podișul Moldovenesc*, 1915-1920; *Munții Apuseni; Colecția Cunoștințe folositoare; Regiunea Codrilor Bacului față de Podișul Sarmatic Moldovenesc. Precizări morfologice*, București, 1922; *Formes caractéristiques dans la morphologie du Plateau Moldave, Iași*; *Relieful regiunii subcarpatice din districtele Neamț și Bacău*, București, 1931; *Quelques considérations géomorphologiques sur le forage de Vaslui*, Iași, 1939.

Membru corespondent (31 mai 1944) al Academiei Române, repus în drepturi (3 iulie 1990) ca membru corespondent al Academiei Române.

Delavrancea Barbu (Barbu Ștefănescu)

(2 aprilie 1858, București – 29 aprilie 1918, Iași)
scriitor

Absolvă, ca bursier, Liceul „Sf. Sava” și Facultatea de Drept din București. Își ia licența în 1882, cu teza *Pedeapsa, natura și însușirile ei*. Își continuă studiile la Paris (1882-1884), pregătind doctoratul în Drept, fără a-l finaliza. Întors în țară, se înscrie în Baroul Ilfov. A ocupat apoi diferite funcții: primar al Capitalei, vicepreședinte al Camerei Deputaților, ministru al Lucrărilor Publice (1910-1912), ministru ad-interim al Cultelor și al Lucrărilor Publice (1911), ministru al Comerțului (1917). A pledat pentru intrarea României în război pentru desăvârșirea unității naționale, în articole precum: *Chestiunea națională, Pământ și dreptate, Patria și patriotismul*. Debut cu versuri în „România liberă” cu placheta *Poiana Lungă. Amintiri* (1878, semnată Barbu), colaborează cu „Literatură și știință”, „Epoca”, „Evenimentul”, „Democrația”, „Lupta”, „Revista nouă”, „Viața”, „Viața românească”, „Flacăra”, „Ziarul meu”, „Viitorul”, „Gazeta Transilvaniei”, „Românul”, „La Roumanie” (Paris), „România” (Iași, 1917) etc. Scoate revista „Lupta literară” (1887, două numere), apoi intră în redacția „Revistei noi” a lui Hașdeu. Debut în proză cu volumul *Sultânica* (1885), urmat de *Trubadurul* (1887), *Paraziții* (1892), *Între vis și viață* (1893), *Hagi Tudose* (1903) etc. Avocat de renume, pledează în procese care-i aduc celebritatea, între care apărarea lui I.L. Caragiale împotriva calomniatorului Caion. Culmea creației sale literare o reprezintă trilogia dramatică inspirată din istoria Moldovei: *Apus de soare* (1909), *Vîforul* (1910), *Lucefărul* (1911). A fost un mare iubitor al poeziei și limbii populare, discursul său de intrare în Academie având ca titlu: *Estetica poeziei populare*.

Membru corespondent (4 aprilie 1908) al Academiei Române, membru titular (19 mai 1912), vicepreședinte al Academiei (30 mai 1912 – 29 aprilie 1918).

Densușianu Aron (Aron Pop)

(19 noiembrie 1837, Densuș, județul Hunedoara –
15 septembrie 1900, Iași)
istoric literar, poet și folclorist

Începe școala primară la Hațeg (1846), apoi, între 1852 și 1860, urmează gimnaziul din Blaj (profesorii de aici i-au schimbat numele din Pop în Densușianu), iar între 1860 și 1864, Academia de Drept din Sibiu. Din 1864 s-a stabilit ca avocat la Făgăraș, mutându-se apoi definitiv la Iași, unde ocupă Catedra de Limba latină la Universitate și, din 1883, și pe cea de Limba română. S-a numărat printre membrii marcantă ai societății Astra. Activitatea publicistică, începută încă de când era la Blaj, la gazetele „Foaie pentru minte, inimă și literatură”, „Amicul școalei”, „Aurora română”, cu articole politice, poezii, traduceri și articole de critică literară, este continuată și la almanahul „*Muza românească*”, la „*Concordia*”, „*Albina*”, „*Familia*”, „*Federațiunea*”, „*Columna lui Traian*”, „*Transilvania*” și „*Revista literară și științifică*”. Din cauza persecuțiilor politice, trece la Brașov, unde scoate revista „Orientul latin” (1874-1875) împreună cu Teofil Frâncu și I. Al. Lapedatu, în 1881. În 1893 întemeiază „Revista critică literară”, sprijinit de fratele său, Nicolae Densusianu, și de fiul său, Ovid Densusianu. În publicistică, a mai semnat cu pseudonimele Radu Năsturel, Radu Calonfirescu, I. Corban și N. Berca. Densușianu a fost unul dintre primii critici de profesie din literatura română. Principalele sale studii, adunate în volumul *Cercetări literare* (1887), sunt dedicate creației lui Ion Budai-Deleanu. A relevat, primul, valoarea lui Andrei Mureșanu, Grigore Alexandrescu, Dimitrie Bolintineanu și Vasile Alecsandri, urmată de *Istoria limbei și literaturii române*, 1885, care rămâne prima lucrare serioasă, informată, de acest gen, în cultura română, având la bază lucrarea anterioară *Regenerarea literaturii române*. Adept al unei literaturi naționale, în sensul întemeierii ei pe mitologia și creația populară, a cules poezii populare, printre care și o variantă a *Mioriței*, s-a remarcat ca un poet

fecund, versurile sale fiind adunate în parte în volumele *Hore oțelite*, 1892, și *Valea vieții*, 1892. A compus și o epopee în douăsprezece cânturi, *Negriada* (I-II, 1879-1884), închinată întemeierii Țării Românești de Negru Vodă. A tradus *Arta poetică* a lui Horațiu, 1882, versuri din Camoes, capitole din Dante (*Paradisul pământesc*) și Tasso (*Ierusalimul liberat*) și poezii din Silvio Pellico și Giacomo ș.a.

Membru corespondent (13 septembrie 1877) al Academiei Române.

Densusianu Ovid

(29 decembrie 1873, Făgăraș, județul Brașov – 8 iunie 1938, București)

filolog, folclorist, critic și istoric literar

A urmat cursul primar în Satu Lung, Făgăraș și Brașov, pe cel secundar în Iași, unde și-a făcut și studiile superioare, continuate la Berlin și Paris. Audiază cursuri la Sorbona, la Collège de France, precum și la École Pratique des Hautes Études, unde, în 1896, își susține teza de doctorat *Der „Roman de la comtesse d'Anion” von Jean Maillart*. Profesor de liceu pentru scurtă vreme la Botoșani, apoi la Focșani. Devine, în 1897, profesor suplinitor la Catedra de Limba și literatura română a Universității din București și în 1901 e titularizat, în urma unui concurs, la nou creată Catedră de Filologie romanică. Va ține cursuri diverse, ilustrând toate domeniile lingvisticii (Istoria limbii, Gramatică istorică, Dialectologie, Toponimie, Onomastică, Fonetică) și cultivând în același timp Istoria literară și Folcloristica, cele două, în înțelegerea lui, încadrându-se în Filologie. Pentru recoltarea informației dintr-o arie atât de vastă, el dispunea de toate mijloacele necesare: cunoștea nu doar latina și limbile derivate din ea, precum și greaca veche, ci și maghiara, turca, chiar graiurile iranice. Studiind, în ultimul deceniu de viață, limba din punct de vedere istoric, cu preocuparea de a-i dezvălui potențialul estetic, el parcurge întreaga literatură modernă și contemporană; amplul său curs *Evoluția estetică a limbii române* devine și o istorie a literaturii române din perspectivă estetică. Prelegerile de folclor îi prilejuiesc incursiuni în lingvistică, mai ales în dialectologie, iar faptele de limbă și de literatură le cercetează în contextul epocii, apelând la sociologie și etnologie. Lista cursurilor sale este impresionantă: *Dialectele române din Istria, Fonetica limbii române, Dialectologie română, Poezii de azi ai lumii romanice, Graiul păstorilor din Provansa, Curs de morfologie romanică, Toponimie retoromană, Chestiuni folclorice în legătură cu probleme de filologie, Spiritul latin în ma-*

nifestările sale critice, Din folclorul păstoresc, Graiul valahilor din Moravia și Silezia, Concordanțe lingvistice și folcloristice, Aspecte ale poeziei populare romanice, Aspecte lingvistice ale păstoritului etc. Colaborator, în primii ani ai secolului, la „Noua revistă română”, „Revista română politică și literară”, „Sămănătorul”, întemeiază în 1905 revista „Vieața nouă”, care va apărea până în 1925. Organ de luptă pentru „poesia nouă”, „monitor” al simbolismului (Vladimir Streinu), cu un aspect tehnico-grafic admirabil, acest periodic nu tipărește doar literatură critică și publicistică literară de actualitate, ci și studii savante de istorie literară, lingvistică, folclor, filosofie, chiar de sociologie și economie politică. În anii 1909 și 1910 organizează un ciclu de conferințe asupra simbolismului, pe care le ține împreună cu unii dintre colaboratori și care vor fi editate sub titlul **Conferențele „Vieței nouă”**. Editează în 1919, apoi în 1936, ziarul „Înălțarea”. Înainte de primul război, colaborează la „Revista idealistă”, „Revista celorlalți”, „Versuri și proză”, iar după anii conflagrației mondiale, „Poezia”. Întemeiază, în 1905, Societatea Filologică Română, și editează „Buletinul” acesteia și în 1913, Institutul de Filologie și Folclor, cu publicația „Grai și suflet” (1923-1937). A făcut parte din colective științifice prodigioase, fiind membru al Comisiei Istorice a României, membru onorific al Societății de Etnografie din Cluj, membru al Societății de Lingvistică din Paris. În 1925, a organizat primul congres al filologilor români. Autor al unor lucrări fundamentale de lingvistică și folcloristică, devenite clasice: **Histoire de la langue roumaine** (1901-1914), cea dintâi istorie științifică a limbii naționale, **Graiul din Țara Hațegului** (1915), **Viața păstorească în poezia noastră populară** (I-II, 1922-1923), a publicat și importante studii de istorie literară, culminând cu **Literatura română modernă** (I-III, 1920-1933).

Membru corespondent (30 martie 1903) al Academiei Române, membru titular (31 mai 1919). În cadrul discursului de recepție a vorbit despre Barbu Delavrancea.

Diaconescu Emanuel

(7 februarie 1944, comuna Buru, județul Cluj – 8 iulie 2011, Suceava)
inginer

A urmat cursurile Liceului „Alexandru Papiu-Ilarian” din Târgu Mureș și ale Facultății de Mecanică, Secția Mașini Termice, din cadrul Institutului Politehnic din Iași. În anul 1975 a obținut diploma de „Doctor of Philosophy”, acordată de Senatul Universității din Londra, echivalată în 1976 de Comisia Superioară de Diplome din Ministerul Învățământului cu diploma de doctor inginer. Ca urmare a studiilor efectuate, în 1975 i s-a acordat diploma de membru al Colegiului Imperial din Londra (DIC), în Inginerie mecanică. Din 1967 a desfășurat o intensă muncă didactică: preparator (1967-1968), asistent (1968-1972), șef de lucrări (1972-1976, la Institutul Politehnic din Iași; 1976-1977, la Institutul de învățământ Superior din Suceava); conferențiar (1977-1981) și profesor (din 1981) la Facultatea de Inginerie Mecanică a Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava, unde a creat și a dezvoltat o școală de cercetare în domeniul tracțiunii și lubrificației, axată atât pe aspectele fundamentale ale fenomenelor, cât și pe cele aplicative privind rulmenții, roțile dințate, ghidajele de rostogolire și transmisiile elastohidrodinamice. În perioada 1976-1981 a fost șef de catedră; din 1981 până în 1990 a deținut funcția de decan, iar din 1990 este rector al Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava. Preocupările de cercetare au fost orientate, în special, spre determinarea experimentală a comportării reologice a lubrifiantilor, fizica lubrificației, mecanica contactului, oboseala triaxială și de contact, materiale și structuri mecanice inteligente. Rezultatele cercetărilor și experiențelor efectuate se regăsesc în peste 280 de lucrări și studii publicate în țară și în străinătate. A elaborat, ca singur autor sau în calitate de coautor, trei cărți, șapte cursuri și șapte îndrumare de proiectare sau de laborator. Este autorul, singur sau în colaborare, al 31 brevete de invenție. A realizat 45 de contracte de cercetare și 56

de rapoarte de cercetare în țară și în străinătate, dintre care două finanțate de Piața Comună prin programul COST. A fost coordonatorul unui program Tempus, a participat la proiecte internaționale de cercetare printr-un program Copernicus și două rețele de cercetare franco-române. A ținut conferințe și seminarii științifice la prestigioase universități și unități de cercetare din Belgia, Franța, Irlanda, Marea Britanie și Statele Unite. A fost redactor șef al revistei „Acta Tribologica”. Începând cu 1980, a fost președinte al comisiei de organizare a unsprezece conferințe naționale de lubrificație și tracțiune elastohidrodinamică, VAREHD, din care ultimele șase au devenit internaționale. Membru al Asociației Române de Tribologie, al Asociației Române de Tensometrie, al Asociației Române de Mecanica Ruperii, al Consiliului Internațional de Tribologie și al Consiliului Științific de Doctorat al Universității Politehnice din Chișinău, al Consiliului CNCSIS și al Comisiei de Inginerie Mecanică din cadrul CNATDCU. Doctor honoris causa al Universității din Cernăuți.

Membru corespondent (13 noiembrie 1990) al Academiei Române.

Dima Alexandru

(17 octombrie 1905, Turnu Severin – 19 martie 1979,
București)

critic, comparatist și istoric literar

A urmat liceul în orașul natal, absolvind apoi Facultatea de Litere și Filosofie la Universitatea din București (1925-1929); își ia licența având ca specialitate principală Filosofia și, complementar, Limba și literatura italiană. După câțiva ani de activitate didactică la Râmnicu Vâlcea și Sibiu, se specializează în Estetică, istoria artelor și etnografie la Berlin (1936-1937), Viena (1937-1938) și München (1938-1939). În 1938, obține titlul de doctor în filosofie la Universitatea din București cu teza *Conceptul de artă populară*. Lector de Limba și literatura română la Universitatea din Viena (1942-1943), este atestat în 1945, la Universitatea din Iași, titular al Conferinței de Estetică literară, pe care o suplinise în 1944. După 1948, va ține aici cursurile de Teoria literaturii și Literatură universală și comparată, funcționând în paralel și ca director al Centrului de Lingvistică, Istorie Literară și Folclor al Academiei, până în 1966, când îi urmează lui Tudor Vianu ca șef al Catedrei de Literatură universală și comparată de la Universitatea din București. Între 1967 și 1973 este și director al Institutului de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”. A făcut parte din conducerea periodicelor „Datina” din Turnu Severin (unde debutează în 1925), „Provincia literară” din Sibiu (1932-1934) (aici a îndrumat Gruparea intelectuală „Thesis”), „Transilvania” (1934-1940), „Iașul literar”, „Cronica” și „Revista de istorie și teorie literară” (1967-1973). În calitate de coordonator, a participat la elaborarea mai multor lucrări colective: *Istoria literaturii române* (vol. II, 1968), *Istoria și teoria comparatismului în România* (1972), *Dicționar cronologic. Literatura română* (1979). A abordat probleme teoretice referitoare la literatura populară și cultă (*Zăcămintele folclorice în poezia noastră contemporană*, 1936, *Conceptul de artă populară*, 1939) și a elaborat sinteze estetice precum: *Fenomenul românesc sub noi*

priviri critice, 1938, *Gândirea românească în estetică* (1943), *Domeniul esteticii* (1947), studii generalizante care, în prelungirea formației filologice, vor face casă bună aproape două decenii cu cele de istorie literară: *Concepția despre artă și literatură a lui G. Ibrăileanu*, 1955; *Alecu Russo*, 1957, la care se adaugă preocupările de literatură comparată; *Conceptul de literatură universală și comparată*, 1967; *Principii de literatură comparată*, 1969; *Aspecte naționale ale curentelor literare internaționale*, 1973. Interesul său pentru folclor s-a materializat în volume precum: *Arta populară și relațiile ei*, București, 1971; *Aspecte naționale ale curentelor literare internaționale*, București, 1973; *Viziunea cosmică în poezia românească*, Iași, 1982.

Membru corespondent (21 martie 1963) al Academiei Române.

Dima Teodor

(5 noiembrie 1939, Brăila)

filosof

Absolvent al Secției de Filosofie din cadrul Facultății de Istorie-Filosofie a Universității „Al. I. Cuza” din Iași și doctor în Filosofie, specialitatea Logică. A urcat toate treptele ierarhiei universitare, până la aceea de profesor (1990); în prezent este membru al Catedrei de Logică și Filosofie Sistematică „Petre Botezatu” în cadrul Universității „Al. I. Cuza” din Iași, Facultatea de Filosofie, al cărei decan a fost (1992-2000); din ianuarie 2000 este cancelar general al Universității „Al. I. Cuza” din Iași. În prezent predă cursuri de logică generală, logică juridică, epistemologie, inducție și probabilitate. Este și director al Institutului de Cercetări Economice și Sociale „Gheorghe Zane” al Academiei Române, Filiala Iași (din 1995). Specialist în domeniile logicii generale, deductive și inductive, logicii și filosofiei științei, în care are contribuții originale – a propus etiologica, o logică inductivă, euristică și sistematizatoare, a structurat modele deductive și inductive, universale și statistice, ale explicației științifice, a detaliat patru operații ale procesului de testare a ipotezelor, a elaborat o strategie logico-metodologică, bazată pe teoria adevărului prin coerență, a propus ca reducția să fie fundamentul formal al inducției etc. Este autor al peste 100 de studii, apărute în prestigioase reviste de profil din țară și din străinătate. Este membru în colegiile de redacție ale „Noesis”, „Revue Roumaine de Philosophie”, „Revistei de Filosofie”, „Proceedings of the Romanian Academy”; coordonator al revistei „Analele Științifice ale Universității «Al. I. Cuza», Iași, redactor-șef al revistei academice „Symposion”; mobilități în cadrul programelor „Tempus” și „Socrates” (Italia, Franța, Belgia). Membru fondator și vicepreședinte al Societății de Filosofie de Limba Franceză din România, afiliată la Association des Sociétés de Philosophie de Langue Française (Paris), prim-vicepreședinte al Comitetului Ro-

mân de Istoria și Filosofia Științei și Tehnologiei al Academiei Române. Este autorul unor lucrări de referință, precum: *Metodele inductive*, 1975; *Între prudență și eroare. Eseu asupra naturii și dinamicii științei*, 1978; *Dialectica procesului de cunoaștere*, 1978; *Explicație și înțelegere*, vol. I-II, 1980, 1994; *Logică și argumentare*, 2000. A coordonat volumele: *Întemeieri raționale în filosofia științei*, 1983; *Logică generală*, 1991; *Petre Andrei și modelul intelectual în cultura română*, 2001; *Vasile Conta – valorizare și interpretare*, 2003. Colaborator la mai multe volume colective: *Studii și cercetări științifice*, 1970; *Filosofia științei*, 1971; *Direcții în logica contemporană*, 1974; *Epistemologia și analiza logică a limbajului*, 1975; *General Relativity and Gravitation*, 1980; *Adevăruri despre adevăr*, 1981; *Teoria cunoașterii științifice*, 1982, lucrare distinsă cu Premiul „Simion Bărnuțiu” al Academiei Române; *Privire filosofică asupra raționalității științei*, 1983; *Lucian Blaga – cunoaștere și creație*, 1987; *Cunoaștere, eficiență, acțiune*, 1988; *Coordonate ale gândirii filosofice și social-politice românești contemporane*, 1989; *Eonul Blaga – întâiul veac*, 1997; *Logică și ontologie*, 1999.

Membru corespondent (23 februarie 1996) al Academiei Române.

Dimitrescu Radu Alexandru

(27 noiembrie 1926, Ploiești – 2013)

geolog

Studii liceale și superioare (Facultatea de Mine și Metalurgie) la București; în 1957 unde și-a susținut teza de doctorat: ***Studiul geologic și petrografic al regiunii dintre Garda și Lupșa***. După absolvirea facultății, a activat atât ca geolog la Institutul Geologic al României, transformat apoi în Comitet Geologic, la Întreprinderea de Prospekțiuni Geologice și la Comitetul de Stat al Geologiei, precum și în învățământul superior, la Catedra de Geologie a Institutului de Petrol și Gaze din București, la Catedra de Mineralogie a Institutului de Mine din București, iar din 1966 la Catedra de Geologie-Mineralogie a Universității „Al. I. Cuza” din Iași. Ca geolog, a desfășurat activități de teren și de laborator (1948-1966), contribuind la descifrarea unor formațiuni geologice, la punerea în evidență a noi zone și formațiuni purtătoare de substanțe minerale utile, rezultatele cercetărilor sale regăsindu-se în cele peste 150 de cărți, studii și comunicări; este autor și coautor al 15 foi tipărite ale ***Hărții geologice oficiale a României***, dintre care șase pentru Munții Apuseni, șapte pentru Carpații Meridionali, precum și a unor hărți metalogenetice ale României. În domeniul zăcămintelor metalifere, a efectuat studii și prospecțiuni asupra celor de la Băiuț, Văratec și Cavnic, precum și asupra rocilor metamorfice din mangan de la Iacobeni; a separat unele serii alcaline. În legătură cu cercetările din Apuseni, a studiat geologic întregul fundament cristalin (***Muntele Mare. Studiu geologic și petrografic; Geologia Munților Apuseni***). În cazul suprageticului Carpaților Meridionali, a cercetat marile serii cristaline (***Studiu geologic și petrografic al masivului Făgăraș de est; Studiu geologic și petrografic al masivului Iezer-Păpușa***). S-a preocupat și de studiul geologic și petrografic al unor formațiuni eruptive: vulcanite neogene în regiunea Baia Mare, granițe alcaline și riolite paleozoice, zăcăminte metalifere din Carpații Orientali etc. A colaborat la elaborarea lucrării ***Mineralogia***

topografică a României. În 1997 a primit titlul de „profesor emeritus” al Universității „Al. I. Cuza” din Iași. Membru onorar al Societății Geografice Sârbe (2001). A fost distins cu Ordinul național „Pentru Merit” în grad de cavaler (2000).

Membru corespondent (9 martie 1991) și membru titular (13 iunie 1996) al Academiei Române. Discurs de recepție (11 februarie 1998): ***Macrostructură și microstructură: cuarțul în petrotectonică.***

Drăgoi Sabin V.

(6 iunie 1894, comuna Seliște, județul Arad – 31 decembrie 1968, București)

compozitor, folclorist, dirijor și profesor

Studiile muzicale le-a început la Arad (1908-1912), continuându-le la Iași (1918-1919) și la Conservatorul din Cluj-Napoca (1919-1920). S-a perfecționat la Conservatorul de Stat din Praga (1920-1923), cu Vitezslav Novak (Compoziție, Orchestrație), Otakar Ostrail (Dirijat orchestră), Karel Krupka (Istoria muzicii) și Vaclav Stepan (Estetică muzicală). Profesor suplinitor de Muzică la Școala Normală de învățători din Deva (1922-1924), profesor de Armonie, Contrapunct, Compoziție (1924-1942) și director (1925-1943) la Conservatorul Municipal din Timișoara; fondator și dirijor al corurilor bărbătești „Doina” și „Banatul” din Timișoara (1924-1932), dirijor al corului mixt „Crai nou” din Timișoara (1936-1940); director la Opera Română din Cluj – Timișoara (1940-1944); director și profesor de Armonie, Contrapunct și Compoziție (1943-1945) la Conservatorul din Cluj – Timișoara, profesor de Armonie, Contrapunct (1946-1949), Compoziție (1949-1950) și rector (1949-1950) la Conservatorul și Institutul de Artă din Timișoara, profesor de Folclor la Conservatorul din București (1950-1952); director (1950-1964) și consilier științific la Institutul de Folclor din București (1965-1968). A scris studii, articole, cronică, recenzii și însemnări de călătorie în „Muzica”, „Muzică și poezie”, Revista de folclor”, „Curierul muzical”, The Journal of the Music Academy” (Madras), „Sovietskaia Muzîka” (Moscova), „Tribuna” (Cluj Napoca), „Elore”, „La Roumanie d’aujourd’hui” etc. A întreprins vaste culegeri de folclor (peste 3.200 de piese), a notat, a prelucrat și a publicat melodii populare. Culegeri de folclor prezentate în lucrări precum: *303 Colinde cu texte și melodie (1924-1930) culese și notate de...*, Craiova, 1931; *20 Melodii populare din comuna Maidan – Caraș-Severin* (1931), ; *122 Melodii populare din Valea Almăjului*, București, 1937; *20 Colinde din comu-*

na Zam – Hunedoara, în revista „Folclor” nr. 3 București, 1957; **505 Colinde cu text și melodie** (1966-1968); **Monografia muzicală a comunei Belinț. 90 Melodii cu texte culese, notate și explicate**, Craiova, 1942. Paralel cu filonul folcloric, Drăgoi a sondat și sursa melosului psaltic tradițional local, dând la iveală piese de anvergura polifonică (**Memento mori**, 1924; **Liturghia Sf. Ioan**, 1926; **Divertisment sacru**, 1933). Este autorul unei opere variate și bogate cuprinzând: muzică de teatru **Năpasta** (1927, revizuit în 1958), dramă muzicală populară în 3 acte, libretul de Sabin V. Drăgoi după piesa lui I.L. Caragiale, premiera București, 30 mai 1928, Opera Română, **Alfred Alessandrescu**, versiunea revizuită premiera București, 23 decembrie 1961, Opera Română, **Egizio Massini**, în „Muzica”, supliment nr. 6, București, **Constantin Brâncoveanu** (1929), operă religioasă într-un act, două părți, versuri extrase din Acatistul Sf. Dimitrie cel Nou Basarabov de Sandu Tudor, premiera București, 25 octombrie 1935, Opera Română, Ionel Perlea; **Kir Ianulea** (1937), operă comico-fantastică de Radu Urlățeanu după I.L. Caragiale, premiera Cluj-Napoca, 22 decembrie 1939, Opera Română; **Horia** (1945), operă istorică în 7 tablouri, libretul de Sabin Drăgoi după scrieri de Octavian Beu, Aron Cotruș, Radu Gyr etc.; muzică vocal-simfonică: **Lăudați pe Domnul** (1923), psalm pentru cor mixt, 8 instrumente de alamă și percuție, primă audiție, Deva, 1 decembrie 1923; **Imnul ACB** (1926), pentru cor mixt și orchestră militară (fanfară), primă audiție, Timișoara, 19 mai 1928; **Poema neamului** (1936), poem pentru cor mixt și orchestră, primă audiție, București, 26 mai 1938, Filarmonică, George Georgescu; **Balada celor patru mineri** (1950), pentru soliști, cor mixt și orchestră, versuri de Dumitru Corbea, muzică simfonică: **Suită română** (1922), trei tablouri simfonice, primă audiție, București, 22 decembrie 1928, Filarmonică, Alfred Alessandrescu (partea I); primă audiție, București, iunie 1924, Teatrul Național, Societatea „Astra” (partea a II-a) (Cântecul secerătorilor); **Memento mori – La groapa lui Scarlatescu** (1924), primă audiție, Timișoara, 1927, Orchestra „Amicii Muzicii”; **Divertisment rustic** (1929), pentru orchestră de cameră (cuprinde: **Colindă, Doină, Bocet, Dans, Cântec de nuntă**), primă audiție, Timișoara, 1929, Orchestra „Amicii muzicii”, București, 1930 (partitură); idem București, 1958; **Divertisment sacru** (1933), pentru orchestră de cameră,

primă audiție, București, 1935, Filarmonica Leipzig; **Concert pentru pian și orchestră** (1941), primă audiție, București, 14 martie 1943, Filarmonica București, 1956 (partitură și reducere pentru două pian); **Rapsodie bănățeană „Dorică”** (1942), primă audiție, București, 1943; **Două dansuri pentru orchestră pe teme populare maramureșene** (1942), primă audiție, Timișoara, 1948, Filarmonica „Mircea Popa” București, 1951 (partitură); muzică de film: **Mitrea Cocor** (1952), regia Victor Iliu; **Ciocârlia** (1954), regia Gheorghe Bostan; muzică de cameră: **Cvartet de coarde nr. 1 în Re major** (1920); **Cvartet de coarde nr. 2 în re minor** (1922); **Sonata pentru vioară și pian** (1949), București, 1955; **Dixtuor pentru instrumente de suflat, corzi și pian** (1955), București, 1980 (cuprinde: **Nunta în codru**, **Rea de plată**, **Rugămintea cea din urmă**, **Horă**); muzică instrumentală pentru pian: **Suită de dansuri populare pentru pian** (1923), Timișoara (1924), **Piese pentru pian**, București (1963) (**Hodoroaga**); idem în **Repertoriu pianistic**, caiet VI, București, 1963 (piesele 1, 3, 5, 6); idem Moscova, 1977 (două piese); **Satul mă chiamă** (1923), dans românesc de concert pentru pian; **8 miniaturi pentru pian**, Seria I (1923), Timișoara; **21 de cântece populare pentru pian** (1923); muzică corală: **6 coruri bărbățești pe teme populare** (1925-1926) și **4 coruri bărbățești pe versuri de Emil Grădinaru** (1925-1926). A publicat și lucrări didactice: **Disertație asupra fugii**, Cluj-Napoca, litografiat, 1919; **Carte de cântece pentru clasa I secundară de băieți și fete**, desene de Demian, Craiova, 1931 (în colaborare cu George Breazul); **Carte de cântece pentru clasa a II-a**; **Carte de cântece pentru clasa a III-a**, 1932; **Carte de cântece pentru clasa a IV-a**, 1932; **Carte de cântece pentru clasa a V-a a Liceelor industriale și comerciale**. A susținut prelegeri, conferințe, concerte-lecții, comunicări științifice în țară și peste hotare (Ungaria, Cehoslovacia, India, Birmania, Ceylon, Italia, Argentina etc.). A fost vicepreședinte al Uniunii Compozitorilor din București (1940-1945, 1952-1956), membru activ (1957-1961) și membru în Consiliul executiv (1961-1968) la The International Folk Music Council din Londra. A făcut parte din jurii naționale și internaționale de concursuri muzicale. A întreprins călătorii de studii și documentare în URSS, Ungaria, Cehoslovacia, India, Birmania, Austria, Franța, Germania, Anglia, Ceylon, Iugoslavia, Italia, Argentina etc. A fost distins cu Premiul II

(1922), Mențiunea I (1923) și Premiul I (1928) de compoziție „George Enescu”, Ordinele „Steaua României” (1929), „Meritul cultural” (1931), Premiul Academiei Române (1932), Marele Premiu „Năsturel” al Academiei Române (1933), Premiul de compoziție „Robert Cremer” (1935), Premiul național pentru muzică al Ministerului Educației Naționale (1943), Premiul de Stat, clasa II (1952) și clasa I (1954), titlurile de „Artist emerit” (1951) și „Maestru emerit al artei” (1953), Ordinul Muncii, clasa I (1954), Ordinul „Meritul cultural”, clasa II (1966), Bene Merenti dell’Accademia „Santa Cecilia” din Roma (1967), Medalia „Bela Bartok” din Budapesta.

Membru corespondent (2 iulie 1955) al Academiei Române.

Enescu Ioan

(25 august 1884, Porcești, județul Neamț – 14 martie 1972, Iași)
medic

Studii liceale la Iași și universitare (Facultatea de Medicină) la București. În 1912 și-a susținut teza de doctorat: ***Structura celulei tubului contort și a ansei ascendente a lui Henle la mamifere în stare normală și patologică***. Și-a continuat apoi pregătirea la Institutul de Anatomie Patologică din Berlin (1913-1915) și la clinici din Viena. După revenirea în țară, a parcurs treptat întreaga ierarhie spitalicească. Activitatea didactică, începută în 1911 la Facultatea de Medicină din București, a fost continuată, din 1924, la cea din Iași, slujind catedra timp de peste patru decenii, publicând ***Curs de terapie medicală a bolilor interne***, 1951; ***Patologia aparatului circulator***, curs, 1959). Paralel cu activitatea didactică, a desfășurat și cercetări în principalele sectoare ale medicinei interne, cu deosebire în cardiologie, fiind considerat unul dintre întemeietorii cardiologiei românești. Lui îi revine meritul de a fi introdus în clinică, pentru prima dată în România, studii sistematice de vectocardiografie instrumentală, înțeleasă ca o procedură de abordare de pe poziții moderne a electrocardiogramei. S-a aplecat, în egală măsură, asupra cercetărilor privitoare la hemodinamica sfigmografică, la insuficiența cardiacă energo-dinamică în hipertensiunea arterială. A lăsat importante studii referitoare la hemodinamica miciei circulații în bronhopneumopatiile cronice obstructive, dar și la nevrozele cardiace. Activitatea sa științifică este ilustrată de un număr important de cărți, studii și articole, elaborate singur sau împreună cu colaboratorii apropiați, referitoare la modificările cardiace în boala hipertensivă, la determinarea fracțiunilor lipide sangvine pentru diagnosticul arterioslerozei, la acțiunea diureticelor în tratamentul insuficienței cardiace, la patologia rinichiului, la tratamentul antireumatismal etc. Lucrări de referință: ***Proteinoterapia în reumatismul poliarticular acut și subacut***, 1922; ***Tra-***

tamentul reumatismal poliarticular acut cu injecții de vaccin microbian și injecții de peptonă, 1922; *Tensiunea arterială în insuficiența aortică*, 1923; *Nefropatii, hematogene bilaterale*, 1947; *Terapeutică medicală a bolilor aparatului circulator*, 1947; *Terapeutică medicală a bolilor interne*, 1948; *Nevroza cu predominența tulburărilor cardiace*, 1958; *Insuficiența cardiacă*, 1960.

Membru de onoare al Academiei de Științe Medicale din România și membru al Societății de Cardiologie din Paris.

Membru titular al Academiei Române (2 iulie 1955).

Erbiceanu Constantin

(5 august 1838, comuna Erbiceni, județul Iași – 7 martie 1913, București)

teolog, bizantinolog, muzicolog, istoriograf, profesor și istoric literar

După ce a învățat la școala primară din comuna Sărea (3 ani) și în Târgul Frumos (2 ani), a urmat Seminarul „Veniamin Costache” din Socola – Iași (1850-1858) și Facultatea de Teologie și Litere din Iași (1860-1864). A fost trimis cu o bursă de studii să studieze la Facultatea de Teologie din Atena, devenind licențiat în 1868. Întors în țară, a fost numit profesor de Istorie bisericească (1868), de Dogmatică morală și pastorală (1871-1886) la Seminarul de la Socola, a condus „Revista Teologică de la Iași” (1883-1887) din îndemnul și cu sprijinul material al mitropolitului Iosif Naniescu, împreună cu profesorul Dragomir Demetrescu și a predat Drept canonic la Seminarul „Central” din București (1886-1892). Începând cu anul 1887, a predat la Facultatea de Teologie din București, ca profesor de Teologie fundamentală și istoria dogmelor (1887-1892), apoi de Drept canonic (1892-1903), devenind decan al acesteia între anii 1896-1900. S-a dedicat Istoriei Bisericii Române, în special celei din Moldova, studiind în lucrări bine documentate: *Istoria Seminarului Veniamin din mănăstirea Socola*, 1885, *Istoria Mitropoliei Moldovei și Sucevei și a Catedralei mitropolitane din Iași*, 1888 etc. A făcut și istorie literară aducând informații noi și utile, precum în *Mihai Viteazul după o scriere greacă a lui Gheorghe Palamid de la 1607*. Între anii 1897-1904 a suplinit Catedra de Limba și Literatura Elină a Facultății de Litere din cadrul Universității București. A fost, un timp, director al Tipografiei Cărților Bisericești și membru în comitetul de redactare al revistei „Biserica Ortodoxă Română”. A fost unul dintre primii eleniști; fiind un bun cunoscător al limbii eline și al limbii neogrecă, a pus în valoare manuscrisele grecești aflate în arhivele și bibliotecile din România și s-a ocupat de editarea izvoarelor grecești. A tradus din grecește și a publicat cuvântările bisericești ale

lui Ștefan Brâncoveanu, precum și texte ale cronicarilor greci referitoare la Principatele Române, fiind considerat de Nicolae Iorga drept unul dintre „deschizătorii de cale” ai istoriei românești. Lucrări de referință: *Discurs rostit în aula Universității din Iași asupra școlii grece și române din timpurile lui Vasile Lupu... până la 1828*, Iași, 1885; *Serbarea școlară de la Iași, cu ocazia împlinirii a cincizeci de ani de la înființarea învățământului superior în Moldova. Acte și documente*, Iași, 1885 (în colaborare cu A.D. Xenopol); *Istoricul Seminarului Veniamin din mănăstirea Socola fondat la 1804. Precedat de o scurtă privire asupra învățământului religios în Moldova de la timpurile domnului Vasile Lupu*, Iași, 1885; *Istoria Mitropoliei Moldovei și Sucevei și a catedralei mitropolitane din Iași, urmată de o serie de documente, de facsimile și de portrete privitoare la istoria națională și bisericească a românilor*, București, 1888; *Despre viața și activitatea mitropolitului Veniamin Costachi ca mitropolit al Moldovei. Disertațiune*, București, 1888; *Viața și activitatea Prea Sfințitului Neofit Scriban, episcop de Edesa și fost profesor la Seminarul Veniamin din mănăstirea Socola*, București, 1888; *Cronicarii greci care au scris despre români în epoca fanariotă, textul grecesc și traducerea românească*, București, 1888; *Scurte notițe biografice asupra vieții și activității marelui patriot și distins cetățean Mihail Kogălniceanu*, București, 1891; *Viața și activitatea, scrierile Prea Sfințitului Filaret Scriban, tratată din punct de vedere religios, moral și literar*, București, 1892; *Ulfila, Viața și doctrina lui sau creștinismul în cele două Dacii – Traiană și Aureliană – în secolul IV*, București, 1898; *Viața și activitatea literară a proto-singhelului Naum Râmniceanu*, București, 1900; *Două acte oficiale necunoscute de pe timpul împăratului bizantin Isac II Anghel privitoare la romanii din Peninsula Balcanică*, București, 1901; *Priviri istorice și literare asupra epocii fanariote*, București, 1901; *Bibliografia greacă sau cărțile grecești imprimate în Principatele române în epoca fanariotă și dedicate domnitorilor și boierilor români. Studii literare*, București, 1903; *Bărbați culți greci și români și profesorii din Academii lași și București din epoca zisă fanariotă (1650-1821)*, București, 1905. A editat *Procanonul lui Petru Maior după manuscriptul autograf existent la Academia Română*, București, 1894, precum și *Cinci cuvinte asupra Istoriei bisericești*

a lui Teodori al Cirului, traducere rămasă în manuscris de la Veniamin Costachi, București, 1898. Zeci de studii, articole, note, recenzii în „Revista Teologică” de la Iași și „Biserica Ortodoxă Română”. A fost membru al „Societății Medievale” și al „Societății Academice” din Istanbul.

Membru corespondent al Academiei Române (20 martie 1890), rostindu-și discursul de recepție: ***Viața și activitatea literară a proto-singhelului Naum Râmnicianu***, în ziua de 17 martie 1900. Membru titular (8 aprilie 1899) al Academiei Române, iar între 23 martie 1904 și 18 aprilie 1907 a fost vicepreședintele acesteia.

Erbiceanu Vespasian

(30 noiembrie 1863 – 28 decembrie 1943, București)
jurist

Licențiat în Filosofie și teologie al Universității din Kiev și în Drept al Universității din Iași; în 1896 și-a susținut teza de doctorat *Gestiunea de afaceri în dreptul roman și român. Studii juridice*. A fost judecător la Ocolul 2 Iași, apoi consilier la Înalta Curte de Casație și Justiție și prim-președinte al Curții de Apel din Chișinău. În 1918 a înființat la Chișinău revista „Cuvântul Dreptului”, pe care a condus-o până în 1930. Lucrări de referință: *Evoluțiunea morală*, 1891; *Concepția sociologică a dreptului penal*, 1898; *Energia din punct de vedere juridic. Studiu*, 1903; *O nouă concepție a dreptului de proprietate al imaginii. Studiu juridic*, 1904; *Tendențele noi în drept. Studii de drept civil și penal*, 1906; *Legiuri locale basarabene. Istoric, texte și jurisprudențe*, 1921; *Naționalizarea justiției și unificarea legislativă în Basarabia*, 1934.

Membru corespondent al Academiei Române (30 mai 1932).

Fătu Anastasie

(2 ianuarie 1816, comuna Mușata, județul Vaslui – 3 martie 1886, Iași)
medic și botanist

A urmat Gimnaziul Vasilian din Iași, urmat de studii în străinătate, devenind, Doctor în filosofie și drept la Universitatea din Viena (1834-1841), în științe medicale la Viena (1839-1841) și la Paris (1841-1846), cu teza *Des signes des maladies du coeur en général, fournis par l'auscultation, la percussion, l'inspection et la mensuration*, 1847. Medic de cvartal (1848-1852), medic șef al Spitalului Spiridoniei (1863-1885), profesor la Școala de Moșit (1852-1885), profesor de botanică și zoologie al Universității din Iași (1873), după plecarea la București a lui Dimitrie Brândză. Membru al Societății de Medici și Naturaliști din Iași (1852-1886), ulterior președinte al acesteia, membru la Societatea Academică Română (11 septembrie 1871), aflându-se în 1879, printre membru fondator al Academiei Române, membru al Societății de Științele Naturii din Frankfurt (1881), deputat în divanul ad-hoc (1855), deputat și președinte al Camerei Deputaților (1867). Alături de Nicolae Negură are o contribuție esențială la întemeierea și organizarea Facultății de Medicină din Iași (1 decembrie 1879), recomandând și pe primii ei profesori (L. Russ-junior și Petru Poni). A înființat Institutul Gregorian pentru Practica și Învățământul Obstetricii și Ginecologiei (1852), redactând și un *Manual didactic pentru școala de moașe*, 1852. A luptat pentru modernitatea asistenței sanitare în spitalele din Moldova și pentru dezvoltarea balneologiei prin valorificarea apelor minerale de pe teritoriul Moldovei (1851) și al Munteniei (1874). În paralel, Fătu s-a dedicat botanicii întemeind la Iași, pe cheltuială proprie, prima grădină botanică organizată pe criterii științifice, din țara noastră (1856). Catalogele de semințe ale acestei grădini, publicate în „Revista științifică” din București (1871-1874), cuprind 2.500 de specii străine și autohtone. Este autorul primului tratat românesc de botanică *Ele-*

mente de botanică, 1877, în care se fac precizări importante asupra terminologiei botanice în limba română. Lucrări de referință: *Descrierea și întrebuințarea apei simple și a apelor minerale din Moldova*, 1851; *ediția a II-a*, 1874 (în care se ocupă și de apele minerale din Muntenia); *Manual de medicină practică populară*, 1871; *Încercările pentru dezvoltarea științelor naturale în România* (discurs de recepție la Academia Română), 1874; *Elemente de botanică*, Iași, 1877; *Elemente de zoologie*, Iași, 1885.

Membru titular al Societății Academice Române (11 septembrie 1871), vicepreședinte al societății (18 august 1872 – 18 septembrie 1876). În discursul său de recepție la Academia Română (27 august 1872), publicat în 1874, face o primă schiță de istorie a biologiei și medicinei în România (răspuns V.A. Urechia). *Încercările pentru dezvoltarea științelor naturale în România*

Fintescu, Gheorghe N.

(21 august 1875, Craiova – 6 ianuarie 1948, Iași)
entomolog

A urmat liceul în Craiova și București și Facultatea de Științe din București (licențiat în 1895). După examenul de capacitate a fost numit profesor suplinitor la Bârlad. S-a transferat, apoi, la Liceul Național din Iași, unde a rămas toată viața. A desfășurat o rodnică activitate didactică și științifică în domeniul entomologic, timp de peste 30 de ani, publicând circa 40 de lucrări. Notele și memoriile le-a publicat în „Bulletin de la Société Zoologique de France”, în „Insecta”, „Buletinul Agriculturii”, „Foaia Agricultorilor” etc. Opera: *Entomologie horticola*, 1913; *Contribution à la biologie de l'hémiptère Capsus mali*, 1914; *Contribution à l'étude de la biologie d'Hyponomena malinella en Roumanie*, 1914; *Fluturele Aporia crataegi în Iași*, 1915. A fost membru al Societății Entomologice a Franței, al Societății Științifice și Medicale din Rennes, al Societății Entomologice din Brazilia.

A fost membru corespondent al Academiei Române.

Gane Nicolae

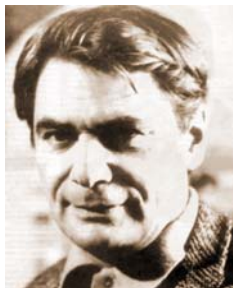
(1 februarie 1838, Fălticeni, județul Suceava –
16 aprilie 1916, Iași)
scriitor

Studii primare la Fălticeni, după care a urmat Pensionul Francez din Iași al lui Louis Jourdan. A ocupat de-a lungul anilor mai multe posturi în magistratură și în administrație: judecător la Tribunalul din Suceava (1857), membru al Curții de Întărituri Iași, prefect de Suceava (1863), apoi de Dorohoi. În 1864 trece la Curtea de Apel din Focșani, de unde se transferă, în 1865, la instituția similară din Iași. Prefect de Iași la 1870 (ulterior, și în 1901), între 1872 și 1911 a fost, de cinci ori, primar al Iașilor, ani în care se introduc în acest oraș pavajul drumurilor, iluminatul cu gaz și se inaugurează noua sală a Teatrului Național (1896). Intră în politică, fiind membru al Junimii, după care aderă la Partidul Național Liberal al lui I.C. Brătianu, fiind în 1888 ministru al Domeniilor, deputat în toate legislaturile sub guvernarile liberale, iar în timpul guvernării junimiste, la 1898, va fi ales președinte al Senatului. A debutat în 1867, sub auspiciile Junimii, la revista „Convorbiri literare”, unde până la 1886 publică versuri, schițe și nuvele. Își reia colaborările, din 1906, la „Viața românească” cu articole, traduceri, discursuri colaborând în presa vremii la „Revista idealistă”, „Făt-Frumos”, „Flacăra”, „Gazeta Transilvaniei”, „Timpul”, „Vocea adevărului” etc. Volumul intitulat *Poezii* apare în 1873 la Iași, în același an cu nuvela istorică *Domnița Ruxandra* și cu o culegere de nuvele și poezii, *Încercări*. Dimensiunea esențială a lui Nicolae Gane este însă aceea de povestitor, prezentă în nuvele: *Santa, Ura din copilărie, Privighitoarea Socolei, Aliuță, Ciubucul logofătului Manole Buhuș, Astronomul și doftorul, Petrea Dascălul*. În afara volumelor de *Novele*, I-II, 1880, bibliografia scrierilor lui în proză mai cuprinde *Pagini răzlețe*, 1901; *Păcate mărturisite*, 1904; *Spice*, 1909. Unele pagini sunt evocări memorialiste: *Amintiri din timpurile Unirei, Din Junimea, Cum am început a scrie, O baie în*

Marea de Nord, O serbare școlară, Zile trăite. Traduce Dante Alighieri, *Divina Comedie. Infernul*, prefața traducătorului, Iași, 1906.

Membru corespondent (23 martie 1882) al Academiei Române, membru titular (1 aprilie 1908) cu un discurs de excepție închinat lui B.P. Hasdeu. În 1912 era președinte al secției literare a Academiei, iar între 26 mai 1912 și 25 mai 1913 este vicepreședinte al înaltului for.

Gavăț Iulian P.

(19 iulie 1900, Tâmboești, județul Vrancea –
18 iunie 1978, București)
inginer și geolog

Studii liceale la Iași (1911-1916) și Bârlad (1917-1919) și superioare (Facultatea de Științe, 1919-1920, și Școala Politehnică, pe care a absolvit-o în 1924 ca inginer de Mine și metalurgie) la București. Și-a început activitatea în cadrul Serviciului de Prospekțiuni a Institutului Geologic din București, unde a desfășurat o muncă de pionierat în geofizica românească de prospecțiune; tot aici a inițiat geologia aplicată la studiul zăcămintelor de hidrocarburi. Între 1928 și 1937 a executat prospecțiuni gravimetrice cu balanța de torsione, a preluat și a interpretat din punct de vedere geologic informațiile obținute pe această cale, a elaborat unele modele teoretice de interpretare și corelații interpretative pentru zona cutelor diapire cu sâmbure de sare din Muntenia și pentru domuri din bazinul Transilvaniei. Între 1937 și 1952 a lucrat în industria extractivă a petrolului, ca inginer geolog, conducând lucrări de prospecțiuni geologice și geofizice în regiuni de interes pentru hidrocarburi, contribuind la valorificarea informațiilor obținute, care s-au concretizat în introducerea în circuitul economic a noi rezerve de petrol și gaze în vestul Munteniei și în Oltenia, precum și în bazinul Transilvaniei. Între 1950 și 1970 a desfășurat o bogată activitate didactică, în calitate de profesor titular la disciplina Geologia petrolului, fiind și șef al Catedrei de Geologia zăcămintelor de hidrocarburi naturale, devenită, în 1957, Catedra de Geologia zăcămintelor de combustibili minerali, geologie inginerescă și hidrologie din cadrul Institutului de Petrol, Gaze și Geologie din București. Activitatea sa științifică a privit, în principal, domeniul geofizicii aplicate la geologia petrolului. Împreună cu T.P. Ghițulescu, a fost autorul primei lucrări românești de prospecțiune gravimetrică, *Cercetări gravimetrice executate pe masivul de sare de la Florești – Prahova*. A lăsat sinteze referitoare la structura Depresiunii Getice și la posibilitatea de acumulare a hidrocarburilor naturale din

această zonă, studiile sale servind la descoperirea primelor câmpuri de petrol și gaze din Oltenia și Muntenia. Lucrări de referință: *Sur les anomalies de gravitation constatées a Florești – Prahova et dans ses environs*, 1934; *Sur les anomalies du gradient horizontal de „g” aux confins des Subcarpates et de la Plaine roumaine au point de vue de la prospection du pétrole*, 1938; *Structura profundă a teritoriului R.P.R.*, 1963; *La structure du soubassement noesien entre le Danube et les rivières de Ialomița, Buzău, Siret*, 1967; *Rapport entre la structure profonde et la structure des complexes sédimentaires de la dépression de Transylvanie*, 1969; *Praguri, horturi și cordiliere în structura profundă a Carpaților dintre văile Oituzului și Troțușului*, 1971; *Interpretarea geologică a prospecțiunilor geofizice*, 1973.

Membru corespondent al Academiei Române (2 iulie 1955).

Georgescu Valentin Al.

(2 iulie 1908, Corabia, județul Olt – 9 octombrie 1995,
București)
jurist și istoric

Studii liceale la Craiova (Colegiul Național „Carol I”) și universitare (Facultatea de Litere și Facultatea de Drept) la București. Și-a continuat specializarea în Drept roman la Heidelberg (1930), Bruxelles (1931), Viena (1936) și Haga (1939). În 1932 și-a susținut teza *Essai d'une théorie générale des „leges privatae”*, devenind doctor în istoria dreptului roman și istoria dreptului francez, iar în 1939 diplomat al Academiei de Drept Internațional; în 1964 a obținut titlul de doctor docent. Și-a început cariera didactică la Facultatea de Drept din Cernăuți (1936-1940), continuând-o la București (1941-1943), Lausanne (1944-1947), Iași (1947-1951). A fost cercetător la Institutul de Istorie din Iași (1953-1955), la Institutul de Studii și Cercetări Juridice din București (1955-1962), la Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” (1962-1966) și la Institutul de Studii Sud-Est Europene (1966-1975) din București; în 1969 a devenit cercetător la Centrul Național de Cercetări Științifice din Paris; colaborator extern al Institutului „Max Planck” din Frankfurt am Main (1972-1988); profesor asociat de Drept roman la Facultatea de Drept din Nisa (1971-1974, 1975-1976). S-a manifestat ca istoric al dreptului și instituțiilor, s-a aplecat asupra studiului dreptului roman, a celui romano-bizantin și occidental. În dreptul roman a preconizat o direcție nouă de cercetare în studierea terminologiei și a procesului de formare a conceptelor juridice, a elaborat o teorie a „legilor private” cu interpretări noi și a preconizat o concepție originală despre receptarea în cadrul pluralismului sistemelor de drept sclavagist și feudal, elaborând lucrări de referință precum: *Originile și evoluția generală a proprietății în dreptul roman*, 1938; *L'opposition entre „ius” et „factum” en droit romain et en droit moderne*, 1948; *De la „possessions” la „possessio”. Contribuție la studiul procesului istoric de formare a*

noțiunii de posesie în dreptul roman, 1959; *Unité et diversité des formes de la réception du droit romain en Occident et du droit romano-byzantin en Orient*, 1964; *Dreptul roman al lui Justinian în Principatele danubiene în secolul XVIII*, 1970. În istoria dreptului românesc a lăsat contribuții în domeniul instituției preemțiunii, a culturii juridice, al raporturilor dintre obicei și prăvilă, elaborând: *Preemțiunea în istoria dreptului românesc. Dreptul de protimisis în Țara Românească și Moldova*, 1965; *L'assemblée d'états comme organe judiciaire en Valachie et en Moldavie (XVII et XVIII siècles)*, 1969; *La place de la coutume jusqu'au milieu du XVIII-e siècle*, 1967; *Le régime de la propriété dans les villes roumaines et leur organisation administrative aux XVII-XVIII siècles en Valachie et en Moldavie*, 1970; *Législation agraire de la Valachie (1775-1782). Legislația agrară a Țării Românești (1775-1782)*, 1970; *Legislația urbană a Țării Românești (1765-1782)*, 1975. S-a aplecat și asupra operei juridice a lui Mihail Fotino: *L'oeuvre juridique de Michel Fotino et la version roumaine du IV livre de droit coutumier de son „Manuel de lois”*, 1967; *Pour mieux connaître l'oeuvre juridique de Michel Fotino*, 1974. A fost coautor al lucrărilor: *Istoria dreptului românesc, vol. I-II*, 1980, 1988; *Instituții feudale din Țara Românească. Dicționar*, 1988; *Judecata domnească 1611-1831, vol. I-II*, 1979, 1981. S-a manifestat și ca poet și eseist, debutul literar făcându-l cu poezia *Itinerar citadin* apărută în revista „Meridian” din Craiova (1934), căreia i-au urmat volumele: *Apprentissages*, 1934; *Les Voix*, 1935; *Problema răului la Dostoievski. Visages de Paris; Baudelaire*, 1937; *Verlaine, Leon-Paul Fargue*, 1939; *Réflexion sur la poésie moderne*, 1942. Membru al Academiei de Legislație din Toulouse, al Academiei din Atena, al Academiei de Istorie din Lisabona, al Institutului „Max Planck” din Frankfurt am Main. Doctor honoris causa al Universității „Rene Descartes” din Clermont-Ferrand. A fost distins cu Premiul „Simion Bărnuțiu” al Academiei Române (1967).

Membru corespondent (9 martie 1991) și membru titular (10 noiembrie 1992) al Academiei Române.

Gheorghiu Constantin V.

(25 octombrie 1894, Dolhești, județul Iași –
16 februarie 1956, Iași)
chimist

Studii liceale la Huși și Iași și universitare (Facultatea de Științe, Secția Fizico-Chimice) la Iași, unde a obținut licența în Chimie. În 1927 a devenit doctor în Chimie, cu teza *Acțiunea izotiocianatilor asupra oxinelor*, iar în 1932 a devenit doctor docent. Între 1932 și 1933 a lucrat la Laboratorul de Cercetări de Chimie Organică de la Sorbona. În 1937 a devenit profesor la Catedra de Chimie organică a Universității din Iași, pe care a condus-o până la sfârșitul vieții, preocupându-se de întocmirea unui curs care să cuprindă cele mai recente cercetări ale chimiei (*Curs de chimie organică*, 1955). A fost printre primii care au inițiat și organizat cercetările în domeniul chimiei organice la Institutul de Chimie „Petru Poni” din Iași, îndreptând studiile sale în direcția obținerii de medicamente. A abordat probleme din domeniul chimiei organice, atât teoretice, legate de crearea unor mecanisme de reacție, cât și practice, în legătură cu chimioterapia. S-a preocupat și de popularizarea științei, prin articole de documentare științifică, prin tipărirea de broșuri, prin conferințe științifice și, mai cu seamă, prin sprijinirea revistei „Vasile Adamachi”, la conducerea căreia s-a aflat mai mulți ani. Alte domenii în care a adus contribuții importante au fost cele referitoare la reacția dintre izosulfocianati și oxine, la sintetizarea de substanțe cu acțiune antituberculoasă etc., rezultatele fiind prezentate în lucrări de referință precum: *Raze vizibile și invizibile*, 1922; *Radiu și radioactivitate*, 1923; *Notice sur le mécanisme de la condensation benzoïque*, 1940; *Coloranți organici*, 1947. Membru al societăților de chimie din Franța și Germania.

Membru corespondent al Academiei Române (2 iulie 1955).

Ghibănescu Gheorghe

(1 octombrie 1864 – 6 iulie 1936, Iași)

istoric și filolog

După absolvirea Seminarului ieșean „Veniamin Costache” (1882) și a Universității din Iași, a fost profesor la Bârlad (1885-1889) și Iași (1889-1931). A editat revistele „Theodor Codrescu” (1915) și „Ioan Neculce” (1921). Paleograf și slavist, a fost unul dintre cei mai asidui editori de documente, reunite în volumele *Surete și izvoade*, vol. I-XXV, 1906-1933 și *Ispisoace și zapise*, vol. I-XII, 1906-1933. S-a preocupat, în același timp, și de *Grafia chirilică la români*, 1889. A publicat primul *Glosar slavo-român*, 1911. A întocmit și câteva lucrări cu caracter monografic: *Originea Hușilor*, 1887; *Târgu Ocna. Monografie*, 1890; *Istoria Plotuneștilor*, 1890; *Originile Iașilor*, 1904; *Ștefan cel Mare*, 1904; *Centenarul Socolei*, 1904; *Bisericile din Iași*, 1904; *Istoria Cobălelor de pe Nistru*, 1904; *Breasla armenilor din Roman*, 1910; *Cuzeștii*, 1912; *Iași*, 1921; *Dorohoiul*, 1924; *Vasluiul*, 1926; *Biserica Sf. Andrei*, 1934; *Biserica Sf. Dimitrie*, 1934; *Biserica Sf. Nicolae Domnesc*, 1934 și *Biserica Talpalari*, 1934. A avut preocupări constante și în domeniul gramaticii limbii române: *Povățuitor în gramatica limbii române*, 1895 și *Gramatica română. Sintaxă, ortografie, stil și compunere*, 1898. A publicat *Carte de citire (Bucăți scrise cu litere chirilice în deosebite veacuri)*, împreună cu Al. Lambrior, după moartea căruia a dat la iveală și o altă lucrare a acestuia, *Gramatica română. I. Fonetica și morfologia; II. Sintaxa*, 1893. Este și autorul volumul de nuvele *Baba Vodoaia și dascălul Dumitrache*, 1895.

Membru corespondent al Academiei Române (11 aprilie 1905).

Gusti Dimitrie

(13 februarie 1880, Iași – 30 octombrie 1955, București)
sociolog, filosof și estetician

Studii liceale la Institutele Unite din Iași (bacalaureatul în 1898 cu calificative maxime); studii superioare la Facultatea de Litere, Drept și Științe a Universității din Iași (1898-1899), la Facultatea de Filosofie a Universității din Berlin (1899-1900), la Universitatea din Leipzig – Institutul de Psihologie Experimentală al lui W. Wundt, Seminarile Unite de Științe de Stat sub conducerea lui K. Bucher și Seminarul de Filosofie al lui Paul Barth (1900-1904); doctoratul în Filosofie în 1904, la Facultatea de Filosofie a Universității din Leipzig cu teza *Egoism și altruism. Motivația sociologică a voinței practice*. În 1905 revine la Universitatea din Berlin, consacându-se studiului sociologiei, dreptului și economiei politice. Aceste studii s-au finalizat în 1908 printr-o teză de doctorat în Drept cu tema *Die Grund-begriffe des Pressrechts*, publicată în același an la Berlin. Între 1909-1910 studiază sociologia la Paris, cu Em. Durkheim. La 1 aprilie 1910 este numit profesor agregat definitiv la Catedra de Istoria filosofiei grecești, etică și sociologie din cadrul Facultății de Litere, Drept, Științe a Universității din Iași. În 1915 devine profesor titular la aceeași Catedră; ales decan al Facultății de Litere, în 1918, reînnoindu-se mandatul în 1920; în același an, este transferat la Catedra de Sociologie, etică, politică și estetică de la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din București. Membru al Academiei Române (1919); director al Asociației pentru Știința și Reforma Socială (1919-1921), al Institutului Social Român (1921-1939, 1944-1948), al Institutului de Științe Sociale al României (1939-1944), la a căror întemeiere a contribuit nemijlocit. A fost ministru al instrucțiunii publice, cultelor și artelor, în perioada 1932-1933. A ridicat pe o treaptă superioară învățământul sociologic secundar și superior și a creat școala românească de sociologie și i-a ridicat prestigiul la nivelul ce-

lor mai ridicate standarde europene și universale. Este una dintre personalitățile cele mai proeminente ale culturii și științei românești, a cărui operă s-a bucurat și de o largă recunoaștere internațională. A întemeiat unul dintre cele mai coerente și solide sisteme sociologice din perioada interbelică. Contribuția sa poate fi sistematizată pe următoarele secțiuni: metodologică, teoretico-explicativă, acțional-aplicativă și administrativ-organizatorică (managerială). O dominantă permanentă a activității științifice a lui Dimitrie Gusti a constituit-o punerea la punct și perfecționarea paradigmei generale de fundamentare a sociologiei și a metodelor specifice de cercetare. În concepția sa, obiectul de studiu al sociologiei trebuie să fie nu o dimensiune particulară sau alta a societății, ci societatea în întregul ei, în interacțiunea și unitatea tuturor componentelor și manifestărilor sale concrete. A editat buletine și reviste, care au jucat un rol imens în cultivarea opiniei publice, a făcut din sociologie o știință profund legată și integrată în problematica socială. Și prin această latură, el a conferit școlii sociologice de la București un prestigiu de anvergură internațională. Lucrări de referință: *Sociologia războiului*, București, 1915; *Realitate, știință și reformă socială. Câteva indicațiuni asupra metodei*, 1919; *Problema națiunii*, în „Arhiva pentru știință și reforma socială”, 1919; *Partidul politic*, în „Arhiva pentru știință și reforma socială”; *Individ, societate, stat*, în volumul *Noua Constituție a României*, București, 1923; *Originea și ființa societății națiunilor*, în volumul *Politica externă a României*, București, 1925; *Curs de sociologie*, litografiat, 1924, 1925-1926, 1926-1927, 1927-1928, 1930-1931; *Problema federației statelor europene*, în „Arhiva pentru știința și reforma socială” nr. 1-3, 1930; *Curs de etică*, litografiat, 1931-1932; *Sociologia monografică, știință a realității sociale*. Studiu introductiv la volumul T. Herseni, *Teoria monografiei sociologice*, București, 1934; *Sociologia militans. Introducere în sociologia politică*, București, 1935; *Sociologia românească*, în „Sociologie românească” nr. 1, 1936; *Cunoașterea sociologică și acțiunea culturală, însemnătatea lor pentru viața națională și de stat*, în „Sociologie românească” nr. 4, 1936; *Muzeul satului românesc*, în „Sociologia românească” nr. 5, 1936; *Temeiurile teoretice ale cercetărilor monografice*, în „Sociologie românească” nr. 2-3, 1937; *Comunicare la al XIII-lea Congres internațional de sociologie*, Paris, 1937, în „Revue

internationale de sociologie”, 1938; *Cunoaștere și acțiune în serviciul națiunii*, vol. I-II. București, 1939; *Considerations on the social service law in Romania*, New York, 1939; *Principiile și scopurile serviciului social*, București, 1939; *La science sociologie, d'éthique et de politique*, Paris, 1941; *La sociologie des unités sociales*, în „Arhiva pentru știința și reforma socială” nr. 1-4, 1943.

Membru corespondent (10 octombrie 1918) și membru titular (4 iunie 1919) al Academiei Române. Vicepreședinte (1923-1925; 1943-1944) și președinte al Academiei Române (1944-1946). Repus în drepturi (3 iulie 1990) Discurs de recepție: *Ființa și menirea Academicilor* (10 iunie 1923).

Haimovici Mendel

(30 noiembrie 1906, Iași – 30 martie 1973, Iași)
matematician

După absolvirea Liceului „Național” din Iași (1926) a urmat cursurile Facultății de Științe (Secția Matematică) a Universității din Iași, unde, în 1930, și-a luat licența. Și-a continuat specializarea în Italia (1932-1933), sub îndrumarea lui Levi-Civita; în 1933 și-a susținut, la Universitatea din Roma, teza de doctorat *Sur l'écoulement des liquides pesants dans un plan vertical*. A fost asistent (1930-1940, 1944-1945) și profesor (din 1945) la Catedra de Mecanică a Universității din Iași, unde a predat pentru prima oară cursuri de Mecanică teoretică; începând din 1950 a predat cursuri de Ecuații diferențiale cu derivate parțiale, iar o dată cu înființarea Secției de Elasticitate (1961) de la Facultatea de Matematică-Mecanică a Universității din Iași, a predat și cursuri legate de mecanica mediilor continue. În 1950 i s-a încredințat misiunea de a organiza Institutul de Matematică din Iași al Academiei Române, pe care l-a condus până în 1973. Activitatea sa științifică a fost îndreptată spre trei direcții principale: geometria (a studiat spațiile Finsler, spațiile cu conexiune liniară, geometria integrală, geometria familiilor de transformări, teoria varietăților neolonome în spații Riemann etc.). Al doilea domeniu de cercetare l-a constituit cel al ecuațiilor diferențiale cu derivate parțiale, pe baza rezultatelor din teoria sistemelor diferențiale exterioare datorate lui Cartan. A dezvoltat considerabil teoria integrării sistemelor Pfaff, introducând noi noțiuni; a reușit să demonstreze teorema lui Levi-Konig-Weber, nedemonstrată riguros până atunci. Cercetările în domeniul ecuațiilor cu derivate parțiale l-au condus nemijlocit către abordarea unor probleme de teoria elasticității, domeniu în care a întocmit un tratat (1969). În ultimii ani a abordat cu succes unele probleme dificile din teoria plăcilor elastice, ceea ce i-a permis să înlăture unele deficiențe ale procedeelelor clasice. Rezultatele cercetării-

lor sale se regăsesc în cele peste 80 de lucrări întocmite, singur sau în colaborare, apărute în reviste științifice de prestigiu române și străine, printre care lucrări de referință precum: *Corrispondenza per piani tangenti paralleli*, în colaborare, 1932; *Supra una interpretazione meccanica del parallelismo di Levi-Civita*, 1933; *Formules fondamentales dans la théorie des hypersurfaces d'un espace général*, 1934; *Sur quelques type de métrique de Finsler*, 1934; *Géométrie intégrale sur les surfaces courbes*, 1936; *Sugli spazi metrici a connessione affine*, 1937; *Sur les espaces de Finsler a connexion affine*, 1937; *Généralisation d'une formule de Crofton dans un espace de Riemann a n dimensions*, 1937; *Sur les espaces d'Einstein a connexion affine*, 1947; *Despre spațiile familiilor de transformări de variabile simplu tranzitive fără curbură de specie a treia*, 1950; *Geometrie analitică*, în colaborare, 1950; *Despre integrarea sistemelor diferențiale*, 1950; *Contribuțiuni la teoria sistemelor de ecuații cu derivate parțiale*, 1950, 1951; *Despre completarea sistemelor lui Pfaff*, 1951; *Geometrizarea sistemelor mecanice neolonome*, 1954; *Câteva proprietăți ale prelungirii unui sistem Pfaff de genul II*, 1955; *Integrarea geometrică a sistemelor de ecuații cu derivate parțiale*, 1955; *Sisteme diferențiale cu caracter reductibil*, 1956; *Asupra integrării sistemelor diferențiale*, 1956; *Despre prelungirile parțiale ale sistemelor diferențiale*, 1958; *Probleme de programare liniară*, 1959; *Descompunerea prelungirii unui sistem diferențial exterior*, 1961; *Sur la déformation des plaques élastiques*, 1965.

Membru corespondent (2 noiembrie 1948) și membru titular (21 martie 1963) al Academiei Române.

Haret Spiru

(15 februarie 1851, Putna, județul Suceava –
17 decembrie 1912, București)
matematician, astronom și om politic

Studiile primare, la Școala din Dorohoi, cele secundare, la Școala din Sărărie, Iași și la Liceul „Sf. Sava”, București (1862-1869). Studiile superioare la Facultatea de Științe a Universității din București (1869-1874), unde și-a luat licența în Matematici cu trei bile albe. A obținut prin concurs bursă de studii la Paris, unde obține o a doua licență în matematică (1875) și apoi licența în științe fizice (1876). Doctor în matematici la Sorbona, cu teza susținută la 18/30 ianuarie 1878, având titlul *Sur l'invariabilité des grandes axes des orbites planétaires*, devenind primul român care și-a susținut doctoratul în matematici la Paris. A fost profesor de mecanică (1878-1910) la Secția fizico-matematică a Facultății de Științe a Universității din București, profesor de matematici la Școala de Poduri și Șosele (1882-1910) și la Școala de ofițeri de artilerie și geniu (1888), inspector general al școlilor (1883-1884), secretar general la Ministerul Instrucțiunilor (1883-1884), secretar general la Ministerul Instrucțiunii (1885-1888), membru corespondent al Academiei Române (1879), membru titular (1892), ministru al Instrucțiunii și Cultelor (1897-1899, 1901-1904, 1907-1910), creator al școlii românești de sociometrie (1910). În teza de doctorat, Spiru Haret a demonstrat, generalizând cercetările anterioare făcute de P.S. Laplace (1749-1827), J.L. Lagrange (1736-1813) și Denis Poisson (1781-1840) și contrar opiniei generale de pe atunci, că axele mari ale orbitelor planetelor nu sunt invariabile, ci suferă perturbații. Demonstrațiile sale au servit lui H. Poincaré (1854-1912) pentru o lucrare distinsă cu Marele premiu oferit de regele Oscar al Suediei (1799-1869), precum și ca obiect al tezei de doctorat a matematicianului J. Meffray (1955). Ideile din teza sa de doctorat au produs un ecou în lumea specialiștilor din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, făcându-l celebru pe tânărul docto-

rand român și aducându-i oferta franceză de a fi profesor la Universitatea din Grenoble, pe care a refuzat-o. Lucrarea sa ***Mecanica socială*** aplică, pentru prima dată, calculul matematic în analiza fenomenelor sociale, iar „metoda mecanică e un sistem de judecăți care ne permite a determina mișcarea ce însoțește un fenomen”. A fost un sprijinitor al reformei agrare, a propus înființarea „obștilor țărănești”, a băncilor populare, a asociațiilor de vânzare în comun a produselor țărănimii. Rapoartele lui Haret referitoare la condițiile învățământului reprezintă studii cu caracter pedagogic, pe care le prezintă în articolele sale din „Revista Generală a Învățământului”. A fost organizatorul învățământului superior românesc de după 1864, a elaborat (1899) Legea privind reorganizarea învățământului profesional, de trei grade: elementar, inferior, superior. Ca o consfințire a meritelor sale științifice, Uniunea Internațională a Astronomilor a atribuit, în 1976, numele lui Haret unui crater de pe fața invizibilă de pe Pământ a Lunii. A contribuit prin lucrările sale la reforma calendarului, prin trecerea la stilul nou (1900), la recensământul populației țării (1903), folosind formulele statistice elaborate de matematicianul Antoine Deparcieux (1703-1768), precum și la răscumpărarea căilor ferate, concesionate unor societăți străine. La împlinirea vârstei de 60 de ani, a fost sărbătorit în mod oficial, dedicându-i-se un volum omagial, intitulat ***Lui Spiru Haret. Ale tale dintru ale tale***. Spiru Haret a fost un savant și în această calitate, a fost și un precursor, el anticipând, în special, teoria modelelor și cibernetica. Lucrări de referință: ***Despre accelerațiunea seculară a mișcării medii a Lunii***, în ***Opere***, vol. X, București, 1880; ***Sur l'invariabilité des grandes axes des orbites planétaires***, în Mémoire de l'Observation astronomique de Paris, 1885; ***În chestiunea țărănească***, București, 1907; ***Mecanica socială***, București, 1910; ***Pata cea mare roșie de pe planeta Jupiter***, în „Analele Academiei Române”, seria II, tomul XXXIV, București, 1912; ***Raport despre aeroplanul Vlaicu***, în „Analele Academiei Române”, seria II, tomul XXXIV, București, 1911-1912; ***Textele principalelor legi ale lui Spiru Haret***, în ***Opere***, vol. III, București, 1935. A fost recompensat cu medalii și decorații precum „Coroana Italiei” (1903) și „Legiunea de onoare” (1908).

Membru corespondent al Academiei Române (1879), membru titular (1892).

Hăulică Ioan D.

(29 octombrie 1924, Ipatele, județul Iași – 13 mai 2010, Iași)
medic

Studii liceale și medicale la Iași; și-a continuat specializarea în Austria, Franța, Germania, Polonia, Statele Unite și URSS. În 1963 a devenit doctor în științe medicale, iar în 1968 a primit titlul de doctor docent. În 1949 și-a început activitatea ca asistent la Catedra de Farmacologie a Institutului de Medicină din Iași. Între 1953 și 1964 a lucrat ca cercetător în cadrul Institutului de Fiziologie „D. Danielopolu”; în 1964 a fost numit conferențiar la Catedra de Fiziologie a Institutului de Medicină și Farmacie din Iași, iar în 1968 profesor; între 1980 și 1989 a fost prorector al aceluiași institut de învățământ superior. În cei aproape 40 de ani de activitate științifică a adus contribuții originale la: fiziologia și farmacologia sistemului nervos vegetativ; studiul sistemului renină-angiotensină de origine extrarenală (creier, hipofiză, epifiză, cord, vase și glob ocular al mamiferelor); identificarea și rolul fibrei nervoase purinergice din măduvă, trunchiul cerebral și hipotalamus; rolul modulator al endoteliului și oxidului nitric în reactivitatea vasculară; rolul epiteliului traheo-bronșic în reglarea bronhomotricității; rolul pinealei în reacțiile neuro-endocrino-metabolice de adaptare la stresul de diferite cauze (fizic, chimic, psihic, biologic etc.). Vicepreședinte al Academiei de Științe Medicale, președinte al Societății Române de Științe Fiziologice, membru al Societății Internaționale de Studiu al Creierului, al Societății Europene de Chirurgie Experimentală, al Societății Europene de Studiu al Pinealei, al Societății Internaționale de Științe Biologice, al Federației Mondiale a Oamenilor de Știință, al Societății Internaționale de Științe Fiziologice, al Federației Europene de Fiziologie, al Societății de Neuroștiințe, al Societății de Psihoneuroendocrinologie, Farmacologie, al Societății de Medici și Naturaliști din Iași etc. Rezultatele cercetărilor sale au fost prezentate în peste 290 de lucrări,

între care sintezele monografice și lucrări de referință, precum: *Medicația neurovegetativă*, 1959; *Produse farmaceutice românești cu acțiune vegetativă*, 1964; *Sistemul nervos vegetativ*, 1975; *Sistemul renină-angiotensină*, 1978; *Patologia sistemului nervos vegetativ*, 1982; *Hormoni locali*, 1983; *Transmiterea sinaptică*, în colaborare, 1999; *Sistemul renină-angiotensină – de la experiment la clinică*, 2002. A editat manualul de *Fiziologie umană* (1989, a doua ediție 1996). Trei dintre lucrările monografice (*Sistemul nervos vegetativ*, 1975; *Hormonii locali*, 1983; *Transmiterea sinaptică*, 1999 – în colaborare cu G. Dobrescu) au fost onorate cu premii ale Academiei Române.

Membru corespondent (18 decembrie 1991) și membru titular (8 noiembrie 1994) al Academiei Române.

Hăulică Dan

(7 februarie 1932, Iași – 17 august 2014, București)
eseist și critic de artă

A urmat liceul și Facultatea de Litere la Iași, apoi Facultatea de Istoria Artei din București. Cadru universitar la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București. A făcut parte din redacția revistei „Secolul XX”, în ale cărei pagini a publicat cu regularitate studii și articole pe teme de artă. Apreciat ca valoros om de cultură și peste hotare, a fost cooptat membru în Consiliul Executiv al instituției special creată în 1946 de către Organizația Națiunilor Unite pentru a contribui la dezvoltarea educației, științei, culturii și colaborării dintre națiuni, UNESCO. A abordat în scrierile sale genul monografiei, ilustrând cu exemplară competență profesională viețile unora dintre marii artiști ai lumii: *Brâncuși ou l’anonymat du génie*, 1967; *Picasso – Célébration du centenaire d’une naissance*, 1982, două volume intitulate *Peintres roumains*, 1963, 1965 dedicate pictorilor români. A realizat scenarii de filme de lung metraj, *Ștefan Luchian*, 1958; *Henri Catargi*, 1975; *Ion Mărginean*, 1984 ș.a. În țară a fost distins cu Premiul pentru Critică și Artă, în 1966, cu Premiul Criticii al Uniunii Scriitorilor din România, în 1974 și 1984, cu Marele Premiu al Uniunii Artiștilor Plastici, în 1975, cu Premiul pentru calitatea comentariilor la filmele de artă. A fost ales președinte de onoare în: Asociația Internațională a Criticilor de Artă; Consiliul Mondial al Vizualului; Liga Culturală România – Franța și membru al Academiei Europene de Științe, Litere și Arte. În Marea Britanie i s-a conferit premiul „Camera” (Londra, 1978), iar în Italia, medalia de aur „Tre Oci” (Veneția, 1982). Lucrări de referință: *Peintres roumains*, I-II, Paris, 1965; *Critică și cultură*, București, 1967; *Brâncuși ou l’Anonymat du génie*, București, 1967; *Geografii spirituale*, București, 1973; *Nostalgia sintezei*, București, 1984; *Dimensiuni ale artei moderne*, București, 1992.

Membru corespondent (31 mai 1993) al Academiei Române.

Hulubei Horia

(15 noiembrie 1896, Iași – 22 noiembrie 1972, București)
fizician

Studii elementare (1903-1907) și secundare (Liceul Internat, 1908-1916) la Iași. În anul 1916 s-a înscris la Facultatea de Științe Iași, Secția Fizică și Chimie, dar este curând mobilizat și apoi trimis pe front. Participă cu gradul de sublocotenent la bătălia de la Mărășești (vara anului 1917), unde a fost decorat cu Ordinul Legiunii de Onoare. În 1926, după ce obține licența la Facultatea de Științe Iași, Secția Fizică și Chimie, obține o bursă de stat și pleacă la Paris, pentru specializare. Acolo are ocazia să lucreze în laboratoarele profesorului Jean Perrin, de la Universitatea din Sorbona. În 1933 își ia doctoratul în fizică experimentală, cu o disertație asupra *Efectului Compton multiplu*. Noutatea de metodă adusă de Horia Hulubei consta în construirea (în colaborare cu Yvette Cauchois) a unui spectrograf de raze X, cu cristal curb (ținând seama de axele principale ale rețelei cristaline), care permitea creșterea, cu două ordine de mărime, a sensibilității de detecție. Din comisia de doctorat făceau parte Irene Sklodowska-Curie și Jean Perrin. Hulubei se bucură de aprecierea lui Perrin, care îl introduce în cercul unor renumiți fizicieni (Fr. Joliot, Langevin, Auger, Einstein. În 1936, Perrin îl însărcinează cu organizarea sălilor de electronică și raze X din cadrul expoziției mondiale, care urma să se deschidă, în 1937, în Palais de la Découverte. Acesta montează experiențe demonstrative despre descărcări în gaze, difracție de electroni, microscopie electronică, spectre de raze X etc., obținând ca recompensă Medalia de aur a Expoziției și Medalia „Henri Jouvenel”. Pentru activitatea sa științifică desfășurată în Franța, a primit premiul Fossignon Din 1938, Horia Hulubei funcționează ca profesor la Catedra de Structura materiei de la Universitatea Iași (este și director de cercetări la CNRS, Paris). În vara anului 1939, se întoarce definitiv în țară. În septembrie 1940 se transferă la București, la Catedra de Structura materiei, unde funcționează ca profesor. În perioa-

da 1941-1944, Hulubei îndeplinește funcția de rector al Universității București, în 1943 fiind numit șef al catedrei la care funcționa. În 1949 a întemeiat Filiala Cluj a Institutului de Fizică al Academiei. În același an a devenit director al Institutului de Fizică al Academiei, București (IFA) – primul institut din țară. Între 1956 și 1968 a fost director al Institutului de Fizică Atomică – Măgurele. Organizarea acestui mare centru de cercetare, modernizarea tematică, înzestrarea tehnică și creșterea cadrelor de specialiști se datorează, în mare parte, activității depuse de Hulubei. Tot lui i se datorează modernizarea Laboratorului de fizică atomică de la Facultatea de Fizică, București. Împreună cu Victor Vâlcovici a întemeiat în 1940 revista științifică academică „Disquisitiones mathematicae et physicae”. Sunt de menționat, ca relevante, cercetările lui Horia Hulubei (în colaborare cu Y. Cauchois) asupra stării de concatenare a moleculelor de apă, prin punți de hidrogen, utilizând spectroscopia Raman. În laboratorul său de la Sorbona s-a construit, pe de altă parte, unul dintre primele acceleratoare de protoni, de tip Cockroft-Walton, din Franța. A creat în jurul său o școală de fizică atomică în România și a stimulat mulți fizicieni talentați. A depus mult efort pentru valorificarea ideilor originale în fizică și a pus accentul pe introducerea în industrie a unor elemente de tehnică nouă, a unor aparate concepute în colectivele de fizicieni cercetători, precum și pe folosirea unor echipamente de investigație avansate. S-a preocupat intens privind regimurile tranzitorii la reactoarele nucleare, la capcanele de neutroni, privind dezintegrarea mezonilor, a izotopilor radioactivi. A fost ales membru al încă multor instituții științifice străine (New York Academy of Sciences, 1960; American Physical Society; Consiliul Științific IUCN, Dubna; Societatea de Fizică din Elveția și Franța; Societatea de Fizică din R.F. Germania). În 1944 a fost ales membru corespondent al Academiei de Științe Portugheză. În 1958, a făcut parte din grupul de experți ONU care au examinat posibilitatea detectării exploziilor nucleare. Sunt de menționat, de asemenea, următoarele funcțiuni ale lui Horia Hulubei, care denotă prestigiul de care se bucura pe plan mondial: președintele Consiliului Național IUPAP; reprezentantul României la AIEA (Viena) și vicepreședinte al Consiliului Guvernatorilor AIEA; membru în Consiliul Mondial al Păcii. A fost distins cu cele mai înalte onoruri („Om de știință emerit”; Ordinul „Meritul științific”

clasa I; Laureat al Premiului de Stat). Lucrări de referință: *Presiunea internă a lichidelor*, Cluj, 1923; *Effet Raman*, 1931; *Diffusion Compton multiple*, 1932; *Sources intenses de protons*, 1934; *Nouvelle technique dans la spectroscopie cristalline des rayons gamma*, 1934; *Déformation cristalline par champ électrique*, 1935; *Élément 87*, 1936; *Réflexion des rayons X dans quartz*, 1937; *Isotopes 84*, 1947; *Raies X hors diagramme*, 1948; *Curs de chimie fizică*, București, 1940; *Spectroscopia X*, București, 1948; *Cursul de Structura materiei*, București, 1949; *Analiza fină chimică prin raze X*, București, 1950; *Selected papers*, București, 1986.

Membru corespondent al Academiei Române (26 mai 1937) și membru titular (27 mai 1946 și 2 iulie 1955). În 1963 a devenit președintele Secției de Fizică a Academiei.

Inculeț Ion I.

(11 februarie 1921, Iași – 5 noiembrie 2011, Western Ontario)

inginer canadian de origine română

Absolvent al Facultății de Electromecanică a Institutului Politehnic din București (1944); în 1946 a plecat din România, stabilindu-se în Canada, în provincia Quebec, ulterior la London (Ontario). Din 1964 a devenit profesor asociat la University of Western Ontario din London (Ontario), iar din 1968 director al programului de Ingineria mediului la aceeași universitate. Între 1972 și 1987 a fost șef al Grupului de cercetări privind aplicații ale electrostaticii, ulterior director al Institutului de Cercetări Electrostatice Aplicative. Principalele sale preocupări științifice și profesionale s-au axat pe domeniul electricității statice, fenomenologia apariției de sarcini și de descărcări electrice, aspectele aplicative ale electrostaticii. A făcut cercetări privind procesul de triboelectricitate pentru diferite condiții ale câmpului electric, de temperatură și umiditate; a descoperit așa-numita „reacție constantă”, care permite determinarea momentului apariției ozonului; a dezvoltat o nouă metodă de stropire electrostatică aeriană a pesticidelor; a realizat un nou separator electrostatic pe baza studiului câmpurilor electrice curbiliniare ce apar în cazul utilizării tensiunii alternative (Static Electrification of Dielectrics and Materials Interfaces, Industrial Applications of Static Electricity, Basic Concept in Microbial Aerosols, Applied Electrostatics in Modern Industry etc.). Este autor sau coautor al unui număr de 18 inovații și invenții (aparatură „Alternating Potential Electrostatic Separator for Particles”, patentată în Australia, Belgia, Canada, Franța, Germania, Japonia, Olanda, Spania, Statele Unite; aparatură „Multi-Liquid Electrostatic Spraying Apparatus”, brevetată în Canada etc.). Membru al Asociației Inginerilor Profesioniști din provincia Ontario, al Societății Americane de Electrostatică, al Societății de Electrostatică din Japonia. Ulterior, începând din 1972, timp de un deceniu și jumătate a condus

Grupul de cercetări privind aplicații ale electrostaticii, efectuând o serie de descoperiri de importanță științifică deosebită. Datorită acestor rezultate pozitive i s-a oferit postul, de foarte mare importanță, de director al Institutului de Cercetări Electrostatice Aplicative. Din această postură de conducere inginerul originar din Iași a reușit să realizeze singur sau în colaborare aproape douăzeci de inovații și invenții. Între acestea consemnăm aparatul separator de particule – o veritabilă noutate în materie – care a fost prezentat în nu mai puțin de nouă state deosebit de industrializate (S.U.A., Japonia, Germania, Franța, Australia, Belgia, Olanda, Spania și, desigur, Canada. Paleta preocupărilor sale științifice cuprinde domenii de vârf ale științelor tehnice mondiale, cum sunt: fenomenologia apariției de sarcini și descărcări electrice sau procesul de triboelectricitate (triboelectricitate = electrizare produsă prin frecarea a două corpuri, dintre care unul este dielectric) pentru diferite condiții de temperatură și umiditate ale câmpului electric. A reușit să stabilească așa-numita „reacție constantă” pe baza căreia se poate determina momentul apariției ozonului. A dezvoltat o metodă nouă de difuzare electrostatică aeriană a pesticidelor. A creat un nou tip de separator electrostatic pe baza studiului câmpurilor electrice curbiliniare care își fac prezența în cazul utilizării tensiunii alternative. A fost desemnat pe plan științific membru al Asociației Inginerilor Profesioniști (canadieni) din provincia Ontario, al Societății de Electrostatică din Japonia și a celei din S.U.A.

Membru de onoare din străinătate al Academiei Române (10 noiembrie 1992).

Ionașcu Traian

(17 aprilie 1897, Iași – 19 noiembrie 1981, București)
jurist

Studii liceale și universitare (Facultatea de Drept) la Iași; și-a continuat pregătirea la Facultatea de Drept din Paris, unde și-a luat doctoratul în științe juridice cu teza *Evoluția noțiunii de cauză în convențiile cu titlu oneros*, 1923. A fost profesor suplinator de Drept internațional (1923-1924), profesor agregat de Drept civil comparat (1924-1927) și profesor titular al Catedrei de Drept Civil la universitățile din Iași (1927-1942) și București (1942-1968). A condus Institutul de Cercetări Juridice din București. A desfășurat o bogată activitate didactică la facultățile de Drept din Lyon, Lille și Nancy și la Facultatea de Drept Comparat din Strasbourg. S-a aplecat asupra unor domenii fundamentale ale dreptului civil: statutul persoanei fizice și al celei juridice, statutul juridic al organizațiilor de stat și cooperatiste, teoria generală a obligațiilor, teoria generală a contractelor economice, teoria generală a contractelor juridice. Rezultatele cercetărilor sale se regăsesc în numeroase lucrări și studii, publicate în țară și în străinătate: *Quelques aspects juridiques des relations commerciales s'eblistant entre pays a structure économique différente*, 1958; *Unele probleme ale neexecutării și forței majore în contractele de vânzare internațională, în lumina condițiilor generale de vânzare întocmite de comisia economică ONU pentru Europa și a dreptului aplicabil în România*, 1960; *Teoria și practica litigiilor precontractuale*, 1962; *Excepția de ilegalitate în litigiile precontractuale în fața organelor Arbitrajului de Stat*, 1962; *Teoria generală a contractelor economice*, vol. I-II, 1963, 1965; *Constantele dreptului – drept și logică*, 1964; *Îmbinarea cercetării fundamentale cu cea aplicativă pe tărâmul dreptului*, 1966. Membru al Academiei Internaționale a Dreptului Comparat de la Haga, al Asociației de Drept Internațional de la Londra, al Societății de Legislație Comparată din Paris.

Membru corespondent (21 martie 1963) și membru titular (1 martie 1974) al Academiei Române. Discurs de recepție: *Opera de drept civil și de drept internațional a lui Nicolae Titulescu* (13 martie 1975).

Kogălniceanu Mihail

(6 septembrie 1817, Iași – 20 iunie 1891, Paris)
istoric, scriitor, publicist și om politic

A învățat la pensionul lui Victor Cuenim din Iași și la Institutul Francez de la Miroslova, în apropiere de Iași. În vara anului 1834 este trimis la studii în Franța la Luneville și apoi la Berlin. În mediul intelectual și universitar berlinez Kogălniceanu îl cunoaște pe savantul Alexander von Humboldt și audiază cursurile de Drept și Istorie ale unor profesori celebri, de formație hegeliană, ca Friedrich von Savigny, E. Gans, Leopold von Ranke. Preocupările sale timpurii pentru istoria și cultura națională îl îndreaptă spre studiul sistematic al documentelor, cronicilor românești sau străine, primite din țară sau aflate în bibliotecile apusene, privitoare la Moldova și Țara Românească. La numai 20 de ani, în 1837, publică la Berlin primele studii, în limbile germană și franceză: *Moldau und Wallachei. Romanische oder Wallachische Sprache und Literatur* în „Magazin für die Literatur des Auslandes”, *Esquisse sur l’histoire, les moeurs et la langue des Cigains, connus en France sur le nom de Bohémiens* (cuprinzând îndemnuri la eliberarea țiganilor robi din Principate) și, cel mai important, *Histoire de la Valachie, de la Moldavie et des Valaques transdanubiens*. Desfășoară, de la întoarcerea la Iași în 1838, la început alături de Gh. Asachi, o vastă activitate de publicist, istoric și îndrumător cultural și literar, comparabilă, în dimensiuni și rezultate, doar cu aceea a lui I. Heliade-Rădulescu. Tot în anul 1838 preia de la Gh. Asachi „Alăuta românească”, seria nouă a suplimentului literar al „Albinei românești”, care va fi însă interzis după cinci numere; în martie 1840 scoate revista „Dacia literară”, suprimată și ea după trei numere. Editează gazeta oficială „Foaia sătească a Prințipatului Moldaviei” (1840-1845), alături de care înființează o tipografie și o editură proprie (Cantora Daciei literare sau Cantora Foaiei sătești) În 1840 Kogălniceanu este numit, împreună cu V. Alecsandri, C. Negruzzi și P.M. Câmpeanu, la direcția Teatrului Național din Iași și

inițiază alcătuirea și tipărirea unui repertoriu propriu, la care contribuie și el cu o traducere din franceză, **Orbul fericit**, și o prelucrare, **Două femei împotriva unui bărbat**. Pentru editarea documentelor istorice scoate publicația „Arhiva românească” (1840-1845). În același scop, va aduna în trei tomuri, începând din 1845, cronicile moldovenești (**Letopisișile Țării Moldovii**), completate, în a doua ediție (I-III, 1872-1874), și cu cele munteneste. Paralel, editează și o antologie de documente și cronici traduse în franceză, urmărind să atragă interesul savanților străini pentru istoria românilor. La Academia Mihăileană din Iași, unde este numit profesor în 1843, ține memorabilul **Cuvânt pentru deschiderea cursului de istorie națională**. Pentru a lupta cu cenzura recurge la editarea unor mai inofensive calendare și almanahuri (între 1842 și 1845 apare „Calendar pentru poporul românesc”, cu o parte literar-științifică, intitulată „Almanah de învățătură și petrecere”), în care publică și câteva dintre articolele sale cu caracter social: **Despre civilizație**, **Despre pauperism** etc. În parte, în 1848, la mișcarea revoluționară din capitala Moldovei. După eșecul mișcării se refugiază la Cernăuți, unde redactează manifestele politice ale revoluționarilor moldoveni: **Dorințele partidei naționale în Moldova** și **Proiect de constituție pentru Moldova**. După numirea ca domnitor a lui Grigore Alexandru Ghica, Kogălniceanu se întoarce din exil, în 1849, și începe o rapidă ascensiune politică, devenind în scurt timp principalul susținător al marilor reforme care au urmat. Este, pe rând, director al Departamentului Lucrărilor Publice (1849-1850), al Departamentului Treburilor din Lăuntru (1851-1852), deputat în Divanul Ad-hoc și conducător al mișcării unioniste (1856-1857), membru al Adunării Elective a Moldovei (după ce a renunțat la candidatura domnească). În sprijinul acțiunilor unioniste înființează și conduce, din 1855, jurnalul politic, literar și comercial „Steaua Dunării”. După Unire, devine prim-ministru al Moldovei (1860) și al Principatelor Unite (1863-1865). În această ultimă calitate, a contribuit hotărâtor, îndeosebi printr-o activitate parlamentară excepțională, la votarea legii pentru secularizarea averilor mănăstirești (1863) și la impunerea legii rurale. Aproape toate căderile guvernelor liberale conduse de Kogălniceanu au avut drept cauză atitudinea sa față de situația țărănilor, expusă patetic în discursul din 1862, **Pentru împrăștierea țăranilor**. După înlăturarea lui Al. I. Cuza, Kogălniceanu va mai deține

unele funcții importante: ministru de Interne (1868-1870, 1879-1880), ministru de Externe (1876, 1877-1878), ministru plenipotențiar la Paris (1880). Deși acaparât de activitatea politică, a mai avut câteva inițiative culturale însemnate, printre care înființarea Universității din Iași (1860). Membru al Societății Academice Române din 1868, este ales vicepreședinte (1886) și președinte al Academiei Române (1887-1890), de la tribuna căreia va rosti ultimul său mare discurs recapitulativ: **Dezrobirea țiganilor. Ștergerea privilegiilor boierești. Emanciparea țăranilor**, 1891. A practicat, înaintea lui Titu Maiorescu, o critică de „direcție”, culturală, fără a se întemeia însă pe principii estetice explicite. Programul revistei „Dacia literară”, reluat, în esență, de „Propășirea” și de „Steaua Dunării”, a reușit pentru prima dată în cultura românească să imprime literaturii o direcție de dezvoltare. Scriitorii sunt chemați să creeze opere originale cu sursa în tradițiile poporului și în istoria țării, să participe la consolidarea limbii și a literaturii comune pentru toți românii. Imitațiile, traducerile făcute fără discernământ sunt combătute vehement („traducțiunile nu fac o literatură”), nu însă și cunoașterea și promovarea operelor de seamă din alte literaturi. A transformat în program de orientare precisă a mișcării literare ceea ce până atunci fusese difuz, enunțat incidental. „Dacia literară” urma să devină un „repertoriu general al literaturii românești” și, chiar dacă suprimarea revistei a împiedicat împlinirea proiectelor lui Kogălniceanu, directivele sale au stimulat creații literare originale de mare valoare și au stat la originea constituirii curentului național și a doctrinei specificului național în literatura română modernă. Nu se poate vorbi încă, în cazul lui Mihail Kogălniceanu, de o apreciere estetică a literaturii – ea este subordonată moralei, idealurilor naționale și sociale – dar îndrumătorul literar are în vedere unele criterii, în numele cărora va revendica dreptul criticii de a judeca fiecare scriere. Înfăptuirea unei literaturi originale ar trebui însoțită chiar de la început de o atitudine critică netă de respingere a producțiilor lipsite de valoare. Se cere scriitorilor o literatură de „principii” (politice, morale) și de „tendință” (națională, progresistă), fiind condamnate unele scrieri mai ales pentru conținutul lor periferic și pentru lipsa unui ideal. Prin **Introducția la „Dacia literară”**, critica literară, practică sporadic și până atunci, capătă o justificare de principiu și o misiune înaltă în propășirea literaturii. Ea trebuie să fie nepărtinitoare, să aibă

în vedere numai opera, nu și autorul ei, să distingă ce e „bun” de ce e „rău”. Opera sa literară cuprinde: *Esquisse sur l’histoire, les moeurs et la langue des Cigains, connus en France sous le nom de Bohémiens*, Berlin, 1837; *Histoire de la Valachie, de la Moldavie et des Valaques transdanubiens*, Berlin, 1837; *ediția II (Histoire de la Dacie, des Valaques transdanubiens et de la Valachie)*, Berlin, 1854; *Două femei împotriva unui bărbat*, Iași, 1840; *Iluzii pierdute. Un întâi amor*, Iași, 1841; *200 rețete cercate de bucate, prafuri și alte trebi gospodărești* (în colaborare cu C. Negruzzi), Iași, 1841; *Cuvânt pentru deschiderea cursului de istorie națională*, Iași, 1843; *Dorințele partidei naționale în Moldova*, Cernăuți, 1848; *Noul Acatist al marelui voievod Mihail Grigoriu*, Cernăuți, 1848; *Dezrobirea țiganilor. Ștergerea privilegiilor boierești. Emanciparea țăranilor*, Iași, 1891; *Moldau und Wallachei. Romanische oder Wallachische Sprache und Literatur – Moldova și Valahia. Limba și literatura românească sau valahică*, ediție îngrijită și traducere de Vasile Kogălniceanu, București, 1895; *Profesie de credință*, 1860; *Îmbunătățirea soartei țăranilor*, 1862; *Dezrobirea țăranilor. Ștergerea privilegiilor boierești. Emanciparea țăranilor*, 1891.

Membru titular al Societății Academice Române (16 septembrie 1868), este ales vicepreședinte (1886-1887) și președinte al Academiei Române (1887-1890). A deținut și funcția de președinte al Secțiunii Istorice până la moartea sa în 1891.

Meissner Constantin

(27 mai 1854, Iași – 9 septembrie 1942, Iași)
pedagog și politician

După studii făcute la liceul particular Institutul Academic din Iași și după ce a frecventat doi ani Facultatea de Filosofie a Universității din Iași, și-a continuat, la îndemnul lui Titu Maiorescu, pregătirea la Viena și Berlin, unde a absolvit facultățile de Drept și de Filologie. A revenit la Iași, unde a fost profesor de Limba și literatura germană la Școala Fiilor de Militari din Iași, apoi de Pedagogie la Școala Normală „Vasile Lupu”. Paralel, a predat germana la Institutul Pedagogic și la un liceu particular de fete. A ocupat și o serie de funcții politice: secretar general al Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice, ministru al Industriei și Comerțului (1918), președinte al Camerei Deputaților (1918), ministru al Lucrărilor Publice (1926-1927). În 1892 era numit inspector școlar, iar în 1894, pentru o scurtă perioadă de vreme, devine secretar general în cadrul Ministerului de Instrucție Publică, apoi din nou inspector, dar de această dată al învățământului primar și normal-primar al României. Contribuțiile sale la organizarea învățământului, la îmbunătățirea tratamentului și reeducării copiilor părăsiți și cu deficiențe morale sunt unanim recunoscute. În 1902 s-a numărat printre fondatorii Societății de Gimnastică, Sport și Muzică din Iași și printre membrii Societății literare „Junimea”. A fost, înainte de toate, pedagog, aducând reale contribuții la dezvoltarea școlii și pedagogiei românești; a elaborat legi, regulamente, circulare, instrucțiuni, planuri de învățământ, programe, studii în vederea îmbunătățirii procesului instructiv-educativ. Lucrări de referință: *Educația și viața socială*, 1906; *Copii cu rele porniri și școlile de îndreptare*, 1909; *Pe marginea Codului penal în legătură cu problema minorilor culpabili*, 1933.

Membru de onoare al Academiei Române (31 mai 1934).

Naum Anton

(17 ianuarie 1829, Iași – 27 august 1917, Iași)

poet și traducător

După absolvirea Academiei Mihăilene din Iași, urmează la Paris, începând din 1858, Facultatea de Litere și Collège de France. Întors în țară în 1865, este numit profesor la câteva licee ieșene. Abia în 1879 i se oferă un post stabil de profesor la Școala Militară din Iași, iar din 1894 la Școala Normală Superioară de pe lângă Universitatea ieșeană. Între 1892 și 1895 l-a suplinit pe Șt. G. Vârgolici la Catedra de Istoria literaturilor moderne (neolatine) de la Facultatea de Litere din Iași. Titularizat în 1897, avea să predea până în 1907. A devenit membru al „Junimii” în 1872, colaborând la „Convorbiri literare” cu traduceri. Lirica lui Naum, mai ales cea cuprinsă în volumele *Aegri somnia*, 1876 și *Versuri*, 1890, este o continuare a poeziei meditative a lui Mumuleanu, Al. Beldiman și V. Pogor. Motivele principale sunt „credința” și „îndoiala”, „divinitatea” și „știința”. Credința reprezintă pentru el un sprijin moral cu atât mai puternic, cu cât, în înțelesul pe care i l-a dat, religia nu are aproape nimic din spiritualizarea romantică, ci este mai degrabă rodul unui creștinism primitiv și teluric. Opera literară: *Aegri somnia*, Iași, 1876; *Versuri*, Iași, 1890; *Povestea vulpei*, București, 1903. Traduceri: La Fontaine, *Filemon și Baucis*, Iași, 1874; Boileau, *Arta poetică*, Iași, 1875; Andre Chenier, La Fontaine, Lamartine, Alfred de Musset, Victor Hugo, Theophile Gautier, în *Traduceri*, Iași, 1875; Andre Chenier, La Fontaine, Lamartine, Alfred de Musset, Victor Hugo, Jean Reboul, Theophile Gautier, Boileau, Frederic Mistral, Francois Ponsard, în *Traduceri*, Iași, 1890.

Membru corespondent (28 martie 1887) și membru titular (11 martie 1893) al Academiei Române. Discursul său de recepție, despre poezia română (1894), aduce, între altele, un reproș Academiei de a nu-l fi cooptat în rândurile academicienilor, la timpul potrivit, pe Mihai Eminescu. A activat în cadrul Secțiunii Literare, fiind ales președinte al secției în perioadele 1896-1898 și 1909-1910.

Negruzzi Iacob C.

(31 decembrie 1842, Iași – 6 ianuarie 1932, București)
scriitor

La Berlin urmează, din 1853, liceul și, din 1859, cursurile Facultății de Drept. În 1863 obține, tot acolo, titlul de doctor în Drept. În anul următor devine profesor de Drept comercial la Universitatea din Iași, unde funcționează până în 1884, când ocupă aceeași catedră la Facultatea de Drept din București. Din anul 1870 a fost deputat, apoi senator. În 1863, îndată după întoarcerea în țară, la Iași, Negruzzi face cunoștință cu P.P. Carp, T. Maiorescu, V. Pogor și Th. Rosetti, împreună cu care înființează Societatea Literară „Junimea”. Devenit unul dintre membrii de bază, el îndeplinește din 1868 însărcinarea de secretar al societății. Totodată e redactor răspunzător al revistei „Convorbiri literare”, chiar de la început, de la 1 martie 1867, continuând să o conducă mai târziu ca director, până în 1895. În această calitate, s-a dovedit un sprijinitor energic al literaturii române, atât prin încurajarea tinerelor talente, cât și prin atragerea scriitorilor din toate provinciile locuite de români. Supraveghind îndeaproape tot ceea ce se publica în paginile revistei, el imprimă „Convorbirilor literare” o linie fermă. Are posibilitatea de a-i cunoaște bine pe toți membrii societății și strânge numeroase date despre aceștia, precum și despre desfășurarea întrunirilor junimiste, folosite mai târziu în cartea de memorialistică *Amintiri din „Junimea”*, apărută în 1921, dar scrisă cu începere din 1889. Amintirile se disting prin precizia informațiilor, rămânând cea mai importantă lucrare documentară despre societatea literară ieșeană, deși în câteva locuri memorialistul s-a lăsat condus de patimă. Prin „prelecțiunile populare” la care a participat, prin articole, note redacționale sau chiar prin rubrica de corespondență din „Convorbiri literare”, Negruzzi sprijină fără rezerve toate ideile junimiste, cu o constanță pe care puțini dintre comilitoni au avut-o. Susține astfel rolul frumosului în desăvârșirea educației și recomandă cultivarea lui pentru câștigarea unei ga-

ranții de statornicie morală și stabilitate socială. Combătând cosmopolitismul, afirmă necesitatea dezvoltării conștiinței naționale prin îngrijirea „izvorului național” în literatură și prin culegerea folclorului, prin cultivarea limbii populare și îndepărtarea neologismelor de prisos, prin combaterea latinismelor și răspândirea operei marilor scriitori din trecut. Ca scriitor, Negruzzi a debutat la 1866, în „Foaia Soțietății pentru literatura și cultura română în Bucovina”. Poeziile sale lirice, scrise sub imboldul dezamăgirilor în dragoste, sunt lipsite de valoare, iar baladele sunt tributare lui Goethe, Schiller ori Heine, din care, de altfel, a și tradus. Tot livrescă, dar bine construită și scrisă într-o limbă îngrijită, este idila *Miron și Viorica*, 1870, după cum deasupra mediocrității izbutesc să se ridice și unele satire. Mult mai consistentă este proza lui Negruzzi. Aici înclinațiile sale de moralist se desfășoară în voie în „copii de pe natură”, strânse în volum în 1874, cele care i-au stabilit reputația de scriitor. Animate de un umor abundent, textele surprind cu precizie trăsături caracteristice unor personaje aparținând de preferință, ca și la I.L. Caragiale, burgheziei mărunte. Înraurite de realism și având ca model câteva dintre creațiile lui Costache Negruzzi, „copiile” vizează, de regulă, obiective ce au stat frecvent în atenția criticii junimiste: politicianismul (Tachi Zambilă, om politic), demagogia (Ștefan și Mihai), mania latinistă (Vespasian și Papinian), veleitarismul literar (Poeticale). Scrutând atent moravurile contemporane, Negruzzi realizează câteva portrete remarcabile: Părintele Gavril, Cucoana Nastasica, Ioniță Cocovei, Cuconul Pantazachi. O contribuție deosebită la campania începută de Junimea pentru cultivarea limbii populare și pentru îndepărtarea neologismelor o au cele cinci *Scrisori*, susținute de o argumentare ce dovedește cunoașterea aprofundată a istoriei naționale și atașament față de limba vie. Tot predispoziția pentru satiră este cea care dă viață romanului *Mihai Vereanu*, 1873, altfel minat de o intrigă romanțioasă neverosimilă. Scriitorul se simte îndemnat să facă un roman social și reușește în oarecare măsură, ajutat de darul său de observator, care e prezent, cu mai bune rezultate, și în însemnările de călătorie apărute mai întâi în „Convorbiri literare”, sub titlurile *Plimbări prin munți* și *Pe malul mării*. Un interes constant a arătat Negruzzi pentru teatru: traduce, în proză și în versuri, multe dintre piesele lui Schiller și alcătuiește el însuși câteva comedii de moravuri și de situații, ne-

publicate, dintre care se disting *Amor și viclenie*, 1870 și *O alegere la Senat*, 1878. În aceasta din urmă verva satirică se dezlănțuie nestânjenită, în scene a căror maliție anticipează secvențe din „O scrisoare pierdută” de I.L. Caragiale, căreia îi precede cu aproape un deceniu. Opera literară: *Cuvânt înainte* (în colaborare cu Titu Maiorescu), 1867; *Notițe literare*, 1867, 1868; *Revistă științifică*, 1870; *Notițe bibliografice*, 1870; *Miron și Viorica*, Iași, 1870; „*Armonii Intime*”. *Poezii* de A.Z. Sihleanu, 1871; *Neculai Neculeanu*, 1871; *Cătră cetitori*, 1872; *Alesandru Chrisoverghi*, 1872; *Poezii*, București, 1872; *Mihai Vereanu*, Iași, 1873; *Copii de pe natură*, București, 1874; *Pe malul mării*, Craiova, 1883; *Hatmanul Baltag* (în colaborare cu I.L. Caragiale), 1884; *Nazat!* (în colaborare cu D.R. Rosetti), București, 1886; *Zeflemele* (în colaborare cu D.R. Rosetti), 1889; *Eminescu*, 1889; *Ion Creangă*, 1890; *Eroul fără voie*, Craiova, 1891; *Cătră cetitori*, 1893; *Scrieri complete*, I-VI, București, 1893-1897; *Făt Frumos și cele 12 fete de împărat*, București, 1905; *Caragiale*, 1912; *La a 80-a aniversare a nașterii lui Titu Maiorescu*, 1920; *Amintiri din „Junimea”*, București, 1921; *Un drum la Cahul*, București, 1923; *Cuconul Pantazachi*, București, 1924; *Dicționarul „Junimei”*, ianuarie-decembrie 1924; ianuarie-decembrie 1925; *Scrieri alese*, I-II, prefață de Corneliu Simionescu, București, 1970; *Scrieri*, I-II, ediție îngrijită de Andrei Nestorescu și Nicolae Mecu, București, 1980-1983; *Jurnal*, traducere de Horst Fassel, Cluj-Napoca, 1980. Traduceri: Schiller, *Hoții*, *Fiesco*, *Cabală și amor*, prefața traducătorului, Iași, 1871; *Fecioara de la Orleans*, 1883; Don Carlos, Maria Stuart, în *Scrieri complete*, București, 1897; Schiller, Heinrich Heine, Victor Hugo, în *Poezii*, București, 1872.

Membru titular (26 martie 1881) al Academiei Române. S-a implicat cu o mare doză de voluntarism în activitatea Secțiunii Literare din care făcea parte, dar și în bunul mers al academiei în ansamblul acesteia. A fost ales în treisprezece funcții de conducere, dintre care cea de președinte al Academiei Române (trei mandate), vicepreședinte (șase mandate), secretar general (un mandat) și președinte al secțiunii literare în trei mandate. Pentru perpetuarea amintirii sale a lăsat Academiei Române în anul 1888 suma de 20.000 lei în vederea instituirii unui premiu literar, precum și o importantă colecție de cărți rare și o seamă de scrisori autografe ale unora dintre scriitorii epocii sale.

Oeriu Simion

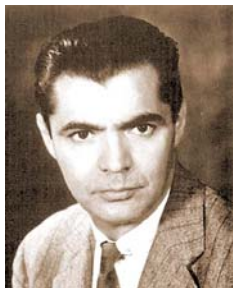
(19 decembrie 1902, Iași – 1976)

biochimist

Studii liceale la Iași și universitare (Facultatea de Științe) la Viena unde, în 1930, a devenit doctor în științe chimice. Între 1930 și 1940 a lucrat în cadrul Laboratorului de Farmacologie la Spitalul „Dr. Ioan Cantacuzino” și la Spitalul Militar de Tuberculoză. Din 1946 a devenit profesor la Catedra de Biochimie a Facultății de Medicină Generală și director al Secției de Chimioterapie din cadrul Institutului „Dr. I. Cantacuzino” din București. Pentru necesitățile procesului de învățământ a întocmit mai multe manuale și cursuri. S-a preocupat de prepararea unor substanțe chimio-terapeutice în scopul inhibării dezvoltării rezistenței microbiene față de antibiotice, susținând necesitatea micșorării toxicității substanțelor active prin condensarea acestora cu metaboliți proprii organismului. Lucrări de referință: *Chimie biologică. Curs* (vol. I-II 1954-1955); *Manual de chimie biologică* (1956); *Tratat de Biochimie medicală* (1974); *Grupări tiolitice (SH), factor de stimulare a potențialului biologic, cu aplicare practică la oameni, animale și plante*; *Contribuțiuni la studiul calciului, fosfatului, potasiului și colosterinei în evoluția tuberculozei pulmonare*; *Studiul fermenților lipolitici și viteza de sedimentație globală în tuberculoza pulmonară*; *Dinamica hetero-aicinelor din coleoptilele și rădăcinile de grâu tratat cu folcisteină Oeriu*; *Grupările tiolitice și rolul lor în biologie*; *Influența grupărilor tiolitice asupra vitezei de germinare și asupra proceselor metabolice din semințele de legume normal și greu germinabile*.

Membru corespondent al Academiei Române (1 noiembrie 1948); repus în drepturi ca membru corespondent al Academiei Române (3 iulie 1990).

Palade George Emil

(19 noiembrie 1912, Iași – 8 octombrie 2008)

medic, biolog, american de origine română

Clasele primare le-a făcut în Iași, iar studiile de nivel mediu la Buzău, în cadrul Liceului „B.P. Hasdeu”, după care a urmat cursurile Facultății de Medicină din București. În 1936 a devenit medic și a fost reținut la facultate ca preparator, devenind asistent și apoi șef de lucrări. În anul 1940, la București, și-a susținut teza de doctorat ***Tubul urinifer al delfinului, un studiu de morfologie și fiziologie comparată***. În 1945 a plecat ca „visiting professor” pentru cercetări medicale la Institutul „Rockefeller” din New York, unde a continuat să lucreze și a solicitat, în 1952, cetățenia americană. În S.U.A. l-a întâlnit pe Albert Claude, medic și cercetător, și pe chimistul Philip Siekevitz, împreună cu care a format o echipă de studiu folosind microscopia electronică pentru fracționarea celulelor în scopul științific de obținere de componente celulare omogene morfologic. În planul cercetării a creat în anul 1952 așa-numitul „Fixator Palade”, cu ajutorul căruia investigarea reacțiilor din interiorul celulei. În intervalul dintre anii 1952-1953 a reușit în premieră mondială să observe și să descrie structura ultrafină a mecanismului chimic din interiorul celulei. Numele său a mai fost dat și unui alt gen de descoperire făcută de el și anume „Granulele Palade”, organite implicate în sinteza proteinelor. A reușit să mai descopere, împreună cu savantul K. Porter, un sistem de canale, vezicule, cisterne existente atât în celule vegetale cât și în celule animale. Prin astfel de descoperiri domeniul biologiei celulare, George Palade a devenit unanim recunoscut drept principal creator al biologiei celulare moderne. Pentru descoperirile privind organizarea structurală și funcțională a celulei, în anul 1974 s-a acordat premiul Nobel savanților: profesor Albert Claude (de la Universitatea Liberă din Bruxelles), profesor Christian de Duve (de la Universitatea „Rockefeller” din New York) și profesor George Emil Palade (șef al Departamentului de Biologie Celulară al Institutului de Cercetări

„Rockefeller” din New York). Împreună cu savantul Keith Porter a editat revista „The Journal of Cell Biology”, devenită renumită în lume pentru extrem de celebrele studii și articole din domeniul biologiei celulare. Din anul 1973 a fost solicitat să devină profesor universitar de biologie celulară la Yale University din New Haven. Pentru merite deosebite în cercetările științifice și mai ales pentru descoperirile sale excepționale, președintele Statelor Unite, Ronald Reagan, a decernat savantului originar din România Medalia Națională pentru merite deosebite în domeniul științei (în data de 12 martie 1986). A mai fost ales membru al Academiei de Arte și Științe din New York și al Academiei Americane de Științe. A fost distins cu premiul „Pasanano” (1964), Premiul „Albert Lasker” (1966) și premiul „Hurwitz” (1970). Universitatea San Diego din California, a organizat, în onoarea sa, un simpozion științific periodic „The George E. Palade Fellowship Fund”.

Membru de onoare din străinătate (31 martie 1975) al Academiei Române.

Panaitescu Petre P.

(27 februarie 1900, Iași – 14 noiembrie 1967, București)
filolog și istoric literar

Urmează cursurile primare și secundare la Iași și București, devenind în 1918 student al Facultății de Litere și Filosofie, secția Istorie, a Universității bucureștene. Și-a luat licența *magna cum laude* în 1922 și a petrecut un stagiu de specializare la Universitatea Jagellonă din Cracovia, în 1923 și 1924, unde se familiarizează cu limbile slave și cu slavistica, făcând acum o opțiune definitivă pentru studierea istoriei medievale a românilor și adunându-și informația pentru teza de doctorat, ***Influența polonă în opera și personalitatea cronicarilor Grigore Ureche și Miron Costin***, pe care o va susține în 1925, cu distincția *magna cum laude*. Devine, în noiembrie 1924, bursier al Școlii Române de la Fontenay-aux-Roses, studiază în marile biblioteci din capitala Franței și tipărește, în 1925 și 1926, în „Mélanges de l'École Roumaine en France”, rezultatele cercetărilor sale: studii despre Nicolae Milescu și Petru Movilă. Întors în țară, în ianuarie 1927, este docent la Catedra de Istoria românilor și conferențiar suplinitor al cursului de Istoria slavilor de răsărit la Universitatea din București. Conferențiar titular din aprilie 1930, profesor agregat la Catedra de Istoria slavilor de răsărit și profesor titular începând din iunie 1935, ține și cursuri de Paleografie chirilică la Școala de Arhivistică (1927-1939). Din septembrie 1940 până în ianuarie 1941 Panaitescu este rector al Universității din București, instalat de legionari (la a căror mișcare aderase). Internat în lagăr în 1941, va fi suspendat de la catedră (până în iunie 1943) și va lucra la Institutul de Studii și Cercetări Balcanice, apoi la Biroul Păcii, pe lângă Președinția Consiliului de Miniștri. În ianuarie 1945 se vede eliminat din rândul profesorilor universitari, iar toamna este din nou arestat. Va urma un șir lung de penitențe pentru „amestecul în politică”: în 1949, în 1953-1954 și în 1957, luându-i-se și dreptul de semnătură, ceea ce îl determină să

apeleze la pseudonimul Al. Grecu sau la inițialele acestui pseudonim. La sfârșitul anului 1948 se va ocupa de organizarea Muzeului Româno-Rus, din vară fiind angajat la Institutul de Istorie al Academiei Române, în calitate de consilier I; în 1954 devine cercetător științific principal și între 1963 și 1965 este și șef de sector. Ia parte la lucrările inițiate de Institut, prezintă comunicări la manifestări științifice interne și internaționale, își consumă energia și sănătatea – cum a făcut toată viața – pentru propensiunea cercetărilor de istorie românească, își publică lucrările (semnându-le, din 1956, cu propriul nume). Se stinge lăsând pe masa de lucru manuscrisul cărții *Introducere la istoria culturii românești*, apărută postum, în 1969. Venind dinspre istorie (cu o excelentă cunoaștere a limbilor clasice și moderne), înarmat cu ustensilele de lucru ale slavistului (ce îi asigurau pătrunderea în „bibliotecile” culturilor vecine), P.P. Panaitescu a abordat marile teme ale istoriei culturii românești – vechea literatură românească de expresie slavă, cronicarii ce au scris în slavonă sau în română, umaniștii peregrini, înstăpânirea limbii române în cultură – a stăruit asupra elementelor care alcătuiesc „emblema culturală” românească a timpului vechi, s-a străduit să deslușească acele tensiuni secrete – puse în valoare de raporturile cu spațiile culturale circumvicine românilor – care au asigurat mersul spiritului românesc prin istorie. Încearcă să pună într-o lumină corectă vremea „slavonismului cultural” și să arate caracterul românesc și performant al textelor slave elaborate de cărturarii români – *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie* ar fi un exemplu – cercetează literatura marilor cronicari moldoveni – cu studii exemplare asupra textelor, însoțite ulterior de ediții realizate cu acribie – se ocupă de relațiile dintre cultura și literatura română veche și cele slave ori zăbovește asupra procesului de „românizare” a culturii noastre, veritabilă revoluție, „dezrobire a scrisului în limba populară”, ca în *Începuturile și biruința scrisului în limba română*, 1965, cu relevarea funcției precumpănitoare a factorului intern (o „inițiativă internă” ce viza afirmarea unor valori), a trebuințelor lăuntrice în acest complex (începuturile scrisului în limba română nu pot fi despărțite de ridicarea [...] micii nobilimi și a orașelor”). S-a simțit astfel îndreptățit (și pregătit) să realizeze cea „vastă și tulburătoare sinteză” (Dan Zamfirescu), lucrare „de o factură aparte” (Ștefan S. Gorovei) care este *Introducere la istoria cultu-*

rii românești. Opera: *Contribuții la o biografie a lui N. Bălcescu*, București, 1923; *Un manuscript al „Efemeridelor” lui Constantin Caragea banul*, București, 1924; *Nicolas Spathar Milescu (1636-1708)*, „Mélanges de l'École Roumaine en France”, 1925; ediția (Nicolaie Milescu Spătarul), traducere de Silvia P. Panaitescu, ediție îngrijită și introducere de Ștefan S. Gorovei, Iași, 1987; *Influența polonă în opera și personalitatea cronicarilor Grigore Ureche și Miron Costin*, București, 1925; *L'Influence de l'oeuvre de Pierre Mogila*, archeveque de Kiev dans les Principautés Roumaines, Paris, 1926; *Curs de istoria românilor. Influența rusă și polonă asupra vechii culturi românești*, București, 1927-1928; *Călători poloni în Țările Române*, București, 1930; *La Littérature slavo-roumaine (XV-e – XVII-e siècles), son importance pour l'histoire des littératures slaves*, Praga, 1931; *Alexandru cel Bun*, București, 1932; *Mihai Viteazul*, București, 1936; *Mircea cel Bătrân*, București, 1944; *Interpretări românești. Studii de istorie economică și socială*, București, 1947; ediție îngrijită și postfață Ștefan S. Gorovei și Maria Magdalena Szekely, București, 1994; *Viața feudală în Țara Românească și Moldova (sec. XIV-XVII)*, (în colaborare cu Valeria Costăchel și A. Cazacu), București, 1957; *Dimitrie Cantemir. Viața și opera*, București, 1958; *Începuturile și biruința scrisului în limba română*, București, 1965; *Introducere la istoria culturii românești*, ediție îngrijită de Silvia Panaitescu, București, 1969; ediție îngrijită și introducere de Dan Horia Mazilu, București, 2000; *P.P. Panaitescu în lumina scrisorilor din tinerețe*, prefață de Silvia Panaitescu, București, 1970; *Contribuții la istoria culturii românești*, ediție îngrijită de Silvia Panaitescu, prefață de Dan Zamfirescu, București, 1971; *Pagini de jurnal (1921-1927)*, ediție îngrijită de Silvia Panaitescu, Cluj-Napoca, 1974; *Petru Movilă. Studii*, ediție îngrijită de Ștefan S. Gorovei și Maria Magdalena Szekely, postfață Ștefan S. Gorovei, București, 1996. Ediții: *N. Bălcescu, Patru studii istorice*, prefața editorului, București, 1928; *Scieri istorice*, introducerea editorului, Craiova, 1930; *Scieri sociale*, București, 1947; *Miron Costin, Istorie în versuri polone despre Moldova și Țara Românească*, traducerea editorului, București, 1929; *Letopisețul Țării Moldovei de la Aron Vodă încoace*, prefața editorului, București, 1944; *Opere*, prefața editorului, București, 1958; edițiile I-II, prefața editorului,

București, 1965; **Grigore Ureche, *Letopisețul Țării Moldovei***, introducerea editorului, București, 1955; ***Manuscrisele slave din Biblioteca Academiei Române***, vol. I, București, 1959, vol. II: ***Catalogul manuscriselor slavo-române și slave din Biblioteca Academiei Române***, ediție îngrijită de Dalila Lucia Aramă și G. Mihăilă, prefață de Gabriel Ștrempel, București, 2003; ***Cronicile slavo-române din sec. XV-XVI, publicate de Ion Bogdan***, București, 1959; ***Liturghierul lui Macarie***, introducerea editorului, București, 1961; ***Dimitrie Cantemir, Istoria ieroglifică, I-II***, introducerea editorului, București, 1965 (în colaborare cu I. Verdeș).

Membru corespondent al Academiei Române (24 mai 1934).

Panaitescu Scarlat

(24 aprilie 1865, Iași – 23 martie 1938, București)
general cartograf și topograf

După încheierea, la Iași, a studiilor primare și secundare, s-a înscris la Școala de Ofițeri din același oraș, pe care a absolvit-o cu gradul de sublocotenent (1 iulie 1885). La scurt timp după avansarea la gradul de locotenent (1 februarie 1888), Panaitescu a fost trimis la Școala Politehnică din Paris, pentru continuarea studiilor. Odată cu absolvirea acestei școli (foarte mult apreciată de militari francezi), a devenit unul din primii români licențiați la Paris (1892). A revenit în țară, unde a fost avansat la gradul de căpitan, fiind numit profesor la mai multe școli de ofițeri, unde a predat cu multă conștiinciozitate: Geodezia, Topografia și Cartografia. A fost avansat succesiv la gradele de maior, locotenent colonel, colonel și general de brigadă (1 aprilie 1914). În afara obligațiilor impuse de funcțiile pe linie militară, Scarlat Panaitescu a desfășurat o amplă activitate didactică și științifică. Astfel, în afara sarcinilor didactice la școlile militare de care s-a amintit, a devenit, prin concurs, conferențiar universitar în specialitățile cartografice, topografice și geodezie la Facultatea de Științe Agricole a Universității din Iași, unde a elaborat mai multe cursuri și manuale de specialitate. Înainte de Primul război mondial, Panaitescu a îndeplinit funcția de director al Serviciului de Geniu al Ministerului de Război, participând apoi la prima conflagrație mondială în calitate de șef al Serviciului Armament din același minister. Aportul său a fost răsplătit, fiind avansat general de divizie și decorat cu ordinele „Coroana României” și „Steaua României”. În calitate de membru și colaborator permanent al revistei „Gazeta Matematică”, Scarlat Panaitescu a donat fondurile necesare înființării unui premiu anual pentru cea mai bună lucrare de matematică aplicată în domeniul militar, premiu care s-a acordat chiar începând cu anul 1919. În perioada 1903-1926 a publicat numeroase lucrări cu caracter științific, istoric și de documentare-informare. Contemporanii l-au apreciat

pe generalul Panaitescu ca un model de conștiințiozitate și de probitate științifică, atât în lucrările trimise la Academie, cât și în conferințele de informare-documentare, el adoptând același stil corect și deosebit de concis. Lucrări de referință: *Învățământul cursului de topografie*, Iași, 1903; *Astronomie populară*, București, 1905; *Educația militară a națiunii*, București, 1907; *Curs de topografie*, București, 1909; *Principiile fundamentale ale topografiei*, București, 1911; *Contribuții la educația militară*, București, 1912; *Din istoria fortificațiilor*, Târgoviște, 1914; *Din istoricul cartografiei*, București, 1916; *Rolul României în războiul mondial*, București, 1921; *Curs elementar de cartografie*, București, 1926; *Valurile lui Traian din Basarabia*, București, 1926.

Membru corespondent (7 iunie 1919) al Academiei Române.

Percec Virgil

(8 decembrie 1946, Iași)

chimist american de origine română

Absolvent al Facultății de Chimie Industrială a Institutului Politehnic din Iași (1969), și-a continuat pregătirea la Institutul de Chimie Macromoleculară din cadrul Universității din Freiburg și la Institutul pentru Știința Polimerilor de pe lângă Universitatea Akron. A fost cercetător la Institutul de Chimie Macromoleculară „Petru Poni” din Iași (1976-1981), pe care l-a condus și în calitate de director (1976). Stabilizat în 1982 în Statele Unite, a fost lector (1982-1984), conferențiar (1984-1986) și profesor (din 1986) la Departamentul pentru Știința Polimerilor de la Case Western Reserve University Cleveland, fiind cea mai rapidă promovare din istoria universităților americane. A fost „visiting professor” la Universitatea din Freiburg, la Institutul Chimic Regal Australian, la Societatea de Chimie din Marea Britanie, la Societatea Britanică de Cristale Lichide, la Institutul „Max Planck” din Mainz, la Institutul Regal de Tehnologie din Stockholm, la Universitatea din Ulm. Membru în consiliile de redacție ale unor publicații de profil: „Polymer Bulletin”, „Journal of Polymer Science”, „Macromolecular Syntheses”, „Journal of Materials Chemistry”, „Macromolecules”, „Progress in Polymer Science”, „Chemistry of Materials”, „Biomacromolecules”, „Revue Roumaine de Chimie” etc. A elaborat metode de polimerizare pentru sinteza celor patru stereoizomeri ai polifenilacetilenei și ai altor polimeri, dezvoltând metode spectrale pentru caracterizarea lor cantitativă. A elaborat și a dezvoltat principiile catalizei cu transfer pe fază în domeniul chimiei macromoleculare, punând la punct noi sinteze ale polimerilor funcționali, macromonomerilor, oligomerilor termic reactivi, copolimerilor segmentați și alternanți. În domeniul sintezei macromoleculare, a dezvoltat primele metode de preparare a poliesterilor aromatici complet stabili. În domeniul cristalelor lichide polimere a

introdus o clasă de compuși macromoleculari – poliesterii cu structură lichid-cristalină, studiată în momentul actual în diferite laboratoare din Europa și Statele Unite; a sintetizat noi arhitecturi macromoleculare cu proprietăți lichid-cristaline. În 1992 a realizat sinteza primului dendrimer cu structura ordonată în faza lichidă. Rezultatele cercetărilor sale se regăsesc în peste 400 de cărți, studii, articole, comunicări, rapoarte, publicate în țară și în străinătate. Membru al Academiei de Științe din New York, al Societății Americane de Chimie, al Uniunii Internaționale de Chimie Pură și Aplicată.

Membru de onoare din străinătate (31 mai 1993) al Academiei Române.

Philippide Alexandru A.

(1 aprilie 1900, Iași – 8 februarie 1979, București)
poet, eseist și traducător

Urmează la Iași școala primară și liceul (1906-1918), apoi frecventează, în paralel, cursurile Facultății de Drept și pe cele ale Facultății de Litere și Filosofie. Obține licența în drept în 1921. Din 1922 studiază la Berlin (până în 1924) și la Paris (până în 1928). La universitatea berlineză, s-a pregătit în domeniul filosofiei și al economiei politice, iar în Franța, la Paris, a studiat literele, filosofia și economia politică. În felul acesta a reușit să cunoască și să compare rezultatele științifice obținute de cele două mari școli europene, franceză și germană. Revine în țară și se stabilește la București, unde lucrează la Direcția Presei din Ministerul de Externe și în Ministerul Propagandei (1929-1947). După război trăiește destul de discret, dedicându-se aproape în exclusivitate activității de traducător. A debutat la vârsta de nouăsprezece ani cu poezia *Cântecul câtorva* care i-a fost publicată în revista ieșeană „Însemnări Literare”, scoasă de Mihail Sadoveanu și George Topârceanu. În 1922 când s-a editat „seria a doua” a revistei bucureștene „Flacăra” (fondator fiind politicianul și literatul Constantin Banu, n.n.), între colaboratorii „noii generații” se afla și Alexandru A. Philippide alături de Ion Marin Sadoveanu, Camil Petrescu, Ion Vinea, Dimitrie Panaitescu-Perpessicius, Paul Zari-fopol ș.a., el figurând în fruntea listei poezilor în curs de afirmare. În același an, 1922, Alexandru A. Philippide a debutat pe plan literar cu volumul intitulat *Aur sterp*. Redacțiile mai multor gazete și reviste cu profil cultural-literar i-au solicitat diferite materiale constând din poezii proprii, traduceri, proză scurtă, portrete de literați etc. Toate aceste solicitări au fost onorate cu promptitudine. Astfel, îi aflăm semnătura în cotidianul bucureștean „Dimineața”, în revista ieșeană de artă și literatură „Gândul nostru” (1921-1928) condusă de Sandu Teleajen (Alexandru Morcovescu, scriitor și actor la Teatrul Național din Iași), în „Cugetul românesc” (revistă cu apariție lunară al cărei

director era Tudor Arghezi), în „Lumea literară”, în „Revista Fundațiilor Regale” (în a cărei redacție activau Paul Zarifopol, redactor șef, precum și Camil Petrescu, redactor), în „Viața Românească” – revistă importantă a Iașului condusă de Garabet Ibrăileanu. Până la izbucnirea celui de-al doilea război mondial, i-au apărut volumele intitulate *Stânci fulgerate*, 1930 și *Visul în vuietul vremii*, 1939. O altă importantă latură în care omul de litere Alexandru A. Philippide a excelat ne este dezvăluită de traduceri în românește din opera mai multor poeți extrem de diferiți ca gen și stil al versificației. Opera: *Aur sterp*, Iași, 1922; *Stânci fulgerate*, București, 1930; *Visuri în vuietul vremii*, București, 1939; *Floarea din prăpastie*, București, 1942; *Poezii*, prefață de Ov. S. Crohmălniceanu, București, 1962; *Studii și portrete literare*, București, 1963; *Cele mai frumoase poezii*, prefață de Al. Piru, București, 1965; *Studii de literatură universală*, prefață de Zoe Dumitrescu Bușulenga, București, 1966; *Monolog în Babilon*, București, 1967; *Scriitorul și arta lui*, București, 1968; *Visuri în vuietul vremii*, București, 1969; *Considerații confortabile*, I-II, București, 1970-1972; *Poezii*, ediție îngrijită și prefață de George Gibescu, București, 1973; *Puncte cardinale europene*, București, 1973; *Scrieri*, I-IV, București, 1976-1978; *Vis și căutare*, București, 1979; *Poezii*, ediție îngrijită și prefață de Antoaneta Tănăsescu, București, 1981; *Poezii. Proză*, postfață de A. Roman, București, 1984; *Poezii*, ediție îngrijită și prefață de Antoaneta Tănăsescu, București, 1995. Traduceri: Heinrich Heine, *Din memoriile domnului Schnabelewopski*, București, 1928, Proză, București, 1956 (în colaborare); E.M. Remarque, *Întoarcerea de pe front*, București, 1931; Charles Baudelaire, *Flori alese din „Les fleurs du mal”*, București, 1934; Emil Ludwig, *Bismarck*, București, 1937; Holderlin, Novalis, Morike, Rilke, *Poeme*, introducerea traducătorului, București, 1940; E.T.A. Hoffmann, *Povestiri fantastice*, București, 1943; Stefan Zweig, *Giacomo Casanova Cavalier de Seingalt*, București, 1945 (în colaborare cu H. Blazian); Viktor Nekrasov, *În tranșeele Stalingradului*, București, 1948 (în colaborare cu I. Berindei); Anatole France, *Ultimul din parc*, București, 1949; M.I. Lermontov, *Un erou al timpului nostru*, București, 1949, *Poezii alese*, prefață de Mihai Novicov, București, 1951, Teatru, București, 1963 (în colaborare); Goethe, Egmont, București, 1949, Teatru, București, 1964 (în cola-

borare cu Laura Dragomirescu); Voltaire, *Povestiri*, București, 1949; *Naivul*, introducere de N.N. Condeescu, București, 1962; N.G. Cernîșevski, *Ce-i de făcut?*, București, 1951 (în colaborare cu Andrei Ivanovschi); V.G. Korolenko, *Muzicantul orb*, București, 1951 (în colaborare cu Isabella Dumbravă); A.S. Pușkin, *Poezii*, București, 1953; *Povestea pescarului și a peștișorului*, București, 1954; Thomas Mann, *Mario și vrăjitorul*, prefață de Alfred Margul Sperber, București, 1955; *Lotte la Weimar*, București, 1964; *Moartea la Veneția*, prefață de Eugen Schileru, București, 1965 (în colaborare cu Lazăr Iliescu); Friedrich Schiller, *Don Carlos, infante de Spania*, București, 1955; Jules Valles, *Jacques Vingtras*, I-III, prefață de Silvian Iosipescu, București, 1956; H. Chr. Andersen, *Povestiri*, București, 1958; Mao Tze Dun, *Poeme*, București, 1959; Lesage, *Istoria lui Gil Blas de Santillane*, I-II, introducere de N.N. Condeescu, București, 1960; A.P. Cehov, *Doamna cu cățelul și alte povestiri*, București, 1961 (în colaborare); Leonid Leonov, *Bursucii*, prefață de Tamara Gane, București, 1961 (în colaborare cu Ada Steinberg); Rabindranath Tagore, *Ghirlanda dragostei*, prefață de Al. Oprea, București, 1961 (în colaborare cu Mihail Leicand); Alfred Margul Sperber, *Cele mai frumoase poezii*, București, 1962; Charles de Laclos, *Legăturile primejdioase*, București, 1966; *Flori de poezie străină răsădite în românește*, București, 1973; ediție bilingvă, București, 1998; *Tălmăciri din teatrul universal*, ediție îngrijită și prefață de D. Ivănescu, București, 1982. A fost distins în anul 1964 cu „Meritul Cultural”, în 1967 i se decernează Premiul „Herder”, iar în 1977 Marele Premiu al Uniunii Scriitorilor pentru întreaga activitate.

Membru corespondent (2 iulie 1955) și membru titular (21 martie 1963) al Academiei Române, îndeplinind, între 1965 și 1974, și funcția de președinte al Secției de Științe filologice, literatură și arte.

Popovici Constantin C.

(12/24 martie 1878, Iași – 26 noiembrie 1956, București)
matematician și astronom

Studii liceale și universitare la Iași (1900), după care a fost profesor suplinitor de matematici la licee din Iași, Bârlad, Brăila și Tulcea. În 1901 a fost numit profesor de matematici la Liceul din Turnu Severin, după care a fost transferat la Tulcea și Galați. Obținând o bursă, a plecat în Franța, unde, în 1905 și-a luat o nouă licență în matematici. În 1908 și-a susținut la Sorbona teza de doctorat *Sur les surfaces intégrales communes des équations différentielles*. A fost stagiar la Observatorul Astronomic din Paris și la cel din Mont-Souris (1910-1911). Între 1911 și 1937 a fost profesor la Universitatea din Iași, iar între 1937 și 1940 la cea din București, la Catedra de Astronomie, geodezie și mecanică cerească. Între 1937 și 1943 s-a aflat la conducerea Observatorului Astronomic din București. În 1913 a înființat și la Iași un Observator Astronomic, în Copou. A fost unul dintre creatorii români în domeniul analizei matematice, privind ecuațiile integrale, ecuațiile integro-funcționale, ecuațiile diferențial-funcționale, ecuațiile funcționale. A fundamentat o teorie generală a ecuațiilor funcționale și a determinat mulțimea funcțiilor care rămân invariante în raport cu un argument funcțional dat, funcții care-i poartă numele. În astronomie și mecanică cerească a studiat presiunea luminii asupra mișcării planetelor, distribuția pulberii cosmice în jurul stelelor, formarea cozilor cometelor etc. Lucrări de referință: *Sur les équations aux intégrales réciproques*, 1907; *Équations différentielles-fonctionnelles*, 1927; *Intégration des systèmes d'équations fonctionnelles*, 1933; *Sur les équations fonctionnelles et integro-fonctionnelles*, 1936. *Sur l'âge du système solaire*, 1940; *Astronomie stellaire*, 1944; *L'origine des comètes*, 1945; *Importanța presiunii luminii în mecanica cerească*, 1950. Membru al Societății Române de Știință, al Societății „Gazeta matematică”, al Societății

Franceze de Matematică și al Societății de Matematică din Palermo.

Membru de onoare (24 mai 1946) și membru titular onorific (12 august 1948) al Academiei Române; repus în drepturi ca membru de onoare al Academiei Române (3 iulie 1990)

Racoviță Emil

(15 noiembrie 1868, Iași – 19 noiembrie 1947,
Cluj-Napoca)

biolog, jurist, academician și fondatorul biospeologiei pe
plan mondial

Studii la Paris: licențiat în drept (1889) și științe naturale la Sorbona (1891). Doctor în științele naturii cu teza *Le lobe céphalique et l'encéphale des annélides polychètes*, 1896, publicată în „Archives de zoologie expérimentale et générale”, Paris, IV. S-a specializat în zoologie și anatomie comparată în laboratoarele Sorbonei (profesori Henri de Lacaze-Duthiers, Georges Pruvot) și în stațiunile de biologie marină de la Rocoff și Banyuls-sur-Mer. Între 1897 și 1899, invitat de exploratorii Adrien de Gerlache și Roald Amundsen, Racoviță a participat ca zoolog la explorarea Antarcticii, pe bordul vasului Belgica. Din expediția sud americană și antarctică, Racoviță a adus un bogat material de studiu: 1.200 de specimene zoologice, 400 de specimene botanice, 200 de fotografii (foarte mult pentru anul 1899). La începutul secolului XX colecția dăruită de Racoviță Belgiei reprezenta cea mai bogată reunire de floră, faună și imagini antarctice existente în lume. Ea a fost repartizată spre a fi studiată de mari specialiști ai vremii, constituind 60 de volume. Este numit director adjunct al Laboratorului de cercetări marine Arago de la Banyuls-sur-Mer (1900-1920, director prof. G. Pruvot de la Sorbona) și al Laboratorului de anatomie comparată de la Sorbona (1901-1919); director asociat la „Archives de zoologie expérimentale et générale” (în colaborare cu prof. H. de Lacaze-Duthiers); profesor titular de biologie (1920-1947); rector la Universitatea din Cluj (1929-1930). La Cluj a înființat primul Institut de Speologie din lume (26 aprilie 1920) și a editat „Buletinul societății de științe din Cluj” (1921-1933) și „Travaux de l'Institut de speologie de Cluj” (1920-1941). A colaborat activ la legiferarea ocrotirii naturii (1930) și a dat prima clasificare rațională a monumentelor naturii (1934-1937). În opera științifică se disting două perioade: între 1890 și 1916, cea mai mare parte a pu-

blicațiilor îl relevă ca zoolog morfolog; după 1916 s-a dedicat cu precădere biospeologiei, ecologiei și evoluționismului. Ca zoolog, a debutat prin publicarea unor lucrări de cercetare dedicate reproducerii cefalopodelor (*Sepiola rondeleti*, *Octopus vulgaris* etc., 1894), structurii și sistematicii policheților (1894), planctonului de adâncime (1895) etc. Teza de doctorat, în care trece în revistă structura și funcțiile sistemului nervos la unii viermi anelizi recoltați de la Banyuls-sur-Mer, este între primele din lume în care se enunță concepția istorică în morfologia comparată (după R. Codreanu). Racoviță s-a ocupat de determinarea unei părți din material, concluziile cercetătorilor făcând obiectul unor conferințe ținute la Paris, Bruxelles, Anvers și București. Ca etolog, a fost primul în lume care a studiat cu amănunțime comportamentul balenelor, semnalând faptul că ele pot efectua mișcări de înot reflexe chiar și când dorm; așa zisa „trombă de apă” nu este constituită, așa cum se credea, din apă marină, ci reprezintă o expulzie puternică de aer expirat încărcat cu vapori de apă care, condensându-se, dau impresia unei trombe de apă. Aceste observații fac obiectul studiului *Cetaceele*, 1903. Cercetările dedicate mișcării și respirației acestor uriașe mamifere acvatice au fost preluate și difuzate de către Smithsonian Institute din Statele Unite (1904). Păsările polare, focile, morsele și alte animale au constituit obiectul unor minuțioase cercetări, reținute ulterior ca valabile. Contribuții în corologie (studiul factorilor ce determină distribuția geografică a viețuitoarelor). La propunerea sa, o insulă din Antarctica a primit numele lui Grigore Cobălcescu. Racoviță este creatorul unei noi ramuri a biologiei: biospeologia. Actul de naștere al noii științe, care se ocupa de viața în grote, este *Essai sur les problèmes biospeologiques*, 1907, lucrare semnată împreună cu René Jeannel; în ea s-a concretizat nu numai experiența și concluziile a 3 ani dedicați vieții în peșteri, dar și ideea fundamentării acestei noi științe. În iulie 1904, la invitația profesorului Odon de Buen, Racoviță a explorat Cueva del Drach (Peștera Diavolului), din Insula Majorca – Baleare, unde a descoperit, în lacul cu apă dulce din această peșteră, cetaceul orb, Typhlocirolana moraguesi, și a intuit importanța relicvelor subterane pentru descifrarea modalităților evoluției. Asociindu-l la cercetări pe R. Jeannel, a explorat ulterior peste 1.000 de grote în Europa și nordul Africii, pe care le-a descris în *Énumération des grottes visitées*, 1907-1949.

Materialele culese, studiate atât personal, cât și de colaboratorii săi, au fost publicate și în culegerea *Biospeologica*, 1907-1950, publicație care ținea de „Archives de zoologie expérimentale et générale”. La Cluj Napoca, Racoviță a inițiat și condus o puternică școală de biospeologie. El a chemat în institutul de Speologie pe francezul René Jeannel și pe elvețianul Pierre Alfred Chappuis, primul devenind și profesor de Biologie generală la universitate și subdirector la Institutul de Speologie (1920-1931), cel de-al doilea cercetător fiind specialist în fauna acvatică subterană, bathinelacee și copepode. Alături de ei s-au dezvoltat Valeriu Pușcariu și Radu Codreanu. În Institutul de Speologie din Cluj au lucrat și specialiști străini: zoologul francez H. Breuil, entomologul austriac A. Winkles, speologul belgian R. Leruth etc. Descoperirea unor izopode necunoscute de apă dulce (*Typhlocirolana moraguesi*, 1905), marine (*Anoplicopea hansei*, 1908) și terestre (*Spelaeoniscus debrugei*, 1907), și studiile dedicate cercetării aprofundate a sferomienilor (1910), cirolanidelor de origine marină (1912) și aselidelor dulcicole (1919-1940) i-au sugerat lui Racoviță atât reanalizarea sistemică a respectivelor unități de faună, cât și elaborarea unei uniri a taxonomiei cu știința evoluției (sistematica evolutivă), bazată pe analiza așa-ziselor „spițe omogene”. Ideea legăturii dintre cercetarea biospeologică, ecologie și evoluționism apare, de altfel, încă din paginile manifestului program pe care l-a publicat în 1907, împreună cu R. Jeannel (*Essai sur les problèmes biospeologiques*). Racoviță precizează în context: „Vrem ca fiecare biotă (viețuitoare n.n.) să poată fi așezată în mediul ei potrivit, în asocierea de viață din care face parte; vrem ca circumstanțele care determină evoluția sa individuală și a familiei sale, să poată fi cercetate cum se cuvine”. Cercetând viața din peșteri savantul semnalează fapte care contrazic flagrant „ideala potrivire cu cerințele mediului”, dogma „perfectei adaptări la mediu”, atât de dragă neolamarkiștilor. Citând exemplul crustaceului *Spelaeoniscus debrugei*, pe care l-a descoperit într-o peșteră din Algeria, Racoviță precizează că acest „nedibaci și mare gogoman”, nu are șanse de supraviețuit în filogenie, deoarece prezintă defecte de adaptare, dizarmonii cu mediul în care trăiește. El este vulnerabil la atacul unor insecte, astfel că „va dispărea sub călcâiul nemilos al devenirii” (*Speologia, o știință nouă a străvechilor taine subpământene*, Cluj-Napoca, 1927). Luând ast-

fel în considerație realitatea imperfecțiunilor de adaptare la mediu, Racoviță iese de sub influența neolamarkismului, publicând *Evoluția și problema ei*, 1929). A fost unul din savanții români cu largă audiență internațională, cetățean de onoare al orașului Banyuls (1920), doctor honoris causa al Universității din Lyon (1923), președinte de onoare al Societății Zoologice a Franței (1927), membru al Academiei de Medicină din Paris (1944), membru corespondent al Academiei Regale din Belgia (1947).

Membru titular al Academiei Române (2 iulie 1920) și președinte al acesteia (1926-1929). În discurs de recepție a vorbit despre *Speologie* (13 iunie 1926).

Ripan Raluca

(27 iunie 1894, Iași – 5 decembrie 1972, Cluj-Napoca)
chimistă

După terminarea studiilor primare și liceale în Iași, a urmat și a absolvit Secția de Chimie a Facultății de Științe a Universității din Iași (1919). Rezultatele excepționale pe care le-a obținut în facultate l-au determinat pe profesorul Petru Bogdan (1873-1944) să o rețină ca preparator (1919) la Laboratorul de Chimie minerală, laborator întemeiat la Universitatea din Iași de profesorul Petru Poni (1841-1925). În continuare, a fost avansată asistentă la Laboratorul de Chimie fizică al Facultății de Științe a Universității din Iași (1920) și, în același an, s-a transferat ca șef de lucrări la Laboratorul de Chimie anorganică al Facultății de Științe a Universității din Cluj-Napoca (1921), pentru a-și defini teza de doctorat. În anul 1922, odată cu susținerea la Universitatea din Cluj-Napoca (1922) a tezei intitulate *Aminele duble corespunzând sulfaților dubli din seria magneziană*, Ripan a devenit prima femeie din România doctor în științele chimice. Anul 1925 a găsit-o pe Raluca Ripan conferențiar suplitor la Facultatea de Medicină și Farmacie din Cluj-Napoca, unde a fost promovată conferențiar (1931) și apoi profesor universitar (1942-1964). A îndeplinit și funcțiile de șef de catedră de Chimie anorganică (1948-1964) și de cea de decan al Facultății de Chimie a Universității din Cluj-Napoca (1948-1952). Din 1951 a condus și Institutul de Chimie din Cluj, unde a publicat peste 250 de lucrări originale referitoare la probleme esențiale din chimie. În afara unei ample și devotate activități desfășurate în învățământul universitar de chimie, s-a distins prin elaborarea de lucrări științifice de referință în chimia analitică și cea anorganică. Trebuie, în primul rând, menționate contribuțiile aduse în studiul cianaților, al selenocianaților, al sulfocianaților, teluritilor, în special cele care au permis elaborarea de noi micro și macro metode analitice de dozare. Sunt recunoscute ca fiind de referință studiile efectuate în clasa combinațiilor sărurilor duble în mediu

anhidru, inclusiv cu utilizarea izotopilor radioactivi în vederea concentrării și separării analitice a unor elemente rare, în cadrul unor procese chimice de utilitate practică, reflectate în lucrări de referință precum: *Curs de chimie anorganică. Metaloizi*, 1954-1955; *Chimia analitică calitativă. Semimicroanaliză*, în colaborare, 1954 și 1957; *Sur les solutions concentrées d'acide borique et phosphorique*, în colaborare, 1956; *Studiul asupra structurii hexametafosfaților cu ajutorul stronțiului radioactiv*, în colaborare, 1957; *Utilizarea acidului selenios la dozarea ceriului trivalent*, în colaborare, 1959; *Contribuții la cunoașterea rolului apei în structura acidului silico-wolframic*, în colaborare, Cluj-Napoca, 1960; *Manual de lucrări practice de chimie anorganică*, în colaborare, 1961; *Studiul asupra formării unor săruri ale aluminatului monocalcic*, în colaborare, Cluj-Napoca, 1961; *Studiul polarografic asupra acidului silico-12-molibdenic*, în colaborare, 1962; *La dosage iodométrique du cérium (IV) en présence d'ions ferriques*, în colaborare, 1967; *Chimia metalelor*, în colaborare, vol. I, 1968, vol. II, 1969; *Tratat de chimie analitică*, 1973. În 1954 a fost laureată a Premiului de Stat clasa I acordat pentru întreaga ei activitate didactico-științifică. A fost aleasă membră a mai multor societăți specializate din țară și din străinătate, precum: Societatea de Științe din Cluj-Napoca, Societatea de Chimie din București și Societatea de Chimie din Franța. De asemenea, a fost onorată cu titlurile de Profesor universitar emerit și de doctor honoris causa al Universității Nikolaj Copernic din Torun – Polonia (1963).

Membru titular activ (2 noiembrie 1948) al Academiei Române, a îndeplinit în perioada 1957-1975 și funcția de președinte al Filialei Cluj a Academiei Române.

Rosetti Theodor G.

(4 mai 1837, Iași sau Solești, județul Vaslui – 17 iulie 1923, București)
publicist și om politic

Studii liceale la Lvov și Viena și superioare (Economie politică și Finanțe) la Viena și Paris, unde și-a luat și licența în Drept. S-a consacrat inițial magistraturii (judecător la Tribunalul Iași); a trecut apoi la Curtea de Apel din Iași (1861-1863); între 1864 și 1866 a fost prefect al județul Vaslui. A desfășurat o susținută activitate politică: agent diplomatic al României la Berlin (1872-1873), ministru al Lucrărilor Publice (1875-1876), președinte al Curții de Casație (1884), președinte al Consiliului de Miniștri (1888, 1888-1889), ministru de Interne (1888), ministru de Justiție (1889-1891), guvernator al Băncii Naționale (1890-1895), ministru de Finanțe (1912); membru al Curții Permanente de Arbitraj de la Haga (din 1912); președinte al Senatului (1913). S-a numărat printre membrii fondatori ai Societății literare „Junimea”, a cărei ideologie a susținut-o în cele trei eseuri ale sale apărute în revista „Convorbiri literare”: *Despre direcțiunea progresului nostru*, 1874; *Mișcarea socială la noi*, 1885; *Scepticismul la noi*, 1892.

Membru de onoare al Academiei Române (26 martie 1891).

Saulea Emilia

(21 iulie 1904, Iași – 1 aprilie 1998, București)

geolog și profesor universitar

Absolventă a Liceului ieșean „Oltea Doamna” în 1925 și a Facultății de Științele Naturii a Universității din Iași, în 1929. A făcut studii de specializare în Mineralogia și petrografia rocilor sedimentare, la Basel și Paris. La 19 iulie 1946 a devenit doctor în Științe geologice a Universității din București, cu teza intitulată *Les récifs et les faciès détritiques du Sarmatien moyen de la partie centrale de Plateau moldave*. Între anii 1932 și 1934 a desfășurat o bogată activitate didactică: mai întâi asistentă la Catedra de Geologie a Universității din Iași (1930-1945), apoi la Catedra de Geologie a Universității din București (1945-1948), după care este numită șef de lucrări (1948-1950) și apoi conferențiar la Catedra de Geologie a facultății respective din cadrul Universității din București (1950-1965), fiind titulara disciplinei de Stratigrafie și geologie istorică. În perioada 1950-1965 a activat în cadrul Comitetului Geologic, și apoi Institutul Geologic din București, pentru probleme legate de studiul paleontologiei și stratigrafiei formațiunilor terțiare din România. Creatoare a școlii române moderne în acest domeniu, rămânând ca deschizătoare de drumuri în studiile paleontologice, privind faunele fosile microscopice ale Neogenului din România, elaborând cea dintâi lucrare privind studiul bryozoarelor din Basarabia și intitulată *Les bryozoaires de la zone récifale du Sarmatien moyen des départements d'Orhei et de Lăpușna Basarabie*, 1943. S-a implicat în egală măsură și asupra foraminiferelor fosile din Miocen, elaborând lucrarea: *Contributions a la connaissance de la faune de L'étage Meotien*, 1948 (în colaborare), reprezentând primul studiu românesc modern din acest domeniu. De asemenea și-a adus o valoroasă contribuție la realizarea primului atlas litofacial al Neogenului din România, pentru care a primit Premiul „Grigore Cobălcescu” al Academiei Române, în 1966.

Membru de onoare (12 noiembrie, 1993) al Academiei Române.

Savul Mircea Ion

(3/15 mai 1895, Iași – 13 mai 1964, Iași)

geolog și geochimist

A urmat cursurile Liceului Național și ale Facultății de Științe din Iași, fiind licențiat în chimie. Și-a continuat specializarea în Franța, la Universitatea din Nancy. În 1924 și-a susținut la Universitatea din Iași teza de doctorat *Cristalinul Bistriței*. A fost profesor de Mineralogie la Universitatea din Iași (1937-1964) și șef al Catedrei de Mineralogie și geologie. A inițiat și a condus primele cercetări de geotermometrie din România. Autor al numeroase lucrări privind petrografia formațiilor eruptive din nordul Dobrogei și a formațiunilor metamorfice din Carpații Orientali, geochemia vanadiului, fosforului, manganului și a elementelor majore din rocile carbonice din România, geotermometria și analiza structurală petrologică; a aplicat, pentru prima dată în România, metoda petrologiei structurale și a paleogeotermometriei; a contribuit la cunoașterea mineralogică a serpentinitelor din Banat și a zăcămintelor manganifere din Carpații Orientali. A cercetat la Coșlugea masivul granitic (1937), erupțiile de diabaze și de porfire cuarțifere din centrul și estul Dobrogei nordice, aplicând pentru prima dată în România metoda petrologiei structurale. A fost cel dintâi care a aplicat paleogeotermometria; a inițiat cercetări de termometrie geologică, folosind pentru interpretarea datelor metodele statisticii matematice. A adus contribuții în studiul regiunii cu mineralizații de mangan din Carpații Orientali ai Moldovei de Nord. În 1951 a semnalat și a cercetat zăcămintul de baritină de la Somova (județul Tulcea). A dat o mare însemnătate analizelor de laborator a eșantioanelor mineraliere, obținând rezultate de-a dreptul surprinzătoare. Spirit novator, mereu în căutarea unor noi căi de abordare științifică, dublat de o excelentă pregătire numită pe drept cuvânt, în cazul său, enciclopedică, a apelat pentru interpretarea datelor la metodele statisticii matematice (fiind și în această privință un

deschizător de drum în cercetarea din România). Actualmente această practică s-a generalizat, iar metodologia de aplicare este cunoscută sub denumirea de „procedura Savul”. Rezultatele cercetărilor sale le-a prezentat în numeroase cărți și studii, între care: *La classification des roches a manganèse parmi les schistes cristallins*, 1924; *Note sur le Caolin de Sărișor. Distr. Fălticeni (Suceava)*, 1924; *Le meta-xite de Liubotina (Banat)*, 1927; *Șisturile cristaline și zăcămintele de manganез din regiunea Șarul Dornei, distr. Câmpulung*, 1927; *Note sur la Pillow lava de la Dobrogea septentrionale*, 1930; *Note sur la présence du nickel dans les serpentins chromifère du Banat*, 1933; *Notă asupra diabaselor de la Niculițel*, 1933; *Le granite de Coșlugea (Dobrogea)*, 1937; *Le cristallin de Bistrița. La région Dorna-Broșteni*, 1938; *Geochimia vanadiului în R.P.R.*, 6 fascicule, 1949-1951; *Cercetări geochimice asupra calcarelor și dolomitelor din Carpații Orientali*, 1955; *Chimismul rocilor cu mangan din Carpații Orientali și Meridionali*, 1958; *Cercetări paleogeotermometrice asupra zăcămintului hidrotermal filonian de la Baia Sprie*, 1961.

Membru corespondent (2 iulie 1955) și membru titular (21 martie 1963) al Academiei Române.

Segal Eugen

(23 mai 1933, Iași – 9 octombrie 2013)

chimist

Studii liceale la Iași și universitare (Facultatea de Chimie, Secția Chimie-Fizică) la București. În 1963 și-a susținut teza de doctorat intitulată *Contribuții la studiul cinetic al unor descompuneri endoterme în sisteme solid-gaz*, iar în 1970 și-a susținut memoriul de activitate pentru obținerea titlului de doctor docent. Și-a desăvârșit pregătirea la Institutul de Fizică-Chimică al Academiei de Științe a URSS din Moscova, Institutul de Cataliză al Secției siberiene a Academiei de Științe a URSS din Novosibirsk și la Departamentul de Inginerie Chimică al Universității Stanford din Statele Unite, perioadă în care a lucrat în domeniul cineticii reacțiilor catalitice heterogene. Din 1955 și-a început activitatea didactică, parcurgând toate treptele ierarhiei universitare de la preparator la profesor (1968). Activitatea științifică și-a orientat-o spre domenii fundamentale ale chimiei fizice: cinetică chimică heterogenă izotermă și neizotermă, chemosorbție și cinetică a reacțiilor catalitice heterogene, cinetică formală. Este coautorul a 12 brevete de invenție. Președintele Comisiei de Analiză Termică și Calorimetrie a Academiei Române și membru în Consiliul Confederației Internaționale de Analiză Termică și Calorimetrie. A fost distins cu premiile I și II ale Ministerului învățământului pentru activitate științifică (1964, 1968), cu Premiul „Gheorghe Spacu” al Academiei Române (1976), cu Premiul „Opera Omnia” al CNCSIS (2003). Doctor Honoris Causa al Universității de Vest din Timișoara (1999). În 2003 a fost distins cu Ordinul național „Steaua României” și a primit Diploma de Excelență a Universității București. Rezultatele cercetărilor sale se găsesc consemnate în 494 de lucrări publicate în țară și străinătate între care: *Studiul cinetic al reacțiilor heterogene cu ajutorul datelor termogravimetrice*, 1967; *Probleme actuale ale studiului chemosorbției gazelor pe suprafețe solide*, 1969; *Méthodes non isothermiques utilisées pour la détermi-*

tion des paramètres cinétiques des réactions hétérogènes décrites par des équations cinétiques non encadrées dans le modèle de l'ordre de réaction, 1973; *Introducere în chimia fizică*, vol. I-II, 1979, 1981; *Introducere în cinetica neizotermă*, 1983; *Cataliză și catalizatori*, vol. I-II, 1986, 1989; *Introducere în cinetica reacțiilor catalitice heterogene*, vol. I-II, 1992, 1999; *On the Validity of the Steady State Approximation in Nonisothermal Kinetics*, 1996; *Effect of NO and Oxygen upon the Deactivation of Cu-ZSM-5 in NO decomposition*, 2001; *Critical Analysis of the Isoconversional Methods for Evaluating the Activation Energy*, 3 papers, 2001.

Membru corespondent al Academiei Române (9 martie 1991).

Simionescu Bogdan C.

(16 martie 1948, Iași)

chimist

Studii liceale și superioare (Facultatea de Chimie Industrială, Secția Tehnologia Compușilor Macro-moleculari, Institutul Politehnic) la Iași. Între 1972 și 1975 s-a specializat la Universitatea Catolică din Louvain, Belgia, unde și-a susținut și teza de doctorat ***Agregarea moleculelor de colorant sub influența polimerilor***. A fost asistent (1971-1978), șef de lucrări (1978-1990), conferențiar (1990-1992) și din 1992 profesor la Catedra Macromolecule din cadrul Universității Tehnice „Gh. Asachi” din Iași. Din 1976 coordonează grupe de cercetare la Institutului de Chimie Macromoleculară „Petru Poni” din Iași. A fost profesor invitat al universităților din Kyoto (1988), Mulhouse (1991), al Școlii Naționale Superioare de Mine din Paris (1992), al universităților din Dunkerque (1995, 1996), Freiburg (1996), Montpellier (2001). Din 1996 este șef al Catedrei Macromolecule din cadrul Universității Tehnice „Gh. Asachi” din Iași, iar din 2000 este director al Institutului de Chimie Macromoleculară „Petru Poni” din Iași. Preocupări științifice: compuși macromoleculari semiconductori, studiul fenomenelor metacromatice induse de polimeri în soluții diluate de coloranți, sinteza precursorilor materiei vii în condiții abiotice simulate, procese neconvenționale de polimerizare, studiul soluțiilor diluate de polimeri (copolimeri) de mase moleculare foarte mari, obținerea de copolimeri bloc și grefați cu structuri și proprietăți prestabilite prin tehnici combinate de sinteză, polisiloxani etc. Peste 240 lucrări științifice în străinătate și în țară. Este redactor al „Memoriilor Secțiilor Științifice ale Academiei Române”, membru al colegiului editorial al „Revue Roumaine de Chimie”, membru al colegiului editorial al „Central European Journal of Chemistry”, membru al „European Association of Science Editors”.

Membru corespondent (24 noiembrie 2000) al Academiei Române.

Socor Matei

(15 septembrie 1908, Iași – 30 mai 1980, București)
compozitor și dirijor

Studii liceale la Iași și muzicale la București (1927-1929) și Leipzig (1930-1933). Între 1928 și 1929 a urmat cursurile Facultății de Litere și Filosofie din București, unde a făcut studii de folclor sub conducerea lui Constantin Brăiloiu, participând, între altele, la cercetarea efectuată în comuna Drăguș. La Conservator a studiat cu profesorul de origine italiană Alfons Castaldi (1876-1942) materiile Armonie, Contrapunct și Orchestră, iar în 1930 i s-a acordat o bursă de trei ani pentru a studia dirijoratul în Germania la reputatul Conservator din Leipzig. A fost colaborator al Institutului de Folclor din București (1929-1930, 1934-1939), președinte al Comitetului Radiodifuziunii Române (1945-1952) și președinte al Uniunii Compozitorilor (1949-1954). În 1933 și-a început activitatea dirijorală, concertând în țară (Arad, Brașov, București, Iași, Sibiu, Timișoara), dar și în străinătate (Budapesta, Halle, Moscova, Praga, Sofia); în 1944 a devenit dirijorul permanent al Orchestrei Radiodifuziunii Române. S-a afirmat mai ales în compoziție, lăsând lucrări în aproape toate genurile: muzică corală (*Imnul de stat al R.P.R.*, 1953), muzică vocal-simfonică (poemul *Mama*, oratoriul *Stejarul din Borzești*, poemul *Cântecul luminii*), muzică simfonică (*Concert pentru orchestră cu clarinet, corn și violoncel concertant*, *Passacaglia pentru violoncel și orchestră de cameră*, *Rapsodia pentru orchestră „Cântarea României”*, *Concert pentru vioară și orchestră*), muzică de cameră (*Sonata pentru pian*, *Concert de cameră pentru șapte instrumente*, *Sextet pentru suflători*), muzică de operă (*Conu Leonida față cu Reacțiunea*).

Membru corespondent al Academiei Române (23 martie 1952).

Spacu Gheorghe

(5 decembrie 1883, Iași – 23 iulie 1955, București)
chimist

Studiile secundare la Liceul Național din Iași (1894-1901). Licențiat în Chimie și mineralogie al Facultatea de Științe a Universității din Iași (1906). Specializare în Chimie analitică, anorganică și mineralogie la Școala Politehnică din Viena și la Universitatea din Berlin (1907). Asistent universitar (1907), șef de lucrări (1912), conferențiar la Catedra de Chimie organică (1914). Devine doctor în Chimie al Universității din Iași (1916) cu teza ***Combi-nații de fer (Feramine)***, coordonată de magistrul său Neculai Costăchescu (1876-1939), cel dintâi doctor în Chimie al Universității Iași (în 1905). Organizează și conduce, la Pirotehnia Română, atelierele de încărcare a proiectilelor cu explozivi brizanți (1916-1918). Profesor agregat de Chimie anorganică (1919) și profesor titular (1923-1940), la Universitatea din Cluj-Napoca, unde este ales decan (1924-1925) și rector (1925-1926), se transferă ca profesor de Chimie anorganică și analitică al Universității din București (1940-1955). Recunoscut ca pionier în domeniul obținerii de noi combinații chimice complexe și în stabilirea constituției acestora, Gheorghe Spacu s-a preocupat de grupa sărurilor duble, demonstrând că în stare solidă aceste combinații au structura unor molecule complexe, a extins studiul asupra unor combinații din clasa sulfatilor, clorurilor, bromurilor. A studiat feraminele, aminele complexe ale magneziului, melaminele cu benzidină, amoniacații, complecșii cu pirocatechină, cu orto-oxichinolină, aminele sulfocianurilor complexe, oxalații complecși, cu prisalicilații și cobaltosalicilații metalaminelor, halogen-metalaminele duble, combinațiile cu mercaptobenzitiazolul. A studiat sistemele eterogene: tiosulfati, hidrooxostanații, hidrooxoplatinații; a descoperit existența unor combinații de ordin superior, făcând studii tensiometrice asupra formării amoniacaților simpli și dubli. A folosit metode fizi-

co-chimice pentru descoperirea sau formarea combinațiilor chimice de ordin superior, stabilind, totodată noi metode cantitative și calitative pentru recunoașterea, dozarea și separarea unor elemente chimice, metode folosite și în laboratoarele din Germania, Franța etc. Astfel, recunoașterea cuprului în minereuri de Pb prin *metoda Spacu* este înscrisă în GOST 2076-48. Tot lui Gh. Spacu și colaboratorilor săi le revine descoperirea selenocianaminelor simple și duble și a barosulfurilor complexe. A efectuat studii cu privire la obținerea acidului sulfuric din gips, pentru prepararea unui ciment de calitate, pentru extragerea arseniului din minereuri indigene, activarea negrului de fum pentru absorbția gazelor etc. A studiat prepararea sulfatului de Al din argile, a potasiului din feldspați, a lipotonului din materii prime existente în România, a substanțelor luminofoare. Este autorul a circa 250 de lucrări de chimie experimentală (cunoscute și aplicate și în exterior cele pentru determinarea: Cu, Zn, Hg, Ni, Co, Cd, Bi, Ag, Sb, Mg). A condus la doctorat 23 de cadre didactice și științifice. Autor a 125 de metode analitice noi. Lucrări de referință: *Sels complexe de fer*, în colaborare, martie 1912; *Săruri complexe de fier (Feramine)*, teză de doctorat, Iași, 1916; *Une nouvelle méthode microchimique pour le dosage de cuivre*, Cluj-Napoca, iulie 1922; *Sur une nouvelle classe d'amines. Les selenocyanamines*, Cluj Napoca, mai 1930; *Contributions a l'étude des sels complexes homogènes et heterogenes en solutions*, Cluj-Napoca, martie 1931; *Nouvelles contributions a l'étude des cobaltoxalates complexe*, Cluj-Napoca, decembrie 1935; *Sur une nouvelle classe d'amines. Les sulfoantimoniates complexes. Contribution a la constitution des sulfosels*, Cluj-Napoca, septembrie 1937; *Sur une nouvelle classe d'amines. Les thios-tanates complexes*, 1938-1939; *Contribuțiuni la constituția antimoni-iatului de potasiu. Asupra unei noi clase de amine. Hexahidro-antimoniato-aminele*, în colaborare, 1949; *Asupra unei noi clase de amine. Ftalazinocianații metalici*, în colaborare, în „Analele Academiei Române”, seria A, vol. II, 1949; *O nouă metodă gravimetrică precisă și rapidă pentru dozarea sistemului de combinațiuni complexe. Pirodoxincianați și piridoxinhalogenuri metalice*, în colaborare, în „Analele Universității București”, seria „Științele naturii” nr. 13, 1957. Membru al Societăților de chimie din București, Viena, Berlin, Paris și Washington; membru de onoare al Academiei

Italiene, membru al Academiei Mondiale de Științe și Arte din Geneva; membru al Comisiei internaționale pentru instituirea tabelor anuale de constante și date numerice din Paris. Premiul de Stat (1950 și 1954). A fost membru al Academiei Mondiale de Științe și Arte din Geneva (Elveția).

Membru corespondent (7 iunie 1927) și membru titular (12 august 1936) al Academiei Române.

Ștefan Stâncă

(16 mai 1865, Iași – 11 ianuarie 1897, Iași)
medic

Studii secundare, liceale (1877-1882) și universitare la Iași (1882-1885) și București (1885-1891); în 1891 a obținut doctoratul în Medicină cu teza ***Mediul social ca factor patologic***. A fost medic de plasă în județele Prahova, Dâmbovița, Ilfov (1891-1894), medic oftalmolog în București (1894-1895), apoi medic la spitalele din Moinești (1895-1896) și Târgu Ocna (1896). Militant pentru răspândirea a cât mai multor cunoștințe cultural-științifice în rândul populației, a desfășurat o rodnică activitate publicistică, scriind numeroase articole în diverse periodice politice și în reviste medicale, unde a abordat probleme dintre cele mai variate: rolul factorilor sociali, care stau la baza bolilor profesionale, legătura între situația economică și cea sanitară, importanța igienei pentru ridicarea stării de sănătate etc. Lucrări de referință: ***Darwin și Malthus în etiologie; Dialectica în medicină; Câteva articole de igienă; Încercări asupra patologiei și patogenezii în diverse epoci istorice; Mediul social ca factor patologic***.

Membru post-mortem al Academiei Române (28 octombrie 1948).

Sturdza-Scheianu Dimitrie C.

(19 mai 1839, Iași – 6 februarie 1920, București)
cărturar și politician

A fost școlarizat cu dascăli străini angajați în mod special de părinții săi. În primul rând, o astfel de pregătire școlară particulară punează bază pe însușirea mai multor limbi străine precum franceza, germana, latina, elina și evident slavona. Om de vastă cultură, colecționar pasionat, a colaborat cu D.A. Sturdza la publicarea unor importante colecții de documente referitoare la istoria modernă a României: *Acte și documente relative la istoria României* (vol. II-V, VII, 1889-1892); *Documente privitoare la istoria românilor, Seria Hurmuzaki* (vol. IV/1, 1891). Paralel, a desfășurat și o intensă activitate politică, fiind membru al Partidului Conservator, din care a demisionat însă în 1897. A fost ministru de Justiție (1891) și director al Băncii Agricole (până în 1895).

Membru de onoare al Academiei Române (16 aprilie 1907). A dăruit Academiei Române întreaga sa bibliotecă, formată, în cea mai mare parte, din cărți rare.

Șuțu Alexandru A.

(30 martie 1837, Iași – 22 septembrie 1919, București)
medic

După o scurtă perioadă în care a fost intern la Ospiciul „Mărcuța” din București (1899), a plecat la Paris, unde a fost medic asistent și intern suplinitor la Azilul de Alienai „St. Arme” (1902-1903), asistent al cursului practic de Psihiatrie medico-legală în cadrul Serviciului Infirmeriei Depozitului Prefecturii al doctorului P. Garnier (1902-1903), asistent și auditor al lecțiilor clinice și al cursului practic de Neurologie de la „Salpêtrière” al profesorului Raymond (1902-1903), asistent al clinicilor de psihiatrie din Germania, de la Heidelberg, Berlin și München. La revenirea în țară (1903), a fost numit medic asistent al Ospiciului „Mărcuța”, în anul următor devenind privat docent în Psihiatrie clinică la Facultatea de Medicină din București, apoi șef al cursului de Maladii mentale. Din 1910 a fost profesor de Psihiatrie judiciară la Facultatea de Medicină din București. A desfășurat o intensă activitate științifică, lăsând numeroase cărți și studii privitoare la responsabilitatea medico-legală a bolnavilor mințali, la clasificarea psihozelor, la probleme de simptomatologie psihiatrică, la localizările cerebrale și clasificarea psihozelor, la studiul maniei epileptice etc. Lucrări de referință: *Cocaismo crónico: perturbamenti psichici in una famiglia dedita al cocaismo*, 1902; *Des impulsions et obsessions. Syndromes episotiques chez les dégénères*, 1903; *Des troubles psychiques qui surviennent dans la vieillesse chez les dégénères*, 1903; *Simptomele catatonice. Mecanismul și valoarea clinică*, 1904; *Imbecilitatea din punct de vedere penal (condamnațiuni multiple la un imbecil epileptic: erori judiciare)*, 1905; *Olphalmoplegie unilatérale totale et complète d'origine traumatique. Délire onirique transitoire, amnésie rétro-antérograde persistante*, 1906; *Raportul reciproc dintre sifilisul secundar și psihozele primitive*, 1907; *Balneoterapia, clinoterapia și sistemul „non restraint” în terapeutica și asistența modernă a alienaiilor*, 1908. A

fost colaborator al Analelor Medico-Psihologice din Paris, membru al Societății de Antropologie din Paris, al Societății Franceze de Psihiatrie și membru asociat al Societății de Medicină Psihiatrică din Paris.

Membru corespondent al Academiei Române (11 aprilie 1888).

Teodorescu Horia-Nicolai

(14 noiembrie 1951, Iași)

inginer electronist

Este licențiat al Institutului Politehnic București în 1975 și doctor-inginer al Institutului Politehnic din Iași din 1981. A ocupat, pe rând, funcțiile de: asistent universitar între 1978-1983; șef lucrări între 1983-1990; conferențiar între 1990-1993, iar din 1993 este profesor la Universitatea Tehnică „Gh. Asachi” din Iași. Din 1991 este conducător de doctorat. Cu începere din ianuarie 1991 este cercetător vizitator la Institutul de Matematică cu centrul de calcul, Academia de Științe a Republicii Moldova din Chișinău. Între octombrie 1991 – decembrie 1992 este „visiting professor” la Universitatea din Barcelona, Spania. Din aprilie 1992 este „guest researcher” la Fuzzy Logic Laboratorium Linz, Universitatea Johannes Kepler, Linz, Austria. Tot în 1992 este „visiting professor” la Kyushu Institute of Technology, Fukuoka, Japonia și Fuzzy Logic Systems Institute, Iizuka, Japonia. Din decembrie 1992 devine „visiting professor” la Universitatea din Taragona, Spania. A predat cursuri de electronică medicală, materiale pentru electronică, rețele neuronale, biofizică în cadrul Institutului Politehnic Iași. Tot la universitatea ieșeană predă între 1991-1993 sisteme expert, respectiv sisteme fuzzy, cursuri prezentate și la Kyushu Institute of Technology, din Japonia, în 1992. A susținut cursuri, prelegeri sau seminarii, ca invitat, în facultăți de peste hotare: Universitatea Bogazici, Istanbul, 1988; Universitatea din Barcelona, octombrie 1991 – noiembrie 1992; Institutul de Matematică din cadrul Academiei de Științe a Republicii Moldova, Chișinău, noiembrie 1991 și Universitatea din Linz, Austria, aprilie 1992. Este, de asemenea, secretar științific la Centrul Internațional de Educație Inginerească, din cadrul Universității Tehnice Iași în 1989, cercetător principal asociat, precum și membru în comitetul Institutului de Informatică Teoretică al Academiei Române, filiala Iași, funcție onorifică din 1990. Ocupă în mod onorific funcția de director al Centrului

de Educație și Cercetare în Sisteme Incerte și Inteligență artificială (CERFS), la Universitatea Tehnică din Iași între 1990-1992. Din 1992 este director onorific al CERSF. Din 1983 este expert al Academiei de Științe Medicale din România, iar din 1988 este consultant al Asociației Internaționale AMSE, Franța. H.N. Teodorescu este membru al următoarelor societăți științifice: senior member al IEEE (Statele Unite), International Association of Cybernetics, Belgia (membru științific – scientific member's), Biomedical Fuzzy Systems Society (Japonia), New York Academy of Science (New York, Statele Unite), Association pour Recherche Cognitive (Franța), International Association for Modelling and Simulation in Enterprises AMSE (Franța), International Association for Continuing Engineering Education (IACEE) (sediul permanent în Finlanda), Asociația Oamenilor de Știință din România (AOS), Balkanic Union for Fuzzy Systems and A.I. (BUFSA), European Association of Science Editors (Anglia), Societatea Română de Sisteme Fuzzy (SRSF), Societatea Română de Inginerie Biomedicală (SRIBM), Societatea Inventatorilor din România (SIR), Asociația Generală a Inginerilor din România și Internațional Scientific Committee of Fuzzy Logics Systems Institute, Izuka, Japonia, 1990. De asemenea este membru în Comisia de Inventică a Academiei Române și președinte al Comisiei de sisteme fuzzy a Academiei Române. Deține, de asemenea, funcțiile de secretar general, Balkanic Union for Fuzzy Systems and Artificial Intelligence (BUFSA); chairman, Technical Group in Fuzzy Systems, AMSE (Franța); secretar științific, Asociația Oamenilor de Știință din România, Filiala Iași (din 1990); vicepreședinte executiv, Societatea Română de Sisteme Fuzzy; vicepreședinte Societatea Română de Inginerie Biomedicală; și membru în Comitetul Director al Association Europeenne de Gestion des Entreprises (AEDEM) (Spania).

Membru corespondent (23 martie 1993) al Academiei Române.

Timotin Alexandru

(29 aprilie 1925, Iași)

inginer

A absolvit Școala Eparhială primară din Chișinău, între 1931-1936, apoi Liceul „Aron Pumnul” din Cernăuți, între 1936-1940, continuând cursurile liceale la Liceul „Gheorghe Lazăr” din București, între 1940-1944, definitivându-și în cele din urmă studiile liceale în cadrul Liceului „Mănăstirea Dealu” din Predeal. Urmează apoi studiile universitare în cadrul Politehnicii din București, Facultatea de Electromecanică, secția Electrotehnică, specializarea Mașini Electrice între 1944-1949, dându-și examenul de stat în 1951. Între 1953-1957 își efectuează studiile de doctorat în cadrul Institutului Politehnic din București (IPB), în specialitatea Bazele Teoretice ale Electrotehnicii, sub conducerea acad. prof. Remus Răduleț, cu tema *Proprietățile dinamice ale câmpului electromagnetic macroscopic în medii oarecare*. Efectuează o specializare-stagiu de studii în Franța între 1967-1968, cu tema *Cercetări științifice în electrotehnică*, având o bursă UNESCO, obținută prin Academia Română. În 1970 devine doctor docent în științe. Are o activitate didactică deosebită: este asistent între 1949-1959, iar între 1953-1956 este doctorand bursier, pentru ca vreme de 3 ani (1956-1959) să fie numit șef de lucrări. Este între 1959-1968 conferențiar în cadrul Institutului Politehnic București (IPB), pentru ca din 1968 să devină profesor titular în cadrul aceleiași importante instituții de învățământ academic. Din 1966 este conducător de teze de doctorat în specialitatea Electrotehnică teoretică. Este președinte, din 1990, al Departamentului de Științe Inginerești, care avea, la acea vreme, învățământ cu predare integrală în limbi străine de mare circulație internațională. Între 1971-1973 este profesor invitat la Universitatea din Paris. În paralel a desfășurat și o intensă activitate tehnico-științifică. Astfel, între 1948-1951, a activat ca cercetător la Direcția Dezvoltării a Radiodifuziunii, iar între 1951-1953 a lucrat ca cercetător în cadrul Direcției Generale Radio de la

Ministerul Poștelor și Telecomunicațiilor. Perioada anilor 1958-1965 îl regăsește în calitate de redactor-coordonator la secția Matematică-Fizică-Electrotehnică, în vederea elaborării **Lexiconului tehnic român**, lucrare apărută în 19 volume. Între 1965-1969 este cercetător principal la Institutul de Energetică al Academiei Române. Din 1985 conduce elaborarea structurilor tezaurului terminologiei electrotehnice. Lucrează la prima ediție a **Thesaurus CEI rationnel de électricité**, apărută sub egida CEI (Bureau Central – Geneve) în 1986. Este coordonator din partea Institutului Politehnic București, Facultatea de Electrotehnică, al acordurilor de cooperare științifică internațională cu serviciul ERMEL, al Direcției de Studii și Cercetări din Electricité de France, între 1971-1985. Din 1990 este președinte al Asociației Inginerilor Electricieni și Electronicieni din România (AIEER) și președintele Comitetului de Terminologie al Comitetului Electrotehnic Român, afiliat la Comisiunea Electrotehnică Internațională. Un an mai târziu devine membru al Asociației Internaționale IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers Incorporated). Tot din același an este membru, atât al Consiliului Științific al Asociației Universităților parțial sau integral de Limbă Franceză (AUPELF), cât și al Universității Rețelelor de Expresie Franceză (UREF). Își desfășoară activitatea în mai multe domenii de activitate precum: teoria microscopică a fenomenelor electromagnetice; sistematica conceptelor fundamentale; teoria forțelor, energiei și impulsului electromagnetic în medii cu proprietăți de materiale oarecare; metode de calcul, analiză și modelizare a câmpurilor; procese tranzitorii de câmp în elementele sistemelor electromagnetice; propagarea undelor pe linii cu pierderi în conductoare și în sol; câmpul electromagnetic cvasi-staționar în medii conductoare; efectul pelicular, curenți turbionari, ecranare; câmpul magnetic și fenomenele asociate în părțile frontale ale marilor mașini electrice; câmpul electrodifuziv în medii eterogene; concepția tezaurului științific multilingve. Are ca preocupări extraprofesionale filosofia naturii, literatura și traduceri bilingve. Este autor a 84 de articole științifice publicate în reviste de specialitate din țară și străinătate. De asemeni este autorul a zece manuale, enciclopedii și lucrări lexicografice, incluzând în acest caz și elaborarea a 50% din termenii de electrotehnică ai **Lexiconului tehnic român**, precum și coordonarea **Tezaurului CEI**. A realizat 18 contracte de

cercetare cu institute și întreprinderi, posedând de asemenea și un brevet de invenție. Este autor a 84 de articole științifice publicate în reviste de specialitate din țară și străinătate. De asemeni este autorul a zece manuale, enciclopedii și lucrări lexicografice, incluzând în acest caz și elaborarea a 50% din termenii de electrotehnică ai *Lexiconului tehnic român*, precum și coordonarea *Tezaurului CEI*. A realizat 18 contracte de cercetare cu institute și întreprinderi, posedând de asemenea și un brevet de invenție.

Membru corespondent (9 martie 1991) al Academiei Române.

Voinov Dimitrie

(6 februarie 1867, Iași – 7 iulie 1951, București)

zoolog, histolog și citolog

Studii liceale la Iași și universitare (Facultatea de Științe) la Paris, unde, în 1890 și-a luat licența în Științele naturale, specializându-se în studiul zoologiei. Timp de doi ani a lucrat, împreună cu Paul Bujor și Emil Racoviță, la Stațiunea de Cercetări Oceanografice Banyuls-sur-Mer. Revenit în țară (1893), a fost profesor (1893-1932) la Catedra de Zoologie și Morfologie Animală din cadrul Facultății de Științe din București. Paralel cu activitatea didactică, a desfășurat o intensă muncă de cercetare științifică, studiind cu deosebire dezvoltarea morfologiei animale și mai ales a celei celulare. În 1902 a început seria cercetărilor citologice, făcute pe diferite grupuri de insecte: coleoptere, lepidoptere și ortoptere, iar din 1916 s-a ocupat de diverse organite celulare, în special de mitocondrii, aparatul Golgi și dictiosomi, lui revenindu-i meritul de a fi dezvoltat, la Universitatea din București, o puternică școală de citologie animală. A întreprins studii de taxonomie și histofiziologie asupra organului ciliofagocitar al nefridiilor unui vierme anelid parazit pe raci; a demonstrat și a susținut existența a trei constituenți celulari (protoplasmatici): condriomul, vacuomul și sistemul golgian. În 1912 a descoperit, pentru prima dată în lume, aneuploidia sau polisomia la animale. Lucrări de referință: *Sur une nouvelle espèce d'Halacharide-Halacharus tronessarti*, 1896; *Les nephides de Branchiobedella varans*, 1896; *Recherches physiologiques sur l'appareil digestif et le tissu adipeux des larves des Odonates*, 1898; *Lépidoptère*, 1903; *Sur le rôle probable de la glande interstitielle*, 1905; *Principii de microscopie*, 1909; prima lucrare de acest gen în literatura română de specialitate; *Mitocondriile*, 1916; *Problema biologică a diferențierii sexelor*, 1929; *Simțul orientării, încercare de fiziologie comparată*, 1942.

Membru titular (1 iunie 1927) și membru titular onorific (12 august 1948) al Academiei Române.

Xenopol Alexandru Dimitrie

(24 martie 1847, Iași – 27 februarie 1920, București)
istoric, filosof, economist, sociolog, și om politic

Născut în mahalaua Păcurari din Iași, începe studiul la școala „Trei Ierarhi” (1854-1858), apoi la liceu în Institutul Academic, pe care îl absolvă strălucit în 1866. Remarcat de profesori și în special de Titu Maiorescu, este trimis cu bursă în Germania pe seama Societății „Junimea” și a Primăriei Iașilor. La Berlin, studiază Filosofia și Dreptul. Are prilejul să-i studieze pe marii istorici Ranke, Mommsen, Curtius și Gervinus. Fiind din 1865 membru al Societății „Junimea”, a oferit spre publicare în revista „Convorbiri literare” (din Iași) studiul *Cultura națională*, urmat de serialul *Istoriile civilizațiunii*. Grupajul de articole publicate în revista societății „Junimea” i-a servit ca bază pentru o teză de doctorat în Filosofie, titlu pe care l-a obținut la Universitatea din Giessen (1870). Odată cu doctoratul în Filosofie a reușit să obțină și titlul de doctor în Drept, dar la universitatea berlineză. Filozofia ca și Dreptul îl vor ajuta pe A.D. Xenopol să-și inaugureze cariera de istoric. La acea dată (1871) studențimea română, în frunte cu Eminescu și Slavici, pregăteau sărbătorirea la Putna a 400 de ani de la sfințirea mănăstirii. Prin concurs, Xenopol este desemnat să țină discursul la mormântul lui Ștefan cel Mare. Îi cunoaște pe Kogălniceanu și Alecsandri. Oratorul se formează, istoricul este dublat de un om cu simț politic. În cuvintele sale, Ștefan încetează a mai fi numai domnul Moldovei, ci el este domnul întregului neam românesc. Din 1871 funcționează în magistratură, practicând avocatura până în 1878. Academia Română, transformată în Societatea Academică, îi acordă lui A. D. Xenopol un premiu pentru cartea *Studii economice*, 1880. Devine profesor de Istoria românilor ca suplinitor (1875), dar este înlăturat în anul următor (1876) din motive politice: aderența la junimiști. Dar după câțiva ani ajunge titular al Catedrei de Istoria românilor la Universitatea din Iași și își deschide cursul (1 octombrie 1883) cu scopul ca acesta să fie baza unei mari sinteze a is-

toriei naționale. Dezvoltând o critică a teoriei roesleriene (imigraționistă), A.D. Xenopol se pregătea să abordeze problema formării poporului român. Lucrând neobosit (1884-1887), Xenopol prezintă un curs complet din care apare la Iași volumul I (1888), iar restul de cinci volume până în 1893. Xenopol împarte opera sa fundamentală ***Istoria românilor din Dacia Traiană*** (după practica curentă) în patru perioade: antică, medie, modernă și contemporană. Istoria antică începe odată cu primele știri scrise despre spațiul carpato-dunărean și se încheie cu descălecatul, desfășurând acel complex de împrejurări care contribuie la făurirea naționalității române; istoria medievală se caracterizează prin: domnii strălucitoare, neatârinate dar și prin lungi perioade de opresiuni străine, timp în care, pe planul culturii, până la jumătatea secolului al XVII-lea domină slavonismul; epoca modernă se află sub semnul influenței grecești, până la 1821; istoria contemporană (de la Tudor Vladimirescu încoace) reprezintă epoca românismului. Aceasta merge până în 1859 când în concepția lui Xenopol începe era activă a vieții noastre politice. Pentru această reductabilă sinteză, Academia Română îi acordă Premiul „Eliade” (30 martie 1889). La Universitatea din Iași suplinește și Catedra de Istorie universală (1891). Este ales membru corespondent al Academiei (1 aprilie 1889) împreună cu Dimitrie Onciul, Victor Babeș și Constantin Istrati. Mai târziu devine membru activ al Academiei (11 martie 1859). Câteva zile după aceasta este propus, pentru sinteza sa, la „Marele premiu Năsturel” (18 martie 1895). Deși dreptul de premiere a fost confirmat, lucrarea sa este respinsă de la premiere. Totuși este ales vicepreședinte al secției istorice a Academiei (prin 1894) ca secundant al lui V.A. Urechia, în sesiunea următoare sub președinția lui I. Kalinderu (17 martie 1895) când își ține discursul de recepție consacrat lui Mihail Kogălniceanu. În sesiunea următoare este ales pentru a treia oară vicepreședinte al secției de istorie (1896). Xenopol susține primirea în Academie a lui Nicolae Iorga (1898). În pragul secolului XX, A.D. Xenopol este o personalitate remarcabilă ce se bucură de aprecieri interne și externe, participant frecvent la congrese internaționale cu publicații curente în reviste române și străine. Este ales membru corespondent al Academiei de Științe morale și politice din Paris (1901) iar mai târziu (1914) membru activ al acestei Academii a Institutului Franței. În intervalul de timp (1901-1914) a lucrat intens,

s-a dovedit prolific, a publicat numeroase lucrări. În ultimii ani din viață, prezența la Academie devine simbolică. Opera lui Xenopol este variată și profundă. El s-a dovedit un universalist în cuprindere, dar un cercetător al istoriei românilor cu mintea și inima, întrucât a izbutit mai bine decât oricare alt istoric să încadreze istoria patriei în context universal. Viziunea istoricului a rămas mereu prezentă, fie că a activat în magistratură ca avocat, în învățământ sau publicistică, dorința lui a rămas una singură: de a lumina cât mai bine trecutul românilor și de a-l recomanda lumii ca fragment organic al istoriei universale. Iar convingerea sa că în ciuda modestiei lor caracteristice românii au luat întotdeauna parte la mersul istoriei era dublată de afirmația că totuși contribuția lor a fost ignorată de străini și nepusă în valoare de istoricii noștri. Dar Xenopol a simțit că n-o poate face prin fragmente și de aici s-a născut ideea sintezei de Istoria Românilor încercată de istorici anteriori (Nicolae Bălcescu și Mihail Kogălniceanu), dar nefinalizată. Pentru a ajunge la sinteză a realizat numeroase recenzii și dări de seamă, articole și comunicări, a publicat documente. Activitatea de jurist l-a pus în contact cu alte documente (procesele) ce l-au ajutat în reconstituirea istoriei, iar ca profesor la Institutul Academic a întocmit o cronologie rațională a istoriei universale (1871) urmată de alte sinteze didactice. Astfel încât Gh. Păun aprecia că la sfârșitul secolului XIX-lea și începutul secolului XX, Xenopol apare nu numai ca omul de bunăvoință și gata de a lua orice subiect i se oferă, ci unul din oamenii de cultură cei mai de seamă pe care poporul român i-a dăruit în acea vreme umanității. E semnificativă și părerea lui Dimitrie Sturdza (secretar general al Academiei, care la respingerea Sintezei de la premiere spunea că nu zice că scrierea domnului Xenopol n-are greșeli, are și încă multe. Dar oricât de în grabă ar fi fost făcută, ea este cel mai mare folos până ce se va face alta mai bună. Ca filozof al istoriei, Xenopol a prezentat o concepție unitară asupra previziunii în istorie. Pornind de la fraza celebră a lui Auguste Comte: *Savoir c'est prévoir*, Xenopol introduce ideea de lege în istorie, având drept consecință directă posibilitatea previziunii, adică de a putea prevedea evenimentele viitoare ale unui popor. El afirmă că în viața popoarelor, până nu se vor descoperi legile după care aceasta se îndeplinește într-un mod sănătos și normal, omul va fi sclavul mersului lucrurilor. De aici, speranța lui Xenopol în a se

ajunge la cunoașterea acestor legi. Două din lucrările lui Xenopol, de filozofie a istoriei, reprezintă etape distincte în evoluția sa: *Les principes fondamentaux de l'histoire*, 1899 și *La théorie de l'histoire*, 1908. *Istoria românilor din Dacia Traiană*, vol. I-VI, 1888-1893 poate fi încadrată acestei metodologii în a gândi filozofic istoria, dar și ca pe o operă socio-istorică. Vor rămâne celebre cele 34 de idei asupra cărora avertizează Xenopol în marea lui *Sinteză* și care aveau să devină Serii istorice. Fostul său elev, Nicolae Iorga, spunea: „Crescut în cele mai bune tradiții ale școlii economice de la jumătatea veacului al XIX-lea și, mai presus de toate, minte filosofică, deprins cu abstracțiile și cu o nesfârșită iubire față de subtilele legături dintre dânsule, Xenopol a făcut prin cunoștințele și aplecările sale de spirit din istoria românilor pentru întâia oară un sistem”. Opera lui Xenopol este formată în majoritate de lucrări din domeniul istoriei. Dar așa cum disciplinele Filosofiei și Dreptului l-au ajutat mult în reconstituirea trecutului istoric, tot astfel excelează și ca economist. Lucrările cu caracter economic se împart în două categorii: cele care tratează probleme de istorie a economiei naționale și celelalte (majoritatea) care se referă la dezvoltarea economică a României în anii de după proclamarea independenței. Combătând teza potrivit căreia România ar fi o țară eminentamente agricolă, Xenopol susține mai întâi că a rămâne la acest stadiu înseamnă o piedică esențială pe calea propășirii economice a poporului român și un pericol de moarte pentru păstrarea și consolidarea independenței sale politice. De aici, concluzionează asupra însemnătății dezvoltării industriei naționale, singura în măsură să asigure țării ieșirea din înapoierea economică. În unele lucrări militează pentru dezvoltarea multilaterală a industriei, crearea unei industrii mari la nivelul tehnicii mondiale, cu sprijinul activ al statului. Deși opera economică prezintă unele aspecte contradictorii și unele concepții ce reflectă limite și inconsecvențe, cuprinde în primul rând un bogat fond de idei înaintate. Vasta operă a lui Xenopol îl determină pe Nicolae Iorga să afirme la înmormântarea magistrului său că „Academia pierde nu un colaborator de fiecare moment ci pe acela dintre membrii ei a cărei largă popularitate științifică în lumea întreagă n-a putut fi întrecută de a nimănuia”. Opera literară, istorică și economică: *Cuvântare festivă rostită la serbarea națională pe mormântul lui Ștefan cel Mare în 15 august 1871*, Iași, 1871; *Cro-*

nologia rațională a istoriei universale prelucrată cu privire la examenul de bacalaureat, Iași, 1871; *De societatum publicanorum Romanorum historia ac natura iuridiciali. Dissertatio inauguralis...*, 1871; *Convorbiri economice*, de Ion Ghica, recenzie, Iași, 1872; *Istoria românilor pentru clasele primare de ambe sexe*, București, 1879; ediția IV, 1881; ediția X, 1891; *Studii economice*, Iași, 1879; ediția II, 1882; *Resboaietele dintre ruși și turci și înrăurirea lor asupra țărilor române*, vol. I-II, Iași, 1880; *Roumanie*, Paris, 1881; *Teoria lui Roesler. Studii asupra stăruinței românilor în Dacia Traiană*, Iași, 1884; *Direcțiunea învățământului nostru*, articol, 1885; *Anchetă industrială*, articol, 1885; *Une énigme historique. Les Roumains au moyen age*, Paris, 1885; *Memoriu asupra învățământului superior în Moldova cu ocaziunea aniversării de 50 de ani a înființării acestui învățământ*, 16 iunie 1885, Iași, 1885; *Politica economică străină și România*, articol, 1885; *Les guerres daciques de l'Empereur Trajan*, Paris, 1886; *Istoria românilor pentru gimnazii și licee*, Iași, 1886; *Pierre le Grand et les pays roumains (Brancovane et Cantemir)*, Louvain, 1886; *Roumanie. Documents. Ouvrages divers*, Paris, 1886; *Études historiques sur le peuple roumain*, Iassy, 1887; *Influența franceză în România*, conferință, București, 1887; *Situațiunea financiară a României sub guvernul liberal în 1887, 1887*; *Istoria românilor din Dacia Traiană*, vol. I-VI, 1888-1893; ediția III îngrijită de I. Vlădescu, vol. I-XIV, București, 1925-1930; ediția IV, vol. I, text stabilit, note, comentarii, postfață și indice de V. Mihăilescu Bârliba, prefață și studiu introductiv de Al. Zub, București, 1985; vol. II, text stabilit de N. Stoicescu și Maria Simionescu, note, comentarii, prefață, indice și ilustrație de N. Stoicescu, București, 1986; vol. III, text stabilit de N. Stoicescu și Maria Simionescu, note, comentarii, prefață, indice și ilustrație de N. Stoicescu, București, 1988; vol. IV, text stabilit de Maria Simionescu și N. Stoicescu, note, comentarii, indice, ilustrație și postfață de N. Stoicescu, notă asupra ediției de Maria Simionescu, București, 1993; *Die dacischen Kriege des Kaisers Trajan... aus dem Franzo-sischen ubersetzt von M. Przyborsky*, Viena, 1890; *Epoca fanarioților 1711-1821*, Iași, 1892; *Mihail Eminescu. Poezii complete*, prefață de A.D. Xenopol, Iași, 1893; *Mihail Kogălniceanu. Discurs de recepțiune rostit în ședință solemnă la 17 martie 1895, cu răspunsul lui D.A.*

Sturdza, București, 1895; *Histoire des Roumains de la Dacia Trajane depuis les origines jusqu'à l'union des Principautés en 1959*. Avec une préface par Alfred Rambaud, vol. I-II, Paris, 1896; *Industria mătăsii*, în colaborare cu A. Mironeanu, 1896; *Les Roumains et les Hongrois*, Paris, 1896; *Istoria și genealogia casei Callimachi*, București, 1897; *Primul proiect de constituțiune a Moldovei din 1822. Originile partidului conservator și ale celui liberal*, București, 1898; *Principiile fundamentale ale istoriei*, Iași, 1900; *Amintiri de călătorie*, Iași, 1901; *Psychologie et histoire*. Communication faite a l'Académie des Sciences morales et politiques, Paris, 1901; *La question israelite en Roumanie*, Paris, 1902; *Domnia lui Cuza Vodă*, vol. I-II, Iași, 1903; *Politiques de races*, Roma, 1903; *Starea economică a țaranului român*, conferință, 1903; *Sociologia e storia*, Roma, 1905; *Congresul sociologic din Londra și organizarea militară a școalelor din România*, București, 1906; *Lupta dintre Drăculești și bănești*, București, 1907; *Unioniști și separatiști*, București, 1909; *Despre metodă în științe și în istorie*, București, 1910; *Istoria partidelor politice din România de la origini până în 1866*, vol. I, București, 1910; *Centenarul răpirii Basarabiei*, Iași, 1912; *Regele Carol I*, Iași, 1912; *Proprietatea mare și cea mică în trecutul țărilor române*, Iași, 1913; *Tablouri din natură*, Iași, 1913; *Românii și Austro-Ungaria*, Iași, 1914; *Istoria lui Mihai Vodă Viteazul*, București, 1915; *Opere economice*. Texte alese, alegerea textelor, notele și studiul introductiv de I. Veverca, București, 1967; *Scrieri sociale și filozofice*, ediție, studiu introductiv, comentarii și note de N. Gogoneață și Z. Ornea, București, 1967.

Membru corespondent al Academiei (1 aprilie 1889), membru activ (11 martie 1859) al Academiei Române, discursul de recepțiune rostit în ședință solemnă la 17 martie 1895 fiind dedicate lui Mihail Kogălniceanu și primind un răspuns de la D.A. Sturdza.

Zugrăvescu Ioan

(29 mai 1910, Iași – 12 decembrie 1989, Iași)
chimist

Studii liceale la Iași și universitare (Facultatea de Științe) la București, unde, în 1934, și-a susținut teza ***Acțiunea compușilor organo-magnezieni asupra amidelor N-disubstituite ale acidului beta-fenilacetic***. A lucrat la Laboratorul de Chimie Organică al Universității din București. În 1937 a fost numit director al Secției de Biochimie al Institutului „Victor Babeș”, unde a inițiat cercetări privind chimismul celular, îndeosebi celulele maligne. În 1948 a devenit șef de lucrări la Facultatea de Științe a Universității din București, iar din 1949 profesor de Chimie organică la Institutul de Chimie Alimentară. În 1956 s-a transferat la Iași, ca profesor la Catedra de Chimie Organică, unde a abordat cercetări variate. A obținut noi compuși heterociclici, înzestrați cu proprietăți bacteriostatice, analgezice, hipotensoare. Dintre rezultatele sale cele mai deosebite: sinteza unor polimeri 1, 3, 4-oxadiazolici, aplicarea reacțiilor de poli-heterociclizare pentru obținerea unor noi polimeri heterociclici din clasa triazolilor etc. În scopul obținerii unor medicamente originale românești, a studiat un număr însemnat de compuși metilen-diaminici, înzestrați cu proprietăți anti-convulsivante. Cea mai mare parte a activității sale a consacrat-o chimiei N-ilidelor, obținând o gamă variată de ilide carbanion monosubstituite și disubstituite. Rezultatele cercetărilor sale se regăsesc în numeroase lucrări de referință precum: ***Extracts of a Primary Hepatic Carcinoma Inducing Cancer in Mice***, 1940; ***Über Formolfixierung***, vol. I-II, 1942; ***Experiments Concerning the Oncogenic Action of Unsaturated Bile Acids***, 1944; ***Recherches physico-chimiques sur la fixation histologique par la formaldéhyde***, vol. I-II, 1947; ***Chimie organică***, 1956; ***Polimeri heterociclici***, 1971; ***Chimia azot-ilidelor; Cicloadiții 3+2 dipolare; Sinteze organice***, 1973; ***Chimia N-ilidelor***, 1976. Doctor honoris causa al Universității din Nantes.

Membru corespondent al Academiei Române (21 martie 1963).